رۆمان

هەرەس

محەممەد موکری

چاپی چوارەم ٢٠٠٥

ناوی کتێب: هەرەس

بابەت: رۆمان

نووسینی: محەمەد موکری

کۆمپیوتەر: جەلیل حسێن

چاپخانە:

سەرپەرشتی چاپو پیاچونەوە: سەردەشت حمە ساڵح

ژمارەی سپاردن: وەزارەتی رۆشنبیری ژمارە (١٠)س ساڵی ١٩٩٨

چاپی یەکەم: ١٩٩٥

چاپی دووەم: ١٩٨٨

چاپی سێهەم: ١٩٨٨

چاپی چوارەم: ٢٠٠٥ کوردستان / سلێمانی

پێشکەشە بە:

- پێشمەرگە
- شەهیدانو شەهیدی زیندوو (عوسمانی حاجی مەحمود)..

بەشی یەکەم

١

- ئاخ..

لەگەڵ ئەم ئاخەدا، (خەجێ) پڕ بەسییەکانی هەناسەی بێئومێدی پژانە سەر روخساری حەمەو سمایل — ئەمانیش رەپ، بت ئاسا، لەڕووی ئاخەکەی خەجێدا وەستان...

ئاخەکەی، تێکەڵ بە نوزەیەکی درێژ ببوو، پێی ژانێکی تیژی بەخەجێدا داو رەنگی پێ بوارد.. ئاخێ بوو مەگەر گوێی کەسانی کلۆڵو ئاوارە بزانن لەکورەی چ دەروونێکی پەنگاوی ستەمدیدەو هەڵقوڵاوەو تێکەڵی چ جۆر نیگای سبەینێی نادیار و دووسبەی گومو سێ سبەی بێرەنگ بووە.. ئاخێکەو خەمێکی تەمەنی داوەتە کوڵ، لەژێر سەنگی شەکەتیدا بەلەرزەوە لەنێوان ئەو جووتە لێوە ناسکانەی خەجێدا هاتەدەرو کەتیرەئاسا لکایە دەمی حەمەو سمایل، زمانیانی لەگۆبرد.. ئاخەکە

قولاپ ئاسا لەسەرنجی حەمە گیر بوو، زەق دیدە بەلەسەکانی بەرەو روخساری خەجێ ئەبلەق بوون — کە تك تك ئارەقی سارد بەنێو چاوانیدا زەنگۆڵەی بەستبوو و تێکەڵی پرچە شێواوەکەی ببوو، نیگای مردووی هەزار ساڵەی خەجێ چاپ بووە سەر سەرنجو مێشکی حەمە.. هەنسكو نوزەنوز، لێوە بارگرتووەکانی خەجێی بەجۆرێکی سەیر دەلەرانەدەوە، وەك دەروێشێکی حاڵ گرتوو هەندێ وشەی پچرپچڕ لەنێوان ئەو جووتە لێوە قورسانەوە دەهاتنەدەرو دەیانویست گیانی یاخیبوون ببەخشنە گەلێ وشەی ماتو بێدەنگ تا پەرژینی دەروونە پەنگ خواردووەکەی راماڵنو بێپەروا بێنەدەر، کەچی ژانو ترس دەبوونە پەرژینێکی دی، بەنیوەچڵی دەهاتنەدەرو هەڵبەزودابەزیان بەلێوەکانی دەکرد، چەشنی نووزەییێکی درێژ بەرەو گوێیەکانی حەمەو سمایل دەچوون..

لەرزو ژانێکی توند، سەراپای داگرتبوو، پەنجەکانی هەڵپێکابوو، دەستەکانی نابووە سەر سکیو دەینکان، ئەژنۆکانی دەلەرزین، توانای نەمابوو چیدی خۆی بەپێوەبگرێ، لەناخیشەوە هەر خۆی هاندەدا بەمشێوەیە نەکەوێتە بەرچاوی حەمەو سمایل..

حەمە پاش ئەوەی شڕەوپڕەکەی کۆڵی دانا بێدەنگییەکەی شکاند، بەئەسپایی بەخەجێی وت:

- بێقەزا بیت غیرەت دە بەر خۆتو..

قسەکەی تەواونەکرد، خەجێ وەك دیوارێکی کۆنی خووساوەی بەر رەهێڵە هەرەسی هێنا، زۆری لەخۆی کرد تا پشتی گەیاندە دیوارێکی

شێیاوی نیمچەئەشکەوتەکە، لەبەر هەناسەبڕکێ هێی پێنەوترا، وردەوردە بەرچاوی لێڵ دەبوو.

سمایلی برا بچووکی حەمە لەئاستی ئەم دیمەنە بەزەیی ئامێزەی حەمەو خەجێ، خۆی لەبیرکردبوو، جوڵەی لێبڕابوو، هەرکە گوێی لەدەنگی حەمە بوو ئەمیش — سەرەڕای ماندوویەتیو برسیەتیو سەرما- کەمتر لەیەك دوو دەقیقەییێك، باوەشێ کۆتەرەدارو بنچكو پووشوپەڵاشی کۆکردەوە، ئاگرێکی گەورەی کردەوە، بەخەجێی ووت:

- براژن خەمت نەبێ هەر ئێستا گەرمت دەبێتەوەو..

وەك سەرما زمانی خەجێی لەگۆبردبوو، ماندوویەتیش داچۆڕابووە نێو ئێسقانەکانییەوە، وەڵامی نەدایەوە، تەنها بەنیمچە سەرنجێکی کەیل دیمەنی ئەم دوو برا ئاوارەیەی پێایەوە، هێدی هێدی سەرنجی بەزەیی پیادەهێنان!

*

ئەم سێ جووتە چاوە، نیمچە خامۆشو شەکەتە پڕبوون لە دیمەنی بێتەمەنی سبەینێی ترسناك، شەرمیان لەیەکدی دەکرد، وەك ئەوەی هەرگیز لەیەکتر نامۆ بن، ئاوها بەجۆرە تروکاندنێکی پەلە، بەشەرمەوە یەکدییان هەڵدەلووشی. هەر جووتە چاوەش خۆی بەپەناهەندەی سەری خاوەنەکەی خۆی دەزانی. هەر سەرەیش یادو وێنەو وشەی تێکچڕژاوی کەڵەك کردبوو، چ جێو توانای وەرگرتنی شتی دیی نەبوو..

یادو خۆشەویستی دێو هاوڵان، باو ئاو و بۆنی خاك، کەسو کار، کانیو کێڵگەو باخ، یادو سەرگوزشتە، خۆشگوزەرانیو کەمدەرامەتی، خەندەو فرمێسك، شەوانی بێدەنگو چاوەڕوانی هەموو ئەو شتانەی کە پەیوەست بوون بەتەمەنو مێژوویان لەنێو ئەو سێ سەرەدا، بۆ چەند ساتێ بەرجەستەدەکردو بەرەو ناخی دڵی کەیلیان دادەچۆڕان، دڵانیشیان دەبوونە ئارامگای هەمیشەییان کە هەرگیز دەستی چارەنووسی نادیار نەیدەتوانی دەریان هێنیو لەکەداریان کات، سەرووچاو و دڵیان سواری سێ جووتە هەنگاوی شپرزەو سەرکێش ببون، لەم دەمەوئێوارەیەدا نیمچە ئەشکەوتەکە باوەشی بۆ گرتبوونەوە!

*

نیمچە ئەشکەوتەکە، لەڕووی چەند گابەردێکی لەیەکتر نزیکی بناری زنجیرە چیاییێك دەمی داچەقاندبوو، تەنها بۆ شەوێك هەناسەی ماندوویەتی ڕێبوارو کۆچەرو قاچاغچیو ڕاوکەرو فیراری دەکردە خۆراكو تێکەڵ بە شێ و بێدەنگی دیوارە ڕزیوەکانی دەبوو، ڕۆژی دوایش بەهەمان بێدەنگییەوە بەڕێیانی دەخست..

ئەم نیمچە ئەشکەوتە لەدەمەو ئێوارەی زستانی ساڵی ١٩٤٦ دا هەناسەی ماندوویەتی ئەم سێ کەنەفتو ڕەنگبواردووەی هەڵدەمژێ، کزەبایەکی ساردیش دواتیشکی هەتاوە نیوەئاوابووەکەی نێوان ترۆپکەکانی ڕاودەناو وتارێکی بەدوای خۆیدا پەلکێش دەکردو بەسەر زەویدا ڕایدەخست. ئەو سێ شەکەتە ڕوتەیان لەدەم نەدەهاتەدەر،

بێمەبەست سەیری ئاسمانیان دەکرد، کە ئەستێرەکان وردەوردە لەنێو بەفری سەر لوتکەکانەوە، بەکزییەوە بەرزدەبوونەوەو هێدی هێدی بەرەو ژوور هەڵدەکشانو ڕۆشنتر دەبوونەوەو ئاسمانیان دەکردە چراخان..

ئێوارە وەختێکی کشومات بوو، جارجارێ تەقەی ساچمەزەنێکی دوور ئەم سێ کلۆڵەی رادەچڵەکان، دەنگی تەقەکە تێکەڵ بە خیزەی سنگیان دەبوو بۆ چەند ساتێکیش دۆڵو دەربەندەکانی بەرانبەر نیمچە ئەشکەوتەکە، دەنگدانەوەی تەقەی ساچمەزەنەکەی دووبارەدەکردەوە، هێمنی زینەوەرەکانی دەشێواند، لادۆڵو نشێو پێشوازی پەلەوەری ئاوارەی دەکرد، پەنابەردو بنچكو تاوێر، ترسی باڵندە پەناهەندەکانی دەمژی.

❊

حەمە بەلاچاوێکی شەرم ئامێزو خەجاڵەت بارەوە سەیرێکی خەجێی کرد، رەنگە هەڵبزرکاوەکەی خەجێ کسپەی لەناخی حەمە هەڵسان، هەناسەیەکی ساردی پێهەڵکێشاو چاوانی پێداخستنە خوارێ..

خەجێ.. خەجێی تەمەن بیست ساڵەی لادێ نشین، سووروسپیو کەڵەگەت، کچە خواپێداو، هەرگیز ئەوەندەی ئەمڕۆ رێی نەبڕیوەو ماندوو نەبووە.. هەر لەبەرەبەیانەوە، خەجێ، خەجێی دووگیان هاوهەنگاوی حەمەو سمایل بووە. جارجارێ گورجو چاپوك، بەباریکەرێو هەڵدێرو دزە رێییەکاندا سەردەکەوتنو بەنشێوو دۆڵا شۆڕدەبوونەوە. جارجارەش دەبووە بار، حەمەو سمایل نەك هەر دەستیان دەگرت بەڵکو بەنۆرە لەکۆڵیان دەگرت. شڵەژان ئالابووە هەنگاوەکانیانەوە، ترس تاویانی دەدا، شپرزەیی

پەلکێشیانی دەکرد. مەبەستی دەربازبوونو خۆوەدەستەوەنەدان گوڕی پێبەخشیبوون، دەربەستی کزەبا ساردەکەش نەبوون کە تیغ ئاسا شوختی بەروخساریانا دەهێنا، گەلێ ماندووبوون، ئەگەرچی بەحیسابی رێ ئەوەندەیان نەبڕیبوو وا زیاتر لە دە سەعات بەرێوەبوون. گەر حەمەو سمایل تەنها بان ئەم رێییەیان هەر لەسێ چوار سەعاتێکدا دەبڕی..

❊

حەمە لەپاڵ ئاگرەکەدا خورجەکەی کردەوە، جگە لەچەند لەتەنانێکی وشك چیدی تیادا نەبوو، دەریهێنان، دایانیە بەر ئاگرەکە، لەژێر لێوەوە، بەئاستەم، هەروەك نوزەکردنێ وتی:

- خەجێ.. خەجێ.. هەندێ دان بەخۆتا بگرە هەر ئێستا..

ناڵەیێکی دڵتەزێنی خەجێ تێکەڵ بەهاژەی کزەبا ساردەکە بوو و خۆی کێشایە روخساری حەمەو سمایل، کاسی کردن، زیاتر خۆیان لەئاگرەکە نزیك کردەوە، هێ یەکیان توانای قسەکردنی نەبوو.

❊

ئەم بەیانیە، هەر لەگەڵ دابارینی یەکەم چەپکە گزنگ، دە دوانزە ژاندارم دەوری ئاوایی (هەنجیرە)یان گرت، یەك دوانێکیان بەرەو ماڵی (حاجی فەرەج) کەوتنەڕێ، یەکێکیان حاجی بەئاگاهێنایەوە:

- حەمەی حاجی زادەی ئامۆزات —مان دەوێ خەبەرمان پێگەیشتووە نزیکەی مانگێ دەبێ لەسەقزەوە هاتووەتەوە، پێمان بڵێ لە چ ماڵێکدایە؟

حاجی فەرەج بەچاپلوسیەوە پێشوازی لەو یەك دوو ژاندارمە کردو بەدزییەوە وەسمان-ی کوڕە چکۆڵەی نارده ئاسیاوەکەی (میرزا قولی) کە حەمە لەگەڵ خەجێی ژنیو سمایلی برای، لەوێدا چاوەڕێی هەلێ بوون هەڵێن. وەسمان وەك تیسکەی تفەنگ خۆی گەیاندە ئاسیاوەکە ئاگاداری کردنەوە، نەیانتوانی بەچاکی وەخۆکەون، بەڵکو هەر چاوەڕێی ئەوەیان نەدەکرد لەبەرەبەیاندا بدەنەسەریان، بەشپرزەییەوە وێڵی دووی ولاخێ بوون، هەرچەندە ئەمسەروئەوسەری ئاسیاوەکەیان کرد، هێیان وەچنگ نەکەوت، دۆش دامان، حەمە یەك دوو جار بەخەجێی وت:

- تۆ بمێنەوە.. سبەی دووەی.. دە دوانزە رۆژی تر سمایل دەنێرمە دووت، ولاخت بۆ پەیدادەکەم!

کەچی خەجێ نەك قایل نەبوو، بەڵکو بۆ یەکەمجار بەدەنگی بەرز بەحەمەی وت:

- بۆ کێم جێدێڵی.. گەر بشمرم با لەگەڵ ئێوەدا بم.

ئیدی سمایل هەر نەیوێرا شتێ بڵێ، تەنها بەچاو لەخەجێی گەیاند (رەنگە نەتوانیت برِ بکەیت) کەچی خەجێ وتی:

- ئەوپەڕەکەی دەمرم.. لەلای ئێوەدا مردنم چاکترە لەوەی کە لێرەدا بەچاوەڕێکردن ژیان بگوزەرێنم، کەمم چاوەڕێ نەکردووە.

ئیدی حەمەو سمایل بەپەلە، تفەنگو دەمانچەو چەند نانو جاجمە شرێكو هەندێ وردەپێویستی دییان پێیەوە، بەدزییەوە، لەپایینی ئاسیاوەکە بۆ ناو دارقەیسییەکانی باوەپیارەکەی خەجێ، لابەلا بەرەو دارستانە چڕەکەی (میرەسوور) داکشان، بەرەو زنجیرە چیای (بەیان) ملیان نا.

چەند مانگێ لەمەوبەر، هە بەم شپرزەییو ترسەوە، حەمەو هاوڕێکانی، لەبەرەبەیانێکدا لەسەقزەوە بەرەو لادێ کەوتنەرێ.

- ئەوەی ئازایە با خۆدەربازکاتو هەڵێت.. پیاو ئەو پیاوەیە خۆی نەداتە دەستەوە!

ئەو رۆژانە ئەم قسەیە لەسەر زاری زۆربەی زۆری هاوڕێیانی حەمەوە تەشەنەی دەکرد، تێکڕا هەموویان دەیانتوانی تەنها ئەم رستەیە بەڕەوانی دەربڕن.. کەچی قسەکانی دییان ئەوەندە تێکەڵو پێکەڵو بێسەروجێ بوو، تەنانەت نەیاندەزانی چ دەڵێنو لەچ دەدوێن.. نەیاندەزانی هەنگاو بە چ رێیەکدا بنێن، ئەمسەرو ئەوسەرکردنی رێو رەنگە بێرەنگەکانی روخساریان، لەهێە تووڕەبوونو دەنگ بەرزکردنەوە، دیدەی بێ جوڵەی بەردینیان، تێکەڵ بەدەنگی هەندێ تەوس بێژی قۆشمەی نێو خۆیان دەبوو، لەپڕ قاقای پێکەنینی شێتانەیان گومانی نەبوونیانی دەسەلماند.. کۆس کەوتنەکەیان ئەوەندە گەورە بوو، کەسیان باوەڕیان نەدەکرد (ئەمەی رویداوە راستە).

- چۆن بەشەو و رۆژێ —ئاش بەتاڵ- بووە ئاکامی خوێنڕشتنو لەخۆبووردنو ماڵوێرانی؟

زۆربەی هاوڕێیانی حەمە، چەند جارێ ئەم پرسیارەیان لەخۆ دووبارەدەکردەوە. تەنها سەربادان تاقە وەڵامیان بوو.. بەشێکی تەواویان پەرتوبڵاوبوونەوە.. کەوتنەڕێ، بەرەو نادیاری هەنگاویان نا، کەمتریان حەمە ئاسا بەرەو دێیەکەی خۆیو چەقۆی تیژ ملی نا!

حەمەو یەك دوانێك بوونە هاورێگای باشووری (سەقز)

بەدەم رێگاوە هەرکەسێ پرسیاری کردبا، ئەوا بێ سێو دوو، بەجۆرە شەرمێكو چاوشۆڕشکردنەوە، کە تەنها تووڕەبوونو دەنگ بەرزکردنەوە دای دەمرکاندنەوە دەیانووت:

- بەڵێ ئاش بەتاڵ!

هەر لەگەڵ وشەی (ئاش بەتاڵ)دا حەمە پاشاگەردانیو رەشبگیری دەهاتەبەرچاو، دەیزانی ئاش بەتاڵ هەلێکی چاکە بۆ ئەو کەسانەی بەبیانووی پڕوپووچ خۆیان دەدزیەوەو بەشداری کاری ئەمانیان نەدەکرد، رەنگە ئێستا بڵێن:

- (دەمانزانی هەر وای لێدێت).

لەهەمان کاتیشدا هەلە بۆ هەندێ لەو دڵ شکاوانەی کە بەدڵو بەگیان کاریان دەکرد، کەچی بەچەند راپۆرتێکی راپۆرت نووسان-ی بێ نمود، دارکاری دەکرانو لەتاریکی زیندانیان قایم دەکردن.. هەلێکی چاکیشە بۆ کەسانی لاوازو چاوچنۆكو ترسنۆك، حەمە دەیزانی ئەم بەدفەڕانە دەبنە

مقاش تەنها بەشاهیدی کەسێکیان چەند کەسێکی خۆی ئاسا تیرباران دەکرێ!

- ئەوەی ئازایە با خۆی رزگار بکاتو هەڵێت!

حەمە دەربازبوو نزیکەی مانگێکە لەئاسیاوەکەی (میرزا قولی)دا خۆی شاردۆتەوە، لەوماوەیەدا کەم کەس چاوی بەحەمە دەکەوت، تا دوێنێ ئێوارە بەرێککەوت (هەیەرە کەچەڵ) چاوی پێکەوتو برینە کۆنەکەی کولایەوە.

چ کاتێ هەلی وا بۆ هەیەرە کەچەڵ نەرەخسابوو تا تۆڵەی خۆی لە حەمە بکاتەوە، فرسەتی لەدەس نەدا، هەر بەو ئێوارەیە بەپێ کەوتە رێ خۆی گەیاندە پایگاکەی نزیکی شار، سەرتاسەری رێ، هەیەر، خۆی دەدواند:

(ئا.. حەمەی باوەحیز، ئاوهات لێدەکەم.. سبەی بەڵێ سبەی زوو، ژەندرمەکان بەباڵ بەستراوی بەبەرچاومەوە پەلکێشت دەکەن.. بەقۆنداغەتفەنگ دەتتەزێنن. ئا.. ئا.. باوەحیز بەبەرچاوی خەڵکی ئاواییەوە سەرت شۆڕدەکەیە خوارێ، شەرم دەکەیت ناتوانی سەر بەرزکەیتەوە، ئا.. لەئاستی ئەو گەنجانەی ئاوایی کە تۆ بەهێت نەدەزانین، ئەوان لەبەرخۆیانەوە دەڵێن:

ئافەرین: حەمە، کوردستانت تەڕ رزگارکرد تەڕ بوونە حکومەت..

خۆ ئەگەر سەریشت بەرزکردەوە، ئەوا بەجوانی منیش دەبینی، لەنێو خەڵکەکەدا وەستاوم، خۆم بەگرژیو مۆنییەوە نواندووە، دەمبینی

لەهەموویان زیاتر خەمت بۆ دەخۆم! ها ها.. بیخۆ.. گاڵتەم پێدەکەیت، باوەحیزی کەرانباوگاو بەپیاوم نازانی).

دوێنێ بۆ هەیەرە کەچەڵ ڕۆژێکی مێژوویی بوو، رقی پەنگاوەی دوو ساڵی خەمو شەونخوونیی تەقییەوە.. پێرار کە چووە داخوازی خەجێی پوورزای، حەمە تەنها چاوی لێسوورکردەوە، ئیتر هەیەر ئەو ڕێیەی بەردەدا گەر حەمە پیایدا ڕۆیشتبا.. گەر بەرێککەوت یەکدییان دیبا ئەوا حەمە بەتەوسەوە پێی دەوت:

- هەیەر.. کاکە هەیەر.. لەگەڵ تۆمە ئەڵێم خۆم سەرچۆپی زەماوەندەکەت بۆ دەگرم.. خەجێی پوورزات، هەر لایەق بەتۆیە.

پێرار کە باوکی خەجێ لەحەج نەگەڕایەوە، وسو-ی مامی خەجێ دایکی خواست، هەرکە حەمە چووە داخوازی خەجێ، بێ سێو دوو وسوی باوەپیارەی بەشیربایێکی چاك، خەجێی لەکۆڵ کردەوە، فرۆشتییە حەمە. بەم کارە وسو لەدوو سەرەوە خۆی ڕزگارکرد، سەری لەگێەڵو کەشمەکەشی هەیەر سووك بووەوە، خەجێشی لەمیراتیو بەشە ماڵ بێبەش کرد ئەویش بەوەی شووی کردووەو مێری هەیە، مەلای دێش بە بزنە مەرە زێ فتوای فەرموو و سەلمانیشی.

*

خەجێو حەمەو سمایل، زیاتر خۆیان لەئاگرەکە نزیك دەکردەوە، تەنها بەنیگای تەلخو بزرکاو یەکدییان هەڵدەلووشی، حەمە بێئیشتها نانە وشکەکەی دەجاوێ، بۆی قوت نەدەدرا!

ناحەقی نەبوو:

کوڕە کوێخاو دەستوپێ سپییە، راهاتووی نازو نیعمەتە دنیانەدیدەیە، بۆ قیتەقیتو پف بەخۆداکردن، بۆ شەش حەوت مانگێ، دوو ریز فیشەکدانی راستوچەپی لەسەر ستارخانیەکەیدا دەبەست، ریزێ فیشەکی دەمانچەی دەتیرو، خەنجەرێکی دەبانی مشتو سپی، بەبەرپشتوێنەکەیەوە بوو، بەڕۆنی مریشك قۆناغی تفەنگە (نهایەت جاندارەکەی) چەوردەکرد، دەیبرسکانەوە، دەسەسرێکی مەخمەڵو تەزبیحێکی کارەبا هەمیشە بەبەرپشتوێنەکەیەوە ئاوێزان بون. چیتێکی گوڵ وردی لەسەردەنا، هەندێ لەکاکۆڵەکەی وەدەردەخست، رۆژ تا ئێوارێ، هەر خەریکی قیتەقیت بوو، جگە لە کەڵەکێویو کەروێشکو کەو، گوللەی بەهێ شتێکی دییەوە نەنابوو، کەچی بەناویش کوڕێکی عگیدو سەگڤان بوو!

*

هەرچەندە، خەجێ خۆی لەئاگرەکە نزیکتر دەکردەوە زیاتر گرژ دەبوەوە. ژان، برسیەتی پێ لەبیربردبووەوە، شەرم وەکوو سەرما بەناخیدا هاتوچۆی دەکرد. شەکەشتیش هێزی بینینو قسەکردنی پێنەهێشتبو، زۆری لەخۆکرد دان بەخۆیدا بگرێ کەچی ناوەناوە ژان زۆری بۆدەهێنا، ناڵەیێکی خوێناوی لەدەمییەوە دەردەپەڕی، بێدەنگیی نیمچە ئەشکەوتەکەی دەهەژان.

حەمە بۆ خۆخلاْفاندن، پارچە دارێکی گرتبووە دەست، لەئاگرەکەی وەردەدا، سکلْەکانی لەیەکدی نزیك دەکردەوە، لەنێوان شەپۆلە لەرزۆکەکانی گڕی ئاگرەکەوە، سەرنجی حەمە بووە چاوساغو بیریی بەرەو چەند ساڵێ لەمەوبەر پەلکێشی کرد.

(دەمەوئێوارەیەکی وەك ئەم ئێوارەیە، حەمە لەگەڵ چەند هاوڕێیەکی خۆیدا، لەڕووی ئاگرێکی ئەم ئاگرە ئاسادا، لەئەشکەوتێکی هەندێ لەم نیمچە ئەشکەوتە بەرینتر، نزیك کانیاوێکی روون لەناو قەدی یەکێ لەشاخەکانی –بەیان- پاش کەولکردنی کەڵەکێوییێك بەدیار گۆشت برژاندنەوە، قسەی خۆشو سەرگوزشتەیان دەگێڕایەوە. ئەو ئێوارەیە (نەریمان) لەسەر یەك سێ بەسێ سوێندی بەتەلاْق دەخوارد، کە باپیرە گەورەی (راستی دەکرد) نەریمان لەگەڵ قسەکردندا دوو دوو پلەگۆشتی برژاوی دەتەپاندە دەمو دەیوت:

- باپیرە گەورەم.. بەرەحمەت بێ لەگەڵ مردووی حازریدا، شێخی بەرماڵ بوو.. ئێستاش خۆتان دەزانن، لەئەمسەروئەوسەری دنیاوە دێنە زیارەتی قەبرەکەی.. بەڕەحمەت بێ مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ چ وەلیێ بوو.

حەمە دەیزانی وا نییەو نەریمان فشە دەکات، چونکە لەپیرەمێردەکانی ئاوایی بیستبوو، دەیانووت:

- بەعومری ئێمە نا، باوکو باپیرەمان مام جوامێریان بینیبوو.. مام جوامێر دادەنیشتو باسی سەرگوزشتەی خۆی دەکرد.

مام جوامێری باپیرەگەورەی نەریمان، لەنێو خەڵکی ئاوایی بێ پرسیار یەکسەر باسی ئەوەی دەکرد کە چۆن لاقێکی تا ئەژنۆ تواوەتەوە، بۆ خەڵکەکەی دەگێڕایەوە:

(ئا.. کوڕینە، ئەمە دنیایە.. کێ دەزانێ لەنێوچەواندا چی نوسراوەو ئینسان چی بەسەردێ، کێ دەیووت من بەتەنها لاقێکەوە ئەوەندە دەژیم! ئا.. چاکم وەبیردێتەوە، چل ساڵ لەمەوبەر بوو، رۆژی نۆرەگاوانیم بوو، ئێوارێ بەرەو ئاوایی دەگەڕامەوە، پوورە مەنیجم، جوانەگاییێکی رەشی هەبوو، توێڵی بەدوعاو موری رازاندبووەوە، زوو زوو لەگاڕانەکە دەردەچوو رووی لەکێڵگە قەدەغەکان دەکرد.. تا دەمهێنایەوە نێو گاڕانەکە شەکەتی دەکردم..

لەپڕ، وەکوو شێت بەرەو مانگا زەردە بەکەڵەکەی کوێخا ئەوڵلا ملی نا، منیش بەپەلە بوومو دەمویست زوو بگەمەوە ئاوایی، مەساسەییێکم کێشایە توێڵێ جوانەگاکە.. کەچی، کوڕینە شێتو هار بوو، شالاْوی بۆهێنام، چنگ لەسەرشان کەوتە دوومەوە، تەنگی پێهەڵچنیم، راوی نام، دەیفشکاند تا خۆم کوتایە ئەشکەوتە چکۆڵەکەی خوارووی ئاوایی، هەناسەم لەبەر بڕا، باش بوو، خواوڕاستان دەرگای ئەشکەوتەکە جووانەگاکەی پێوەنەدەچوو، بەردەرگای لێگرتم، دەیفیشکاند، ترس دایگرتم.. هەرکە لام کردەوە رەشمارێکی پەپکە خواردووم بینی، ئای هاوار چ مارێ بوو، بەمەزەندە دوو گەز درێژ دەبوو ئای خوایە چی بکەم؟ جوانە گا دەرگای ئەشکەوتی لێگرتووم! رەش ماریش بستێ سەری

بەرزکردەوەو لەوەزەندایە! حەپەسام، بەو قەبرەی باوکم مردووی حازززیش بەرەحمەت بێ، لەوەتەی هەم، ئەوەندەی ئەو ئێوارەیە نەترساوم! پشتم لەدیواری ئەشکەوتەکە گیرکردو هاواری (سەی پیر خدرم) کردو مەساسەکەم چەقاندە سەر رەشمارەکە.. فلیقاندمەوە! ئۆخەی لەمیان رزگارم بوو! جوانە گاکەیش- هەی سەری خاوەنی بخوات وەك سەری خوارد- هەر دەیفیشکاند.. بۆئەوەی هەندێ لەدەرگای ئەشکەوتەکە دووری خەمەوە.. مەساسەکەم بۆ لموزی بردو بەئاستەم بەرلووتی کەوت، کەچی پاشەوپاش کشایەوەو کەوت!! هەندێ دوودڵ بوم، پاشان ناوی خوام لێهێنا، هاتمەدەرێو بۆی چوم، پێی راستم بەرزکردەوە، پێلەقەیێکم کێشایە سەر زگی و وتم: (بیخۆ ئەمە دەردت بێ!) (کورینە چیتان بۆ باس بکەم! وەك ئەوەی پێلەقە لەگۆمە ئاو بدەم ئاوها پێی راستم چەقییە نێو زگی جوانەگاکە! ویستم پێم بکێشمەوە، کەچی بەپشتا کەوتم، پێی راستیشم تا ئەژنۆ لەنێو زگیا مایەوە، لەخۆچوومو ئیتر..!)

ئەو شەوە نەریمان دەیووت:

(باپیرە گەورەم، بەتەنها لاقێکەوە چل ساڵی تر ژیا، کە ئەمری خوای بەجێهێنا لەژێر شاتووە زلەکەی پایینی ئاوابیدا ناشتیان، خۆتان دەزانن ئەو شاتووە ئارامگایەتیو چ نەزرگایەکیشە، هەرکەسێ نۆبەتیو ئاوڵە سورێژەی بێ دەیبەنە سەری، یەکاویەك چاك دەبێتەوە!!

هەموو ساڵێ ژنانی نەزۆك، ئا لەوێدا جمەیان دێ، دەسبەجێ مرازیان وەدی دێ.. ئەو هەموو پەڕۆ سەوزانەی سەر شاتووەکە هەموو هی ئەوانەیە مرازیان وەدیهاتووە.. موفەڕکە موفەڕك!

حەمە چاك دەیزانی ئەو شاتووە نەزرگایە ئارامگەی چییە! ساڵێکیان مام جوامێر بۆ گەنجەکانی ئاوایی ئەو باسەی دەگێڕایەوە کە چۆن پێی تا ئەژنۆ لەنێو زگی جوانە گاکە توایەوە، لەگەرمەی ئەم باسەیدا تڕێکی گەورەی بەردابووەوە، گەنجەکانیش بۆ یادگاری تڕەکەی مام جوامێر، نەمامێکی شاتوویان لەوشوێنەدا رواند.. ئەوا سەدوو چەند ساڵێکە پیرە شاتوو نەزرگایە، لەئاواییەکانی دەوروبەریشەوە بۆی دێن، کەم کەسیش بێ فاتیحا خوێندنێ بەو گوزەرەدا تێدەپەڕێ!

ئەو شەوە، نەریمان بەشانازییەوە دەیوت:

- وەك باپیرەم شێخی بەرماڵە، منو باوکیشم هەر شێخین!

نەریمان لەگەڵ ئەم قسانەیدا، پەلاماری پلە گۆشتەکانی دەدا، بەنیوەبرژاوییەوە، دەیتەپاندە دەمی، پلێکی گەورەی بۆ قوت نەدرا، پەڕییە قوڕگی، چاوەکانی سوورهەڵگەڕان، کەوتە کۆکەکۆك، تڕێکی گەورەی بەردا!

ئەو شەوە حەمەو هاوڕێکانی لەبەر پێکەنین گەر دەستو پێیان ببڕابا ئاگایان لەخۆ نەدەبوو.. کەوڵو ئێسقانی نێیرەکەیان لەشوێنی تڕەکەی نەریماندا نایە چاڵ، بەردێکی زۆریان لەسەردا کەڵەك کرد، هەندێ چڵەدارو

دەوەنیان لەسەر بەردەکاندا چەقاند، هەریەکەو پارچەییەکی لەپشتوێنەکەی خۆی دڕیو بەستیە چڵەدارەکانەوە.

پاش سالچێكو چەند مانگێ بەسەر تڕەکەی نەریماندا بەڕێککەوت حەمە ڕێی دەکەوێتە هەمان شوێن، دەبینێ شوورەییەکی بەردینو بەردەنوێژێکی خاوێنو تەیمانێکی ڕێكوپێك ببووە بازنەیەکی دەوری تڕەکەی نەریمان کە خەلچکی ئاواییەکانی ئەو دەوروبەرە کردبوویانە نەزرگا!

*

لەنێو نیمچە ئەشکەوتەکەدا، حەمەو خەجێو سمایل هەریەکە بەرەو دنیای یادو ماندووبوونی ئەمڕۆیان دەچوون. خەجێ هەوڵی ئەوەی دەدا تا بۆی بکرێ نەناڵێنێ، دان بەخۆیدا بگرێ، بەناڵەی بێدەنگ لەگەڵ ژانەکەیدا ئاشنایەتی پەیدابکات، کەچی جارجارێك ناڵەییەکی دڵتەزێن وەکوو مەلێکی دەربازبووی قەفەس لەدەمییەوە دەردەپەڕی، بیرکردنەوەی حەمەو سمایلی دەپسان لابەلا سەیری یەکدییان دەکرد. بێئەوەی ورتەیان لەدەم بێتەدەر، هەریەکە بێزی لەبێدەسەڵاتیو بێکەڵکی خۆی دەکردەوە کە چۆن لەڕووی خەجێی ژانگرتوو دەستەوسان وەستاونو هێیان پێناکرێ، تەنانەت ناشتوانن، بەقسە، بەقسەی نەرم، هەندێ دڵنەوایی پێببەخشن.

جارێکی دی حەمە لەنێوان شەپۆلی گڕی ئاگرەکە بیری بۆ نێو ئاگربارانەکەی ئەم بەیانییەی دێیەکەیان ملی نا.

*

هەرکە بەرەبەیانی ئەمڕۆ وەسمان هاتو وتی:

- مامە حەمە باوکم دەڵێ با خۆیان دەربازکەنو وەخۆکەونو ماتڵ نەبن..

ئەمان بەپەلە، بەباریکەڕێیەکەی پاینی ئاسیاوەکەدا داکشان، خەجێ پەلێی گرت، پاڕایەوە لەسەریەك دەیووت:

- حەمە، سمایل، مەعز بۆ خوا، با بچینە سەر شەخسی شاتووەکە، ئینشائەڵڵا لەم بەڵایە دەمانپارێزێو..

یەك دوو تەقەی لەسەر یەك، قسەکەی لەدەمی خەجێدا بڕی، حەمەیش دەرفەتی ئەوەی نەبوو وەڵامی بداتەوەو تێیگەیێنێ. بەسەر دەمدا خۆی خست، بەدزە دز خۆیان گەیاندە سەر ملە بەرزەکەی لای ژووررووی ئاوایی، ئەگەرچی شەش حەوت دەقیقە ڕێ لەئاواییەوە دوورکەوتبوونەوە، کەچی گەلێ بەڕوونی وەسمان یان دەبینی، بەباوکەڕۆو هاوارەوە، بەدەوری تەرمێکدا دەسوڕێتەوە، توومەز، هەرکە وەسمان لەئاسیاوەکە دەگەڕێتەوە، لەبەر ماڵەکەی خۆیاندا تووشی ژەندرمەکان دەبێ، هەرچەندە باوکی تێی خوڕی وەلاکەوێ کەچی حاڵی نەدەبوو، ژەندرمەکانیش بەیەك دوو زللە بناگوێی وەسمان دەتەزێنن، ئەویش هەمووشتێکیان بۆ دەدرکێنێ.. ژەندرمەکان دەسبەجێ حاجی فەرەج دەهێنن لەنێو تەختە زەوییەکەی ناوەڕاستی ئاواییدا تیربارانی دەکەن.

هەرکە دەنگی ئەو یەکدوو تەقەیە هەمووئاوایی وروژاند، ئەو ژەندرمانەی لەدووری ئاواییدا خۆیان لەبۆسەنابوو بەدەنگی تەقەکانەوە دێن‌و خۆدەگەیێننە نێو ئاوایی، بگرەوبەردەو باوکەڕۆی وەسمان، قیژەقیژی ژنان‌و باوکەڕۆی منالان، ژەندرمەکان شێتگیر دەکەن، بەیەك دوو دەقیقەییێك یەك دوو پیاو سێ چوار ئافرەت‌و دوو سێ منداڵ لەپاڵ تەرمەکەی حاجی فەرەجدا لەنێو خوێنی خۆیاندا دەگەوزێنن.. حەمەو سمایل لەئاستی ئەم دیمەنەدا واقیان وڕما، بەسەرسوڕمانەوە سەیری یەکدییان کرد، بێ قسە خەجێیان جێهێشت، کەمتر لەسێ چوار دەقیقەییێك بەدەمانچەی روت‌و تفەنگی لەسەر پێ دیوارە روخاوێکی نزیك تەختە زەوییەکەی ناوەڕاستی ئاوایی دەکەنە سوپەر، لێیان دێنەدەست، بەئاسانی چەند ژەندرمەیەك ساردەکەنەوە، یەك دووانێکیان دەرباز دەبن، تفەنگەکانیان فڕێدەدەن، چنگ لەسەرشان بەرەو خوار تێی دەقوچێنن!

سمایل گەلێ حەزی دەکرد وەدویان کەوێ، کەچی حەمە تێی خوڕی‌و گەڕاندییەوە.. زەردەخەنە روخسارییانی گەشاندەوە، بێئەوەی خۆیان ئاشکرابکەن گورج‌و چاپوك بەرەو لای خەجێ گەڕانەوە.

خەجێ لەسەر ملەکەوە بەجووانی ئەم دیمەنەی دەبینی، نەیدەزانی بۆ وای لێهات، وەلێ دەیزانی حەمە هۆی ئەم گۆبەن‌و خوێنڕشتنەیە، بۆیە بەبێدەنگییەوە پێشوازی کردن، بەپەلە کەوتنەڕێ..

پاش چێشتنگاو (دێ) بەگەورەو بچووکەوە —جگە لەهەیەرە کەچەڵ- کە ژەندرمەکان جیایان کردبووەوە، بوونە خۆراکی رق‌و کینەی ئەو چەند

سەد ژەندرمانە کە بۆ تۆڵەسەندنەوە هاتبوون، لەسەر تەپۆڵکەیەکدا هەیەرە کەچەڵیان بەرانبەر بەئاگری دێیەکە راگرتبوو بەجوانی دەیبینی:

(ئەوا خزم‌و کەس‌وکارەکەی، دانیشتوانی دێ. بەدەم تەقەی ژەندرمەکانەوە بەدەما دەکەون، لاشەکانیان لەنێو ئاگرەکەدا دەبێتە خۆڵەمێش، ئەوەتا بەبەرچاوییەوە ئاگر گەیشتە خانوەکەی، ئەوا گڕە سوورەکە روویکردە گەوڕەکەی، شێتانە مەڕو بزنەکانی دەباڕێنن، ئەوەتا بەپەلەپروزێ دایکە پیرە نابیناکەی هەیەر بەگۆچانەکەی دەستییەوە ئەمسەروئەوسەر دەکات، گوێی لێیە هاواردەکات:

(رۆڵە هەیەر.. کوڕم هەیەر، ئاگات لەخۆت بێ)

ئەوا بەدەما کەوت، ئاگر نزیکی بووەوە، ئەوا لەنێو گڕەکەدا ون بوو.. کزەبا ساردەکەش زیاتر ئاگرەکە دەگەشێنێتەوە، ئەوا ئەم کادان بۆ ئەو کادان ئاگر دەنێرێ.. یەکە یەکە خانووەکان دادەتەپێن.. هەیەر هەناسەسوارە.. ئەوا بەروونی مچەی تەمەن حەوت ساڵەی برازای دەبینێ، مچە دەگرییێت‌و باوکەڕۆیەتی ، ئەوا لەنێوان خوێنی قالەی باوکی‌و مەریەمی دایکیدا دۆش داماوە، سەری لێ تێکچووە، نازانێ چییە!

هەیەر بۆ یەکەمجار ویستی خۆی لەدەستی ژەندرمەکان راپسکێنێ، بچێتە هانای مچەی برازای‌و ببێتە فریادرەسی، کەچی ترس وەکوو بزمار تەوقی سەری چەقاندبووە سەر زەوییەکە، نەیتوانی بەئاستەمیش لەجێی خۆیدا ببزوێ.. دەنگی تەقەی شێتانەی ژەندرمەکان ئاسمانی سووری دێی

هێنابووە لەرزە، لەنێوان شەپۆلە زلەکانی ئاگرەکەوە جەستەی مرۆ ئاژەڵ سەمای مەرگیان دەکرد.

(هەیەرە کەچەڵ) واقی وڕمابوو، حەپەسان ڕێی هەموو شتێکی لێگرتبوو، باوەڕی بەچاوانی خۆی نەبوو، وایدەزانی خەونێکی ترسناك دەبینێو مۆتەکە چۆکی ناوەتە سەر سنگی، تەنگەنەفەس بوو، ئاگرە بێئامانەکەیش، سەوزو وشکی دێی دەماشیەوە، هەیەر هەرگیز نەیدەویست وابێ، مەبەستی تەنها حەمە بوو، ئاگری ناخی هەیەر لەئاگری دێیەکە گەرمتر بوو، ئەگەرچی نەیدەتوانی لەجێیەکەی خۆی ببزوێ، وەلێ ناخی بورکانێکی تازە تەقیو بوو، وشەی ئاگرین لەناخیەوە دەردەپەڕی:

- (ئای خەجێی سەگبابی کەرانباوگاو.. ئەمیشت پێکردم؟ جا چی ما؟ منالْ، ئافرەت، دایکم، خزموکەسوکارم، چی ما؟ خوێنی ئەمانە هەموو لەئەستۆی تـ.. تـ.. تۆدایە!

دەی هەیەر بیخۆ، ئیخباری دەکەیت؟ بیخۆ ئەمە دەردت بێ! ئای خەجێی سەگباب، هەموو دنیات لێم کردە دوژمن.. ئا خەجێ.. شەووڕۆژت لێتێکدام، خەمت لێکردمە نانو ئاو.. شەوان بەداخەوە دەتلامەوە وات لێکردم رقم لەهەمو کەسێ بێتەوە.. دەی هەیەر بیخۆ ئیخباری دەکەیت؟بیخۆ

هەموو تەمەنو یاداشتەکانی تەمەنی (هەیەرکەچەڵ) لەئاستی ئەم دیمەنەدا سەمایان دەکرد..

ئەو رۆژە سەختەی چووە داخوازی خەجێی پورزای، توانجەکانی حەمە.. سەرنجە ژەهراوییەکانی خەڵکی ئاوایی.. نزاو پاڕانەوەو نوزە نوزی دایکە کوێرەکەی..

(هەیەر.. کوڕم، تا نەمردووم ژنێ بێنە)

خوتەخوتی مەریەمی ژنبرای.. ژیکەڵەیی مچەی برازای.. ماینە کوێتەکەی جووتەگاو هەوجاڕو مانگا زەردەکەی.. مێگەلە مەڕوبزنەکانی.. دارهەنجیرو قەیسییەکانی.. باغدانەکەی.. مێزەرو ستارخانییەکەی خۆزیاو ئومێدو هیواو حەزی.. هەناسەساردەکانی، هەموو ئەمانە لەگەڵ ئاگری دیدا تێکەڵ ببوونو ئاگرەکەیان زیاتر دەگەشانەوە.

(-ئای خەجێی سەگباوکی کەرانباوگاو.. چیت پێنەکردم؟ جا چی ما نا هەیەر؟ چی ما؟ بیخۆ ئیخباری دەکەیت؟)

هەرکە سەرکردەی ژەندرمەکان بۆی دەرکەوت. زیندەوەر دەرنەچووە، سەوزو وشك، زەخیرەو ئاژەڵ. بونەتە خۆڵەمێش. بەچاو یەك دوو ژەندرمەی تێگەیاند، بەپەلە چوونە خوارووی ئاوایی، چەند سپیدارێکیان بڕییەوە، هێنایان، لەناوەڕاستی ئاوایی خاپوردا، لەنێو خۆڵەمێشو دوکەڵدا، سێ دارەیان دامەزراند، پشتوێنەکەی هەیەر — یان کردەوە، لەگەردنیان نا، هەڵیانواسی، چەند شەقاوێ لێی دوورکەوتنەوە، بە برۆهەڵتەکاندنی سەرکردەی ژەندرمەکان، هەیەر گوللەباران کرا، هەر ژەندرمەو زیاتر لەگوللەیەکی پێوەناو کردیانە سەرەن!

هەرکە تك تك خوێنەکەی هەیەر دەتکایە سەر خۆڵەمێشە گەرمەکەی (دێ) دەنگی کزەییێکی سەیر لەخۆڵەمێشەکە بزردەبووەوە. زمانحاڵی یاخیبونی خۆی دەخستەڕوو، یاخیبوونی خۆڵەمێشی دانیشتوانی ئاوایی خاپووربوو، نەیدەویست بەپیسیو نەگریسی ئەو خوێنە، پیرۆزییەکەی لەکەدار بێت، هەیەریش لەسەرەمەرگدا، تەنها گوێی لەدەنگی کزەکزی خۆڵەمێشەکە بوو!

❊

کاروانی ژەندرمە، پاش ئەوەی ئەو چوار پێنج تەرمەی هاوپیشەی خۆیان نایە سەر هێسترو ئەسپەکانیان، ئاوایی خاپووریان جێهێشت!

ئاواییەکە لەنێوان دوو زنجیرە چیای ئەوینداری یەکدییا، هەمیشە لەشەو و رۆژێکدا بەیانیانو ئێواران هەتاویان بەیەکدی دەسپارد..

(دێیەکە) لەنیمچە پێدەشتێکی هەندێ بەرینو قۆقزدائۆقرەی گرتبوو، بەلای چەپیدا دۆڵێکی هەمیشە چڕ، دارگوێزو قەیسیو هەنارو هەنجیرو سیندار وەك یاساوڵی ئەمبەروئەوبەری زێیەکی چکۆڵە بوون.. سێبەری دارەکان جێی حەسانەوەی رێبوارانی ماندوو دڵدارانی دەروون سافو جێ گەشتی (سیانزە بەدەر) و بەزمی لاوان بوو.. لای راستی دێ دەشتێکی بەرین، چەشنی سفرەی خواوەند راخرابوو، کێڵگەی گەنمو جۆو توتنو مەرەزەی لەئامێز نابوو.. دێ پاڵی دابووە قەد گردێکی بەرز، رەزێکی بێهاوتاش ببووە کەوانی گردەکە!

پێش ئەوەی وەسمان بگاتە ئاسیاوەکەی (دێ) وەکوو هەموو بەرەبەیانێکی دی، قاسپەی کەوی یاڵەکان، رقەبەرایەتییان لەگەڵ دەنگی کەڵەشێرەکانی ئاواییدا دەکرد، هەریەکەو مەبەستی بوو زووتر هەتاو و دانیشتوانی (دێ) لەخەوهەڵسێنێ، مەلا رەسولیش بەچەند ئایەتێکی قورئانی پیرۆز دەنگە زولاڵەکەی تێکەڵ بەقاسپەی کەوو دەنگی کەڵەشێرەکان دەکرد، ئەم دەنگە تێکەڵانە کونەپەپوو واشە هەڵنشیوەکانی سەر کێلە بەرزەکانی گۆڕستانەکەی ئاوایی هەڵدەفڕان.. گۆڕستانەکە لەتەختە زەوییەکی بەپیتدا گیانی باوباپیرانو جگەرگۆشەکانی دێی گرتبووە خۆیەوە، گومەزی بچوكو قەبری هەڵگیراو لەنێو دارگوێزە کوڵەبنەکاندا ئارامی هەمیشەییان گرتبوو. چەند پیرەدار بەڕوویێکیش وەك خێوی پاسەوان لەناوەندی گۆڕستانەکەدا بوون، چ کەسێ بۆی نەبوو چڵێکیان لێکاتەوەو بیسوتێنێ پاش هەموو سەڵایێکی مەلارەسولو ئەڵڵاهوئەکبەرە بەسۆزەکەی، زۆربەی زۆری پیاوانی دێ روویان لەمزگەوتەکە دەکرد.

مزگەوتەکە، خۆی بۆ خۆی مێژوویێك بوو، گەورەو بچوکی ئەو هەرێمە دەماودەمو پشتاوپشت دەیانگێڕایەوە گوایە (سەی پیر خدر) چەند سەد ساڵێ لەمەوبەر، پاش ئاوارەیی لەو دێیەدا نیشتەجێ دەبێو مزگەوتێ دروست دەکات. لەکاتی دارەڕاکردندا سەی پیر خدرو کوڕەکەی دەبینن دارەکان کورتن، یەك دوو جار باوك بەکوڕە دەڵێ:

- (ئاسنگەر دەتوانێ ئاسن درێژکاتەوە، ئێمە ناتوانین ئەم دارانە درێژکەینەوە.. دەی بابە گیان ئەوسەری دارەکەم لەگەڵدا بگرەو ناوی خوای لێبێنە).

بەجۆرێ دارەکان درێژدەبنەوە، لەدارەڕاکردندا، گەزێ لەمسەرو گەزێ لەوسەر زیاد دەکەن، لەکارەکەیان دەبنەوە، کوڕە ئەم نهێنییە لەنێو خەڵکی ئاواییدا ئاشکرادەکات، باوك گەلێکی پێناخۆش دەبێ، دوعا لەکوڕەکەی دەکاتو پێی دەڵێت:

- وەك نهێنیت ئاشکرا کردم، بڕۆ وێڵ بە!

کوڕە دەبێتە کۆترەباریکەیێکی سپی، باڵدەگرێتەوە لەدووری هەزار مەترێکا لەخوار مزگەوتەکەی باوکیدا، لەسەر داربەڕوییێکی پیر دەنیشێتەوە، دەیکاتە هێلانە.. ساڵ دێو ساڵ تێدەپەڕێ پیرەداربەڕووش دەبێتە نەزرگا!

*

کاروانی ژەندرمەکان، بەرەو خوار بوونەوە، وەك ئەوەی کارێکی پیرۆزیان کردبێ، زەردەخەنەی سەرکەوتن لەسەر لێوانیاندا پەرس دەبوەوە.. ئەگەر هەر یەك لەو ژەندرمانە ئاوڕێ بداتەوە ئەوا بەجوانی (دێ) دەبینێ:

گومەزەکەی سەی پیر خدریش داتەپیوە، جگە لەدوکەڵو خۆڵەمێشو سێدارەکەی هەیەرو شاتوو نەزرگاکەی جوامێر چی دی بەدی ناکات.

*

دیمەنی رووداوەکانی ئەم بەیانییە، بەڕوونی بەبەرچاوی حەمەدا تێدەپەڕی، ناوبەناویش هەناسەیێکی گەرمی هەڵدەکێشا، لەرەوشتی ژەندرمەکان چاك گەیشتبوو، حەمە دەیزانی کە سمایلو خەجێ-یش هەر هەمان هەستیان هەیە، کە ئێستا نەك تەنها زینەوەر لەدێدا نەماوە، بەڵکو (دێ)خۆڵەمێشی ئەم ئاگرەی بەردەستیان خامۆشە!

خەجێ توانای بەرگری نەما، کەوتە ناڵە، حەمەو سمایلی دەسەوسان کردبوون.. خەجێ رەنگی دەهێناو رەنگی دەبرد، بەبێدەنگی فرمێسك بەچاوەکانیدا دەهاتنەخوارێ، ژان پێی پێدەدا، بەتوندی گازی لەلێوەکانی خۆی دەگرت، لەم کاتە سەختەی ژیانیدا سوکە بڕیارێ بەدەروونیان گوزەری کرد، سەرەتای بێهودەیی بەرگری بەرچاوی رۆشنکردەوە، بێزی لەشەرم هاتەوە، نەترسی هەموو شانەکانی لەشی بەسەر کرد.. چاوەکانی وەك دوو چرای گەش ناخی رۆشنکردەوە خۆی بەدی کرد، هەرچی کونجو کەلەبەری تاریكو شێیاوی بیرو دەروونی هەبوو، هەمووی رۆشن بووەتەوە.

سمایل زوو زوو دەچووە دەرێی نیمچە ئەشکەوتەکە، کۆتەرەداری دیی دەهێناو ئاگرەکەی زیاتر خۆش دەکرد، وەك بڵێی هەموو خەمێکی سمایل تەنها ئەم ئاگرە بێو نابێ لێگەڕێ کەم کاتو بکوژێتەوە، پەیوەندییێکی نادیارو سەیر لەنێوان رۆحی سمایلو ئاگرەکەدا دروست بوو، لەرادەی عەشقو خۆشەویستی دا بوو، رۆحی سمایل پەپولەئاسا بەدەوری ئاگرەکەدا دەسوڕایەوە، دەسەڵاتێکی تەواوی بەسەر جەستەی گرتبوو، بەفەرمانی راستەوڕاستی رۆح، سمایل دەجولایەوە، گاە سکڵەکانی لەیەکدی نزیك

دەکردەوە، گاە کۆتەرەداری دیی دەخستە سەریو دەیگەشانەوە، لەگەڵ
گەشانەوەی ئاگرکەدا رۆحی بڵێسەی زێڕینی لێهەڵدەسا، بەبێدەنگییەوە،
سۆزی سمایلو گڕی ئاگرەکە دڵدارییان دەکرد!

*

حەمە هەرگیز بەخەیاڵیدا نەهاتبوو رۆژێ ببێ بەمامان، هێ کاتێکیش بەمێشکی سمایلدا نەهاتبوو خۆی لەڕووی ئافرەتێکدا ببینێ ژان دەسەپاچەی کردبێ، خەجێ بەخەونیش بەرەچاویدا تێنەپەڕیبوو لەڕووی پیاواندا لنگ داچەقێنێو لەنیمچە ئەشکەوتێکدا بناڵێنێو کەسێکی شارەزایش بەهانایەوە نەیێت!

بۆ یەکەمجار حەمە هەستی بەقورسی کار کرد، ئەیزانی کاری قورس ئەوە نییە مرۆ دەسەڵاتی بەسەردا نەشکێو نەتوانێ شتێکی لێوەئەنجام بێنێ، لەڕوویدا دەسەوسانو بێچارە بێ.. حەمە بۆی دەرکەوت کاری قورس ئەو کارەیە کە هەرگیز بیری لێنەکرابێتەوە لەپڕو لەناوەختا تووشی پیاو بێت، نەخوازەڵڵا ئەوکاتەش شەرمو ترسو ماندوویەتی ئامێتەی بووبێ!

شەو داهات، ئەو هەرێمەی لەنێو نهێنیو بێدەنگی خۆیدا پێیاوەوە، ناوبەناوێ لورەی گەلەگورگی برسی بێدەنگییەکەی شەقار دەکرد.. چ شەوێکە؟!

تەمەنی رۆژێکی سەختی سێ کڵۆڵی کەنەفتی لولداوە، لەنێو بێجولەییو حەپەسان، لەڕووی نهێنییەکانی خۆیدا رایانیگرتووە..

شەوێکە، ورشەی ئەستێرەکانو تریفە زەردو لەرز لێنیشتووەکەی مانگیش لەسەر ریتمی دەنگی هەناسەساردی سێ کڵۆڵدا سەماییێکی شێتانە بۆ بێدەنگیو بێگەردی. بەفری سەر لوتکەکان دەکەن.. ناڵە بەسۆزەکەی خەجێش بووەتە مایسترۆ ژانە پەنگخواردووەکانی حەمەو سمایلی هێناوەتە جۆش.. تا چاو برِکات ئاسمانێکی قوڵ، تەنراو بەئەستێرەی لەرز لێنیشتوو. کزەباییێکی سارد، بۆشاییێکی بێکۆتایی، سێ دەروونی کەیل، یاداشتی رۆژێکی سەختو ناڵەو نوزەییێکی کڵۆڵو بزە بەخشو پڕئومێد! شەوێکە هەموو مرۆڤایەتی لەنیمچە ئەشکەوتێکدا دەسەوسانو چاوەڕوانە!

شەوێکەو لورەی گورگە برسییەکان بووەتە جۆرە نوێژو پاڕانەوەییێك، تێکەڵی کزەبا ساردەکە بووە، چڵەدارە رووتەکان ماچ دەکاتو پاشان بەرەو بارەگای خواوەند دەڕوات!

شەوێکەو ئاسمان جارجارێ تەنێك دادەکشێنێو بۆ ساتێ کەمتر هێڵێکی رۆشن وەپاش خۆیەوە رادەکێشێ، شمشێر ئاسا دڵی خەجێ شەق دەکات، خەجێ لەگەڵ هەر ئەستێرەییێکی داکشاودا هەناسەییێکی گەرم هەڵدەکێشێ، وادەزانێ ئەو ئەستێرەیە رۆحی کەسێکە، لەبەندیخانەی جەستەیەکدا ئازاد بووە.. خەجێ گەلێ بەخۆزیای داکشانی ئەستێرەکەی خۆی بوو، بۆئەوەی چیدی نەبێتە مایەی خەمو پەژارەیی حەمەو سمایل..

شەوێکە.. مردن وەك کۆترێکی ئاوەکیو تەریك دەروونی خەجێی کردۆتە هێلانەو ئۆقرەی لێهەڵگیراوەو دەگمێنێ.. خەجێ نەك تەنها بیر

لەمردن دەکاتەوە، بەڵکو مردن بەبۆنو قەوارەوە بووەتە دیمەنێکی بینراوی بەرچاوی، هەستیش بەژانو ئازامی رۆح کێشان دەکات، رۆحی دەیەوێ ماڵئاوایی بکاتو دەرباز بێ.. تائێستا خەجێ چەند مردنو چەند جۆر مردنی کەسانی دیی بینیوە ئەوا بوردی لەبەرچاویا دووبارەئەبێتەوەو تێدەپەڕێ. چ شەوێکە؟ خەجێ هەناسەسوارو رەنگ بواردووەو رەنگی مردووانی لێنیشتووە.. سمایل بێدەنگە، شەرم رێی هەموو شتێکی لێگرتووە، بێمەبەست سەیری بۆشایی ئاسمان دەکات، حەمەیش سەری ناوەتە نێوان ئەژنۆکانییەوە، دۆش داماوە..

خەجێ لەنیوەشەودا هەندێ داساکا، حەمەو سمایل چاویان بڕیبووە روخسارە زەردهەڵگەڕاوەکەی.. هەرکە خەجێ سەری نایە نێوان ئەژنۆکانییەوە، خەوەنوتکە بردییەوە، حەمە لەنێو بێدەنگییا بەرەو بەرەبەیانی ئەمڕۆ خەیاڵی چوو و کەوتە خۆدواندن:

(-ئا, وای لێهات.. دۆڕاین.. نەء فرۆشراین.. نا.. نا نایزانم، هەریەکەو قسەییێکی دەکرد، من بەچاکی ئەم شتانە نازانم، سیاسەت چیەکان دەیزانن.. تڕحێو جووانی دەزانن!! تەڕ بوینە حکومەت! ئیتر ئاش بەتاڵ یانی ئاش بەتاڵ.. ئەی هاوار خۆ سەدان هاوڕێم گیرانو هەندێکیان کوژران.. من؟ ئا من! رەنگە زۆر ترسنۆكو بێفەڕ بم.. نا.. نا.. باوەڕناکەم! نا.. ئەی ئەوە نییە ئەم بەیانییە بوومە هۆی ئەم فەرتەنەیە.. جا گەر خۆمم بدابا بەدەستەوە ئەوا هەر من دەکوژرام، ئیتر نە حاجی فەرەجو نە.. نە.. نە ئاواییش دەزانم بەخوا چاك دەزانم ئێستا دێ،بەردی

بەسەر بەردەوە نەماوە! ها.. ژەندرمەکان دەس هەڵنەگرن؟ هێ، هێی، خۆ کەسێکیان لێنەکوژرابوو وا شێتانە دەسڕێژیان لەخەڵکەکە دەکرد، نەخوازەڵلا چوارپێنجێکیان لێبکوژرێ! ئەوا داروبەردیش دەسوتێنن.. من ئەیانناسم چ دڕندەو پیاوخۆرێکن.. ئای حەمەی قوڕمساغ کە ئەمە دەزانی بۆ وات کرد؟ بۆ بوویتە هۆی ئەم کارەساتە؟ من.. ئا.. من دیارە زۆر خۆپەرستو بێمانام.. هەر هێ نەبوایە وەکوو زۆربەی هاوڕێکانم رامکردبا، پاش ساڵێ دوانی دی، خوا دەزانێ چی دەبوو، نازانم ئەم بێئەقڵییەم چییەو بۆچی وا کەر بووم؟ چاکە گەر خۆمم دابا بەدەستەوە ئەوا لەبەرچاوی هەموو خەڵکی ئاواییدا بێکەس کوژیان دەکردمو دەیانکردمە پەند.. نا.. نا باشتر ئەی چۆن ئەم میللەتە ئەم ژەندرمەو رژێمە بناسێت؟ تڕحێو بۆ ئەم بیرکردنەوەیەم.. هەی حەمەی باوەحیز! نەدەبوو خۆت بکەیت بەنموونەو لەرێی کوژرانی تۆوە میللەتکەت بیانناسێت؟ نەء.. نەء ئەوسا خەڵکەکە دەیانووت (لەسەر حەق کوشتیان.. حەمە تفەنگی هەڵگرتبوو، داوای حکومەتی دەکرد، بۆیە کوشتیان!) ئەوسا ناحەزەکانیشم پڕبەدڵ سەیری تەرمەکەیان دەکردمو پێدەکەنین.. تڕحێو تەرمی چی؟ لەت لەتیان دەکردم.. نا.. نا.. رەنگە پولیان پێدابامو بیانکردبام بەجاسوس، وەپێش خۆیان دابام ناونیشانی هاوڕێکانی خۆمم بۆ ئاشکراکردبان.. دوورنییە هەموو ئیشێکیان پێم کردبا.. پاشانیش ئیشیان پێنەمابام، ئەوسا بەئاسانی لەناویان دەبردم! نازانم نا ئای کە چەند سەرم دێشێ.. تازە وایلێهات بەهەرحاڵ من

پیاوێکی ئازا نیم.. هەر پیاو نیم، بێفەڕو خۆپەرستم.. بۆ تەنها هەر من ژنم هەبوو؟ خۆ زۆربەی زۆری هاوڕێکانم کۆشێ منداڵو دایكو باوکی لێکەوتەشیان هەبوو، کەچی جێیان هێشتو خۆیان رزگارکردو چوونە (ئەودیو) چ ئاگرباران‌و گۆبەندیشیان نەنایەوە.. ئەی باوەحیزینە، بێشەرەفینە، تف لەرەسەن‌و هەرچییەکیان هەیە! ژاندار، ژانگو شەرت بێ بەشەرتی خوا، مەگەر بەردەستم نەکەون! پیاح جا چی دەکەم؟ ئەوپەڕی سێ چوارێکی دییان لێدەکوژم! جا ئەمە چییە؟ چارەی چ دەکات؟ چ دەگۆڕێ؟ هێ.. هەر هێ هێ! نەك هەر تەنها بێفەڕو ئازا نیم بەڵکو ناشزانم بیربکەمەوە، هەر قسەی حەلەق‌و مەلەق دەکەم! ترحێو.. دەی تازە وای لێهاتو دەبا وابێ هەر وای لێبێت.. ئەمەم لەنێوچاواندا نوسراوە.. ها.. حەمە.. جارێ لەکوێتە کەرپیاو.. چیت دیوە لەمەولا لەمەولا.. ئێ.. هەرچییەك دەبێ با ببێ چی بکەم، خوا کەریمە..)

*

سمایل بەوردییەوە سەرنجی بێدەنگییەکەی حەمەی دەدا، تا خۆیشی لەنێو دنیای یادو ئاکامی کارەساتەکەی ئەم بەیانیەدا خۆی بینیەوە، بەتایبەتی کە حەمەی دەبینی دەست بەسەر ئەژنۆکانیدا دەکێشێ، وشەی پچڕ پچڕ زردەخەنەی کاڵ بەسەر لێوەکانیا بۆ ساتێ کەمتر دەشنێتەوە.. بەوردی گوێی لە دواوشەی حەمە بوو کە بێئاگا دەیوت (لەمەولا.. لەمەولا.. خوا کەریمە..)

(-ئا.. کاکم دەڵێ (خوا کەریمە، لەمەولا، لەمەولا).. دەڵێ خوا کەریمە.. خوا.. خوا.. ئەوانە هاتبوون بیکوژن! ئەرێوەڵڵا ئەیانگرتو بەقۆناغەتفەنگ، ئەیانتاساند.. ئەوسا منیش دەبوومە گاڵتەچی خەڵکەکە، ئیتر دەبوایێ سەر بەرزنەکەمەوە..).

پێیان دەگوتم: هەموو کەسێ قسەبکات تۆ قسە مەکە، ئەی حەمەی براتیان لەبەرچاوت نەتاساند، تۆیش وەکوو ماکەر سەیرت دەکرد! بەزاتی خوا نەك دە دوانزە ژەندرمە، سەدی دیش بهاتبان دەربەست نەدەهاتم.. جا ئەو سەگانە چین؟ کوشتنیان‌و ئاوخواردنەوە، چۆن خۆمم سەرشۆڕدەکرد، کاکم غەدری کرد نەیهێشت ئەو یەك دووەش لنگەوقووچ کەم! ئێ ئەوا ئەو ژەندرمانە دەچنەوە، ئیتر خوا دەزانێ چی لەگەڵ خۆیاندا دەهێنن‌و چی بەسەر دێ دەهێنن.. دڵنیام ئێستا وێرانیان کردووە.. دەستیان خۆش بێ! دێ.. دێ خۆ یەك دووانێکیان نەبێ، ئەوانەی دییان وایاندەزانی جەنگاوەرەکان کرێگرتەی باوکیانن، لەسەر ماڵو موڵکی خۆیان دانیشتوون‌و هێیان نەدەکرد، کەچی بەقسەی زلیش هێیان نەهێشتبۆوەو دەیانووت، ئەرێ بۆ ئەمە ناکەن؟.. ئەرێ بۆ ئەوە ناکەن؟.. ئەرێ؟.. ئەرێ؟..

خوای دەکرد ئێستا دێ زیندەوەری تیادا نەمابێ، نەوەڵڵا هەر دەربەست نیم.. با هەموو خزمو دۆستو ناسیاو بن! چش! ئای کە زوو.. بەڵێ زوو هەر بەکاکم دەوت (با منیش لەگەڵ ئێوەدا بم، تفەنگم بدەنێ منیش..) کەچی هەر پێی دەوتم (منالی، منالی) منالی چی؟ خۆ ئەم

بەیانیە بۆی دەرکەوت مناڵ نیم.. سا بەزاتی خوا دووئەوەندەی ئەوم لەدەس دێ.. مناڵی مناڵی مناڵ.. تەڕەماش.. گەر بەمن بواییێت هەموو تفەنگو فیشەکی ئەو پێنج شەش ژەندرمە کوژراوانەم کۆدەکردەوە، ئەو دە دوانزە گەنجە خوێنگەرمانەی ئاواییم کۆدەکردەوە هەریەکەو تفەنگێکم دەدایێ، لەبۆسەدا چاوەڕێی ژەندرمەمان دەکرد، تا خوا دەیووت بەس لەو سەگانەمان دەکوشت.. خۆ دێ هەر وێران دەکرا.. دەبا پاشان خوای دەکرد خاکیان بەتورەکە دەبێژا.. خۆ کاکم ئەوەندە تورەیە پیاو ناوێرێ قسەی لەگەڵدا بکات! گەر بوتبا: کاکە با بە چ لایەکدا نەچین، ئەوا کێوەکانی بەیان- مان لەپشت دایە، بۆ خۆ بەرگری دەکەین..) دیسان پێی دەوتم (مناڵی مناڵی) دە چاکە، کاکە تۆ گەورەی بزانین چ دەکەی؟ترحێو، بۆ کوێمان دەبەی؟ خۆ ئێستا گەر بڵێم (کاکە من نایێمو دەگەڕێمەوەو بەتەنها دەبمە ئەوکەسەی کە زەلالەتیان پێدێنمو تۆڵەی حاجی فەرەجو.. (ئەوا دەڵێ) لەکاتو شوێنێکی ئاوهادا جێم دێڵی هەر لەبەر ئەم قسەیەم دەرم دەکات، نایەڵێ لەگەڵیانا بکەومەڕێ.. خۆ چاکی دەناسم، هەر نەیهێشت چەك هەڵگرم.. ڕێی هەمو شتێکی لێگرتم.. (مناڵی.. مناڵی) وادەزانێ ئیش بەڕیشە.. دەفەرموو خۆی ریشی هەیە، دە بزانم چ دەکات؟ بۆ کوێمان دەبات، خۆ ناوێرم بپرسمو بڵێم (کاکە بۆ کوێ دەچین؟) هەر سەرکوێرم دەکات!

سمایل وەك ئەوەی جلەوی دوا وشەی لەدەست بەربووبێ بەدەنگێکی بیستراوو لەسەریەك ئەم قسەیەی دووبارەئەکردەوە (هەر سەر کوێرم

دەکات) حەمە سەری بەرزکردەوە، سەرنجی لەنێوان سمایلی گرژو مۆنو خەجێی ڕەنگبواردوو، ئەمسەروئەوسەری دەکرد. خەجێش سەرەڕای ئەم بارە ناهەموارەی بەهەست دەیزانی حەمەو سمایل بیر لەچی دەکەنەوەو بۆچی دۆش داماون! تەنها ترسو برسیەتیو ماندووبوون نییە وا ئەم نیگا بێڕەنگو بۆنەی چاپ کردووەتە سەر روخساریان! بەجوانیو ڕەوانیش گوێ لەقسەی (لەمەولا، لەمەولا خوا کەریمە-کەی حەمە بوو، هەر بەهەمان ڕەوانییەوە گوێ لەقسەی (سەرکوێری کردم، سەرکوێرم دەکات-ەکەی) سمایل بوو.

ئەم دوو ڕستەیەی حەمەو سمایل بیری خەجێیان پەلکێش کرد، بۆ ئەو ڕۆژەی کە هەیەرە کەچەڵ، لەسەر ڕێی کانیدا پێی وت:

- خوا کەریمە خەجێ، پورزامی، ڕێزم زۆر بوو بۆت کەچی تۆیش لەنێو ئەو کەچەڵە چییە شووی پێبکەم..

چاکە خەجێ لەمەولا لەمەولا دەبینی، ئاگرت لەجەرگو هەناوم بەردا سەرکوێرت کردم. دەبێ ئاگر لەرۆحو ماڵت بەردەم، دەمبینی چ هەیەرە کەچەڵێکم.

خەجێ چاکتر بەرەو ناخی خۆی داچۆڕا..

- (ئای هەیەر، خۆ دوێنێ بانگی عەسری نەدابوو، بینیمیت، هەناسەییێکی گەرمت هەڵکێشا.. حەقت بوو! جا با پورزام بێ، با هەر حەزت لێم کردبێ، یانی گەر حەزت لێکردم، دەبێ منیش حەزت

لــێبکەم؟ ئــاخر کــەی وابــووە هەیــەر ئــەرێ هەیــەر، بــەخوا هــەر تۆیــت ئیخباریت لەحەمە کردووە، دڵم وادەڵێ، بەڵێ هەر تۆیت!)

دەسخۆش هەیەر، ئەمەیشت کرد.. دەك بەزووخاڵ بیت.. گەر ئەمەت نەکردبا کەی هەیەر دەبوویت... دەمزانی دەبێ بەهەرجۆرێ بێ نامەردی خۆت بنوێنی.. ئافەرین.. کە تازە شووم بەحەمە کردبوو، هەمیشە حیزانە سەرەڕێت پێدەگرتمو دەتووت (_خەجێ چاوەڕێ بە بەقازانی مێردان بەچل ساڵ دێتەکۆڵ).

ئافەرین پیاو ئەم گۆبەندەشت نایەوە.. بریا ئەوەندە ناپیاو و بەدفەساڵ نەدەبوویت.. بریا ئەوەندە بەدرەفتارو بەدگۆ نەدەبوویت.. بزانە من هەرگیز بیرم لەوە دەکردەوە تۆ بەکوڕە کوێخاییێکی دەوڵەمەند بگۆڕمەوە؟ جا با کەچەڵ بیت، با دایکیشت کوێر بێ، خۆ دایکت پوورمە.. بەڵام بێڕەوشت بووی هەیەر، هەیەری خوانەناس، لەهێەو بەدرۆ ناومت لەنێو خەڵکیدا زڕاند، وتبووت خەجێ دەڵێ: (یا هەیەر یا گوڵ) هەی رووڕەش کەی وام وتبوو! کە شووم بەحەمە کرد خەڵکەکە پێیان دەوتم (ئەی هەیەر، ئەی هەیەر).

هەیەر. خوانەناس.. هەی.. هەی..)

ناڵەییێکی دڵتەزێن لەدەمییەوە هاتەدەر حەمەو سمایل راچڵەکین.

سمایل چووە دەرێ، کۆتەرەداری دە هێناو ئاگرەکەی گەشانەوە، لەدەرێی نیمچە ئەشکەوتەکە ئاگرێکی دیی بۆ خۆی کردەوە، پاڵی دایە گابەردێکەوە.. لەبەرەبەیاندا، ژان زۆری بۆ خەجێ هێنا، هەرچی شەرمو

ترس هەبوو لەئاستی تەوژمی ئەو ژانەدا بوونە هەڵم، هەر لەگەڵ داباریینی گزنگی هەتاودا کەوی یاڵو شیوو دەربەندەکانی بەرانبەر نیمچە ئەشکەوتەکە، بەقاسبە مژدەی رۆژێکی نوێیان کردە گۆرانی.. بەرەبەیانێکی هێمن لەنێو منداڵدانی شەوێکی سەختو ترس ئامێزدا سەری دەرهێنا، لەنیمچە ئەشکەوتەکەش دەنگێکی نوێ، بێدەنگیو شەرمی حەمەی قوت دا.. مەلۆتکەیەکی وردیلە، سەنگو قەوارەی لەهەموو نەوزاد-ێکی ئاسایی کەمتر بوو، بۆ دنیای بەنهێنی تەنراو چاوانی هەڵهێنا. حەمە وەك ئەوەی کاری سەرەکیی مامانی بێ، کەوتە گەڕ، سمایل لەبەر شەرم لەدیوی دەرەوەی نیمچە ئەشکەوتەکەدا بیری لەسەر هیچ شتێ نەدەوەستا، بەوردە بیرکردنەوەی پڕتەو بەرچاوی تاریكو رۆشن دەبووەوە، بەشەپۆلی گریانی دەنگە نوێیەکە رەوییەوە، زەردەخەنەییێکی ناسكو نەخشین روخساری کردە هێلانە..

ئەم دەنگە نوێیە هێزێکی یەزدانی بەخشییە حەمە، هەستی دەکرد کە نەك تەنها دەتوانێ بەرگری لەچەرمەسەرییەکانی ژیان بکات، بەڵکو لەمردن نەترسێو ژیانی خۆش بوێ، بەئەوپەڕی دڵنیاییەوە رووی تێبکات..

حەمە سیامەست ئاسا.. بەدەوری خەجێدا دەسوڕایەوە، لەخۆشیا لەتری دەداو ئەمشانو ئەوشانی دەکرد، هێی پێنەدەوترا، هیچ وشەیێکی پێنەبوو لەقەوارەی ئەم دڵخۆشییەدا بێو دەریبڕێ!

سێ روخساری گەش‌و بێدەنگ، لەبەرەبەیانی رۆژێکی گەشتردا کە هەتاو بەرەوتێکی هێمن گزنگی، دائەبارانده سەر شەونمەکان‌و هەر شەونمەش پڕ بەقەوارەی خۆی تیشکی دەمژی‌و رەنگدانەوەی هەتاوی لەئامێز نابوو.. وردەوردە لەنێو ئەو شەونمانەدا چاوبازییان لەگەڵ هەتاوی دایکا دەگرد، کۆرپە ئاسا حەزیان بەسۆزی زیاتر دەکرد!

باڵندەکان بەجریوە، ئاهەنگی لەدایکبوونی ملیاردەها وردە هەتاوی نەوزاد-یان دەگێڕا.. تا چاو بڕکات زەوی‌و قەدپاڵ بەزەردەخەنەی زیوینەوە، پێشوازی رۆژی نوێیان دەکرد، لەنێو چاوانی حەمەو سمایل‌و خەجێ، وردە فرمێسکی بەختیاری رەنگی هەتاوی دایکی دەدایەوە، بەمیهرەوە لەنێوان پێڵووەکانیاندا سەرەتاتکێیان بوو. قاسبەی کەوەکان‌و دەنگی گریەی منالەکە تێکەڵ بوون‌و بوونە دەنگێ، بەرەو عەرشی خواوەند هەڵکشان.. کە بەگۆرانی‌و منالەکەیش بەگریان پێشوازی رۆژی نوێیان کرد..

حەمە لەنێوان ئەم دوو دەنگە تێکەڵ‌و دژ بەیەکەدا دەنگی هەڵبڕی:

- ناوی ئەحمەدی لێ‌دەنێم!

خەجێ‌و سمایل بەزەردەخەنەوە زمانیان هاتو گۆ..

عومر درێژو بێوەی بێ!

لەو بەرەبەیانەدا حەمە، منالەکەی بەوردە پەڕۆ پێیایەوە، گرتیە دەست، لەنیمچە ئەشکەوتەکە هاتەدەر، سێ جار تفی رۆکردە سەرزەوی، هەندێ وشەی لەشێوەی منگەمنگ لەدەم هاتەدەر، پاشان بەجۆرە

نزاییێکی سەیر چەشنی نوێژی (چاکان) سەیرێکی ئاسمانی کرد- وردە ئەستێرە بەهێزو ورشەدارەکان لەنێو رۆشناییدا ون دەبوون‌و لەبەرچاو نەدەمان- منالەکەی بەرزکردەوە:

- (خوای گەورە.. بیبینە ئەمیش ئێستا وەکو تۆ بێگەردەو لەمەزنی تۆدایە، بیپارێزە تا پیرۆزیت بپارێزێت).

❊

بێدەنگی‌و دڵخۆشی لەنێو نیمچە ئەشکەوتەکەدا سیمای رۆژێکی کامیاری مرۆڤایەتی دەنواند..

(مرۆڤایەتی کلۆڵ‌و ماندوو بریندار ئەم (ناوە) لەگەڵ زیقەی یەکەم منالی سەر ئەم زەمینە، لەنیمچە ئەشکەوتێکا لەدایك بوو: گیان لەبەرێکی سەیر (هەزار رەنگ‌و بێرەنگ‌و رەنگین بەهەموو رەنگ بوو) جەستە چکۆلەکەی بووە مەیدانی مەشق‌و جەنگ (بەستەزمانە) گریا، پاڕایەوە، دەنگی گەیشتە ئاسمان.. خواوەندو شەیتان بەپێی رێککەوتنامەی جیابوونەوەیان، کەسیان گوێیان لێ‌نەگرت، فرمانی خۆیان سەپانە سەر ئەو نەو-زادە کلۆڵە، لەجەنگێکی هەمیشەییدا بژیت، لەیەك کاتیشدا ببێتە نوێنەری خواو شەیتان.

لەسەر هەموو شانەکانی لەشیا ناوی مرۆڤەکانی داهاتوو و ناونیشان‌و بەسەرهاتیان تۆمارکرا.. هەریەکەم رۆژ، یەکەم سات- هێشتا خوێناوەکەی مندالدانی دایکی بەلەشیەوە بوو، وشك نەبووبووەوە شانەکانی لەشی کەوتنە جەنگ‌و بەگژی یەکدیدا دەچوون.. بۆیە، دوێنێ‌و

ئێستاو سبەی، کوشتنو کوژران بەردەوامە مرۆیەو مرۆ دەکوژێ، دەیچەوسێنێتەوە، زەلیلی دەکات، مرۆی کلۆڵ، لەبازنەی مرۆڤایەتی کلۆڵ ترا خوێنو فرمێسكو رەنج دەکاتە تیمارو برینە تیراوییەکانی خۆی پێ سارێژ دەکات! (مرۆیەو لەدایك دەبێو فێردەبێو دەمرێ!) ئەم گەشتەی نێوان لەدایکبوونو فێربوونو مەرگی، چەند هەنگاوێکی کوێرانەیە، لەتاریکی زێرابی منداڵدانێکەوە بۆ گۆڕی تاریکتر! گەشتێکی سەیروسەمەرەیە، بەنەفامی تاریکی یەکەم جێدێڵی، بەنیمچە فامەوە بەرەو تاریکتر دەڕوات. بەبێئاگایی دێتو بەبێ ئیختیاری دەگەڕێتەوە، هەر لەتاریکییەوە دێتو دەڕوات، دەڕواتو دێت!

مەرگو لەدایکبوون دوانەی زگی نیمچە ئەشکەوتێکی دووگیانی ئەم زەمینو رەوشتەن!

*

مرۆڤ،

مرۆڤ کلۆڵی خاوەن چارەنووسی نادیار، مرۆڤی هەمیشە ئاوارە، شەیداو بێزار لەسەربەستی نەك تەنها کۆڵەو لەسەربەستی نەگەیشتووە، نەك تەنها لەپێناویدا لەزۆرانبازیدایەو خوێن دەڕێژێو خۆی بەخت دەکات، بەڵکو لەگەڵ خودی سەربەستیشدا زۆرانبازییەتی! سەربەستی.. ئەم وشە جاویدو بێ بنە، ئەم نهێنی ئامێزە، هەر لەگەڵ لەدایکبوونیا کچێنیەکەی پڕا- مامان، دایك، باوك- بەشداری پڕانیان کرد.. لەورۆژەوە

خوێنی کچێنیەکەی دابەش بووەتە سەر مرۆڤ.. قوربەسەر ئەوکەسەی لەتکێ زیاتری بەرکەوتووە!!

سەربەستی.. ئەم وشە بریقەدارو ئاشنا بەگوێیە.. ئەم پیرۆزو مەزنە چەند مەزنو پیرۆزتر دەبێ ئەگەر مرۆڤ لەو قەرزە ببەخشێ!

سەربەستیو نهێنی، نهێنیو سەربەستی یەك گیانداری شەق بوردووی حەقیقەتن، کەلەنیمچە ئەشکەوتێکداو لەبەرەبەیانی شەوێکی پڕ تووڕەبوونی خواوەندو یاخی بوونی شەیتان هاتنەدنیاوە.. بەژانی سەرمائامێز سەری دەرهێناو برسییەتی شەقڵی خۆی پێوەنا!

*

دوێنێ سێ کەسی شەکەت، دەروون پڕ لەترس.. تیژڕەوانە بەرەو نادیاری ملیان دەنا.. دەبوایێ خۆ رزگارکەن، باریکەڕێیەکان ئارەقی شێنو مۆری پێدەردان، هەزاران وشەی یاخیو تووڕە لەسەر لێوی بارگرتوویان هەڵنیشتبوو..

دوێنێ، منالێ، لەمنالدانی تاریکی زگێکدا.. شپرزەییێکی لەرادەبەدەر، شڵەژان، خۆبەختابار زانین، کزەباییێکی سارد، ئەستونگەی ئەو ترسە بەهێزە بوو کە سات بەسات رەنگی لەدەروونیادا دادەکوتی. لەهیواو ئومێدیان دەئالا..

دوێنێ ئێوارێ بەنیمچە ئەشکەوتەکەدا بەرانبەر بەپیرەداربەڕوێکی چلو پۆپ رزیو، هەرسێکیان گوێیان بۆ قیرە بێئەندازەکەی قەڵەڕەشێکی لف لێونبوو هەڵخستبوو.. پیرەداربەڕویش دەلەرایەوە، کزەباکەش ئەو

نالّە بەسۆزەی قەلەڕەشی کۆست کەوتووی بەو دەشتو دەرەدا پەخش دەکردەوە، خەجێش سەرباری ژانی خۆی ئەم قیڕەیەشی لێبووە خەمێکی گەورە!

❊

حەمەو سمایل بیریان لەوەدەکردەوە، بەهەرجۆر بێ ئەم نیمچە ئەشکەوتە جێ بێڵن، گەر دوابکەون ئەوا دوور نییە بەدگۆیێ بیانبینێو دووچاری دەردەسەرییان بکات، حەمە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- ئاخر خۆ خەجێ ناتوانێ بڕوات.. ئەی خوا

حەمە رووی لەخەجێ کرد:

- خەجێ گیان، چاك ئەحمەد بپێچەوە، ئاگات لێبێ سەرمای نەبێ.. دەی.. بێقەزابیت گوڕ دە بەرخۆت.

خەجێ ئەحمەدی گیرساندە سنگیەوە، سمایل شڕەوپڕەکەی کۆکردەوەو دای بەکۆڵا، دەستی دایە تفەنگەکە، چەند هەنگاوێ وەپێش کەوت، حەمەیش دەمانچەکەی نایە بەر پشتوێنو خەجێی لەکۆڵ گرتو بەرەوخوار داکشان، حەمە بەهەنگاوە قورسەکانی باریکە رێیەکەی ماچ دەکرد، حەمە بەرچاوی زۆر روون بوو، گوڕو جۆشێکی سەیر رووی تێکردبوو، پێش ئەوەی بگەنە نێو دۆڵە بەرینەکەی پاینیان، حەمە ئیستێکی کرد سەیری دوای خۆی کرد، سەرنجی چەقاندە سەر ئەو نیمچە ئەشکەوتەی —کە شەوێکی سەیری تەمەن نادیاریان تیا بەسەربرد- ئەو سەرنجە بەجۆرێ ئەشکەوتەکەی پێچایەوە کە هەرگیز لەیادی نەکات!

شەوێ:

حەمە لەنێو دیوارە شێباوەکانی نیمچە ئەشکەوتەکەدا خۆی بەبەشێکی دێرینی ئەو دیوارانە دەزانی، ئەو خۆدوواندنو وێنە پچڕپچڕانەی یادی تەنها نەزیفی بێدەنگییەکەی بوو، کە تەمەنی رۆژێکی ببوە داستان، کالّفامیەکەی ببووە دەمەتیغێکی کول، لەبەدڕەفتاری خۆی دەچەقاند، گاه پەشیمان گاه بەپاکانەی بێسەروبەر خۆی دەخلافاند، دەمە تیغەکە ببووە سنووری خۆتەحەمول کردن، بیری، جیوەئاسا، بێئۆقرە بەدووی رۆشناییێکدا دەگەڕا، تا بەرەو پیری بچێتو هەنگاوی نوێی بۆ هەڵنێت..

حەمە راستی دەکرد لەکاتی خۆدواندنەکەیدا دەیووت: (من نازانمو تێناگەم)

بەرەبەیانێکی هەندێ سارد، گۆنای ئەحمەدو رەنگی هەتاوە تازەهەڵاتوەکە، هاورەنگ بوون، سمایل پڕبەدڵ حەزی دەکرد تەقە لەچەند کەوێك بکات، هەر هێ نەبێ خەجێ، خەجێی شەکەت، هەندێ برسییەتیەکەی بشکێ، بەڵام هەرکە سەیری فیشەکدانە نیوە خاڵییەکەی پشتی خۆی دەکرد، پاشگەز دەبووەوە، حەمە لەبەر ئەحمەدی کوڕی، زوو زوو، بۆ چەند دەقیقەیەك دادەنیشتن، خەجێش بەفرسەتی دەزانی، مەمکەکانی دەئاخنیە دەمی ئەحمەدەوە.. مەمك وشكو برنگ بوون، نەك رێککەوت بەڵکو پێویستی کاری خۆی بینی، لەو نیمچە حەسانەوەیانەدا، خەجێ سەربەرزکاتەوە!

یەکسەر چاوەکانی وەك چاوی تەوارێکی برسی چەقییە سەر پەڵەخوێنێ کە بەسەر پشتی چۆغەکەی حەمەوە بوو..

هەرچەنێ خوێنی رژاوی بێتاوان‌و لەخۆبوردوان‌و تاوانبارانی مێژوو هەیە! هەرچەنێ خوێنی کچێنی‌و بێنوێژی‌و نەگریسانی سەرەتای مێژوو و ئەمرۆ هەیە، گەر لەیەك کات‌و شوێندا کۆکرایەتەوە، ئەوا هەرگیز لەبەرچاوی خەجێدا نەدەگەیشتە قەوارەو جۆری ئەو چەند تکە خوێنەی کە ببوە پەڵەیێکی گێڕو گەواڵی سەرپشتی چۆغەکەی حەمە!

خوێن لەهەموو کات‌و سەردەم‌و بارێکدا دەکاتە، ناو رەنگ‌و چەند هەناسەیێکی گەرم‌و خەمێکی چەند سەعاتی یا خەمێکی بێتەمەن.. بەڵام ئەم پەڵە خوێنە ناو و رەنگ‌و خەم نییە.. بۆنە، بۆن!

هەرچی گوڵاوی دنیا هەیە بپژایێ بەلوتی خەجێدا تەنها ئەم خوێنە زاڵ دەبوو..

کەی تەمەنی مرۆ بەوە دەپێورێ کە چەندی دیوەو چەنی لەززەتی لەژیاندا وەرگرتووە، نەخێر بەڵکو بەوەی کە چۆنی دیوەو چی لادا جێهێشتووە.

دوور نییە تاقە فرمێسکێکی گەرمی بێئومێدی هاوسەنگی دە ساڵی زەردەخەنەی خۆشگوزەرانی بێت، لەکەیێکی رەشی چکۆڵەی (سەرشۆڕی) دیار ترە لەنێو سپییەتی‌و بێگەردی رووپێوێکی پان‌و بەرینی هەڵوێستی جوانەمەردییا! هەڵوێستی بەرزو خاوێن بۆ خودی خۆیە، ناهەڵوێستیش بۆ خۆو کەسانی دی‌و هەموو ئینسانە!

ئەم پەڵە خوێنە بووەتە مایەی لەرزو موچڕکێکی سەیر بۆ خەجێ، وەك پەردەیێکی رەشی ئەستوور بەرچاوی گرتووە، جارێکی دیش شەرم رێی خۆی بۆ دەروونی خەجێ دۆزییەوە، حەمە هەڵسا، خەجێی لەکۆڵ گرتەوە، کەوتنەرێ.. چاشتنگاو، باریکە رێیەك گەیاندیانە نزیکی ئاواییەك، لەسێبەری دارتوویەکدا حەمە کۆڵەکەی دانا.. خەجێ گەلی خۆی بەخەجاڵەت بارو شەرمەزار دەزانی، خۆی بەشتێکی پیس‌و گەنیو و نەگریس دەهاتەپێش چاو، هەموو ئەو قسانەی لەسەردەمی هەرزەکاریدا بەر گوێی کەوتبوو، لەگوێدا دەزرنگایەوە (ژن ژنەو پیاویش پیاو) لەم کاتەدا بێزی لەخۆی‌و لەهەموو ژنێ دەکردەوە، نەك تەنها پێ رەوا نەدەبینین.. دوێنێ ژان‌و برسیەتی‌و ترس‌و سەرما زمانی لەگۆبردبوو، ئەمڕۆیش شەرم‌و بێز لەخۆکردنەوە، دەستو پێی شکاندووە، بەسووکییەوە سەیری خۆی دەکات، بەزەیی بەحەمەو سمایل دێتەوە.

زوو، یەکدوو ساڵێ لەمەوبەر، کە خەجێ بیری لەمناڵ دەکردەوە، بەتایبەتی کوڕ، بەخەیاڵ، بەشەوورۆژێك سوارچاکی‌و پیاوەتی کوڕەکەی، دەهێنایە بەرچاوی خۆی، کە چۆن لەرۆژی زەماوەندەکەیدا، تا توانای تیایە سەرچۆپی بگرێ! ئەورۆژەی خۆی ببێتە مامانی بووکەکەی..

کوڕەزاکەی لەئامێزبگرێ، لەقوڵترین ماچیا سۆزی هەموو تەمەنی خۆی بلکێنێتە گۆنای..

کەچی ئێستا خەجێ بیر لەو رۆژە دەکاتەوە، ئەحمەدی کوڕی وەك حەمەی مێردی‌و سمایل شوبرای، لەکۆسکەوتنێکی نادیار بێدەسەڵات‌و

دەسەوسان بووەستێ، چۆغەکەیشی بەخوێنی ناو لنگی ژنەکی سوور بووبێ!

گەورەبوونو ئاوارەیی کوڕەکەی، ئا لەم کاتە شەرم ئامێزەی تەمەنیا بەبەرچاویان گوزەری دەکرد، خەجێ نەك بۆ خۆی بەڵکو بۆ داهاتووی کوڕەکەی، چەند دڵۆپە فرمێسكو ناڵەیێکی هەندێ بەرزی خۆی بووە تاقە دەنگی ئەو بێدەنگییە سامناکە.

- ئای خوا..

خەجێ چیدی پێ نەوترا، حەمە پێی وت:

- غیرەت دە بەرخۆت، مەترسە.. پشت بەخوا قایمکە هەرچەندە رۆژێکی دییە، ئینشائەڵڵا دەحەسێتەوە.. پشتت بەخوا قایم بێ!

خەجێ هەرکە خوێنی سەر پشتی چۆغکەی حەمەی دەبینی، دڵی تێکدەچوو، بەرچاوی تاریك دەبوو، زمانی تەتەڵەی دەکرد، نەیدەزانی چ دەڵێو، ئەوەی مەبەستی بوو بیڵێ بۆی نەدەوترا شتێکی دی لەدەمییەوە دەهاتەدەرێ، لەپڕ دایە پڕمەی گریانو وتی:

- خوایە.. برسیمە..

ئەم داوایە کزەی لەجەرگی حەمەو سمایل هەڵسان.. رووبەڕووی یەکدی وەستان! دوو سەرنجی تووڕەی دوو برا تێکەڵ بوونو بوونە یەك سەرنج، سەرنجی واشە ئاسا، لەنێو فرمێسکەکانی چاوی خەجێدا نیشتەوە، بێ قسەکردن، لەیەکدی حاڵی بوو. سمایل تفەنگەکەی داناو دەمانچەکەی

لەحەمە وەرگرتو نایە بەر پشتوێنەکەی، بەپەلە راستە رێی ئارایێکی نزیکی گرتەبەر، تووڕەبوون بەرچاوی گرتبوو.

(ئا.. دەبێ بەهەرجۆر بێ نانو پێخور پەیدا بکەم.. بەزۆر بێ یا بەخوایشت.. ئەی چۆن، دەبێ ئاگادارم بەبۆنەی منەوە سەوزو وشکی ئەم ئاواییەش نەسوتێنن.. ئێستا لەدەرگاییێك دەدەمو داوای نانو پێخۆر دەکەم.. خۆم ماتڵ ناکەم.. گەر زۆریشیان لێکردم دانیشم ئەوا لەقسەکردنا وریا دەبم، ناو و ناونیشانی خۆم نادرکێنم!

❊

هەرکە جارجارێ ئەحمەد دەستی بەگریان دەکرد، لەباتی ئەوەی حەمە دڵگیر بێو بپشکوێو، دڵنەواییێك بەدەروونیدا گوزەری دەکرد، گریانەکەی ئەحمەد گوڕو جۆشی پێدەبەخشی، وەك ئەوەی ئەم دەنگە تاقە شاهیدی بێو بوونی بسەلمێنێ، کە لەگەڵ خودی خۆیدا ململانێ دەکات..

دوێنێ حەمە ئەم هەستەی نەبوو، کەمتر هەستی بەبوونی خۆی دەکرد، ئەویش سەبارەت بەترسو بارە ناهەموارەکەی بوو.

(مرۆ..

لەکاتی ترسو ناهەمواریدا زیاتر هەست بەبوونی خۆی دەکاتو خۆی بەلاوە خۆشەویست دەبێ، کەچی حەمە ترسەکەی دوێنێی بووە پەرژینێکی ئەستوور لەنێوان خۆیو خودی خۆیدا تەنها کاس بوون دەستی بەسەر جەستەو رۆحیا گرتبوو)

رەنگە ئەم هەستەی ئێستایشی زادەی بەخۆداهاتنەوەو پەشیمانی بێ!

*

هەشت نۆ مانگێ لەمەوبەر کە حەمە دەستی دایە تفەنگ، پەلەپیتکەی لەرووی دوژمندا نەکێشایەوە، هەر خەریکی قیتەقیت بوو، گەلێکی شەرم لەخۆدەکرد.

دوێنێ لە (دێ)دا بەئەوپەڕی تووڕەیی‌و خۆشەویستیەوە بەئەوپەڕی قەناعەت‌و خواشتەرخوازیەوە پەلەپیتکەی تفەنگەکەی دەکێشایەوە، تووڕەبوون‌و خۆشەویستی، حەمەی کردبوو بەدووبەشەوە — چەشنی تەلەکانی کارەبا- بەشێکی گەرم‌و بەشێکی سارد. هەرکە ژەندرمەکان پەلەپیتکەیان دەکێشایەوە، هەردوو بەشەکەی حەمە یەکیان دەگرت‌و چاوەکانی چەشنی گلۆپ دادەگیرسان‌و بەرپێی روشن دەکردەوە..

بۆیە مەردانە هاتەدەس!

لەسەرەتا خەریك بوو تووشی شاگەشکە بێ، کە دەیبینی لەگەڵ تەقەکانی خۆیدا ژاندارمەکان پەلەخورد دەبوون، لنگەوقوچ دەکەوتن‌و لەقەفرتێیان دەکرد.

*

کوشتن‌و کوشتنکاری میراتییێکی رەسەنی کوڕەکانی ئادەم‌و حەوایەو بۆ مرۆی بەدبەخت جێماوە.. هەموو تێکۆشانی مەردوم دەکاتە دوو بەشەوە: دۆست‌و دۆستایەتی، دوژمن‌و دوژمنکاری، ئەمەیان بەئاسانی دەسەلمێنرێ، بەلاّم ئەرکی کەسی وەئاگا ئەوە نییە دەرگا لەڕووی دوژمندا بگرێ، گەر وای کرد ئەڵبەتە بەدەستی خۆی دەرگا لەخۆدەگرێ..

حەمە ئەم حیسابەی لەگەڵدا ناکرێ، ئاستی فامی نەگەیشتووەتە ئەورادەیە بزانێ کوشتن‌و کوژران، هەریەك لەم کارانە جۆرە پاکانەییێکی تایبەتی هەیە —ئەگەرچی لەمەرگدا هەموو شتێکی کوژراو تەواودەبێ، کەچی پاکانەییێکی کاتی‌و سەلمێنەر دەبێتە پارسەنگ بۆ ژیانی کە بەچاوترووکاندنی کۆتایی پێ‌هاتووە!

لەکات‌و شوێنێکی ئاوهادا دوو جۆر پاکانەی دژبەیەك‌و سەلمێنەر، بەگژ یەکدیدا دەچن، ئەنجامیش:

نە پیاوکوژ خاوەنی حەقیقەتی مەسئەلەیە، نە کوژراویش دوژمنی راستەقینەی مەسەلەیە! واتە دوژمن‌و خاوەن مەسەلە بۆ ئەنجام‌و بەرگری پێویستیان بەکەسانی لاوەکی هەیە بۆ کوژران‌و کوشتن! هەردوولاش هەر بۆ سەربەستی ئەمە دەکەن! تا ئێستاش خودی سەربەستی بەم تارا سوورە خۆی خستووەتەڕوو، کەسانێکی زۆری ئەم دنیایەش باوەڕیان بەسەربەستی خوێن ئامێز هەیە! مێژوویش ئەمەی سەلماندووە، کەچی راستیەکی نادیار لەگەڵ رۆحی کەسانی خاوێندا بەجۆرە چرپەیێکی رۆحی سووکە حەقیقەتێکی دی دەردەخات، ئەویش:

(سەربەستی خوێن ئامێز) بەخوێنی کەسانی سەربەستی خواز، خۆی ئەرەنگێنی‌و خۆی دەچەسپێنێ، دەبێتە دەعبایێکی خوێنمژی هەمیشە تینوو!

میژووی هەموو نەتەوەییێك، گەلێ لەخوێنی سەربەستی خوازانی خۆی کردووەتە لەکەو پینە.. وەك خوێنی ناو لنگی خەجێ بەسەر چۆغە سەربەستی خوازەکەی حەمەوە..

دوورنیە —تەنها بەخوێن نەبێ- سەربەستییێکی سپی لەنێو بەشێکی فەرامۆشکراو و دواکەوتووی ئەم سەرزەمینەدا سەرهەڵدەداتو پەخش بێتەوە، ببێتە تاقە ئایینی هەموو ئینسانێکی (ئینسان)!

خوێنو کوشتنو کوژران، ماڵوێرانی، ئاوارەییو دەربەدەری هەموو لەپێناوی سەربەستیدایە! کەچی خودی سەربەستی دەبێتە چەكو جارێکی دی لەڕووی (خوازبێنی کەرانی) خۆی تاقیدەکاتەوە، بەکەڵکی خۆی دەنوێنێ.. دەشێ لەناخی بکوژو کوژراودا تەنها (سەربەستی خودی) دەنگی هەبێ، هاندەری خۆسەلماندنو کبریا نواندن بێ، هەرە سەخترین کاتی ئەمڕۆ، ئەوکاتانەیە کە بیرکردنەوەییێکی تەمەن یەك ساتی هانی لەخۆبوردنو پیاوکوژی دەدات، بڕیاردەدات.. ئەو ساتە بیرکردنەوەیە تەنها بۆخودی کەسی بیرکەرەوەیە، بڕیارێکەو خۆی لەئاستیا بەبەرپرسیار دەزانێو دەشتوانی خۆی لەلێپرسینەوەی ویژدان بدزێتەوە، ئەگەرچی لەهەردوو حاڵەتیشدا -شانازی بەکارەکەی بکات- هەر شەرمەزارە، تەنانەت بەرانبەر بەشانازیش!

*

(جا بۆ تا ئەمڕۆ بەشداری جەنگم نەکردووە، لەنهێنی ئەم لەززەتە بێبەش بووم؟ بۆ لەمەوبەر دەترسام خۆم لەجەنگ دەدزییەوە؟ هەزار پەڵپو بیانوی بێسەروبەرم دەگرت؟ بشێ ئەمە لەبەر خۆویستن بووبێ؟

دوێنێ حەمە لەڕێدا چەند جارێ ئەم پرسیارانەی لەخۆ کرد، هەر جارەو بەجۆرێ وەڵامی دەدایەوە: چەند شەقاوێ وەپێش سمایلو خەجێ کەوتبوو.. ئەوەندە بەخۆیدا هاتەوە تا بەقەناعەتەوە دەستنیشانی راستییەکی کرد، وەك نهێنییەك ئاشکرا بکات ئاوها بەدەنگێکی نیمچەبیستراو وتی (دۆزیمەوە) لەوکاتەدا ئیستێکی کردو ئاوڕی دایەوە، هەرکە بۆی دەرکەوت نە سکایل نە خەجێ گوێیان لەدەنگی نەبووە، ملی رێی گرتو زیاتر کەوتە خۆدواندن!

- (جا کەسێ، گەر خۆی خۆش ویست، چۆن خۆی لەپۆپەی لەززەت بێبەری دەکات؟ بشی لەبەر ترسنۆکیم بووبێت وا خۆم دەدزییەوە؟ خۆ مامۆستا میرزا عەلی (سەد رەحمەت لەگۆڕەکەی) دەیووت:

- ترسنۆك پێژ لەتامو لەززەتی ئەو شتە وەرناگرێ کە لێی دەترسێ.. جەنگ لەززەتێکی تایبەتی هەیە نەخوازەڵڵا گەر لەسەر حەق بێیتەدەس)

ئا.. سا، وەڵڵایی وایە، راستە زۆر راستە مامۆستا میرزا عەلی دەیووت:

- (چ بەختەوەرێکە، کەسێ دوا دەقیقەی تەمەنی لەنێو لەززەتدا بەسەربەێو بەلەززەتەوە چاو لەیەك نێ.. کە پیاو چاوی بەخوێنە گەشەکەی خۆی دەکەوێ وا باریکە هێڵی بەسەر زەویەکەدا دەکێشێ

رەنگە لەخۆشی، لەخۆشەویستییا بمرێ، کە دەبینێ لەلایەکەوە بەخوێن تێرتێر هەر خاکە ماچ دەکات وا دەیپەرستێ.. لەلاییێکی دیشەوە هەر بەو خوێنە تیشکی هەتاو هەڵدەمژێ.. چ بەختەوەرییێکە!

ئەی سەد رەحمەت لەقەبرەکەت مامۆستا میرزا عەلی بۆ خۆتو دڵسۆزیت، ئای مامۆستا چەند بەختەوەر بوویت، هیواو ئاواتت هاتەدیو بەلەززەتەوە، بۆ دواجار، چاوانت لەیەك نا.. یەکەم رۆژو دووەم رۆژی ئاشبەتاڵ، ئێمە ویستمان هەڵێین، سەرەڕێت لێگرتینو وتت (کورینە نامەردتان نەکەم! بۆ کوێ؟ ئێستا رۆژی مێردانە! بۆ کوێ دەچن! ریسواو بێئابڕو دەمێننەوە، مردنتان پێباشتر دەبێ.. فەرموو ئێستا پیاوەتی خۆتان بۆ خۆتان بسەلمێنن.. لەمەوبەر پیاوەتیتان بۆ نەتەوەو وڵات دەسەلماند، ئێستا بۆ خۆتان، بەڵێ بۆ خۆتانی بسەلمێنن).

ئێمە ترسنۆکو بێفەڕبووین، لەهۆڵی رۆحی خۆماندا بووین نە تەنها جێمان هێشتی.. ئای سەد رەحمەت لەقەبرەکەت میرزا، تا دوافیشەك هەر بەگریت کرد، بەلەززەتەوە تێر تێر، بەخوێنەکەت خاکت ماچ کردو بەخوێن تیشکی هەتاویشت هەڵمژی.. پاش ئەوەی سەرەڕێت لێگرتن بۆ ئێوارێ، لەرێدا هاورێییەکمان هەواڵی شەهیدبوونتی پێداین، لەراستیدا ئەوکاتە ئەوەندەی ئێستا (مەرگت) کاری تێنەکردم.. وەك هەموو هەواڵێکی (ئەو رۆژانە!) بۆ چەند ساتێ غەمباری کردین، بێشەرمانە وتمان (خوا عافوی کات! لەگوناهەکانی خۆش بێت! کەچی ئێستا مەرگت بووەتە نەزرگاییێکی پیرۆزی دڵم.. ئەی سەد رەحمەت لەقەبرت میرزا بۆ

خۆتو قسەت کە فەرمووت (رسوا دەبن، بێئابڕو دەمێننەوە) خۆ ئەو چەند رۆژەی لەئاسیاوەکەدا بووم ترسم لەسێبەری خۆم پەیداکردبوو! سەیر سەیر جا رسوابوونو بێئابڕوویی لەوەزیاتر دەبێ کە لەهەیەرە کەچەڵ دەترسام؟ دە جا وەرە پیاو بترسێ، لەکێ؟ لە هەیەرە کەچەڵ.. ئێ.. جا بۆ نا ئەی میرزا چەند جار بۆی باس کردین!

(پیاو دەبێ لەدوو کەس بترسێ، یەکەم لەخوای مەزنو دووهەمیش لەوکەسانەی کەلەخوا ناترسن!)

ئێ.. میرزا، چەند دووربین بوویت، ئەم رۆژەت لەبەرچاودا بوو، دەتزانی (ئاوهای) لێدێ، تووشی ئەم دەردی سەریو ماڵوێرانیو ئاوارەییەوە دەبین، دەتزانی هەریەکەمان بەسەر رۆحی خۆمان دەبینە بار، دەتزانی شەرم دەکەین چیدی بڵێین کوردین.. سەد رەحمەت لەقەبرەکەت میرزا کە دەتووت:

- (ئەمەی ئێمە لەوەناچێ کە بتوانین تا سەر بەرێوەی ببەین.. هەرچەند هەفتەو مانگێکە.. ئاغاکان وەك جاران، بگرە زیاتریش.. خۆ پیاو ناوێرێ قسان بکات پێی دەڵێن (خایەنی کوردو کۆمەڵەیە) ئافەرین میرزا چەند بەوردی باست دەکردو دەتووت:

- (لەم رۆژەدا تکە نەوتێ، پارسەنگی هەزارەها دڵۆپە خوێنی ئینسانە..)

ئای حەمەی سیابەختو گومڕاە، نەزان، بۆ تێناگەی (نەوتو چاڵە نەوت) دەکاتە چی.. چەندیان پێ وتم لەلای مەلا رەشید بخوێنە با

سەوادداربی‌و فێربی!! کەچی بەقسەی کەسم نەکرد، هەر خەریکی قیتەقیت بووم، دەنا ئێستا منیش هەندێکم دەزانی‌و هەندێ تێدەگەیشتم. نا، چاکترە کە نازانم.. گەر زانیبام چم لەم کۆستە کەم دەکردەوە؟ کێ نالێ ئەوسا بەدەردی زانینی خۆمەوە ئێش‌و ئازارم قورستر نەدەبوو و داخ نەیدەکوشتم؟ چاکە نایزانم، باشتر کە هێ نازانم.. ئەوانەی دەیزانن چییان پێ‌دەکرێ؟ (لەم کاتەدا) زانین‌و نەزانین چ جیاوازیەکیان هەیە؟ ئەگەرچی میرزا دەیفەرموو:

- (کوڕینە، نەخوێندەوار، بێسەواد، دەزانێ بڕوخێنێ لەهەموو کات‌و سەردەمێکدا دەتوانی بەشداری ئەم کارەی ئێمە بکات.. بەڵام کاری — ئێمەش- تا سەر! هەر رووخاندن نییە، گەرچی ئێستاکێ روخاندن سەرەکییە، بەڵام دەبێ بزانین: روخاندن لەپێناوی بناغە دروستکردندایە.. جا ئێوە بڵێن: چ بێ‌سەوادێ دەتوانێ دروست بکات؟

دوێنێ تا گەیشتنە نێو نیمچە ئەشکەوتەکە، حەمە لەم سێ‌و دووەی دڵی خۆیدا بوو و بەراوردی دەکرد، بەخۆیدا دەهاتەوە، ناوبەناویش هەر ئەم پرسیارەی لەخۆدەکرد.

- بۆ؟ چۆن تا ئێستا لەم نهێنییە نەگەیشتووم.. خۆ هاوڕێکانم بەوردی باسی ئەم لەزەتەیان دەکرد منیش بۆئەوەی خۆم نەشکێنمەوە هەر سەرم بائەدا، وەك شارەزاییێك قسەم دەدایە بەر قسەکانیان.. ئای کە بێ‌سەروبەرو هێ بووم!

❊

حەمە بەوردیەوە سەرنجی شوێن هەنگاوەکانی سمایلی دەدا کە چۆن چاپوکانە بەرەو ئاواییەکە داکشا، لەنێو سپیدارەکانی نزیکی چەمەکەدا لەچاو وون بوو، هەر لەگەڵ لەچاو ون بوونی سمایلا حەمە بەرەو ناخی خۆی داچۆڕایەوە..

خەجێ لەژێر سێبەری دارتووەکەدا بەلاچاوەوە سەرنجی پەڵە خوێنە چاپ بووەکەی سەر چۆغەکەی حەمەدی دەدا، حەمە وەرچەرخاو نزیکی خەجێ بووەوە، بێ ئاگایانە سەری شۆڕکردە سەر سنگی خەجێ‌و گۆنای ئەحمەدی ماچ کرد:

رۆڵە بێ وەبی..

پەڵە خوێنەکەی ناوشانی حەمە، ببوە تۆڕو سەرنجی خەجێ، نێیر ئاسا کەوتبووە نێویەوە، خەجێ هەرکە بەئاستەم چاوی بەرزکردەوە جارێکی دی دەکەوتە نێو ئەو تۆڕەوە!

ئەو پەڵە خوێنە لەبەرچاوی خەجێدا ببووە دەریاییێك وایدەزانی ئەو خوێنە دێتەزمان، دەبێتە شاهیدێکی هەمیشە ساتگۆ، پەنجە بۆ پیاوەتی‌و گەورەیی حەمە درێژدەکات، لەهەمانکاتیشدا پەنجە بۆ پۆخڵی خەجێ درێژدەکات.

- (تا ماوم.. نابێ لەڕووی حەمەدا بێمە زمان، نەوەك ئەو پەڵە خوێنە بێتە گفت‌و بەرچاوم بگرێ.. ئا.. ئا.. ئەرێ.. خۆ حەمە لەشەوی بوکێنییەکەمدا وتی: خەجێ گەلێ قسەو قسەلۆکم بیستوو، وەلێ

خوێنی کچێنیەکەت شاهیدێکە دوورنییە بێتە گفت نەك بەرچاوم بگرێ بەڵکو زمانیشم لاڵ کات!

❊

دوێنێ شەو..

خەجێ لەنیمچە ئەشکەوتەکەدا سەرباری ژانی مناڵبوونو ترسو سەرما، لەناخەوە سوکە حەزێکی بەرم رووداوە دەکرد.. ئەم بەرەبەیانە خوێنەکەی ناوشانی حەمە —هەندێ تەمو مژی بەر دیدەو مێشکی رەوانەوە.. نەیدەزانی ئەوەندەبەلای حەمەوە خۆشەویستە، سێ چوار مانگێ لەمەوبەر کاتێ کە حەمە جارجار بەقیتەقیت دەگەڕایەوە بۆ ئاوایی، کچانی دێ بەتوانجەوە بەخەجێیان دەووت:

تازە حەمە لەدەست دەرچوو، کچەتیوی شاری لەخشتەیان بردووەو فرێیان داوە.

ئەم قسانە ئەوەندە کاری لەخەجێ نەدەکرد بەقەد ئەوەی هەر هەمان کچە عازەبەکان بەدەوری حەمەدا دەهاتنو چاوبازییان لەگەڵ دەکرد.. حەمەش چاوچلێسو حازر بەدەسو قسە لەڕوو بوو، زۆربەی کچانی ئاوایی چاوەڕێی قسەیێکی حەمەیان دەکرد، تا شەوێ دەست لەگەردنی ئەو قسەیە بئالێنن، دەیان خەونی بەتامو لەززەت ئامێز ببینن، تا سبەینێ بەدڵنیاییەوە لەنێو کچانی ئاواییدا بێنە گفت کە شۆخو شەنگو لەبارو کۆکن، تەنهابەوەی حەمە قایل بووە، بزەییێکو دوو قسەی خۆش بوو، کە ژنی حەمەی قیتو قۆزو قشەخۆشەو کچانی ئاوایی حەسودی

پێدەبەن! لەلاییێکی دیشەوە دڵنیا نەبوو لەحەمە، چونکە گەلێکی بیستبوو کە ئافرەتانی شار عەیارنو داوو دەرمانی ئارایشت چاکتر بەکاردەهێنن.. حەمە لەهەڕەتی لاویدایە، کوڕە دەوڵەمەندە، دەستوپێ سپییە، هێی نەبینیووە، برسی نەبووە، رەنج خەساری رووی تێنەکردەووە، قاڵ نەبوو، کچانی ئاواییش بەتەوسەوە بەخەجێیان دەوت:

- دەڵێن حەمە لەشاردا دوو سێ دۆستی هەیە

❊

تا بەرەبەیانی ئەمڕۆ رەگی ئەم گومانە ئاڵابووە ژانی مناڵ بوونی، کە دوێنێ بەشپرزەیی تاوی هەنگاوەکانی خۆی دەدا، هەزار جۆر گومانو هەستی سەیر بەمێشکیا تێدەپەڕی، دەیان جار نشوستی خۆی بەبەرچاویدا گوزەری دەکردو لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (ئا.. ئەم سەرماو ژانەش.. ئەم برسێتییو ماندووبوونەش بەسەردەچێ.. حەمە لەم هەشت نۆ رۆژەدا هەر بیری لەعێراق دەکردەوە، دەیووت: (خەجێ بۆ کەرکوك دەچین) چاکە، ئەوا چووین بۆ کەرکوك لەوێدا کچەتیوێ فریوی دەدا.. بەلێ، حەمە چاو لەدەرە.. ئەی کچانی ئاوایی وایان نەدەووت.. خۆ بوختانیان نەدەکرد.. ئیدی لەکەرکوکدا منیش نەك هەوێ، بەڵکو دەبێ وەك کارەکەرێك پەڕو گوێی.. ئەی خوا هەڵینەگری.. ئای بۆ ئەم رۆژ رەشییەم، دەی خەجێ بیخۆ عافێتت بێ.. دەیانوت: (شو بکە، لەبۆڵەبۆڵی باوەپیارە رزگارت دەبێو لەقسەی خەڵکیش خۆت دەپارێزێ) ئەوا شووم کرد.. ئەی خوا! باوەڕناکەم خەڵکی

ئاوایی بوختانیان کردبێ، نا، وەڵڵا خوا قەبوڵ ناکات! ئەڵبەتە شتیان بیستبوو، خۆ لەخۆڕا قسەکانیان نەدەکرد.. دیارە شتی زیاتریشیان دەزانیو لەبەر من قەسکانیان بەنیوەچڵییەوە دەردەبڕی. خوا قەبوڵ ناکات گوڵچین خۆشی دەویستم، کە پێی وتم: (خەجێو سووری کاکم، شەوو ڕۆژ هەر ستایشی کاکە حەمەم دەکاتو دەڵێ (گیانێکمان بەخوایەو گیانێکمان بەکاکە حەمە، ئەوەندە چاوی لێمانە هەر شتێکمان بووێ دەستبەجێ بۆمانی جێبەجێ دەکات! بۆ حەمە چ کارەیە؟ خۆ پێیان ئێژن پێشمەرگە! جا بۆ لەگەڵ ژناندا قسە دەکات.. من خۆم دەیناسم چ قسەلوسێکە! خۆ گوڵچین خۆشی دەویستم، نەیدەویست دڵم بشکێنیو هەر ئەوەندەی بۆ باس دەکردم! ئەی (نازە) خۆ چەند جارێ لەبەرچاوی ئافرەتاندا دووبارەی دەکردەوە (خەجێ.. لەشاییەکەی (فەتەی) ئامۆزامدا، گیانێکمان بەکاکە حەمە بوو، خۆ بەجۆرێ شاییەکەی گەرم کردبوو، سەرچۆپییەکەی بەرنەدەدا، ئای کە بەجوانی شانی هەڵدەتەکاند، کارێکی کرد ژنانیش دەس بەرنەدەنو لەگەڵیا دەربەن! ئەرێ خەجێ، ئەوە لەکوێڕا حەمە فێری ئەم شاییو بەزمە بووە؟ سا وە (پیرخدر) کە چوومە دەستییەوە، شەکەتی کردم، ئارەقی ڕەشو شینی بێ دەردام! خەجێ زۆربەی ژنان گرەویان لەگەڵدا کردم کە نەتوانم لەریزێ زیاتر لەگەڵیا (سێ پێ یی) دەربەم! خۆ ڕاستیان کرد.. تەنها ئەو کچە مەتکەبلییە چاوشینە نەبێ بۆڕی بەحەمەدا، سەرچۆپییەکەی لەدەس وەرگرت! ئەرێ خەجێ حەمە لەکوێڕا فێری ئەم بەزمە بووە؟!

من خۆم هەر دەمزانی مەتکەبلیەکان فریوی دەدەنو خێری دەبەخشنەوە! ئێستا مەگەر هەر خوا بزانێ چیمان بەسەردێ، ئەوپەڕی دەچینە ئەودیو و لەوێشدا:

- (ئا.. بەزیادی خێرم نەکرد، ئەم لادێیە چیە؟ چی ئەزانێ؟ بۆنی ڕیخو تەپاڵەی لێوەدێ! چییە ئەمە، بەرەڵڵای بکە، بینێرەوە بۆلای کەس‌وکاری.. بەزیادی خێرم نەکرد، هەوێ، هەوێ هەوێیێکی لادێییش، جا وەرە شوکری خوا بکە.. حەمە تەلاقی بدە، چاوی دەرێ، لادێیی پۆخڵ ڕشکن!)

ئەم قسە دەسکردانەی خەجێ، ناخی خۆی هێنابووە لەرز، حەمەش نەك تەنها کەمدوو بەڵکو ببوو بەبەشێ لەبێدەنگی، هەموو شتێکیش لەمێشکیا تێکەڵو پێکەڵ بوو.

❋

سمایل تا گەیشتە نێو ئاواییەکە، ئەوەندە سێو دووی لەگەڵ خۆیدا کرد، قەناعەتی پەیداکرد، کەچی بووەو بۆچی ئەم ئاشبەتاڵە روویداوە.. ئەگەرچی لەم دواییەدا لەدەمی زۆربەی خەڵکی دەبیبیست کەچی وەك دوو وشەی بێگیان ئەهاتە بەر گوێی تامو ڕەنگو بۆنیان نەبوو.. ئێستا، ئاشبەتاڵ (بەقەدو قەوارە ڕاستەقینەکەی، بەتامو بۆنو گیانەوە هەستی پێدەکاتو دەزانێ چ دەگەیێنێ.. تا دوێنێ بەڵێ دوێنێ لەدواقۆناغی کۆتاییدا، لەسەرەتاو ئاکامی نەگەیشتبوو.. بەڵام خەجێ دەیزانیو نەیدەزانێ، بەرلەوەی حەمە بگەڕێتەوە بۆ دێ، ڕێبوارێکی شوناس

بەپەلەپروزێوە، گەیشتە (دێ) هەناسەسوارو بێڕەنگو ماندووبوو، هەرچیەکیان لێ دەپرسیو وەڵامەکەی:

(بەڵێ.. بەڵێ.. ئاشبەتاڵ.. تازە کۆستمان کەوتو ریسمان بووەوە بە خوری، هەرچیەکمان هەبوو فەوتا، دەبێ چی دی نەڵێین کوردین! نەڵێین ئینسانین! کۆستمان کەوت، خوایش پشتی تێکردین..)

خەجێ پێکەنینی بەقسەکانی ئەم ڕێبوارە شوناسە دەهاتەوە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

(هەر حەمە سەلامەت بێ، خوای دەکرد دنیا سەروژێر دەبوو)

خەجێ نەك هەر تەنها تێنەدەگەیشت حەمە بۆ چ تفەنگی هەڵگرتووە، بەڵکو حەزی دەکرد چەکەکەی دانێو بگەڕێتەوەو ئیدی ئەوەندە قیتەقیت نەکات!

هەرکە ڕێیبوارە شوناسەکە دەیووت:

(تازە سەربەستیمان، لە دەسمان چوو، وەکو جاران دەکەوینە ژێر دەستو پێ.. ئای بۆ سەربەستی لەدەسچوومان).

خەجێ پێی سەیر بوو، سەربەستی چی؟ گاڵتەی بەقسەکانی ڕێبوارەکە دەهاتەوە.

- (سەربەستی چی؟ ئەوە نییە دێ هەر دێیەکەی جارانە چەتنی چەن ساڵە ئاغا هەر ئاغایە.. ئەوە نییە ئاسیاوەکە هەر دوو سێ ڕۆژ جارێ

پەکی دەکەوێ؟ ئەوە نییە چەرچییەکان هەر هەمان متوموریو خەزێمەو حەڵوا دەهێننە ئاوایی.. ئەوە نییە نەخۆشی بێستانەکانی وێران کردووە! ئاغاش هەروەکوو جاران مشکیو جەمەدانەییێکی بە(چویت) شین کراوی تێکەڵ کردووەو ستارخانییەکەی لە (فاسۆن) دووریوە؟! دەسەسڕە مەخمەڵەکانی هەمیشە لەبەر پشتوێنەکەیدایە، دایەمو دەرەم دە دوانزە نۆکەر بەدوایەوەن! یەکێ ئەسپی بۆ زین دەکا، یەکێ ڕەشمەی بۆ دەگرێ یەکێ پشتی بۆ دادەچەمێنێ –تا سواربێ-! خۆ لەم ماوەیەشدا (پوشانەشی زیادکرد) ملی چەند کەسێکیشی لەگرێژنەوە دەرکێشا، هەروەکو جاران بگرە زیاتریش پەلپو بیانوی بەرەنجەدەر و پاڵەکان دەگرت! کێ دەیتوانی بڵێ (فز) خۆبەزۆر دەیکردە خایەن! ئەوە نییە ئەو ڕەنجدەرەی ژن یا کچی جووانی هەیە دەینێرێتە ئیشی دوور.. دوور..

خۆ ئەگەر جاری جاران بەئاشکرا تفەنگو دەمانچەی هەڵنەدەگرت، خۆ ئەوا ئەو ئەمساڵ خۆیو نۆکەرەکانی خۆیان بەفیشەك سوورکردووە!

چ کەسێ دەیوێرا فزە بکات.. خۆ سێ چوار مانگێ لەمەوبەر بوو ڕۆستەمە خێلی هێناو لەنێو حەوزی مزگەوتەکەدا شەووڕۆژێ ڕایگرت.. نۆکەرەکانیشی بەشول تاساندیان، پاشانیش هەموو ئاوایی کۆکردەوەو پێیانی وت:

- (هەرکەسێ خایەنی کوردو کۆمەڵەو کۆماری خۆشەویست بێ، ئاوها دەیکەین بەعیبرەت!)

خەجێ ئەو ڕۆژە بەوردی گوێی لەفەتاحی برای ڕۆستەم کە لەنێو خەڵکەکەدا بەئاستەم دەنگی بەرزدەکرد:

- (ئای ڕۆستەمی بەستەزمان، تۆ خایەنی دیوەخانو نۆکەرانی ئاغا بوویت.. سەرپێیت لەوەکردبوو کە چیدی ژنە نەزۆکەکەت لەحەرەمی ئاغاو لەسایەی ئاغاژندا جێنەهێڵیت، بۆ ئاغا قاچاغچیەتی نەکەیت! چ سەیرێکە دیوەخانی ئاغا بووەتە کۆمارە خۆشەویستەکە! دەستوپێیەکانی کۆمەڵەن، ئاغاش یەکە غەمخواری کوردە! چ سەیرێکە..؟

فەتاحی بەستەزمان قسەکانی تەواونەکرد، پیاوانی ئاغا گرتیان، سەرنگونیان کرد!

خەجێ لەوماوەیەدا زۆر شتی دێی دەبینیو شتی سەیرتری دەبیست، هەرکە قسەی ڕێبوارە شوناسەکەی وەبیردەهاتەوە پێکەنینی بەوشەی سەربەستی دەهات.. وشەی سەربەستی ئەوەندەی وشەی چەوساندنەوە ئازاری خەجێی دەداو توشی هەناسەبڕکێی دەکرد.. ناحەقی نەبوو، چونکە ئەوەندەی بیستبوو فامە ساکارەکەی شێوابوو، چەندین جار لەهاوڕێکانی حەمەی بیستبوو کە:

سەرکەوتن تەنها دامەزراندنی حکومەت نییە بەڵکو گۆڕانکارییەکی تەواوە، هەر لەزەوی دابەشکردنو نەهێشتنی زوڵمو زۆری ئاغاوە تا کردنەوەی قوتابخانەو نەخۆشخانەو ژیانی یەکسانو برایەتیو هەوڵ بۆ ئاوەدانکردنو بنیاتی بناغەی وڵاتێکی ئازاد، خەجێ هەرکە ئەم قسانەی دەبیست خەوی بەوشتانەوە دەبینی، کەچی تەواوی ڕەفتاری ڕۆژانەی

هەڵپەرستو بودەڵەو بێمودەکان پیاوانەی ئەم شتانە بوو، لەناخدا گەلێکی حەز بەئازادی دەکردو بڕواییێکی پتەوی بەخەبات هەبوو، کەچی بەدڕەفتاری ئەو جۆرە کەسانە کاری لەباوەڕی کرد، ڕۆژبەڕۆژ دیدی تەسک تر دەبوو بەبێ ئومێدییەوە دەیڕوانییە سەراپای ژیان!

*

ڕێبواری شوناس وەك ئەوەی راسپێرابێ ئەم هەواڵە جەرگبڕە بڵاوبکاتەوە بەپەلە بوو دێ بەدێ بڕوات.. هەواڵ؟ چ هەواڵێ بوو، دووفاق، لەلایێکەوە بۆ هەندێ کەس بزەبەخش بوو، تینی بەکینەی پەنگخواردوویان دەداو خۆیان لەمەلاس دەنا! بۆ هەندێکی دیش –کە بەشە زۆرەکە بوون- بەتایبەتیش بۆ ڕەشوڕووتەکان، مایەی ماتەمینیو خەمو پەژارەییێکی گەورە بوو بەجۆرێ زمانی لەدەمدا لاڵ کردبوو، گوێش کەڕ مێشك کاسو چاویش لێڵ بێن، هەنگاو تێکەڵو پێکەڵ، قێز لەژیانو حەز بەنەمانو لەناوچوون کردن، هەمووشتێکی جوان لەبەرچاواندا ناشیرینو نەگریس بوو، هەواڵ بووە گرێی سەردڵ، بووە درم! زۆر خۆی بەناشایستەی ژیان دەزانی، ببووە بار بەسەر ڕۆحی خۆیەوە، هەندێکیش خۆی بەبێگیان دەزانی، دەستی نەدەچووە خۆی، دەنا حەزیان بەخۆکوژی دەکرد.. تورەییو مۆنی سیمایانی پۆشیبوو، بێدەنگی لەنێوخوێنیاندا هاتوچۆی دەکرد، گێژ، و وڕو کاس، تفیان لەخۆو لەئاسمانیش دەکرد!

لەلاییێکی دیشەوە هەواڵەکە بۆئەوانەی کە کەسێکیان، خزمێکیان لەنێو کۆمەڵەدایە وەخۆدەکەوتن، حەمەو سمایلو خەجێ ئاسا ڕێی

ئاوارەیی‌و دەربەدەرییان دەگرتەبەر ترس‌و سەرماو برسییەتی لەدوواوە راوی دەنان، نادیاریش لەبەردەمەوە باوەشی بۆدەگرتنەوە!

ناچاری بووە تاقە پاکانەی هەموو کارێک.. نەک تەنها دێیەکەی حەمە، بەڵکو دەیان دێ‌و سەدان (وەسمان و مچە) نەک لەبەر بێ‌فەڕی (هەیەرە کەچەڵێ) بەڵکو لەبەر رق‌و کینەی دوژمن بوونە خۆڵەمێش‌و دەیان هەیەرە کەچەڵیان کردە مقاش‌و گەشترین پشکۆیان پێ‌دەگرت.

*

هەرکە رێبوارە شوناسەکە دێی جێ‌هێشت‌و لەچاو ون بوو، بەپەلە زۆر شت گۆڕا، کەسێ نەیزانی بۆ؟ چۆن؟ کەی وا ئاغا دێ بەخۆی‌و پیاوەکانیەوە خۆیان ئامادەکرد، هەر پاش هەفتەیەک بەسەر هەواڵی رێبوارەکە، لەچاشتانگاودا ئاغاو پیاوەکانی چارەکە سەعاتێ رێ بۆ پێشوازی ژاندارمەکان چوون، زیاتر لەدە دوانزە مەڕیان لەبەر پێی سەرکردەی ژاندارمەکان سەربڕی، دەس لەسەر سینەو سەر بەرەو خوار، زەردەخەنەی بێ‌تام‌و رەنگ، مەکر بازانە بەسەر لێوانییەوە پەرش دەبووەوە، ئاغا بەفارسییە شەقوشڕەکەی کەوتە ستایش‌و خێرهاتنیان، ناوبەناویش رووی لەپیاوەکانی خۆی دەکردو بەکوردی دەیووت:

- (ئا.. رۆڵە، چەند جارم پێ‌وتن، حکومەت بەعارەبانە کەروێشک دەگرێ!)

روی لەسەرکردەی ژاندارمەکان کردو لەسەریەک دەیووت:

- (یاخوا بەخێربێنەوە پێ‌و قدومتان خێری پێوەبوو، بەخێربێنەوە، یاخوا بەخێربێنەوە.. خۆ ئەگەر فریامان نەکەوتبان، ئەوا هەرچی‌و پەرچی‌و روتەڵە بەفەتارەتیان دەبردین‌و زەوی‌و زاریان داگیردەکرد.. حەیاو ناموسیشمان دەکەوتنە ژێر دەستیان، یاخوا بەخێربێنەوە.. سەد جار بەخێربێنەوە.. ماڵ ماڵی خۆتانە.. سەروماڵ، مناڵ.. هەرچییەکی ئێوە بفەرموون لەئۆغردایە.. هەزار جار بەخێربێنەوە).

(میهری) بەوردی گوێی بۆ ئەنم چاپلوسی‌و ستایشەی ئاغاکەی هەڵخستبوو، بەرەو دنیای کوێرەوەری خۆی داکشا، دەیزانی دەبێ هەر ئەمرۆ (مهتاب)ی خوشکی، خۆی برازێنێتەوەو شەوێ —بەفەرمانی- ئاغا هاوبەشی نوێنی سەرکردەی ژاندارمەکان بێ، (مهتاب) چاکترین چەکی ئاغا بوو بۆ زۆر شت بەکاری دەهێنا، هەندێ جاریش بۆ خۆتاقیکردنەوە پاش پەنگی تلیاک کێشان دەچووەلایەوە!

چەند ساڵێ لەوەبەر ئاغا لەتەورێزدا میهری‌و مهتابی بەرچاودەکەوێ، دوو مناڵ، خوشک‌و برا، بێکەس‌و ئاوارەو.. دەچێتە هانایانەوە!! دەیانهێنێتە (دێ) میهری‌و مهتاب گەورە دەبن، میهری دەبێتە یەکە پیاوی ئاغاو قاسەی نهێنییەکانی، مهتاب-یشی کردە پاسەپۆرتی هەموو کارێکی قورس!

شەوڕۆژێ ژاندارمەکان میوانی ئاغا بوون، پاشان خۆی‌و هەندێ لەدەستوپێوەندەکانی بەرەو شار کەوتنەڕێ تا لەوێشەوە خۆئامادەکەن بەرەو تاران‌و خەڵات وەرگرتن بچن.

*

خەجێ بەڕوونی قسەکای پاری ئاغای وەبیردێتەوە کە چۆن گەورەو بچوکی کۆکردبووەوەو چووبوە سەر بەرزییەکەوە پڕبەدەنگ دەینەڕاند:

- کوڕینە گوێ بگرن!

ئەمڕۆ رۆژی لەخۆبوردنو تێکۆشانو هەڵمەتە! ئەگەر ئەمڕۆ شتێ بەشت نەکەین، ئەوا مێژوو هەرگیز لێمان نابورێ.. ئەگەر تائێستا لەڕووی نەفامییەوە کەمتەرخەمیمان بەرانبەر نەتەوەکەمان کردبێ، دەبێ ئەمڕۆ هەموومان بەیەك دەنگ بەیەك دڵ بەیەك بیروباوەڕەوە بێینە مەیدان! سەروماڵ، هەرچییەکمان هەیە، بۆ سەربەستیو سەربەرزی ئەم نەتەوەیە، بۆ ئازادی میللەتەکەمان بێ!! دەبێ خۆبەخت کەین!

کوڕینە:

پرسیار لەخۆتان بکەن.. تاکەی چەوساوەو بێماف بین؟ تاکەی بێدەمو زمانو ئاڵا بین؟ تاکەی مامەڵەمان پێوەبکەنو بێدەنگ بین؟

کوڕینە..

ئەمڕۆ رۆژی هەڵمەتو قوربانیدانە، ئەم فرسەتە لەدەس مەدەن! چاك بزانن ئەوەی بۆ بەرزی وڵاتو نەتەوەکەی تێ بکۆشێ، هەردەم سەربەرزە، هەمیشە ئازاو دلێرە.. نەمرە!!)

خۆ هەر ئەم قسانەی ئاغا بوو حەمەی لەخشتەبرد، بۆ سبەینێی ئەو رۆژە ئاڵۆشی تێکەوت، لەگەڵ چەند هەرزەیێکی ئاواییدا خۆیان گەیاندە شار.

لەشاردا رێزیان لەحەمە گرت، ئەویش سەبارەت بەوەی کوڕە کوێخایەو کێلی قەبرەکەی بوکی، بەرزترین کێلی گۆڕستانەکەی ئاواییە، تفەنگێکی (نهایت جاندار)و (دەمانچەیەکی دەتیر-یان) پێبەخشیو کردیانە سەردەستە.. حەمەش کەوتە قیتەقیتو فاتیحاخوێندنە بۆ قەبرەکەی باوکی!

*

حەمەو خەجێ لەبن دارتووەکەدا، بێئەوەی دەربڕن گەلێ پەشێو بوون..

- (چۆن سمایل وا دواکەوت؟

پرسیاری بێدەنگی هەردووکیان بوو.

حەمە هەندێ لەخەجێ دوورکەوتەوە، تا چاکتر ئاواییەکەی بۆ دەرکەوێ.

- (دەترسم، شتێکی بەسەرهاتبێ! نا..باوەڕناکەم، خۆم سمایل دەناسم، دەمانچەی پێیە، کەم کەس دەتوانێ زەفەری پێبەرێ.. نا.. نا ئەی بۆ دیارنییە؟

- حەمە لەم سێو دووەی دا بوو، سمایل دەرکەوت، حەمە بەپەلە بەرەوپیری چوو.

- خۆ هێ نەبووە؟

- نە کامە بۆ؟

- ئەڵێم زۆر دواکەوتی.

- ماڵێکی چاك بوون، هەرچەندەم کردو کۆشام بێسوود بوو، نانیان دەرخوارد دام، پاشان خورجەکەیان پڕکردم.. لەڕوو دامام، نەمدەویست بڵێم ناخۆمو خەڵکی دیم لەگەڵدایە.. نانو پێخۆریان دامێو وتیان (ڕەنگە ڕێگەکەت دووربێ؟)

- ئافەرین

حەمە سووکە ئاگرێکی کردەوە، کەچی زۆری پێسەیر بوو خەجێ هێی پێنەخورا.. سمایل گەلێ دڵگیر بوو، خۆی دەدواند:

- (دەترسم براژنم لەمن دڵگیر بووبێ وا دواکەوتم.. ڕەنگە وا هەست بکات فەرامۆشم کردبێ..)

خەجێ هەر هێی نەخوارد، تا ئێوارێ لەژێر ئەو دارەدا ڕۆژیان گوزەراند.. هەرکە شوان مێگەلە مەڕو، گاوان گاڕانی هێنایەوەو کەڵەشێر لەخوێندن کەوت، ئەمانیش وەك تارمایی بەرەو ئاواییەکە داکشانو ماڵێکی پەڕیان هەڵبژارد..

هەرکە خانەخوێ چاوی بەتفەنگ کەوت لەسەرەتادا کەوتە گومانەوە، پاش حەسانەوەو شێوخواردن، قسەییێك لێرەو قسەییێك لەوێ، خانەخوێ وتی:

- یەك قسە بەچەندی دەفرۆشی؟

هەناوی سمایل گڕی تێبەربوو، لەبەرخۆیەوە وتی: چی؟ کاکم تفەنگەکە دەفرۆشێ؟ بەراستییەتی یا هەر قسە بوو کردیان، خۆ کاکم پێویستی بە

(پوڵ) نییە.. نازانم چۆنی تێبگەیێنم کە بەمن لازمە.. ئەوە خۆ کابرا بەکاکم دەڵێ: (لەودیو) قەدەغەیەو نابێ کەس تفەنگ هەڵگرێ!

حەمە بەهێمنییەوە بەکابرای خانەخوێ وت:

- بەکەرێك!

خانەخوێ وایزانی حەمە گاڵتەی پێدەکات، بێدەنگو گرژو مۆن بوو.. حەمە هەستی کرد خانەخوێ دڵگیرە وتی:

- کەرێکی چاكو دوو جاجمو هەندێ وردە تفاقی پێویست بۆ (نۆماڵی)

- هەر ئەوەندە؟

- هەندێ زەخیرەو خواردەمەنی هەفتەیەك بۆ سێ کەسێ!

- هەر ئەوەندە؟

- ئیتر خۆت و ویژدانت.

- سەد تمەن دراویشت دەدەمێ

- زۆریشە بەزیادبێ!

- ئەی دەمانچەکەت نافرۆشی؟

- نەخێر.

- قیمەتی چاکت دەدەمێ!

- .. ..

- کەیفی خۆتە..

ژنو کچی خانەخوێ، پێویستیەکانی خەجێیان دابین کرد، حەمەو سمایل تا بەرەبەیان بەنۆرە ئێشکیان دەگرت، دەترسان نەوەك خانەخوێ بەدزیەوەو ئیخبارییان بکات.. بەرەبەیان وەخۆکەوتن، بڕۆن، کابرای خانەخوێو خێزانی لەبەر خەجێ نەیانهێشت، بەنەوە دڵێیەوە ئەو ڕۆژەشیان لەو دێیە گوزەراند، ڕۆژی دووەم لەگەڵ تاریكو ڕووندا، سێ جاجمو هێزەیێك ڕۆنو هەندێ پەنیرو کیسەیێك کاکڵە گوێزو هەندێ مێوژو سی چل نان لەناو هەگبەیەکدا بەسەر پشتی کەرێکی سپی کۆکەوە بوو، ئەحمەد لەباوەشی خەجێ، خەجێ-یش لەسەر پشتی کەرە سپی، حەمەو سمایل-یش بەدوایانەوە ملی ڕێیان گرتەبەر.

❊

٢

حەوشێکی پانو بەرین، دارتوویەکی گەورەی پەلوپۆ نارێكو دەیان هێلانەی کوکوختی لەسەر، دە دوانزە ژووری تاریكو شێیاویو دەرگا ترازاو، کۆمەڵێ (کرێی) رەشورِوتو ئاوارەوو لێقەوماوی گرتبووە خۆیەوە!

لەناوەڕاستی حەوشەکەدا بیرێکی قوڵو سەتڵێکی لاستیکی رەش بەگوریسێکەوە ئاوێزان بوو، مایەی شەڕو هەرای هەموو رۆژەی دانیشتوانی حەوشەکە بوو! دالانێکی باریك، جۆگەلەییێکی سیاناوی بۆگەن کردبووی بەدوو بەشەوە.. ئەمسەری دالانەکە، دەرگایەکی پانی دارینو بزمارڕێژکراو بوو، کە بەشەو و رۆژ دەمی داچەقاندبوو، لەزستاناندا ئەوەندە دەپەنەما، سێ چوار زەلامی کۆك نەیاندەتوانی دایخەن! پشتی دەرگاکە دنیایێکی سەربەستی دەیان جالجالۆکەو سیسركو

شەوگەرد بوو.. ئەوسەری دالانەکەیش نووسابووە دامێنی تەنووربانێکی لەتەنەکەو چینکۆ دروستکراو..

تەنوورەکەیش هەمیشە خۆڵەمێشی گەرمی هەبوو، ئەمیشیان هۆییێکی دیی شەڕوهەرای بەرەبەیانی هەندێ لەکرێیەکان بوو کە قازانی پاقلەو نۆکیان تیادا دەکولانو دەیانفرۆشتە هاوسێکان، شەڕو مەرافەی بەیانیان وەك خۆیان بەیەکدییان دەووت:

– هێشتا خێرو شەڕ بەش نەکراوە بۆ وا حەیات لێهەڵگیراوە!

شەڕ تا چەشتنگاو بەردەوام دەبوو، پاشان سەتڵی بیرەکە دەبووە سۆنگەی شەڕێکی دیو ئێوارانیش، دەبا لەهێە شەڕو هەرایێ بەرپابکەن، دەنا کەسیان خەویان لێنەدەکەوتو نەدەحەسانەوە!

ژوورەکانی حەوشەکە بەتەنیشتی یەکدییەوە بوون، ئاخوڕی مانگاو کەرو گوێرەکە، کولانە قازو مراویو مریشكو قەل دیمەنێکی سەیری بەجەوشەکە بەخشی بوو.. چەند تەنەکەییێکی بەگەچ داچەسپاو ببووە هێلانەی هەندێ کۆتری ماڵی.. سەربانی حەوشەکە جێی مەشقو رمبازی منالانی کۆتربازو جێی فڕکان فڕکانی هەرزە چاوچلێسەکان بوو کە لەو سەربانەوە بۆ سەربانەکانی دی دەچوون!

حەوشەکە بۆخۆی جیهانێکی تایبەتی بوو هەر لەقیژەی منالو شاتەشاتی ئافرەتانو زەڕینی کەرو بۆڕەی مانگا، تا جنێوە سووکەکانی خاوەن حەوشەکە ئیمپراتۆرو دکتاتۆر بوو.. ئەم دەنگانە کارێکی کردبوو کەس هەست بەدەسبەتالی نەکات! پیرە داروییش بەنازەوە —لەبەر شاشی

چڵەکانی- سێبەری پینەئاسای دابەش دەکردە سەر کرێچیەکان کە زۆربەیان حەمە ئاسا ئاوارە بوون..

❊

لەهەفتەی یەکەمدا خەجێ وایدەزانی لەبەندیخانەیە، رانەهاتبووە سەر ئەوەی شەوو رۆژی لەنێو چوار دیواردا بگوزەرێنێ‌و دیواری رزیو ببێتە پەرژین‌و لەڕووی ئاسۆی بینیندا بووەستێ!

(زوو) لەئاواییدا هەر لەبەیانییەوە تا ئێوارێ- پاش مەشکەژەنین- رێی کانی ژنان لەبەر هەنگاوە تیژڕەوەکانی زەلالەتی بوو، کەچی ئێستا دە دوانزە هەنگاو لەبیری حەوشەکەوە دوورە، گۆزەشی بووەتە سەتڵ!

مانگی بەدینارونیوێك لەم حەوشەیەدا نیشتەجێ بوون، هەر یەکەم رۆژ حەمە چوە لای دارتاشێك، لانکێکی جوانی بۆ ئەحمەد کڕی. هەر لەڕێدا میتو مووروی جوان‌و دەسرازەیێکی نەخشین‌و هەندێ وردە پێویستی ناوماڵ‌و شتی دیی کڕی‌و گەڕایەوە.

حەمە چ کارێکی نەدەزانی، سمایل لەحەمە خراپتر.. کەرە سپییەکە بووە ئەستونگەی ژیانیان، هەموو سەرلەبەیانییێك حەمەو سمایل ناوی خوایان لێدەهێنا، کەرە سپییان دەدایەبەر، بەرەو (خانە سپی)و (خانی خورما)ی (خانی قازی) دەچوون‌و روویان لەدەرگای خوا دەکرد.. حەماڵییان دەکرد، لەکاردا لەکەرەسپی کەمتر نەبوون، هاوهێزبوون! لەشوێنی خۆیاندا گەر لەبرسا مردبان حەماڵییان نەدەکرد، کەچی لێرە، وردە وردە لەگەڵ ئەم ئیشەیاندا جۆرە عەشق‌و خۆشەویستییێکی سەیریان

پەیداکرد. لەنێو دڵۆپە ئارەقی ماندووبووندا دەحەسانەوە. هەرچەند بارەکەیان قورس بووایێت ئەوا گیرفانیان قورستر دەبوو، زیاتر کەیفخۆش دەبوون، بەلایانەوە ژیان خۆشەویست تر دەبوو!

ئەگەر لەوەبەر لەجێ‌و شوێنی خۆیاندا، لەگەورەپیاوان‌و مەلای دێ زۆر قسەی خۆش‌و شیعری جوان‌و چیرۆکی جوامێرییان بیستبوو، کەچی بایی پولێك نەیانیگۆڕی بوو، بەڵام لێرەدا، برسیەتی‌و غەریبی بەکەڵك ترین وانە بوو، نەك تەنها خێری خۆشەویستی‌و وەفای کردن، بەڵکو لەدڵسۆزیا پاڵ بوون‌و تێکەڵی خوێنیان بوو، هەرکە ئێواران دەگەڕانەوە هەریەکە دەسماڵێکی پڕ دەکرد، هەر رۆژەو شتێکیان بۆ ماڵ دەکڕی، بەماوەیێکی کەم ناوماڵێکی هەندێ رێكوپێك-یان پێکهێنا. ئیدی دەسهاتیان پاشەکەوت دەکرد..

❊

حەمەو سمایل دەربەستی هێ شتێ نەدەهاتن، گرنگ ئەوەبوو بەئارەقی نێوچاوان نان پەیدا بکەن‌و بژین.. وردەوردە خەجێش راهاتە سەر ئەم ژیانە نوێیە، پاش ئەوەی حەمەو سمایلی بەڕێخست، خەریکی ئیشی ناوماڵ دەبوو، پاشانیش بەدیار بێشکەکەی ئەحمەدەوە دادەنیشت، لای لایەی بەسۆزی بۆدەکرد غەریبی‌و کڵۆڵی خۆیشی دەلاواندەوە، هەندێ وردە فرمێسکی دەڕشت.

لەماوەی سێ مانگێکدا هەندێ شتیان پاشەکەوت کرد، غەریبی هاندەریان بوو، هەموو کارێکی قورس سووك کەنەوە، هەر لەبەیانییەوە

تائێواریی تەنگیان بەکار هەڵدەچنی، هەنگاوەکانیان شارەزاو ئاشنای ئەم دوکانو ئەو دوکان بوو، بەهەموو بازاڕەکانی شاری کەرکوکدا دەسوڕانەوە.

(جوت قاوەخانە)و (ئەشەگ مەیدان) جێی حەسانەوەی نیوەڕوانیان بوو، بۆ سەعاتەوەختێ ماندوویەتییانی دەمژی.. بێدەربەستی هەموو جۆرە سەرنجی بوون! خەمی ئەوەیان نەبوو کە کۆڵ بۆ هەرچیو پەرچیو پولەکیو ناکەس بەچە هەڵدەگرن!

*

حەمەو سمایلو خەجێ لەنێو زەردەخەنەو گرۆگاڵی (ئەحمەد)ا دۆستایەتیو خشەویستیان لەگەڵ ژیانی نوێدا پتەوترکرد، هەستی غەریبیو شەکەتی لەنێو زەردەخەنەکانی ئەحمەدا دەتوایەوە..

پاش نۆ مانگێ، نیوەشەوێ حەمە لەخەوراپەڕی ئارەقی شێو مۆری دەردابوو، تا بەیانی خەوی لێنەکەوتەوە.. بەیانی زوو بەخەجێو سمایل-ی وت:

– خوا بەخێری بگێڕێ ئەمشەو خەونێکی ناخۆشم بینی.

سمایلو خەجێ بەیەك دەنگ وتیان:

– خێرە ئیشاڵڵا؟

حەمە هەروەك ئەوەی قسە بۆ خۆی بكاتو لەدنیای خەونەكەی خۆیدا بێ ئاوها هاتەگۆ!

– بەقەد چیاییێکی سەختدا، گەلێك سەخت، هەڵدەگژام نەمدەزانی بەدووی چییەوەم، یا چ شتێ پاڵم پێوەدەنێ، بەرەو ترۆپك دەڕۆیشتم! ئا.. کە ڕێگایەکی چە سەخت بوو.. هەر نەدەبڕایەوە.. کە هیلاك بووم، هەندێ شوێنی ئەوەندە سەخت بوو بەچنگەکڕێ پیایا هەڵدەگژام.. لەپڕ شتێ لەناخمدا هاتەدەنگو هانیدام بەردەوام بمو بڕۆم نەوەستم. ئەم دەنگەی ناخم هەراسانی کردم.. ئای چ خەونێ بوو.. چ چیاییێك بوو. باوکمو دایکمو هەموو خزمو کەسوکارم، ناسیاو و هاوڕێکانم.. هەموو خەڵکی دێیەکەمان بەقەد چیاکەدا وەستابوون. ئا.. بێ گیان، ببوون بەبەرد، بەبەردەمیاندا تێدەپەڕیم لێیان نزیك دەبوومەوە، دەستم بەروخساریان دەهێنا، گەردو تۆزێکی بۆر نشتبووە سەر روخساریان.. دەنگەکەی ناخم هەر تاوی دەدام! ئای چ ڕێیەك بوو.. هەر نەدەبڕایەوە، ماندووبووم، هێزم تیانەما، ئەژنۆکانم دەلەرزین، بەپێوە خۆمم بۆنەدەگیرا، کەچی دەنگەکەی ناخم پەلکێشی دەکردم! ماوەی حەسانەوەی نەدەدام، بەباریکە ڕێیە سەختەکانی چیاکەدا سەری خستم، گەیاندمیە سەر ترۆپك.. ئای چەن بەرز بوو، زنجیرە چیاکانی دی لەبەر پێی ئەم چیایەدا بەشەرمەوە سەریان داخستبوو.. ئای چەن بەرز بوو.. چ هەزار بەهەزارێ بوو.. ئەیڕوانییە سەر دۆڵێکی قوڵو تەنگ.. ئاگرێکی کزیش لەنێو دۆڵەکەدا دیار بوو.. باریکە دوکەڵێکی ڕەشی پێاوپێی لێهەڵدەستا! وردەوردە ئاگرەکە زیادی کرد، گەشایەوە، دوکەڵە ڕەشەکە وەك گەردەلولێکی تووڕە بەدەوری خۆیدا پێی دەخواردو بەرەو ژوور هەڵدەکشا،

هەموو دۆڵەکەی پڕکرد لە پڕ — ئاخ- ئەوە چی بوو؟ چ دەعباییێکی سەیر لەنێو دۆڵەکەوە سەری بەرزکردەوە. ئای چ دەعباییێك بوو؟ لەشێوەی ئافرەتێکی باریکەلەی درێژ، ئەوەندە درێژ مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ چەن درێژو باریکەلە بوو.. دە دوانزە دەست.. رەنگە زیاتریش بوبوێ بەقەد سنگییەوە بوو.. دوو کەڵبەی سوور هەریەکەیان گەزێ زیاتر درێژیی بوو، لەدەمییەوە شۆڕببونەوە، پرچێکی رەشی درێژی گڤن، دوو مەمکی گەورە، هەریەکەی سێئەوەندەی مەشکە گاوسێ دەبوو، دەتووت رەشکەکانو بەسنگییەوە دەلەرینەوە.. ئای لەو دەعبایە چ دەنگو زیقەییێکی لەدەم دەهاتەدەر.. هەرچی بەردی چیاکە هەبوو خۆیان نەگرتو غلەو بوون.. دەنگدانەوەی زیقەکەی هەموو ئەو خزمو کەسوکارو هاوڕێیانەم — کە ببوون بەبەرد- هەموویانی خستو تلی پێدانو بەرەو دۆڵەکەی بردن، لەنێو دوکەڵە رەشەکەدا ون بوون! ئای چ خەونێ بوو.. دەعباکە دەیقیژاند، هاواری دەکرد، بەهەموو لایەکدا دەستەکانی رائەوەشاندو ئەینەڕاند.. ترش دایگرتبووم.. حەسەپابووم، زمانم تێك ئالا، سەرم لێ تێك چوو.. ئای.. نازانم لەو خەونەمدا چۆن دەموێرا سەیری بکەم.. لەپڕ دەعباکە وەستا، بێدەنگ بوو، دەستەکانی بۆ درێژکردم، هەرچەن هەوڵمدا حاڵی نەبووم چی دەوێ.. هاوارێکی کرد بەپشتا کەوتم! ئای لەگەرمی ئەو بایەی لەدەمییەوە دەهاتەدەر.. برۆو سمێڵو کاکۆڵی هەڵپڕوزاندم.. لەترسان هەر هاوارم دەکرد، دەمناڵاند، کەچی دەنگم دەرنەدەهات، گوێم لەدەنگی خۆم نەدەبوو.. بۆ ماوەییێك

دەعباکە لەبەرچاوم ون بوو. وتم ئۆخەی رزگارم بوو! ئەم قسەیەم تەواونەکرد، دەعباکە سەری بەرزکردەوە.. واقم وڕما، ئەی هاوار ئەمە چییە دەیبینم؟

ئەحمەد بەسەر دەستەکانیەوە بوو، ئەم دەستو ئەودەستی پێدەکرد.. ئەحمەد دەگریا.. دەیقیژاند ئای هاوار.. نەمزانی چۆن لەسەر لوتکەی چیاکەوە خۆم هاویشتە ناو دۆڵەکە! لەو ئاسمانەدا، لەنێو بۆشاییو دوکەڵدا، زۆر بەئەسپایی وەکو پەڕ دائەبەزیمە خوارێ دوکەڵ ئاڵایە قەدمەوە، داپیۆشیم، لەنێویا ون بووم! چ تاریکستانێ بوو.. ماوەی تەمەنی ئەو دابەزینەم ئەوەندەی هەموو تەمەنم دەبوو، هەر نەگەیشتمە خوارێ.. بۆشاییو تاریکی.. تاریکیو بۆشایی هەر تەواونەدەبوون، هەناسەم لەبەر بڕا، تەنگەتاو بووم، خەریك بوو بخنکێم.. وەئاگاهاتمەوە.. ئۆخەی خەو بوو. ئارەقی شینو مۆرم دەردابوو.. لەنێو جێیەکەم هەڵسام.. شایەتمانێکی بەهەقم هێنا.. رووم لەبێشکەکەی ئەحمەد کرد.. ماچم کرد.. ئیتر خەوم لێنەکەوتەوە.. حەمە لەکاتی گێڕانەوەی خەونەکەیدا، چاوەکانی زەق دەبوو، جۆرە تەنگەنەفەسییەك رێی لەوشەکانی دەگرت بەهەناسەبڕکێوە وشەکانی دەدایە دەم یەك، وەك ئەوەی هێشتا هرە لەنێو دنیای خەونەکەیدایە.. تك تك ئارەق بەنێوچاوانیدا هاتەخوارێو رەنگی پێدەبوارد..

سمایل وتی:

— کاکە خوا بەخێری بگێڕێ.. ئەمڕۆ لەماڵێدا بە، مەچۆ بۆ کار.. من دەچمو لەڕێدا بایی پەنجا فلس نان دەبەخشمەوە..

خەجێش تووتی ئاسا قسەکانی سمایلی دووبارەکردەوە. حەمە تا چاشتانگاو لەماڵێدا ئۆقرەی گرت، هەرکە بووە سەعات یانزە ئارامی لاهەڵگیراو لەماڵێدا هەر ئەمسەروئەوسەری دەکرد، بەخەجێی وت:

— بۆ سەعاتێ دەچمە بازاڕو چاوێ گەڕدەدەم، لەگەڵ سمایل وێکڕا دێینەوە.

چاوەڕێی وەڵامی خەجێی نەکرد، ڕێی (خانەسپی)ی گرتەبەر.

*

لەدەرگای (خانە سپی)دا هەموو حەماڵەکان لەلۆرییێکی (ئەنتەرناش) ئاڵابوون، تەنها سمایل نەبێ —کە حەمە هەرچەندە چاوی بۆ گێڕا بەرچاوی نەکەوت- حەماڵەکان لەگەرمەی گرەوکردنا بوون، حەمە خۆی تێهەڵقورتاند.

— جا زۆر زەحمەتە؟ فەردەیێکی (خەت سووری خوێ) دوو شەقاو ڕێیە لەلۆرییەکەوە بۆ نهۆمی دووەمی خانەکە.. جا چییە..

— کاکە حەمە ئێمە لەگەڵ تۆمان نییە؟

یەکێ لەحەماڵەکان ئەم قسەیەی کرد، حەمەی پێ تووڕەکرد، وایزانی بەتەوسەوە ئەم قسەیە دەکات، حەمە وەك ڕقەبەرایەتیکردن، چووە نێو باسەکەوە، سووربوو لەسەر گرەوکردن، وەکو هەمووجارێکی گاڵتەی بەم بەزمە دەهات، لەبەرخۆیەوە بەنیمچە زەردەخەنەیێك وتی:

— جا فەردەیێك چییە؟ بۆ کەم فەردە خوێم داگرتووە؟ کەم گرەوم بردووەتەوە؟ خۆ ئەمانە هەموو دەمناسن.. دەیزانن دەیبەمەوە.. دەی حەمە ناوی خوای لێ بێنە، خۆت بنوێنەو بۆیان ئیسپات بکە کە بەهێزترین حەماڵی شاری!!

فەردەکەیان دابەکۆڵیا، حەمەو وەك ئاسك لەلۆریەکەوە هاتەخوارێ، بەپێپلیکەکانی خانەکەدا بەرەو نهۆمی سەرەوە هەنگاوی نا، پێش ئەوەی پێبنێتە سەر دوا ناردوانەوە، دەعباکەی شەویی خەونی هاتەبەرچاوی، پێی خزا، بەخۆیو کۆڵەکەی کەوتنەخوارێ.. مقۆمقۆ کەوتە نێو حەماڵەکانەوە.

— ئەرێوەڵڵا لەناوچوو.

یەکێ لەحەماڵەکان ئەمەی وتو گەیشتەسەری، حەمە لەخۆچووبوو.. بردیانە خەستەخانە، حاجی صدیقی عەلافی خاوەن خان هەرکە بیستی حەمە پشتی شکاوە، بەهەڵەداوان خۆی گەیاندە ماڵی حەمە، هەرکە خەجێو سمایل ئەم هەواڵەیان بیست دەستو پێیان شکا!!

*

مانگێ، دووان، سییان، چوار، حەمە لەنەخۆشخانەدا مایەوە.. لەخراپەوە بۆ خراپتر دەچوو.. هێنایانەوە بۆ ماڵێ، نەیدەتوانی ببزوێت، خەجێ (قەعدە)ی لەژێر دەنا. سمایل بەتەنها کاری دەکرد، کەرە سپیش بەر سەیارە کەوت، ئیتر سمایل بەتەنها مایەوە..

حەمە وەکو منالّی لێهات، نەك تەنها ڕۆژبەڕۆژ دڵی ناسك دەبوو، بەڵکو بیانووی بێ سەروبەریشی دەگرت، خەجێ بەکۆڵ دەیبردە سەربان، بەیانیان دەیهێنایەخوارێ.. حەمە لەهەموو شتێ نارازی بوو، لەخۆی، لەخەجێ، لەسمایل، هەتا لەگریانەکەی ئەحمەدیش.. هەر دەیبۆڵاند، توڕە دەبوو، هەرچییەکی بەردەست کەوتبا تێیانی دەگرت، دەیشکاند، جنێوی دەدا، ڕۆژێ سمایل دیقی کردو هاتەزمان:

– کاکە ناشکور مەبە.. هەر ئەوەندەم لەدەس دێ، خۆ تۆ بەتەنها نیت.. تۆو خەجێو ئەحمەدو..

حەمە نەیهێشت سمایل قسەکەی تەواوبکات:

– بەڵێ.. بەڵێ.. سمایل حاڵی بووم.. ئەمە دنیایە.. وا چاولەدەستی تۆم! خوایە مەرگ..

سمایل دەیویست شتێ بڵێ، کەچی حەمە بەوشەی (خوایە مەرگ) قسەکەی پێدەبڕێ.. سمایل چەن جارێ هەوڵیدا بێسود بوو..

یەکەم جار بوو سمایلو خەجێ ببینن، حەمە دەگریێت، بەجۆرێ فرمێسك لەچاوانییەوە دەهاتەخوارێ گۆناو سمێڵی تەڕکردبوو!

سمایلو خەجێش نەك بۆ ئەم قسەیە بەڵکو بۆ فرمێسکەکانی حەمە، بەری فرمێسکێ چاویان بەربوو، هەرسێکیان بەبێدەنگییەوە دەگریان، هەریەکەش بەجۆرێ بیروسۆزی خۆی لەنێو فرمێسکیا دەتواندەوە.. حەمە لەگەڵ هەر دلۆپە فرمێسکە توڕەبوونێکی بێدەنگ لەنێو چاو و مێشکو دەروونیا دەزاند. بەدەنگێکی نیمچەبیستراوو خۆی دەدواند:

– (وای لێهات.. لەبیری چووەوە، ئەوەندەی فیسقەگوڵێ بوو.. بەهەموو جۆرە نازێ پەروەردەم کرد، هەرچییەکی ویستبا، بۆم پەیدادەکرد.. حەقیەتی! لەبیر چووەوە گەر لەترسی من نەبا، لەسەر ئەو کچەتیوە بێکەس کوژیان دەکرد! ناحەقی نییە! خەتای نییە.. بەختەکەی خۆمە! تف لەم ڕۆژە ڕەشەم.. خوایە چ گوناهێکم کردبوو وا برام لێ بووە بەدوژمن! من وام لێهات سمایل پێم بڵێ تۆ تەنها نییت.. ئەی ئەحمەدو خەجێ من نین؟ ئەی بۆ من تائێستا سمایل نەبووم؟ ئەی خوا بۆ ئەم چارەنووسو بەدبەختییەم کەی بووە برا لەڕووی برای گەورەدا بێتەزمان؟ خەتای خۆم بوو، زۆرم دایە دەمییەوە! ئەوە نییە لەماوەی ئەم یەك دوو مانگەدا ئێواران دێتەوە هەر ئەوەندە دەڵێ: کاکە چۆنیو ئیتر بێدەنگ دەبێ.. ئای کە بێدەنگییەکەی کوشتمی.. هەرکە نانەکەیم دەخوارد دەتووت زەهر دەخۆم، کە دەمبینی بەلاچاوەوە سەیری دەستم دەکات، نازانم خوا چۆن ڕۆحی نەدەکێشام.. خۆ دەبا پێری ئێوارێ تێبگەیشتبام کە پێی وتم: (کاکە ئەوە مویێك بەپارووەکەتەوەیە، ئاگاداربە (دەبا ئەوەندە فامی هەباو تێگەیشتبا بۆ پارووەکەم داناو نانەکەم نەخوارد.. دەبا حاڵی بێت.. بەڵێ من، چۆن دەتوانم نانی بخۆم، ئەوەی پەیدای کردووە سەیری دەستم بکات! ئا.. ڕەنگە حاڵی بووبێتو خۆی بێدەنگ کردبێ، بەبێدەنگی حاڵیم بکات، ئیدی حەوسەڵەی نەماوە.. ئای خوا.. چ دنیایێکە! هەر لەمێژە دەزانمو سەرنجم دەدات.. هێشتا نەمردووم وادەکات.. دەبێ پاش مەرگم چی بکات؟

ئەوا یەکسەر (ئەحمەد) بەرەو مەیتەم دەنێریێو خەجێ-یش.. ئاه.. ناتوانم ئەو رۆژە بێنمەبەرچاوم!

حەمە لەگەڵ ئەم یادو کرۆزانەوەیەدا بەخوڕ فرمێسکی بێدەنگ لەچاوانییەوە دەهاتەخوارێ، ناخی گەلێ گەرم بوو.. فرمێسکەکانی حەمە لەبەرچاوی سمایلو خەجێدا قەوارەیان وەرگرتبوو، گیانیان پەیداکردبوو، مرو ئاسا دەجولاًنەوە، فرمێسکیان لەچاوانی سمایلو خەجێدا دەدۆشی، چەن جارێ لەسەر یەك وشەی (ئاخ) (ئاخ)ی دەمی حەمە وەك تیری ژەهراوی دەروونی سمایلی دەپێکاو باریکە ژانی بۆ دروست دەکرد، لەتەوقی سەر تا نوکی پەنجەکانی پێی بەسەردەکرد.

— کاکم هەروا بووە، هێ نەگۆڕاوە، ئێستاش هەر بەمناڵم دەزانێ، خۆ نەیهێشت قسەکەم تەواوبکەم. کەی من مەبەستم وابوو.. ویستم تەنها سوکە گلەیی بکەم.. کەی من مەبەسم وابوو.. ویستم بڵێم کاکە (راستە تۆ ژانت زۆرە.. ئاخر تەنها نییت، هەندێ حەوسەڵەت هەبێ، ئەم ژانەت کاردەکاتە سەر خەجێو ئەحمەد، ئەمانیش تۆنو بەشێکن لەئازاری تۆ، کەچی بەجۆرێکی دی تێگەیشت.. خۆ ئێستا ناتوانم هێ شتێ بڵێم.. ناتوانم بۆی روونکەمەوە.. هەر ناتوانم داوای لێبوردنی لێبکەم.. کاکم چاك دەناسم هەرگیز لێبوردن قەبوڵ ناکات.

*

گەر کەسێ لەهاوسێکان بەڕێککەوت چاوی پێیان کەوتبا دەیبینی: سێ جەستەی پوکی بەئاستەم نوزە تیاماوە، رەنگبواردوو غەمو پەژارە وەك تەونی جاڵجاڵۆکەیێکی مردوو بەروخساریانەوە دیارە.

بێهێزیو لاوازی دایانی چەقاندووەتە سەر زەوی، بێئومێدی دەستو پێیانی کوت کردووە، لەرۆحی خۆیان بێزارن.. دوانیان کسکۆڵەیان کردووە، یەکێکیشیان لەسەر پشت نیمچەراکشاو چەند بالیفێکی لەژێر سەرو ساندایە، بێدەنگییەکی سەیر ئالاوەتە رۆحو جەستەیان، چاوانیان سوورهەڵگەڕانەوە بەپشکۆی ئاگری دۆزەخ دەچن!

حەمەیان، بەخوڕ فرمێسکی بێدەنگی لەچاوانییەوە دەبارێنێ، وەك بیەوێ پەڵە بەزەوییی سوتاوی ئومێدی ژیانی بداتو هەرچی فرمێسکی داهاووی تەمەنی هەیە دایبارێنێ.. سمایل پەنجەکانی لەئەژنۆ هەڵپێکاوە، بەئاوازێکی بێدەنگ فرمێسك لەچاوانییەوە دێنەخوارێ. گەلێ بەپەلەو بەخوڕن وەك ئەوەی مەبەستیان بێ خۆیان لەئاگری دەروون، رزگارکەنو نەبنە هەڵم..

خەجێ-یش، رەنگە هێ چاوو سەرنجێ، نەتوانێ تەنها دیمەنی چاوەکانی کۆکاتەوەو لەچوارچێوەی بینیندا رایگرێ، جووتە چاوی خەجێ بەچاوانی ئاسکی ژێر چەقۆی دەستی راوچییەك دەچێ، برژانگەکانی وەك پەڕی تاوسێکی تازەپێکراو دەجولاًنەوە.. جووتە چاوەکە، هێ رەنگێ لەبەر گەرمی فرمێسکەکانیا خۆی پێنەدەگیرا، دەتوایەوە.. هەرکەسێ

دیمەنی ئەم سێ کلۆڵەی بدیبا بڕوا بەچاوانی خۆی نەدەهێنا، سوك پاشەوپاش دەگەڕایەوە..

❊

ئەم بێدەنگییەی بەزیقەی گریانێکی ئەحمەد قووت دەدرا، وەك ئەوەی هەرسێکیان شەرمو خەجاڵەتی دایانگرێ، لەڕووی دەنگی (حەق)دا ئامادەبن، ملکەچی ویستی ئەو دەنگە بن!

دەنگێ بێ وشەو پیت، یاخییە لەنێو هەموو فەرهەنگەکانی زەمیندا کۆت بکرێو بکرێت بەکەرەسەی (زانستو فێربوون) دەنگێ هەر بەکێوییەتی خۆیەوە هەموو پیتو وشە کەویەکان دەبەزێنێو رامیان دەکات، سەرئەنجامیش رایان دەماڵێ!

دەنگێ لەسەرەتای پەیدابوونەوە تائێستا یاخییەو نایەوێ دابەش کرێتە سەر هەندێ پیتی بێدەنگو دەنگدار! کتێبە پیرزەکانیش لەتامو بۆنی بێبەرین. دەنگێکە نهێنی ئامێزو پیرۆزو دڵتەزێنە! هەرسێکیان لەئاستی گریانەکەی ئەحمەد دەشڵەژان.. خەجێ چووتە پێهەڵدەسا مەمکە وشکەکانی دەئاخنییە نێو دەمی!

❊

ئەو ئێوارەیە حەمە ورتەی لەدەم نەهاتەدەر، هێی نەخوارد، چاوی بڕیبووە بنمێی ژوورەکە، گەلێ جاریش بۆ دوو سێ دەقیقەیێك نەیدەتروکاند، لەبەرخۆیەوە خۆی دەدواندو سەری بادەدا:

— (بەڵێ.. حاڵی بووم.. ئەمە دنیایە! چاو لەدەستی تۆم.. خوایە مەرگ!)

بەرەبەیان لەگەڵ مەلابانگداندا، سمایل وەکو رۆژانی دی بەرەو کار ناوی خوای لێهێناو رۆیشت، زمانی حەمەکرایەوە، زۆری لەخەجێ کرد:

— خەجێ.. خەجێ گوێم لێبگرە.. نامەوێ هێ ببیستم فزە مەکە، ناوماڵ کۆکەوە، تەنها دەمانچەکە جیاکەرەوەو لەنێو بێشکەکەی ئەحمەدا قایمی کە.. ئاگات لێبێ ئەوانەی سمایل کڕیەتی دەستی مەدەیێ.. ئەوانی دی جیاکەرەوە بچۆ بەدوای (فرایمە جولەکە) بانگی بکە، بەهەر نرخێ بێ بیانفرۆشە.. وریابە.. نامەوێ کەس بزانێ.. ئا.. هەمووی مەفرۆشە، دوو دەس نوێنو هەندێ قاپو قاچاخو پەرەمێزەکە جیاکەوە.. ئەوانەی دی بفرۆشە.. دەی مەوەستە.

خەجێ بەحەپاسانەوە سەیری حەمەی دەکرد، هەرئەوەندەی وت:

— یا فەتاح یا رەز..

نەڕەبێکی حەمە، سەرتاپای خەجێی هێنایەلەرز.. بۆ چاشتنگاو ویستی حەمە هاتەدی.. هەموو شتێ ئامادەکرا.. خەجێ بەعارەبانەیەکەوە گەڕایەوە، سوك بێ قسە بۆی دەرپەڕین، حەمە لەرێدا بەکابرای عارەبانچی وت:

— بۆ مەحەتە.. مەحەتی قەتار

پاشان رووی لەخەجێ کرد:

– بریا دەستوخەتم دەبوو کاغەزێکم بۆ ئەو سپڵەیە دەنووسیو بۆم بەجێدەهێشت..

هەر لەنیوەڕۆ تا ئێوارێ لەبەر سێبەرێکدا لەوێستگای شەمەندەفەردا وەستان، خەجێ ئێوارێ حەمەی لەکۆڵ گرتو لەنێو فارگۆنێکدا لەجێیەك داینلو گەڕایەوە بۆ ئەحمەدو شڕەوپڕەکانی.

شەوگار کردیو حەمە کردی، چاوانی وەك هەوری بەهار فرمێسکی دائەباراند، خەجێش لەحەمە زیاتر.. دووهەم شەو بوو حەمە خەو نەچووە چاوانییەوە، بەرەبەیان گەیشتە بەغدا، هەر ئەو رۆژە لە (باب الشیخ)دا ژوورێکیان بەکرێ گرت، شەویش حەمەو خەجێ بەدیار گریە بێئامانەکەی ئەحمەد-ەوە دانیشتنو شەویان بەزان، هەر لەگەڵ تاریکو روندا حەمە پەلپو بیانوییێکی زۆری لەخەجێ گرتو زۆری لێکرد:

– خەجێ.. خەجێ.. بمبە بۆ زیارەتی شێخ.

– ... ...

– خەجێ لەگەڵ تۆمە.

– ئەی ئەحمەد.. چی لێبکەین!

– لەو ژوورەی بەرانبەر بپارێوە.. کوردنو تکایان لێ بکە، چاویان پێوەبێ.. نیوسەعاتێ بەڵێ نیوسەعاتێ.. دەی خەجێ دیقم کرد.. سەبرم نەما، خەریکە دەتەقم!

خەجێ نەیوێرا بڵێ کام شێخ، ئەحمەدی کردە بیانوو هەر وایدەزانی ئەم شێخەش وك جوامێری باپیری نەریمانە —کە پێش ئەوەی حەمە پشتی

بشکێ، یادی (دێ)و دارو بەردی (دێیان) دەکرد، هەر شەوە لەسەر بەردێ، دارێ. خانوییێك ناوی دەدوانو سەرگوزشتە-یان دەگێڕایەوە، دڵی خۆیان دەدایەوە! خەجێ گەلێجار ناوی شێخ عەبدولقادری بیستبوو، بەناوی (غەوس-ەوە) دەیناسی..

خەجێ نەك لەترسی حەمە، بەڵکو لەترسی غەوس هێی نەووتو حەمەی لەکۆڵ گرتو کەوتنەڕێ..

❊

حەمە بەجۆرێ چنگی لەمەرقەدەکەی (غەوس) گیرکردبوو، بەواشەییێکی تووڕەی بێوو دزراو دەچوو، ئاگری توڕەیی لەچاوانیەوە دەردەپەڕی.. هەموو هێزی لەشی لەنێو دەستەکانیا کۆببووەوە، ئەوەندە بەتوندی دەستی بەشیشەکانەوە گرتبوو پەنجەکانی خوێنیان تیا زابوو.. هەستی دەکرد ئەو ماوەیەی کە لەحەوشەی شێخدا چاوەڕێیان دەکرد، بەقەد هەموو تەمەنی دەبوو.. بەتووڕەبوونو حیرسێکی ئەوتۆوە مەرقەدەکەی رادەوەشان، سەرنجی هەموو ئەوانە کە بۆ زیارەت هاتبوون-راکێشا.. لەوکاتەدا حەمە تەنها هەستی بەبوونی خواو غەوسو خۆیو سمایلو خەجێو ئەحمەد دەکرد، هەمووشتێکی دی لەبیرو هەستیا ببوونە تارمایی، تەنها ئەم ناوانە بەلایەوە جێنشینی ئەم دنیایەنو مایەی زەردەخەنەو جەنگو بەختەوەریو بێنەواییو ئاوارەیین، کەرەسەی ژیانن، یەك لەسەر حیسابی ئەوی دی جێ بۆ خۆی دەکاتەوە.. حەمە بەدەنگی بەرز دەیووت:

— گەر ئەمەم بۆ نەکەی باوەڕت پێناکەم.. مەرگی نەخەیتە پێشی مەرگمەوە.. باوەڕت پێناکەم.. وەك تۆم ناسیوە ئەمجارەش وەرە بەهانامەوە.. لەلای بینای چاواندا رجام بۆ بکە بپارێوە بۆم.. مەرگی بخاتە پێشی مەرگمەوە، (غەوس) کارێ مەکە بێئومێد بم، خەجێو ئەحمەد چاو لەدەستی سمایل بن.. راستە برامە.. قەیناکا.. خوێنمە.. قەیناکا.. دوا تکامە.. مەرگی بخەیتە پێشی مەرگمەوە!

گەر لەو شوێنە پیرۆزە نەبا، ئەو خەڵکانەی ئەوێ دەهاتننەدەنگو دەریان دەکردەدەرێ، حەمە زیاتر دەنگی بەرزدەکردەوە:

— باوەڕت پێناکەم.. باوەڕت پێناکەم.. گەر مەرگی نەخەیتە پێش مەرگمەوە.. نەهاتووم چاکم کەیتەوە، نامەوێ سمایل پەشیمان بێتەوە، بێت بکەوێتە سەر دەستو پێمەوە.. نەهاووم دەردی غەریبیم بڕەوێنیتەوە.. بەکەس‌وکارم شادکەیت لەجێو شوێنی خۆمدا سەربنێمەوە.. نامەوێ رۆژی حەشریش بێیتە هانامەوە.. دەمەوێ تەنها مەرگی سمایل.. ئەگەر بۆ یەك دەقیقەش بێت مەرگی بخەیتە پێش مەرگمەوە!

ئەوەندە قسنی مەرقەدەکەی راوەشان، ئەوەندە بەگریانەوە پاڕایەوە، شەکەت بوو، بەهەناسەبڕکێوە بەخەجێی وت:

— هەموو کەسێکمی یارمەتیم بدە! خوا یارمەتیت بدات!!

خەجێ، لەحەمە کەمتر فرمێسکی نەڕشتبوو.. هێ دوعاو پاڕانەوەییێکی نەبوو!! بەئەزیەت توانی بجوڵێتەوە، حەمەی لەمەرقەدەکە دوورخستەوە، لەپەناییێکدا داینا، حەمە پێی وت:

— بەسە.. لەمن گەڕێ.. زۆرم خەودێ بچۆ ئاگات لەئەحمەد بێ.. وریابە.. پاش نیوەڕۆ, ئێوارە.. بڕۆ مەوەستە.. خوا کەریمە.. خوا دەلیلی داماوە..

کە خەجێ لەبەرچاوی حەمە ون بوو، هەستی پەشیمانی رەگی لەدەروونیدا داکوتی، دەیویست بەسکەخشکێش بێ خۆی بگەیەنێتە مەرقەدەکە، کەچی دەماری خۆبەخاوەن خۆ زانین-ی گرژەوە بوو، بواری نەدا ببزوێت، مەبەستی ئەوەبوو ئەمجارەش مەرقەدەکە راوەشێنێو بڵێ:

— (ئەگەر ئەمەت پێناکرێ، ناتوانی مەرگی بخەیتە پێش مەرگمەوە، ئەوا ئەحمەدو خەجێم لێ بسێنەوە با ئەوان چیدی ئەم ئەزیەتو مەینەتیە نەچێژن! با ئەوان رزگاریان بێ.

وەك نەیتوانی خۆی بگەیەنێتە مەرقەدەکە بەدڵێکی کەیلەوە ئەم وشانەی دایە دەم هەواوە، بەرەو مەرقەدەکەی نارد، چەن جارێ بەهەمان کەیلیو پاڕانەوە، بەدڵ گیرییێکی فرمێسك ئامێزەوە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

— (ئەحمەدو خەجێم لێ بسێنیتەوە.. ئەحمەدو خەجێ.. ئەحمەدو خە..)

وردەوردە پێڵووەکانی قورس بوونو چاوانی لەیەك نا، خۆزیای بەهەندێ وزە دەخواست، بۆ نیوسەعاتێ بتوانێ هەڵسێو تەنها کارێ بکات، ئەویش ئەحمەدو خەجێ زەهرخوارد بکات، خۆی لەباتی خوا لەم رۆژە رەشییە رزگاریان کات.. حەمە کە چاوانی لەیەك نا، گۆنا ئاڵەکەی ئەحمەدو خۆی ئاخنیە دنیای بیرکردنەوەی..

– (ئەواگۆنا ئاڵەکەی زەرد دەبێتەوە.. رەنگی دەگۆڕێ، ئەواسەری دەنێتە سەر سنگە لاوازەکەی خەجێو.. ئەوا بەجووتە گیان دەسپێرن! ماڵئاوایی دەکەن!

حەمە راچڵەکی.. بەسەرنجی مەرقەدو مەردمەکانی پێیایەوە گەلێ خۆی بەشەرمەزارو خەجاڵەتبار دەزانی، چۆن دەشێ بەم شێوەیە بیربکرێتەوەو ئەوەندەش بێویژدان بێ..

– (کێ ئەوەندە بێشەرەفو بێویژدان دەبێ کێیە وا دەستی دەچێتە ژنو منالی خۆی؟ ئەوان گوناهیان چییە؟ چییان کردەوە؟ رەنگە خەجێ توانیبای لەدێدا بمێنێتەوەو لەوێدا منالی ببێت..

نەخێر دەیانگرتو دەیانکردە پەن.. یانی هەموو گوناهێکی خەجێ ئەوەیە ژنی منەو لەگەڵ مندا ئەم رێیەی گرتووەتەبەر!

حەمە ئەوەندە یادو وردە بیرکردنەوەی ئاڵۆزو وردە دیەن بەمێشکیا تێپەڕی، ماندوو بوو وردەوردە خەو بەرەو دنیای پڕ سیحری خۆی تۆڕی بۆ هەڵداو حەمەی پەلکێش کرد.. خەونی بینی هەمان خەونی پشت شکانەکەی دووبارەبووەوە، بەڵام ئەمجارەیان نەك بەرەو خوار، نەك

بەرەو دۆڵە هەزار بەهەزارەکە، بەڵکو لەسەر هەمان ترۆپکەوە لەنێو دوکەڵێکی بۆندرادا بەرەوژوور هەڵدەچوو، دوکەڵی سپی بۆندار، بۆشایی، بۆشایی، بۆشایی هێی تر!! وەئاگاهاتەوە، هەمان ئارەقی شێنو مۆری دەردابوو، بەدەنگی بەرز یەك دوو جار شایەتمانی هێنا، دایە پڕمەی گریان، خێرەومەندەکان لێی کۆبوونەوە، تا خەجێ لەدواییدا گەڕایەوە، واستەیان بۆ کردبوو بردبوویانە نەخۆشخانەیەك.. ئیدی خەجێ هەموو رۆژێ رێی نەخۆشخانەی دەدایە بەر، ئەحمەدی لەباوەش دەگرت.. تاقە ئارامی حەمەیش بینینی ئەحمەد بوو.

*

کە سمایل گەڕایەوە سەر هەواری خاڵی! شپرزەیی زمانی بەست، بەلالەپەتێیانە لەهاوسێکانی پرسی، هەر ئەوەندەیان پێوت:

– نازانین (فرایمە جولەکە٠مان بینی شتەکانی دەگواستەوە، پاشان خەجێ کرێخانووەکەیدایە خاوەن حەوشەکە، بەهەناسەسواریو گریانەوە خواحافیزیو گەردن ئازادی لێکردین.. رۆیشتن.. دیاربوو حەمە پێی وتبوو بە چ کەسێ نەڵێ کە بۆ کوێ دەچن.. رەنگیشە خەجێش نەیزانیبێ، بێوەبییان کات، بەخوا ژنی چاك بوو..

سمایل سەری لێتێك چوو، بۆ یەکەمجار هەستی بەبێمانایی و بێتامی ژیان کرد.

– (ئێستا دۆستو دوژمن.. ناسیاو و نەناسیاو دەڵێن: داوەشێی سمایل، تۆیش پیاوی! برا پشت شکاوەکەت دەرکرد.. ئێستا خوادەزانێ

لەکونجی چ شارێکدا دەستی پانکردۆتەوەو سواڵ دەکات! خەجێی براژنت جووانو جاحێڵە، هەرچەن رۆژێکەو ئەویش دەکەوێتە داوەوە! داوەشێیت.. پیاوی.. تۆیش پیاوی؟ ئا هەرچی بڵێن راست دەکەن! چ تانەو توانجێکیشم تێگرن حەقیانە.. دەستیان خۆش بێ! ئای کاکە! وەی بێویژدان.. ئەو زەعیفەیە ئەو منالە بێگوناهە، خەتایان چی بوو؟ چییان کردبوو؟؟ زایە ئێستا روو لەکوێ بکەم؟ لەکوێ دەیاندۆزمەوە؟ جا گەر دۆزیمنەوە چ دەگەیێنی؟ چۆن قەبوڵم دەکات؟ خوایە هاوار.. چیم پێدەکرێ؟ چۆن دەتوانم سەر بەرزبکەمەوە.. گەر خەڵکەکە هێیشم پێنەڵێن، خۆ بەسەرنج دەمکوژن، بەتەوسی بێدەنگ دەمهارن.. با هێیشم پێنەڵێن، هێیش نەزانن، خۆ دەبێ پیاو بم.. خۆ هێ نەبێ لەبەر خەجێو ئەحمەد دەبێ هەر شتێ بکەم! ئا.. خەجێ جووانو جاحێڵە.. دنیادیدەیە.. لادێییە، لەدرۆو فرتو فێڵو هەزار رووپی شەللاتیەکان بێئاگایە.. گەوج نییە، دڵسافە فریوی دەدەن! خوایە چ بکەم؟ چیم لەدەست دێ! سەی پیر خدر- سەی یۆلە.. ئەی هاوار..)

سمایل چەند رۆژێ لەماڵێکدا کەوت، جیاوازی لەگەڵ مردوواندا تەنها خەوبینین بوو، هەموو شەوێ چەن جارێ رادەپەڕی، هاواری دەکرد، بەخۆیادەهاتەوە.. خەونی ئاڵۆزو مۆتەکەی سەرسنگی خەونی درێژو خەونی کورت، شەوورۆژی بۆ نەبوو، پاش ئەوەی چەن جارێ (راپەڕین) لەچنگی چەند خەوێکی ترسناك رزگاری کرد، ئێوارەیێکیان خەونێکی هێمن باوەشی پیاکردو لەئامێزی نا.

(ئەوا سەی یۆڵە کۆترێکی سپییە، بەدەوری گومەزەکەی سەی پیر خدری باوکیدا دەسوڕێتەوە، هاژەی شاباڵەکانی نەرمەشەماڵێکی فێنك دابەش دەکاتە سەر (دێ)و سەر بەهەموو کونجو کوختو ماڵێکا دەکات.. هەموو دانیشتوانی دێ. بەگەورەو بچووکەوە، تێکڕا وەئاگاهاتوون، هەموویان هاتوونەتەدەرێ، سەیری سەی یۆڵە-یان دەکرد.. ئەوا لەسەر گومەزەکەی باوکیا نیشتەوە، ئەوا بەسۆزەوە دەگمێنێ، ئەوا هەموو لەو گمەیە حاڵی دەبن، ئەوە یەکە یەکە بەدەنووك پەڕ لەسنگی خۆی دەکاتەوە، دابەشی دەکاتە سەر خەڵکەکە، پەڕە سپیەکان وەردەگرن وەك موفەرك ماچی دەکەن.. ئا.. خۆ ئەوە هەموو خەڵکەکە بوونە کۆترو هەمو هەڵفڕینو چەند جارێ بەدەوری گومەزەکەدا سوڕانەوە.. ئەوا سەی یۆڵە-یش هەڵفڕی بووە پێشەنگیان.. بەرزبوونەوە، بەرز، بەرز، لەچاو ون بوون!

لەخەونەکەی وەئاگاهاتەوە، دەنگدانەوەی گمەگم گوێی ئاخنی بوو.. بۆئەوەی ئەم خەونەی لا تێکەڵ نەبێو لەبیری نەچێتەوە، چەنج جارێ بۆخۆی گێڕایەوە!

(ئەوا پەڕ دابەش دەکاتە سەریان! ماچی دەکەن.. هەموو بوونە کۆتری سپی.. دەگمێنن، هەڵفڕین بۆ ئاسمان، بەرەوژوورتر.. چ خەونێکی بەتام بوو)

– (خۆزیا لەو خەونەمدا کاکمو ئەحمەدو خەجێش لەوێدا دەبوونو پەڕی سەی یۆڵەیان بەردەکەوتو دەفڕین!)

❊

ئەو چەند رۆژەی سمایل لەماڵێدا کەوتبوو، ببووە مایەی رقو تورەیی خاوەن خانووەکە.. هاتو پێی وت:

– کورم سمایل.. من تۆ دەناسم! بەڵام لەبەر قسەی عالەم حەزدەکەم لێم تێبگەی.. یانی ئەڵێم.. یانی مەبەستم.. تۆ زگورتیت.. لەحەوشەکەدا.. یانی نابەجێیە..

سمایل، بێوەڵام، بێ ئاوڕدانەوە لەو هەندە وردەتفاقەی کە –حەمە بۆی جێهێشتبوو- ملی رێی گرتەبەر، ئەوەندە خۆی بەخەجاڵەتبار دەزانی سەری بەرزنەکردەوە.. لەپێشدا سلێمانی، هەولێر، موسڵ، هەنگاوەکانی پەلکێش کرد، چاوی گڕدەدا، دەپپرسی، مزگەوتەو مزگەوت، کەلاوەکان، نەخۆشخانەکان.. دەسوڕایەوە.. بێکار.. تەنها پرسو سۆراخو هێی دی.. شەقامەکان هەموو هێزێکی سمایلیان مژی.. برسی دەبوو، هەر دەسوڕایەوەو دەپپرسی خەوی دەهات، لەمزگەوتەکاندا پاڵی دەدایەوە هەر –کە چاوی بەئافرەتێك کەوتبا- منالی لەباوش دایە- بەپەلە دووی دەکەوت، رووی تێدەکرد، تێبڕادەما بەبێئومێدی دەگەڕایەوە.. رۆژانی هەینی، پاش نوێژ زۆربەی مزگەوتەکان دەسوڕایەوە.. بەوردی سەرنجی سوالکەرەکانی دەدا، دیسانەوە بەبێئومێدی دەگەڕایەوە! چەند جارێ نەخۆش کەوت، ورەی بەرنەدا.. هەر خۆی هان دەدا بەردەوام بێت.. برسیەتی کاری تێکرد، چڵکن بوو، هەر ورەی بەرنەدا، چەن جارێ، بۆ چەند رۆژێ لەنەخۆشخانەکانی موسڵدا کەوت، کەچی هەر ورەی بەرنەدا،

ئەوەندە مانووبوو سەروسیمای گۆڕا.. نەخۆشییەکەی زیاتر زۆری بۆهێنا.. تووشی سیل بوو، خوێن دەرژایەوە.

– (هەر دەیاندۆزمەوە.. نابێت نەیاندۆزمەوە، بێئەوان ناژیم.. ناتوانم سەربەرزکەمەوە! چیم پێدەڵێن.. هەر بەپیاوم نازانن.. کاکە بەخوا هێ خەتایێکم نەکردووە وا منیش بەدەردی کەڵلەرەقی تۆوە دەناڵێنمو سەرگەردان بووم.. کاکە..)

رێی بەغدای گرتەبەر، بەپرش گەیشتە (باب الشیخ) کوردەکانی بینی، لەکوردێکی فەیلی ئەمەی بیست:

– ئا.. براکەم.. نییەزانم ناو شووەگەی چەس.. هاوسامانە.. ژن خاسێکە وەخوشگم بوود.. وە ئەلێ حەیاو حورمەت دیرت.. ئا ناوی خەدیجەس، ئێژنە پێ (خەجێ)

❊

دەمەوئێوارەی رۆژێکی گەرم ئەحمەد لەباوەشی خەجێدا خەوی لێکەوتبوو، خەجێش لەنەخۆشخانە دەگەڕایەوە، سمایل شێت ئاسا بەرەوپیری چوو:

– براژن!

– سمایل!

لەڕوی یەکدیا بۆ چەن ساتێ حەپەسان، زمانیان لەگۆچوو، چاوانیان ئەبڵەق، بت ئاسا وەستانو دەمیان داچەقاندبوو.

– (ئەمە سمایلە.. سمایلی شوبرام.. ئەو قیتو قۆزەی، کچانی دێ شێتی ببوون، سمایلی بالآبەرزی چوارشانە، هەمیشە رووگەشو بەتوانا.. سمایلی بەجەرگو چاونەترسی چاپووك.. ئەم پشت کۆماوو سەروڕیش هاتووە، روخسار قوپاو و زەردهەڵگەڕاوە.. ئەم لاوازو بێهێزە.. ئەم شرپۆشو چڵکنە سمایلە؟)

خەجێ بەلاڵەپەتێیەوە وتی:

– سمایل بۆ وات لێهاتووە؟!

– ئەی براژن تۆ بۆ وات لێهاتووە؟!

خەجێلەئاوێنە تۆرابوو، ناحەقی نەبوو وا بەدەنگی شێواو بەسمایلی وت (بۆ وات لێهاتووە) خۆی نەدەبینی! لاوازو رەشهەڵگەڕاو نیمچە پێپەتی، شتێکی رەش بەناوە (عەبا) بوو بەسەریەوە پرچ ئاڵۆز، لێو بارگرتوو، هەرگیز نەك بەخەجێی دێ بەڵکو بەخەجێی کەرکوکیش نەدەچوو.. ئەحمەدیش شتێ بوو تەنها لەمناڵی بەنی ئادەم نەبێ لەهەموو شتێ دەچوو!!

– کاکم چۆنە؟

خەجێ دەیزانی سمایل زۆر پەرۆشی سۆراخی حەمەیە دەشیزانی سمایل چ کوڕێکەو بەچ سۆزێکەوە ئەم پرسیارە دەکاتو حەمەی دەوێ، چەن جارێ لەدەمی سمایلی بیستبوو:

– (لەکاکم بەولاوە چیم هەیە.. لەچاوانم عەزیزترە!)

خەجێ دانی بەخۆیا گرت، لەژێر لێوەوە وتی:

– چۆن بێت؟ تائێستاش مابوو!

– یانی ئەوەندە.. ئەوەندە.. تا ئەم رادەیە..

قسەکەی بۆ تەواونەکرا، بەرچاوی تاریك هەڵگەڕا، دیمەنی بەر لەئێستای حەمەی برای، خۆی ئاخنیە مێشکییەوە، ئەو رۆژانەی بەمەرەخەسی دەهاتەوە بۆ دێ، چەپو راست فیشەکدانی دەبەست، هەرکە لەملە بەرزەکەی ژووری ئاواییەوە دەرکەوتبا سمایل وەگەشکە گرتوو لەنێو گەنجەکانی بەر مزگەوتەکەی دێدا هاواری دەکرد:

– ئەرێ وەڵلا ئەوە کاکمە..

بەڕاکردن بەرەوپیری دەچوو، لەخۆشیا قسەی پێنەدەکرا، ئای کە پێی خۆش بوو تفەنگەکەی لەدەست وەرگرێو لەشانی نێ.. تا دەگەیشتە نێو ئاوایی خەریك بوو لەخۆشیا پەڕوپۆ دەرکات.. هەرکە دەیبینی گەورەو بچوکی (دێ) دەچنە دەستی بەگەرمی چاكو خۆشی لەگەڵا دەکەن، سمایل پێی ئەرزی نەدەگرت، ئیتر تا چەند رۆژێ باسی سمایلی لەنێو گەنجاندا هەر باسی حەمەی کاکی بوو..

– (بەڵێ کاکم پێشمەرگەی کوردستانە..)

ئەم دیمەنە لەبەرچاوی سمایل رەوییەوە، دیمەنێکی دیی حەمە خۆی هاویشتە مێشکییەوە.

– (سمایل.. هێ شەرم نیە گەر هەچ کارێکی قورس بکەین.. ئێرە غەریبیە.. ئەوە شەرمە دەس لەخەڵکی پانەوەکەین، شەوورۆژ دەبێ، بەئارەقی نێوچاوان.. ئیتر خۆت دەزانی بێکاری یانی چی)

ئا، لەحەماڵێشدا کاکم یەکە حەماڵ بوو..

وردەوردە بەرچاوی روون بووەوە، بەرەو دنیای ئێستای گەڕایەوە، بەئاستەم گوێی لەدەنگی خەجێ بوو، بەجۆرە نوزەییێکی جەرگبڕ وتی:

– مەگەر خوا..

سمایل دایە پرمەی گریان، بەسەر چۆکا کەوت، بەجۆرێکی زۆر سەیر دەکوکی، خوێنێکی زۆر رژایەوە، خەجێ نەیتوانی بەرزیکاتەوە، خێرخواکان، لێیانەوە ئالان، سمایل-یان بردە نەخۆشخانەی (عەزل) ئیتر خەجێ دەبایێ لەهەفتەیەکدا چەند جارێ رێی دوو نەخۆشخانەی دوور لەیەکتر بخاتە ژێر بێهێزی هەنگاوە قورسو شەکەتەکانی.

*

– (ئای خوا.. ئای بێکەسو کلۆڵی!!)

ئەم رستەیە لەرۆژێکدا دەیان جار لەسەر زاری خەجێوە بەرەو بارەگای پەروەردەگار هەڵدەفڕی، تەنانەت دەنگدانەوەی وشەکەیش یاخی بوو خۆی بەگوێیەکانی خەجێ ئاشنا بکات!

دەشێ کەسانێکی زۆر لەسەر ئەم زەمینە بریندارەدا خواوەند خەڵقیانی کردبێ، پاشانیش فەرامۆشی کردبن! یا بەئەمانەتەوە سپاردبیانێتە دەستی یەکێ لەبرینە تێراوییەکانی ئەم زەمینە، تا، پاشەڕۆژ بیانکاتە شاهیدێکی راسگۆی تاوانکاری مرۆڤی –خەڵق کراوی خۆی- کەچی خەجێ نەك تەنها لەبیرکراوەو سپێراوەتە برینەکانی ئەم زەمینە، بەڵکو خۆی بوەتە برینێکی گەنیو، هەزاران دەردو درمی فەرامۆش کراوانی

حەمەو سمایلو ئەحمەد ئاسایی لەئەستۆ و ئامێزە.. حەمەو سمایل ببوونە دوو ناوی نزاداری پاڕانەوەییێکی بەسۆزی دەمی.. دو دیمەنی گەلێ خۆشەویستو کلۆڵی چوارچێوەی چاوانی بوون.. خەجێ.. تۆویزەوییێکی بەپیتو موبارەکە، هەوای فەرامۆشی هەڵیداوەتە نێو خاکێکی خۆڵەمێشی، نە دەڕۆیو نە دەمرێ.. خەجێ بێدەنگ رێی نەخۆشخانەکان پەلکێشی دەکات، تاریکی ژوورە شێیاوییەکەیشی، ئێواران لەئامێزی دەگرێ!

*

ئێوارەییێکیان خەجی بەسمایلی وت:

– سمایل کراسەکەت گەلی چڵکن بووە.. دیارە خزمەتتان ناکەن.. با بیبەمەوە بیشۆم!

– نە، براژن.

– بۆ؟

– باوەڕناکەم کاکم قبوڵ بکات..

– نایەڵم بزانێ تۆ لەبەغایت.

– من نامەوێ کارێ بکەیت، کاکم پێی ناخۆش بێت!

– ئەی ئەوە نییە بێ پرسی کاکت دێمە ئەم نەخۆشخانەیە.

– .. ..

– هێت پێویست نییە؟

– با، هەرچۆنێ بێ دەمەوێ کاکم ببینم.. گەر بۆ دەقیقەیێکیش بێت!

– .. ..

– بەمشێوەیە بمبینێ، رەنگە دەرم نەکات.

– .. ..

لەهەموو سەردانێکی سمایلدا ئەم گفتوگۆیە لەنێوانیاندا دووبارەدەبووەوە، حەمە رۆژ، بەرۆژ خراپتر دەبوو.. سمایل زیاتر خوێن دەرژایەوە، ئەحمەدیش لەئامێزی خەجێدا هەمیشە خەوالوو بوو.. قسەکانیشی لەگەڵ حەمەو سمایلدا وەك ئەوەی لەسەر نەوار تۆمار کرابێ، بێ زیادو کەم دووبارەدەبوونەوە، هەموو رۆژێکیش ژێری حەمەی پاك دەکردەوە، حەمەیش هەموو بەیانییێك ئەحمەدی دەگرتەدەس، ماچی دەکرد، دلۆپە فرمێسکە گەرمەکانی خۆی دەلکانە گۆنای ئەحمەد، سمایل نەیدەوێرا، ئەحمەد ماچ کات، ئەگەر چی دڵنیابوو، گەر ئەحمەد ماچ کات، ئەوا ئەو شەوە هەرچی ئازارێکی هەیە لەنێو پیرۆزی ئەو ماچەدا دەتوێتەوە.. دەترسا، ماچی نەدەکرد نەوەك نەخۆشییەکەی ئەحمەد بگرێتەوە.

*

دەنگی (الله اکبر)ی مزگەوتەکەی شێخ عەبدولقادری گەیلانی خەجێی لەخەو راپەڕاند، وك هەموو رۆژێکی ئەم دواییەی دەستنوێژی شۆردو چووە سەر بێشکەکەی ئەحمەد.

– چەند جوانە خەوی لێکەوتووە.. خوای غەریبان بیپارێزێ..

پاش نوێژو قاولتی، وەخۆکەوتو ئەحمەدی لەباوەش گرتو بەرەو لای حەمە کەوتەڕێ.

– خەجێ هەست دەکەم ئازارم کەم بووەتەوە، گیانم سووك بووە.. ئەم شەو تەواو هێمنو کەم ئازار بووم..

– خوا..

– کەریمە..

– ئەڵێم..

– ها.. چی؟

– هێن.. چی پێئەڵێن..

– چی؟

– یانی..

– چی.. زووکە..

– ئەڵێم..

– ئەڵێم.. سما.. یل

– سمایل؟ بۆ ناوی دەهێنی؟

– ئەڵێم، گەلی بێحاڵە.. زۆر زۆر نەخۆشە.. مانگێکە لەخەستەخانەی (عەزل) دایە.

– چاوی دەردەهات..! جا چۆن زانیت؟

– ئەو خۆی بەدوای ئێمەدا گەڕابوو.. سلێمانی، هەولێر، موسڵ.. ئەوا مانگێ دەبێ..

– ئێ!

– دەیووت..

(لەبری ئەوەی بڵێ دەیووت: دەمەوێ بیبینم، زمانی گۆی نەکرد، وتی سەلام لەکاکم دەکەم..

– عەلێکی ناسە..

– براتەو جوانکەیە.

– زۆر زۆر نەخۆشە؟

– هەر زۆر، سیلییەتی.. زۆر بێحاڵە، خوێن دەڕژێتەوە.. هەر زۆر بێحاڵە، ناناسرێتەوە!

(حەمە وەك منالٚ دایە پرمەی گریان)

– خەجێ گیان.. بچۆ بۆ لای سمایل.. من چاکم گەلێ چاکم، ئینشائەڵڵا هەر چەن ڕۆژێکی دی، بەتەواوی چاك دەبمەوەو دەردەچم، ئەوسا بمبە بۆلای، ئێستا بڕۆ فریای کەوە.. بچۆ بۆلای.. خەجێ لەخۆشیا چاوانی پڕبوو لەفرمێسكو بزە گرتی لەماوەی پشت شکانەکەی حەمەوە دەربەدەربیان، هێ جارێك خەجێ وەکو ئەم ساتە بزە هەڵنەنیشتووەتە سەر روخساری، هەر کە حەمەی بینی بەم شێوەیە قسەدەکات، هەرچی ئازارو دەردی غەریبیی هەبوو لەخۆشیا رەوینەوە، وەك ئەوەی شەپۆلی با-ی قسەکانی حەمە مژدەی ژیانێکی پڕ لەخۆشەویستیو ئاسوودەیی

پێبێ، خەجێی گەشانەوە، حەمەیش لەبەر بزەکەی خەجێ خۆی پێنەگیرا، چەن دڵۆپە فرمێسکی بێدەنگی کردە شاهیدی ئەم ساتە خۆشییەیان..

خەجێ بۆئەوەی درێژە بەم ساتە خۆشییە بدات وتی:

– ئەمشەو خوا بەخێری بگێڕێ.. خەونم پێتانەوە بینی.

– خێر بێت.. چی بوو؟

– لەسەر دووڕێیانێکی باریکدا، تۆو سمایل، هەریەکەو کەشکۆڵێکتان پێ بوو، تووشی یەکدی هاتن، پاش سووکە بزەییێك هەردووکتان رێتان گرتەبەر.. بەپانیی روبارێکی خۆشڕەودا، کەوتنە رێ، تۆ لەسمایل گورجۆگۆڵ تر بووی، سێ چوار شەقاو، پێشی کەوتی.. هێ یەکتان ئاوڕتان لەمن نەدایەوە، لەچاو ون بوون.. چ خەونێ بوو؟

– خوا کەریمە.. ئینشائەڵڵا سمایل شفای دەبێو دەردەچێو بەیەکدی شادو شوکر دەبینەوە.. دەی خەجێ ماتڵ مەبە، سەلامی لێبکە.. سەلام

*

سمایل سەرەنجی لەبنمێی قاوشەکە گیرکردبوو، هێی نەدەبینی، یادی ئەو بەرەبەیانەی کە (دێ)یان جێهێشت، ئەوا ئێستا تەقەکانی ئەو رۆژە لەمێشکیا دەنگدەدەنەوە هاژەی کزەبا ساردەکەی رێ (ئێستا) لەتەوقی سەرییەوە تا نوکی پەنجەی هێناوەتە لەرز، (ئێستا) ماندوویەتیو ترسی ئەو بەرەبەیانە بووەتە مایەی تەنگەنەفەسیو هەناسەسواریی..

ئاگری نیمچە ئەشکەوتەکە.. دەنگی یەکەمجاری گریەی ئەحمەد، دزە رێیەکان.. خوێنی سەر چۆغەکەی ناوشانی حەمەی برای — کە ئەو رۆژە

بەلاچاوەوە سەیری دەکردو نەیدەهێشت نە حەمەو نە خەجێ بزانن کە چاوی پێوەیە- کۆلانە پێاوپیێو باریکەکانی کەرکوك.. ئەو دلۆپە ئارەقانەی کە بەنێوچاوانیا دەهاتەخوارێ.. هەموو ئەم وێنانە بەتێکەڵو پێکەڵی بەبەرچاویدا تێدەپەڕی.. وردەوردە کەوتە خۆدواندن:

– چ خۆشبەختیەك بوو.. رۆژانی تەمەنم فێری وانەی بەجەرگیو بەرگرییان کردم، هەرگیز لەمەرگ نەترسم.. نامەردت نەکەم، ئەمە تۆ نییت، هەرگیز تۆ نیت.. چییە دەترسیت؟

چەن جارێ لەسەریەك بەنوزە، وەك ئەوەی وەڵامی خۆی بداتەوە دەیووت:

– نەخێر، نەترساوم.. ناترسم!

وردەوردە لەگەڵ خۆدواندندا بەرەو (دێ) گەڕایەوە، دادگاییێکی بۆخۆی سازدا:

– ها، رۆژانی (دێ) زەینەبی ئامۆزات، کەم چۆکت بۆداداو کڕنوشت بۆ برد.. کەچی هەندێکیش دەترسای.

– لەرۆژگار دەترسام..

– بۆ؟

– هەر لەسەرەتاوە لەبێوەفایی دەترسام!

– جا ئەوە..

– ئا، بێوەفا بوو.. قایل بوو شوو بە پیرۆت بکات..

– خەتای خۆت بوو. تۆیش قایل بوویت.. باوەڕت بەقسەکەی مامت هێنا کە پێی وتی (سمایل) کوڕم تۆ هێشا منالی، وەختی ژنهێنانت نییە، هەر سێ چوار سالی تر سەبر بکە (پیرۆزت) دەدەمێ.

– ئەم قسەی مامم دلی پێکام.. ئا، پیرۆز جوانتر بوو..

– ئێ.. جا بۆ زەینەب بێوەفا بوو؟ خۆت بەئارەزوو تەوقی نەفرەتت لەگەردنی خۆت نا! کەچی هەر لەناخەوە دلت بەزەینەبەوە بوو، چەندت حەزدەکرد جێ ماچەکانت بەگۆنایەوە بکەیتە نیشانەی لاساریت.. حەزت دەکرد لێوەکانت وەك ئاسنی داغکراو، گۆنای زەینەب بسوتێنێو تەمێی بکات! کەچی (خۆت) ترسایت، پاشگەزبوویتەوە، لەبەرخۆتەوە، هەر هەڕەشەو گوڕەشەت دەکرد، هێیشت پێنەدەکرا.. هاوڕێکانت بەتەوسەوە سەرنجیان دەدایت، پێیان دەوتی: (ها.. سمایل ئەوە زەینەب-یشیان دابەشوو!) بێدەنگ دەبووی، سەرت شۆڕدەکرد، دەچوویتەوە مالێ، هەزارویەك بڕیاری سەیر سەیرت دەدا، هێیانت وەئاکام نەدەگەیاند.

ها، سمایل، تەنها شلەژانو دەسەوسانی هۆگرت بوو، بێئارامیو نەسرەوتن رووی تێکردی!

– ئاخر.. پیرۆزیش

– ئێ، دە بلێ.. پیرۆز جوانترو خڕوخۆلتر بوو، چاوە کالەکانی، کاری تێکردم.. عاقڵ تر بوو..

– ئا.. ئاخر دەلێم.. پێم قایل نەدەبوو..

– دەتەوێ بڵێی: پیرۆز دەیزانی چ لەگەڵ زەینەبی خوشکیا دەکەی..

دەتـەوێ بڵێیـت، ئـەو دەمەوئێوارەیـەی (هـات بەسـەرا) کـە لـەنێو دار هەنجیرەکانی فەقێ مستەفادا دەتگەوزاندەوە.

– (زەینەب، ئێمە ئامۆزاین.. باوکیشت قایلە.. تۆ هەر بـۆ منـی.. دەی).

– نا.. سمایل.. نا.. ئابڕومان دەچێ!

– ئابڕو.. ئابڕو چییە؟

– مەکە.. عەیبە.

– دیارە بەتەمای شتێکی.. یا.. کەسێکی دیت..

– قسەی وا مەکە، رەنگە خۆت وابیت!

– ئەی بۆ نزیك دەبمەوە، دووردەکەویتەوەو خۆت کەنار دەگری..

– ئاخر دەڵێم.. خەڵکەکە.. خەڵکەکە.. دوایی ئابڕومان دەچێ!

– دیسانەوە خەڵکەکە.. گو بەرۆحی باوکیان!!

– سمایل ئاخر..

– چی؟

– ئەڵێم..

نەیهێشت قسەکەی تەواوبکات، زەردەپەڕ لەنێوان گەڵای هەنجیرەکانەوە،رۆشنایی دەختەسەر ئەو گژوگیایەی ژێریان.. بەتوندی دەستی زەینەب-ی راکێشا ویستی بەزۆر بیهێنێتە لای خۆیەوە، کەچی وەك موی ناو ماست هاتەدەستییەوە.. سنگی نوساندە قەد سنگییەوە،

شێتانە، گۆناو گەردنو چاو و دەمو برۆی لەدەم نا، لەپی لەناو شانی گیرکرد، بەئاسپایی رایخست، زەینەب پێی وت:

– ئەمەیان نەو!

– مەترسە..

هەردوکیان درۆیان دەکرد، سمایل بەوشەی (مەترسە) ترسی خۆی دەرەواندەوە، نکەو ناڵەی زەینەب ئارەزووی ئالۆشی سمایلی دەوروژان، کە دەشتی گەیشتە بەنەخوێنەکەی زەینەب، لەپڕ پیرۆز لەژوور سەریانەوە دەرکەوت، بەسەرنجی پڕ نەوسنی ئارەزووی کپکراوی دیمەنی هەردووکیانی مژی.. سمایلو زەینەب وەك ئاوی ساردیان بەسەرا بکرێ، داچڵەکین، سمایل سەری دانەوانبوو، زەینەب، زمانی لەگۆچوو بوو، پیرۆزیش بێدەنگ بوو، ئەمان حەپەسابوون، پیرۆز، بەگوریسی حەزی کپکراوی بەسترابوو و نەدەبزوا.. سەرنجی مەییوی هەرسێکیان تێکەڵی یەکدی بوو، پیرۆز هێی نەووت تەنها بەنوکە پەنجە دووگمە وازەکانی سوخمەکەی زەینەبی داخست)

– پیرۆز بەتۆ قایل نەدەبوو، حەزی بەمچەی خالۆزاتەوە بوو..

– بەقسەی مچە؟

– بەقسەی هەردووکیان..

– وانییەو با وابێ..

ئەم خۆدواندنی سمایل بەجۆرێ بەرچاوڕوونی پێبەخشی، هەستی بە هێ جۆرە ئازارو نارەحەتییەك نەدەکرد، تەنانەت وشە بەوشە، دیمەن

بەدیمەن وەك ئەوەی ئێستا روویدابێ بەبەرچاویا گوزەری دەکرد، هەرکە دیمەنەکە تەواودەبوو، هەولّی دەدا دووبارەی کاتەوە، گەرچی یەك دوو جار توانیی ئەم دیمەنو گفتوگۆیە لەگەڵ خۆیدا دووبارەکاتەوە، کەچی لەپڕ بێزی لەخۆی هاتەوە، کە وەبیری هاتەوە چۆن لەو باسەدا بێدەسەلاتو دەسەوسان بووە، خەم دایگرت، ویستی سەر بەرزبکاتەوەو تف لەخۆی بکات کەچی لێوەکانی یاخیبوون..

– (چۆن قایل بووم، زەینەب بدرێتە شوو.. ئا.. مامم خەڵەتاندمی هەرزەو نەفام بوون، زەینەب لەمن ئاقڵ تر بوو، کە پێی وتم

– (سمایل مەردی خوا بە ئەوا باوکم.. دەی!

– .. ..

– پیاوی چاك بە شتێ..

– .. ..

– تێگەیشتم.. درۆزن، منت هەر بۆ دەسبازی دەویست.. تێگەیشتم، باوکیشم پەشیمان ببێتەوەو نەمدا بەشوو.. ئەم دنیایەش پیاوی تیادا نەمێنێ، تازە من شوو بەپیاوی وەکو تۆ ناکەم!

پشتی تێکردیو رۆیشت، هەر ئەوەندەت لەدەم هاتەدەر..

– زەینەب.. زەینەب..

– هەر ئاوڕی لێنەدایتەوە..))

کە دیمەنی تووڕەبوونی دوا قسەکەی زەینەب بەبەرچاوی سمایلدا بەرجەستە ببوو، حەزی دەکرد ئەم یادە بەچنگ لەمێشکی خۆیدا

هەڵکۆڵێو توڕی هەڵداتە سەر زبڵدانێك.. بەزۆرەملێ (یادی) خۆی گەیاندە نێو ئەو بەرەبەیانەی (دێ)یان جێهێشت..

– (گەر وەسمان نەهاتباو ئاگاداری نەکردباین!!

نە خۆی دەکوژرا نە باوکیشی بەودەردەوە دەچوو، نا.. نا.. رەنگە خراپتر با.. ئەمە چارەنووسەو رۆژگار.. هەر دەبا وابێ..)

تەمەنی ئەم یاد جوینەی درێژەی کێشا، نانی نیوەڕۆیان بۆ هێنا، نەیخوارد، یادەکانی بەتێکەڵو پێکەڵ بەبێدەنگو رەنگ بەبەرچاویا تێدەپەڕی، دەیوست چاوەکانی بکاتە تۆڕ، بەجارێ هەموویان بگرێو راویان کات! کەچی پێڵوەکانی ئەوەندە قورس بوون، وەك تەڵەی راوچییەکی بەدبەخت لەتەقیندا بەرد دەکەوێتە بەینی فاقەکانی تەڵەکەو نێچیریش دەرباز دەبێ، تەڵەش بەشەرمەوە دەمەیێ، چاوەکانی سمایلیش بۆ دواجار نیوە واز بوو و مەیی!!

*

وەك ئەوەی تاقە دەرمانی شفای سمایل (سەلامەکەی حەمە بێ)و بەدەستی خەجێوە بێ! خەجێش وەخۆکەوتو خۆی ئامادەکرد، پێشەکی چووە ماڵێ، کراسێکی نوێی حەمەی لەگەڵ خۆدا بردو لەبازاڕدا بایی چەن پەنجاییێك وردە شتی بۆ سمایل کڕی.. لەم ماوەیەدا سێ چوار سەعاتێ دواکەوتو پاش نوێژی نیوەڕۆ، تاوی هەنگاوەکانی خۆی دا، بۆ لای سمایل چوو.

– (پێی دەڵێم، کاکت سەلامت لێدەکات.. ئیدی دەگەشێتەوەو..

کە گەیشتە بەردەرگای خەستەخانەی (عەزل) فەراشەکان خەجێیان دەناسی، پیرەمێردێکیان بەرەوپیری چوو، پاش هەندێ بێدەنگی پێی وت:

– خۆتان خۆش!

– ها..

– رێی هەموومانەو..

– .. ..

– هەموو شتێکمان حازرکردووە.. دەڵێم بەڵکو بیبەیتەوە!

– بۆ کوێ؟

– ئێ خوشکم.. تێگەیشتم.. خۆمان بەلەدییە..!!

خەجێ حەپەسابوو ویستی بڵێ (کەی مرد) کەچی تەنها وشەی کەی بەنەوەکامییەوە لەدەمی هاتەدەر، کابرای پیرەمێردی دنیادیدە پێی وت:

– سەعاتێ دەبێ..

خەجێ هەرچەندەی کردو کۆشای، نەیتوانی بەری رێی فرمێسکەکانی خۆی بەربدات.. فرمێسکە پەنگخواردووەکانی بەرەو ناخی داچۆڕا.. گەڕایەوە بەپێیەوانەی رەوتی پێشووی هەنگاوەکانی بەدوایەوە نەدەهاتن.. یەکسەر بەرەو خەستەخانەکەی حەمە گەڕایەوە، سەرتاسەری رێ هەر لەبەرخۆیەوە دەیووت:

– وتی علیکم السلام.. دەستت ماچ ئەکات! چۆن پێی دەڵێم مرد! نا.. نا.. حەمە کەڵکی ئەوەی نەماوە، ئەم هەواڵەش بکەمە سەرباری

خەمو ئازاری، نا.. دەڵێم، دەیووت علیکم السلام، دەستی کاکم ماچ ئەکەم.

*

ئەم بەیانییە کە خەجێ هاتەلای حەمەو ئیزنی وەرگرتو سەلامو هەواڵ پرسینی لەحەمەوە بۆ سمایل وەرگرتو گەڕایەوە بۆ ماڵ، خۆی ئامادەکرد، ئەحمەدی سپاردە دەستی حەمە..

حەمە بەبێدەنگییەوە ئاشنایەتی لەگەڵ ئەحمەددا پەیاکرد! ئەحمەد وەك ئەوەی ماوەییەکی زۆر بێنەوختبێ، لەسەر باڵی چەپی حەمەدا، بۆنی ئارەقو نکەی ژان ئامێزی حەمە خەوشی کردو خەوی لێخست.. حەمە، بەدەستی راستی، بەئاستەم دەستی بەسەر گۆناو سەری ئەحمەددا دەهێنا، بەوردی لەروخسارە چرچو برسیەکەی رادەما.. هاتوچۆی برین پێیەکانو هەندێ وردە ناڵەی نەخۆشەکانی قاوشەکە، ئەم هێمنیو تەسکینییەی حەمەی تێکدا.. وردەوردە چاوی بڕییە بنمیچی قاوشەکە.. شێی بنمێچەکە وردەناڵەو دەنگی هاتووچووانی لەگوێی حەمەدا هەڵمژی.. چاوانی حەمە، وێنەو تابلۆی جۆربەجۆری لەشێیەکە هەڵدەکران، هەرجارە وێنەییەکی دەکردە نیشانو دەیان وێنەی دێی لێدروست دەکرد،وێنەکانیش حەمەیان بەرەو دنیای یادگارێ دەبرد:

– (ئەوە، وێنەی چیاییە.. هەر بە (بەیان) دەچێ! ئەو پەڵەیەش بەدێیەکەمان دەچێ! خۆ ئەوە ساڵو نیوێك دەبێ، دێم جێهێشتووە!)

یادەکان، تەنگیان بەمێشکی حەمە هەڵچنی، تەنگەتاویان کرد، بەجۆرێ لەبەرچاویا دووبارەو سێبارەدەبوونەوە، هەمان تامو لەززەتی جارانی لێوەردەگرت! هەر یادەو بەجۆرە رۆحێکی تایبەتی، زیندوودەبوونەوە، لەبەرچاویا قەوارەو دەنگو بۆنو رەنگیان پەیداکردبوو، ئەوا بەبەرچاویەوە:

(باریکە رێیە پێچاوپێچەکە، بەرەو دۆڵەکەی برد، ئەوە هێزو تەوژمی ئەژنۆکانی رقەبەرایەتی لەگەڵ هەورازە رێیەکاندا دەکەن، تفەنگەکەی سەرشانی سەربەرەو خوار داناوە.. نیوەی شیوەکە، هەنگاوەکانی شەکەتو داهەزیوە، دەستو پەنجەی لەگۆچووە، بەزۆر، هەنگاوەکانی خۆی پەلکێش دەکات، بەفر باری، رەشەبا هەڵیکرد، جێی هەنگاوەکانی پڕدەکردەوە.. ئەوا حەمە ئاوڕدەداتەوە دواوە، زەردەخەنەیێکی بێرەنگ لکایە سەر روخسارە گرژەکەی.. (بەفرەکە.. جێی هەنگاوەکانم پڕدەکاتەوە، رێ لەم رێیە دەگرێ نایەڵێ ببێتە شاهیدی ئەم نشوستیەمان! ئەوا حەمە بەوردی سەرنجی دەوروبەری رێیەکە دەدات: (ئەرێ ئەو تەپۆڵکانە دەڵێی عاشقی یەکدین.. بشێ خەزانی ئەم دارانەش جۆرە گریانێ نەبێ بۆ ئێمە! ئای ئاشبەتاڵ!

لەنێو ئەم یادانەیدا تێکەڵی دنیای ئەوسای بو، هەموو روداوەکان کە وەك فیلمی سینەما بەبەرچاویدا تێدەپەڕی! ئێستا چاکر سەرنجی رێیەکە دەدات، بەرزیو نشێویەکان لەمێشکی خۆیدا تۆماردەکات!

(رێ شەکەتی کردووە، کەمترئیرادەی بەسەر هەنگاوەکانی-یەوە ماوە، لەخۆڕا دەجولێتەوە.. هەنگاوی ماندووی جەستەییێکی ماندووتری بەسەرەوەیە.. سەری جەستەکەیش دۆزەخێکە.. چاوانیش دوو ئەستێرەی تەقیوی رقی شەیتانو خواوەندن!)

دەنگە بەلەسەبووەکانی ناخی، هەراسانیان کرد، بەتۆپزیو زۆرەملێ دەیانەوێ گەمارۆی دەنو بیتاسێنن! حەمە دەیەوێ، بەهێمنیەوە زۆرانبازی لەگەڵ دەنگەکانی ناخیا بکات، دەیەوێ بەهەرجۆر بێ خۆ لەزەبریان رزگارکات.. بەڵام وردەوردە توانیی لەگەڵ ناخی بوونە جێگری کەسانی ناو قاوشەکە..

(حەمە، تائێستاش بەهیوایە، چێژ لەئومێدە وەدینەهاتووەکانی وەرگرێ، کە بوونەتە سەرئەنجامی ئەو وانانەی کە فێری زۆرانبازی ژیانو مەرگیان کردووە، لەهەمانکاتیشدا بوون بەپێپلیکەو رێی بۆ خۆش دەکەن، بەرەو خوار، بەرەو ناخی خۆی دابەزێ!

زوو، هەر کە ئومێدێکی وەدی هاتبا، ئاکام دەیکردە پێپلیکەو بەرەوژوور هەڵدەکشا.. لەهەڕەتی گەنجییدا، گەلێ بەسەر ئومێدە وەدیهاتووەکانی چووە سەرێ بەجۆرێ هەڵدەکشاو پفی بەخۆیدا دەکرد، مەردومەکانی دەوروبەری خۆی، لەقەوارە راستەقینەکەی خۆیاندا بەدی نەدەکرد بەچکۆلەیی دەکەوتنە بەرچاوی!

(ئاستی سەرنج پەیوەندییێکی بەتینی لەگەڵ رەوشتی مرۆڤدا هەیە. لەسەرەوەو لەبەرزییەوە، ئەوا لەبەر دووری نێوان دیدەو شتە

سەرنجدراوەکەدا قەوارەی شتە –کەسەکە- بەچکۆڵەیی دەکەوێتە پێش چاو.. ئەگەر سەرنج لەیەك ئاستو راستەوڕاست بێ لەگەڵ سەرنجدراو –واتە سەرنجەکە رۆحی هەبێ- ئەوا ئەوکاتە قەدو قەوارەو دۆخو بوونو رەنگی راستەقینەی شتە- کەسەکە –دەردەکەوێ.. گەر ئاستی سەرنجیش لەنزمییەوە بۆ بەرزی بوو، ئەوا سەرنجەکە جۆرە خۆزیاو پاڕانەوەییێکە بۆ کەسی سەرنجدراو، جۆرە دڵسووتانێکە بۆ گومڕاهیو سەرەڕۆیی.. ئەواکەسی سەرنجدەر بەپێپلیکەی ئومێدە وەدینەهاتووەکانیا بەرەو ناخ داچۆڕاوە.. ئەڵبەتە زیاترو روونتر دەبێ..

حەمە لەم کاتەی تەمەنیدا بەمجۆرە لەناخەوە سەرنجی شتەکان دەدا، بەرەو ناخی شتەکان دادەچۆڕێ، هەر لەشێی بنمێی قاوشەکە، تا رەنگو بێگیانی دیوارو پەنجەرەکان، تائەحمەدی خەولێکەوتووی سەر باسکی..

حەمە ناحەقی نەبوو، لەژیاندا مەبەستی هەبوو.. مەبەستی بوو سەربەستو سەربەرز بێت هەولی دەدا، مادامی مەبەستی هەبوو و هەولی دەدا، ئاسایی بوو ئەوشتانە بەدیناکات کە وردە هەڵە ئاسا لکابووە هەنگاوەکانییەوە، کە پەیوەندیشیانبەمەبەستییەوە نەبووە.. حەمە بۆ مەبەستی بەتوانا بوو، بیروسۆزی لەخولیای ئەو شتەدا دەسوڕایەوە کە مەبەستی بووە مەبەستی دەکردە ئامانجو جۆرە پیرۆزییێکی پێدەبەخشی، واتە مەبەستەکەی حەمە ئەوەبوو ببێتە خاوەن ئامانج، بۆ دۆزینەوەو هەڵبژاردنی کورتە رێی سەربەستی، بۆیە پێشوازی لەدژواریو سەختی دەکرد!

ئێسا حەمە، لەنێو قاوشەکەدا کەس بەدیناکات، هێ شتێکیش نابیستێ، هەست بەبوونی چ کەسێ ناکات، لەدنیای ماددی دابڕاوە، رێی ترسی (دانپیانانی) لەخۆ بڕیوە، رووبەڕووی دەنگەکانی ناخی خۆی بووەتەوە..

ئەوا هەر دەنگەو وەکو مرۆڤ لەژوور سەرییەوە بەجۆرێ لەبێهودەییو لەززەتی ژیان دەدوێ، حەمە بەئەوپەڕی جورئەتو راستگۆییەوە وەڵامی دەنگەکانی دەدایەوە:

– بەڵێ.. چواردە ساڵان بووم!

وەك ئەوەی وەڵامی پرسیارێکی پەلە بداتەوە، دووباری کردەوە:

– بەڵێ، چواردە ساڵان بووم.. ئا.. بەڵێ.. بەزۆر (مەریەم) یاندایە مەلا سەعید.. بەڵێ مەلا سەعید شەست ساڵان دەبوو، چوار ژنی دیشی هەبوو، هێیان منالیان نەدەبوو.. مەریەم؟ بەڵێئەویش چواردە پانزە ساڵان.. ئا.. هەر لەوتەمەنەدا بوو..

وەك ئەوەی لەنێو دادگایێکی ناوەختا، پرسیاری کتوپڕی لێکرێ، زمانی تەتەڵەی دەکرد.. ئەگەرچی تائێستا لەلای چ کەسێك ئەم نهێنییەی نەدرکاندووە.. ئێستا دەبێ.. ناچارەو دەبێ، ئەم گرێیەی دەروونی –کە بووەتە لۆییێك- دەبێ بیکاتەوەو لایدات!

– بەڵێ من باوکی ئەحمەدی کوڕی مەریم-م ئەحمەد لەمن بووە.. رەنگە ئێستا، خەتی دابێ.. بەڵێ کوڕی منەو لەمن بووە..

حەمە بەجۆرێ ئەم ڕستەیەی لەدەم هاتەدەر، وەك ئەوەی ئەم دانپیانانەی مۆتەکە هەمیشەییەکەی سەرسنگی لادابێ.

– بەڵێ چواردە ساڵان بووم.

ئەگەرچی تەنها خۆی گوێی لەدەنگی خۆی دەبوو، کەچی دەیویست هێزێکی ئەوتۆی هەبێتو بنەڕێنێو هەموو کەسێ گوێی بۆ هەڵخەنو ئەم ڕاستییەی لەدەم بژنەون!

– ئەحمەد کوڕی منە.. بەڵێچواردە ساڵان بووم. نۆبەتێ دایگرتبووم، گژوگیاییێکی زۆریان دەرخوارددام، کەچی ڕۆژبەڕۆژ خراپتر دەبووم، لەنێو جێدا کەوتبووم.. ئای بۆ ئەو ئێوارەوەختەی ئەو بەهارە، مەریەمو دایکی هاتنە سەردانم، هەرکە چاوم بەمەریەم کەوت.. ئا..)

– ئەو بەهارە حەمە تەنگی بەمەریەم هەڵچنی بۆرە خزمایەتییێکیان لەگەڵ باوکی مەریەمدا هەبوو، کە باوکی مەریەم لەشاردا مرد، ئەمان گەڕانەوە بۆ ئاوایی.

ئەو بەهارە، حەمە لەوەختو ناوەختدا سەرەڕێی پێدەگرت:

– (کچێ مەریەم.. شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم!

– .. ..

تەقم کرد، تاکەی هەروا بێدەنگ دەبی قسەیێکی بکە.

– .. ..

– هەرچییەکت دەوێ.. سەرم لەئۆغرتدایە..

– دیقم کرد..

– .. ..

– .. ..

– وتم.. ئەڵێم.. شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم!

– باوەڕناکەم.

– بەخوا..

– نەخێر..

– بۆ؟

– ئێوە.. یانی نازانم.. ڕەنگە برسی نەبووین!

– بۆ تەنها برسی ڕاستگۆیە؟

– زۆربەیان!

– باوەڕم پێبکە.

– .. ..

– سوێندت بۆ دەخۆم!

– دەی..

– بە سی جزمەی قورعان.. بەسەی پیر خدر.. بەقەبرەکەی باوکم.. بە.. بە..

– نازانم؟

– بۆ؟

– ئەڵێم نازانم..)

ئەو بەهارە چ دەسبازی و چ بەسەرنجی نەوس ئامێزو سەرەرێگرتن، حەمە، مەریەمی تەنگەتاو کردبوو.. زستانی هەمان ساڵ بەزۆر مەریەمیان دایە مەلاسەعید، دایکی مەریەم لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت، حەمە دەسەوسان بوو، هێی نەکرد، ئەمجا مەریەم سەرەڕێی لەحەمە دەگرت:

– حەمە ئەڵێی چی؟!

– .. ..

– قسەیێکی بکە، دیقم کرد..

– .. ..

ئەتووت شەڕەتفەنگت لەسەردەکەم.. دیارە شەڕەتریشت پێناکرێ!

نا.. واتێمەگە.. لەگەڵ مەلا سەعیدا هێم پێناکرێ..

– با هەڵێین..

– بۆ کوێ؟!

– هەرشوێنێك بێ..

– رووڕەش دەبین.. چیدی ناتوانین سەربەرزکەینەوە!

– ئێ چارە؟

– پێی قایل بە!!

– خوا قەبووڵ ناکات.. سێ تەمەنی منی هەیە.. بەباوکم دەشێ..

چوار ژنی دیشی هەیە!!

– مریەم.. لەگەڵ مەلا سەعیدا هێم پێناکرێ.. نەك من ئاغای دێیش هێی پێناکرێ، مەلا گەلێ پشت ئەستوورە.. بەزۆر بێ یا بەخوایشت هەر وەدەستت دێنێ..

– حەمە.. حەمە.. چارێك..

مریەم بووە ژنی مەلا سەعید، پاش یەك دوو مانگێ لەفرسەتێکا حەمە خۆی گەیاندە مریەم..

– نەکەی حەیامان دەچێ..

مەریەم هەرچەندە هەوڵێدا نەیتوانی خۆی لەدەستی حەمە رابپسکێنێ.

– بەرم نەدەی دەقیژێنم..

– جا حەیای خۆت دەچێ..

زۆری هەوڵدا، دەرباز نەبوو.. ویستی بقیژێنێ، حەمە توند دەمی گرت.. ئەوجارەیان بەزۆر ئیشی خۆی تەواوکرد.. ئیدی حەمە راهاتە سەر ئەوەی چەند جارێك بەدزییەوە دەچووەلای مەریەم! سکی پڕکرد، کوڕێکی سوورکەڵەی هێنا، ناوی ئەحمەدیان لێنا! پێیان دەووت سوورە.

حەمە دەیویست پڕ بەدەنگ بنەڕێنێ: ئەحمەد کوڕێ منە..

کەچی تەنها نوزەییێکی نەرم بەرەو گوێیەکانی خۆی دەچوو.. دەنگەکانی ناخی حەمە پاڵەپەستۆیان بوو، هەر دەنگەو دەیویست نۆبە بڕێ بکات..

– بەڵێ.. ئا.. ئەڵێم ئەودەمە چواردە ساڵان بووم!

هەستی دەکرد، هێشتا ماوەی ئەوەی هەیە بتوانێ بۆشاییێکی مێشکی بەدووبارەکردنەوەی ناوی مەریەم پڕبکاتەوەو شتە بەیەکاچووەکانی دەروونی خۆی یەکالآبکاتەوە.

هەر ئەورۆژەی کە مەریەم درا بە مەلاسەعید، حەمە بۆی دەرکەوت کە: کەسێکی بێکەڵکو بێفەڕە، چیدی سوودی بۆخۆیو بۆ کەسانی دیش نییە.. هەر لەوتەمەنەدا حەزی بەمەرگ دەکرد! گەورەترین هەڵەی حەمە لەهەموو ئەو تەمەنەیدا، ئەوەبوو کە لەمەرگ نەدەترسا، کەچی ترسنۆکانە ژیانی دەگوزەراند!

— دەبا لەو تەمەنەدا بمردبام، ئیدی دەردەسەریم نەدەدی.. رەنگە مەرگێکی جوانو ئاسایی لەئامێزی گرتبام!

وردە وردە، دەنگەکانی ناخی حەمە لەشێوەی مرۆڤ قەوارەیان پەیداکرد، لەژوورسەرییەوە وەستان!

دەنگێکیان بەزەردەخەنەوە رووی تێکرد، وەك سەرزەنشت پێی وت:

— حەمە.. حەمەکە، بیر لەخۆت کەوە.. ئەو سەردەمانەی بەگوڕبوویت، سەرەڕێت لەمەریەم دەگرت تەنگت پێهەڵدەچنی.. ئەوسەردەمە هێزی جوانەگاییێکت هەبوو! ئەو شەوانەی.. بەڵێ ئەو شەوانەی تا بەرەبەیان نەدەخەوتی.. هەرکە دڵنیادەبووی مەلا سەعید خەوتووە، بەدزییەوە دەچوویتە حەوشەکەیان، مریەمیش چاوەڕێی دەکردی، هەر لەنێو کادانی ئەودیوی حەوشەکە هەڵتدەگلۆفی، هەناسەبڕکێ هێزی پێنەدەهێشتی.. لەسەریەك ماچت دەکرد، دەتمژی..

مەریەمیش حەزی دەکرد، بازوەکانتی بەئاسن دەزانی، بەچرپەوە پێی دەوتی:

— پەلەمەکە!

هەناسەی لەززەت ئامێزی هەردووکتان تێکەڵ دەبوو.. دادەمرکانەوە! مەریەم ناچاری دەکردی جارێکی دی تێهەڵچیتەوە.. دەنگەناسکەکەی نازو نەوازشی.. سرکیەکەی، گوڕی پێت دەبەخشیەوە.. ماچە تەمەن درێژەکانت دەچزانە هەموو جەستەیەوە.. دەنگی هەناسەی لەززەت گەمارۆی دەدان، زۆرت حەز لەبۆنی مێخەکبەنەکەی بوو، پڕ بەسیەکانت سمڵو مێخەکت هەڵدەمژی.. دەتویست بەجارێ بتوێیتەوەو بەجۆرێ لەگەڵیدا تێکەڵ بی هەموو جەستەو رۆحت بسپێرییە لەززەتولەسەر سنگیا ئارام بگری، بۆ ساتێ لێی جیانەبیتەوە.. بەنکەنكو تەنگەتاوی هەڵتدەگلۆفی، دەتگوشی، دەتمژی، ناوبەناویش پێی دەوتی:

— قاییم.. قایم تر.. قایم تر..

ئەم وشانەی گوڕێکی ئەوتۆی پێدەبەخشیت خۆتت لەچ کەڵەمێردێکی (باخەڵی ژن) بەکەمتر نەدەزانی، زیاتر لەززەتت لەوە وەردەگرت، کە مریەم لەنێو لەززەتا تەواوەتەوە، راستە گەلێ جار ماندوودەبوویت، بەڵام لەبەر مریەم دووبارەو سێبارە تێیهەڵدەچوویتەوە.. حەمە، حەمەکە، کە دەگەڕایتەوە بۆ ماڵێ خۆتان تا چاشتانگاو دەخەوتی وەئاگانەدەهاتییەوە، ماندوویەتی تا نێو ئیسقانەکانت دەخزا..)

— ئا.. بەڵێ.. وابوو.. وا

حەمە بەئاستەم ئەمەی لەدەم هاتەدەر، دەنگە قەوارەدارەکە لەبەرچاوی ون بوو، دەنگێکی دیی قەوارەدار خۆی هاویشتە نێو سەرنجە نیوەشەکەتەکەی.

– (ئێ کاکە حەمە.. ئێوارانی پایز.. دەنگە بەسۆزەکەت گۆرانییە جووانەکانت.. پەنجەکانت لەسەر کونەکانی شمشاڵەکەت وەستایانە دەبزوواند، کوڕانو کچان، خۆیان پێنەدەگیرا.. خۆشییت پێدەبەخشین، دەسەڵاتیان بەسەر فرمێسکەکانی خۆیان نەدەما، تۆیش تەنها حەزت بەفرمێسکی مەریەم دەکرد، ڕەنگو قەدی خۆتت لەنێو ئەو وردە فرمێسکانەی مریەمدا دەبینی.. حەمەکە خۆ چاکت وەبیردێ، ڕۆژانی نەورۆز، لەسیانزە بەدەردا چ بەزمێکت سازدەدا؟ لەنجەولارەکەی مەریەمی شۆخوشەنگ –کە پەرییان خۆزیایان پێدەخواست- سەرنجی تۆیش دەلکایە لەرەی مەمانی حەزت دەکرد سەرنجت ببێتەمەلێکی هۆگر، نێوانی مەمانیشی بکاتە هێلانە.. ناحەقت نەبوو لەوسەردەمەدا زۆر شت بەدی نەکەیتو نەیبینی.. هەر مەریەمو مەریەم نەبێ..

– ئای بۆ ڕۆژانی لاویم.. چ کوڕێ بووم..

– بزەیێکی بێڕەنگ نیشتە سەر لێوەبارگرتووەکانی حمە، ڕوخسارە ڕەنگبواردووەکەی گەشانەوە، تیشکێکی نادیار لەچاوانییەوە دەردەپەڕی، تەمو مژی بیرچوونەوەی نێوان ئەو ماوەیەی تەمەنی ڕەوانەوە.. دەنگە قەوارەدارەکە بەجۆرە ئاوازێکی بەسۆز پێی وت:

– (ئای کە بەگوڕبوویت.. کەڵەکێوی ئاسا بەسەر کەژەکاندا هەڵدەگژای، حەسانەوەی پاش ئەو جۆرە ماندووبوونەت، تامی هەنگوینی هەبوو!)

کەیفخۆشیو خەمی ئەوسەردەمەت تامو چێژێکی تایبەتی هەبوو!

– بەڵێ ژیانێکی خۆش بوو!

هەست بەکۆتایی هاتن خێراتر بەرەو ناخی حەمە داچۆڕا، حەزی دەکرد بۆ خۆی بگرێیت، کەچی دەسەڵاتی بەسەر فرمێسکەکانیا نەمابوو..

– بەڵێ لەو ڕۆژانەدا ژیان خۆش بوو..

دەنگێکی دیی قەوارەدار، لەژوورسەرییەوە لێی ڕاپەڕی، حەمەی ڕاچڵەکاند، ویستی سەربەرزکاتەوەو یەخەی دەنگەکە بگرێ، کەچی ئەو پێشی کەوتو وتی:

– (حەمە.. حەمەکە، ڕاستە ژیان خۆش بوو، بەڵام خەمیشت زۆر بوو.. خەمەکانی ئەو سەردەمەت ببوونە ئەستێرەو ئاسمانی ژیانتی دەڕازاندەوە.. حەمەکە، تۆ چاك چێژ لەخەمەکانی خۆت وەردەگری.. تۆ خەمەکانت دەکردە گۆرانیو دەروونی خۆتت پێ دەلاواندەوە.. حەمە وەبیری خۆتی بێنەوە.. ئەو ڕۆژانەی هەزاران دڵۆپە ژەهر تێکەڵی خۆراکی کەیفخۆشی ببوو)

حەمە راچڵەکی وەك ئەوەی لەقەفەسی دانپیانانا بێت، پێی وت:

- بەڵێ هەرزەو بەگوڕ بووم.. برینم نەبوو کەچی هەموولەشم خوێنی دائەدەڵان.. ئاخ.. کەچی ئێستا هەموو لەشم برینداره‌و دڵۆپەخوێنێ نابینم ببێتە شاهیدێ ئەم کوێرەوەریەم!

دەنگەکە لەبەرچاوی حەمەدا وون بوو، حەمە هەرئەوەندەی ماوە هەبوو، هەناسەیێکی ئەوتۆ هەڵکێشێ، هەرچی گڕی دەروونی هەیە لەگەڵ ئەو هەناسەیە بێتەدەرێ، دەنگێکی دی، بەرەنگو بۆنێکی دییەوە هاتەسەر ڕێی!

- (حەمە گوێگرە.. حەمەکە.. سپڵە مەبە، ڕۆژانی هێمنیو حەسانەوەو دڵنەوایییت لەبیرچووەوە، ئەو ڕۆژانەی کە لەنێوان گەنجانی ئاواییەکانی ئەو دەوروبەرەدا، شاسواری مەیدانی کلاوێنو کاڵەمستێ بوویت؟ شەوانی ئێشکگرتن کێ بوو تا بەیانی تاقە وەنەوزێکی نەدەدا؟ ڕۆژانی سێبازو کێلەبەردینەت لەبیرکرد کە دەبوویتە شای مەیدان.. هەستی ناسکت خۆشەویستیو دڵنەرمی پێدەبەخشیت، کەم خۆشگوزەران بوویت کە ئەسپە کوێتت تاوداو تارای بوکێنی سوراحی-ت ڕفاند، خۆ هەرچی سواری ئاواییەکانی ئەو هەرێمە هەبوو، وەدووت کەوتن، لەپاش تۆوە تۆزیان دەکرد!

سپڵە مەبە، ئەوانەت لەبیرچووەوە.. ئەو قسە نەستەقانەت! کە چەن جارێکیش بەر گوێت کەوتبوو (گەر حەمە زەوقی هەبێ سەر بەقوڕ دەهێنێتە پێکەنین!!)

حەمەکە، کەیفخۆش دەبوویت کە زەردەخەنەی گەشاوەت لەنێوان فرمێسکی پیرێژنانو ئافرەتان راودەکرد! گەر لەکۆسپکەوتنیشدا بان، قسەکانت دڵخۆشی بێ دەبەخشینو هێدی دەبوونەوە.. حەمە حەمەکە.. ئەورۆژەی کە بیستت مریەم کوڕی بووە لەخۆشیا پێت ئەرزی نەدەگرت! پاشان، کە مەریەمت بینی چاوە خەواڵووەکانی گەش گەش دەبریسکانەوە بەجۆرە غەمێکی بەتام تێی گەیاندی:

زۆر بەهیوایە ئەحمەد تۆ ئاسا قۆزو قسەخۆش بێت..

حەمەکە، کە ئەحمەد گەورەبوو لەنێو منالانی ئاوایی گەمەی دەکرد، دەتویست دڵتی بۆ دەرهێنیو بیکاتە تۆپو تۆپ تۆپێنی پێبکات!

حەمە گەلێ ماندووبوو، ویستی سەرنجی لەسەرشێیەکانی بنمێەکە لادات، بەنوزەوە دەنگێکی جەرگبڕی بەرەو ناخی خۆی نارد..

- ئاە.. کە پیاوێکی خراپ بووم، خۆزیا ئەو ساڵەی مریەم بەسەر منالی دووەمیەوە چوو، خۆیو منالەکەی مردن.. منیش.. منیش..! ئای کە مەلا سەعید بێویژدان بوو، ئەحمەدی خستە بەردەستی چوار باوەژن، هەریەکەو بەجۆرێ ئازاریان دەداو منیش هێم پێنەدەکراو بێدەنگ دەبووم! نەخۆش کەوتم، خەڵکی پێیان دەوتم (حەمە تووشی سیل بووە) ڕەنگ زەردو تەوەزەل، لەهێە هەڵدەچووم، نەمدەزانی چی دەکەم دڵی زۆر کەسم لەخۆ عاجز کرد، دەردی تەنهایی هەراسانی کردم.. خۆمم بەشتی پروپوچەوە دەخلافاند.. دوو سێ ساڵ، بێسەروبەر بووم.. وردە

وردە خەمم کەمەوە بوو، خەجێم خواست، بەیادی مەریەمەوە دەچوومە لای! هەر بۆبەزەیی هاتنەوە قسەی ژنو مێردانەم لەگەڵ خەجێ دەکرد.

دەنگێکی دی لەژوورسەرییەوە سەری گلۆڵەی قسەکانی لەدەم حەمە گرتەوە، بەهێمنییەوە پێی وت:

– (حەمە.. حەمە، بەسە بەس، زۆ ئەزیەتی مەریەمت دەدا، پەڵپو بیانووی زۆرت پێدەگرت، وەختو ناوەختت نەدەزانی، مناڵ ئاسا رەفتارت لەگەڵ دەکرد هەر جارەو بەجۆرێ لەگەڵێدا بوویت، جارێ دۆستی،جارێ دەبوویتە کوڕی، حەزت منالّی شیرەخۆرە ئاسا سەربنێیتە سەر سنگییەوە، ئەویش دەست بەقژتا بێنێ، جاری واش هەبوو دەبووی بەباوك، بەگەورە.. ئا.. کە شتێکی بڵحت لێدەردەچوو.. کەچی ئەو هەر خۆشی دەویستی بەهەموو جۆرێو لەهەمووکاتێکدا دڵەناسکەکەتی رادەگرت، حەزی بەمەرگی خۆی دەکرد، بەس دڵی تۆ نەشکێنێ).

– ئا راست دەکەی.. راست دەکەی.. دەبا لەگەڵ مەرگی مریەمدا منیش.. ئا.. منیش نەك ئاوها لەم غەربیەدا، روو لەمچارەنووسە بکەمو ببمە باری سەرشانی کەسانی دیش..

دەنگەکە رەوییەوە، حەمە بۆ چەند ساتێ لەنێو بێدەنگییێکی خەستدا خۆی دەلاواندەوە.

– بەڵێ رۆژانێ بوو پڕ لەخۆشیو ناخۆشی بوو!

دەنگێکە دی، وەك ئەوەی دڵی بداتەوە بەئەسپایی پێی وت:

– ئافەرین حەمە.. بەدەمتەوە مابوو دەتوانی شتێ بەشتێ بکەیت! ئێستا خۆت ئەزیەت مەدە چاك بزانە، ئەوانەی روویدا چاکترو راست تر بوو.. نەدەبوو هێ شتێکی دی بەپێەوانەی ئەم رووداوانە روویدابا!! حەمەکە تازە وا بوو دەبا هەر واش بێت لەئاوارەییەوە فێری زۆر شت بوویت.. غەریبیش فێری خۆشەویستی کردی.. حەمەکە.. ئەرێ حەمە رێو ئیمانو باوەڕێکت هەبوو؟

– ئەی چۆن نەء؟ ئەودەمەی بەگوڕبووم باوەڕم هەبوو، گومانم لەخۆم نەدەکرد ،بەلاّم پاشان- پاش دەردی سەریم- گومان رووی تێکردم، گومانم لەخۆم، لەهاوڕێیانم، لەزۆر شت پەیداکرد.. پشتم لەزۆر شت کرد.. من دەزانم لەگەلێ شتدا نەفامم.. راستە لەهەرەتی لاویمدا هەندێ لەمەریەم، لەمیرزا محەمەد عەلیەوە فێربووم، بەلاّم هێ یەکێ لەمانە ئەوەندەی سەرنجی بێدەنگو تەوس ئامێزی ئەو خەڵکە —کە حەمالّیم دەکرد- فێری نەکردمو کاری تێنەکردم، ئەم ماوەیەی لەجێدا کەوتوبوم فێری زۆر شت بووم.. ژانی لەشم، قاوغی نهێنیەکانی بۆهەڵدەوەرانم.. راستە نەخوێندەوارو تاڕادەیەکیش نەفام بووم.. بەلاّم دەمتوانی گەوهەری شتەکان ببینمو لێیان حالّی بم!

حەمە دڵی خۆی دەدایەوە کە هەندێ فێربووە بەلاّم نەکەوتبووە نێو داوی هێ شتێکی دیاریکراو، دیاریشی کردبا، بەجۆرە نهێنیەکەی تەڵخ دایدەپۆشی، دەرگای گومانی خۆی بۆ دەخستە سەرپشت.. بەپەرتو بلاّوییەوە هەندێ شتی سودبەخشی دەزانی.. گەر لەهەرشتێ دڵنیا با،

ئەوا بۆماوەی سەعاتێ، دووان، رۆژێ بوو.. هەر هەمان شت لەماوەییێکی دیو لەشوێنێکی دیدا لەمێشکیا دەگۆڕا..

تیشکی بیرێکی گەش بەبەرچاوی حەمەدا گوزەری کرد ئەویش ئەنجامی تاقیکردنەوەی کەسێ، بەرێنمایی‌و نەسیحەت‌و فێرکردن، هەرگیز ناگاتە کەسێکی دی.. حەمە بەرانبەر بەچاکەو خراپە بەرچاو لێڵ بوو، کەچی ناوبەناوێ دەیزانی ئەمسەری گوناە چاکەیە، خۆیشی بەگوناهبار دەزانی، کەچی وایشی لادروستببوو کە گوناهیش جۆرە چاکەیەکە.. حەمە لەم ئاستەی بیرکردنەوەیدا لەنگەری خودی خۆی راگرت، نەیدەتوانی ئەوەی باوەڕی پێیەتی‌و فێری بووە دەریببڕێ.. ئێستا لەم بارە ناهەموارەی تەمەنیدا بۆی دەرکەوتووە، چاکە لەنێو کاکڵەی خراپەیدایەو لەناخی هەموو گوناهکارێکدا تۆوی چاکە هەیە.. هەموو ساواییێکی نەفام.. پیرێکی کامڵەولەمەڵاسدایە.. هەموو شیرەخۆرییێکیش مەرگ هەڵنیشتووەتە سەر رۆحیەوە.. هەموو مرودوییێکیش تۆوی ژیانی جاویدی پێیە!

دەنگە قەوارەدارەکان رەوینەوە، دەنگە دەنگێکی سەیر لەنێو مێشکیدا دەنگی دایەوە.. خەجێ‌و ئەحمەدی کوڕی خۆیان ئاخنییە نێو مێشکی.. ئەحمەدی دەبینی بەجووتێ باڵی زێڕینەوە، لەژورسەریدایە، بەباڵەکانی باوەشێنی روخسارە ماندووەکەی دەکات.. خەجێش بەدیار سەرییەوە، وردە مرواری لەچاوانییەوە دەبارێنێ.. وردە وردە باری لەشی حەمە سوک بووەوە، بەرچاوی زیاتر رۆشن بوو، هەرچی ژانو ئازارو غەمی

هەبوو لەشێوەی هەڵمێکی پەمەیی، لەهەموو جەستەیەوە بەرزبووەوە، بۆنێکی خۆشی لێوەدەهات، حەمەی خەوش کرد! رۆحە ئاوارەو پەرش‌وبڵاوەکەی زیاتر یەکی گرتەوەو پتەوتر بوو..

ئەم رۆحە سەرکێش‌و بریندارە، هەمیشە خۆی رادەپسکان‌و خۆی نەدەدا بەدەستەوە (ئێستا) بەگوڕوجۆشە، بووە بەهەنگ، دەم بەخونچەی شانە پیرۆزەکانی لەشی دەکاتەوە.. ئەوا هەموو لەشی حەمە، هەموو شانەکانی بووە بەگوڵستان، لەگەڵ بۆنو بەرامەدا تیشکی نەبینراو لەچاوانییەوە دەردەپەڕی‌و بەری دیدەی رۆشن دەکاتەوە، ناخی رۆشن دەکات، ئەو ناخەی کە چین چین تاریکی خەست‌و هەڵچنراوی تیا کەڵەکە بووە! حەمە خۆی وەك داربەڕوویێکی ئەستووری بەر تۆف‌و بارانێکی زستانی هاتەبەرچاو، یادو سەرگوزشتەکانی وەکو گەڵا هەڵئەوەرین، رووت بووەوە.. جەستەی بووە قاوغێکی خاڵی، ئامادەبوو جوانترین تۆوی بێگەردی‌و راستگۆیی بگرێتەخۆیەوە.. لەپەنجەرەکەی بەرانبەریەوە نورێکی رەنگاورەنگی بینی بەنەرمە رەوتێکی سووك بۆلای دەهات.. هەولێدا روو لەئەحمەد بکات.. نەیتوانی.. بەلاچاو بەشێ لەروخساری ئەحمەدی بەدی کرد، هەر خەوتبوو، نورە رەنگاورەنگەکە، گەیشتە سەری، سووك بەدەم‌ولوت‌و کونە گوێیەکانیدا داچۆڕایە نێو جەستەیەوە، هەموو بۆنو بەرامەی خونچە تازە پشکوتوی شانەکانی لەشی حەمەی ئاڵاندە خۆیەوە.. بەهەمان جۆر لەچاوو دەم‌و لوتییەوە هاتەدەرێ.

چاوەکانی حەمە زەق وەستان، وەك ئەوەی رقەبەرایەتی لەگەڵ جۆری وێنەکانی شێی بنمێەکە بکەنو بڵێن:

هەزارن هەزار لەووێنانەی ئێوەم پێیە!!

❊

خەجێ بەهەواڵێکی ترسناکەوە خۆی گەیاندەوە نەخۆشخانەکەی حەمە، سەرتاسەری رێ خۆی دەدواند:

– نا.. ناڵێم.. سەعاتێ لەمەوبەر سمایل.. نا..

دەڵێم سمایل دەڵێ: سەلام لەکاکم دەکەم، دەستەکانی ماچ دەکەم..

گەیشتە بەردەرگای قاوشەکە، گوێی لەگریانی ئەحمەد بوو، لەباوەشی فەراشێکدا هەر دەگریاو ژیرنەدەبووەوە، خەجێ بەرەوڕووی چوو.. حەپەسا، هەموو شتێکی لەنێو روخسارە بێدەنگەکەی فەراشەکەو گریانەکەی ئەحمەدا خوێندەوە، وەك بت وەستا، نەرمە دەنگێ راێڵەکاند.

– عومری درێژی بۆ کوڕەکەت..

– .. ..

– خوشکم خەمی پێناوێ رزگاری بوو، رێی هەمووومانە!

– خەجێ قسەکەی لەدەمی کابرا بڕی..

– کە.. کە.. کەی؟

– سێ چوار سەعات دەبێ.. هەرکە تۆ رۆیشتی، پاش نیو سەعاتێ، ئەم منالە لەسەر قەرەوێڵەکەیدا بەدەنگی بەرز

دەگریا.. زۆر دەگریا.. کە چوینە لای.. ئێ.. خوشکم ئێستا زووکە بەڵکو.. ئەڵێم بیبەیتەوە.

– بۆکوێ؟

– ئێ.. ئێ.. حاڵی بووم.. چاکە خوشکم، خۆمان بەلەدییە.. ئا.. بەلەدییە. عەیبی تیادا نیە، هەر ئێوە هەژار نینو هەژاریش عەیب نییە. رەنگە من بەلەدییەش فریام نەکەوێ.. خوا کەریمە.. خوا کەریمە!! ئەمە رێی هەمووومانە.. هەموو هەردەبێ ئەم قەرزە بدەینەوە. خەجێ ئەحمەدی لەدەستی فەراشەکە وەرگرت لەبەرخۆیەوە دەیووت:

– بەر لەسمایل مرد.. چەن سەعاتێ مەرگی کەوتە پێش مەرگی سمایل.. خۆ هەمو حەزێکی ئەوەبوو سمایل بەر لەخۆی بمرێ.. ئەم حەزو دوعایەشی نەهاتەدی!

بۆ یەکەمجار خەجێ وای هەست کرد کە رەنگە گوناهێکی ئەوتۆی کردبێ، لەگوناهەکانی شەیتان گەلێ گەورەتر بێ.. بۆیە وا تووشی ئەم رۆژە رەشە هاتووە!

دوو برا!.. غەریبو بێکەس لەیەك رۆژدا گۆڕستانی غەریبانی بەغدا لەئامێزی خۆی نان، دوو کەسی دیش، ئافرەتێكو منالێکی تەمەن یەك ساڵو نیو غەریب ترو بێکەس تر، یەکێ لەکونجە نیمچە داتەپیوەکانی گەڕەکی باب الشیخ باوەشی بۆکردبوونەوە.

٣

بەشەرمەوە سەرنجی ڕێبوارانی دەدا، زۆرجاریش تەنها ڕەنگی پێڵاو و دامێنی پانتۆڵو دشداشەی ڕێبواران لەنێو بازنەی بینینیدا هاتوچۆی دەکرد! کەمتر سەری بەرزدەکردەوە، سەرەڕای ئەوەی دوو مانگ زیاترە، خەریکی ئەم کارەیە، هەموو ڕۆژێ هەر لەبەیانیەوە بەدیار مەنجەڵێ پاقلە کسکۆڵە دەکات، کەچی تائێستاش هەر شەرم دەکات.. جۆرە شەرمێ ڕەنگی روخساری پێدەگۆڕیو ناهێڵێ سەر بەرزبکاتەوە!

لەناخەوە گەلێ دڵخۆش بوو کە بەڕەنجی شانو ئارەقی ناوچاوان، نان پەیدادەکات.. هەستی دەکرد کەوگیرەکەی دەستی بەشێکە لەجەستەی، خوێنو ماسولکەو گۆشتو ئێسقانی هەیە! مەنجەڵەکەیشی لەبەرچاویا ببووە مەنجەڵو کەوگیرو پێڵاوی ریبواران لەئاسۆی بینینی خەجێدا ڕەنگێکی وەنەوشەیی دەبەخشییە هیوای، باوەڕی بەجۆش تر دەکرد..

بەپێی ڕەوشتێ کە تەنها غەریبیو بێکەسی ئەلفو بێی بوو، خەجێ سنووری بۆ هەنگاو و بیری خۆی دانابوو، هاومەودا بوون!!

هەنگاوەکانی بەپێی ئیقاعێکی نەگۆڕ، سەرلەبەیانیان چەند سەد مەترێ لەماڵەکەیەوە بۆ دەرگای شێخ عەبدولقادرو ئەوەندە مەترەشی بۆ لای یەکێ لە عەتارەکانی ئەو ناوە، زیاتر نەبوو، بیریشی لەبازنەی خەمخواری ئەحمەدو هەوڵدان بۆ برسی نەبوونی ئەحمەد زیاتر بڕی نەدەکرد.. خەونو یادو بەسەرهات، لەنێو کاکڵەی شانەکانی مێشکیدا مەیی بوون، جارجارێ بەگەرمی فرمێسکەکانی هەندێ لەزوقمی یادەکانی مێشکی دەتواندەوە، بەسووکە خەونێکی تەمەن کورت خۆی لەنێو کوێرەوەریو ئاوارەییدا دەبینیەوە.. بەیانیان بەجۆرە پەنابەستنێ بەقودرەتی خوا تەسکینی دەهاتەوە، لەنێو خۆفەرامۆشکردندا، دەستو پێو چاوو هەستی بۆ (نانی ئێستاو سبەی) دەجوڵانەوە..

پاش مردنی حەمەو سمایل، هەموو بەرەبەیانییەك لەبەردەرگای باب الشیخ دا بەدیار مەنجەڵێ پاقلەی کوڵاوەوە دادەنیشتو ئەحمەدی لەئامێز دەنا، هەفتەی یەکەمی ئەم کارەی، گەلێ گێژو بێدەنگو کاس بوو.. شەوانیش تادرەنگ بەدیار ئەحمەدەوە دادەنیشت، بەلایەلایە بەسۆز، ئەحمەدو بێکەسی خۆی دەلاواندەوە! وانەکانی ڕۆژگاری ڕەشیش لەدەروونیا چەسپابوو، نەخشەی ئاکامی ئەوکارانەی لەسنووری جوڵەی دابوو، دروستو سەرکەوتووانە بۆی دەچوو!

دەروونی خەجێ، فەرهەنگی خەم بوو، هەزاران وشەی بریندار لەدەمییەوە، لەچەشنی وڕێنە بەرەو دنیای ئازاد دەهاتنەدەرێو دەروونیان جێدەهێشت.. ئەوەندە وشەی برینداری دەروونی خەجێ لەژوورە شێیاوییەکەیدا کەڵەك ببوون، گەر کەسێ ئەو ژوورەی دیبا، یەکسەر:

هەستی بەجۆرە ئاشنایەتیو نامۆیی لەگەڵ مەرگو ژیاندا دەکرد، ژوورێ، هەر خەجێ ئاسای لەئامێز گرتووە، دیوارەکانی بەئاه و ناڵەی کلۆڵان درزی بردووە.. بووەتە قاسەی غەم، ئەوەندە کلۆڵو کوێرەوەرو ئاوارەو بێکەسی تیا گریاوە، ئەوەندە فرمێسکی بێدەنگییان تیا رشتووەو هەناسەی گەرمی بینیوە، شاهیدی راستگۆی کلۆڵییە.. زۆر شتی پاراستووە، وێنەی هەموو جۆرە ئەشکەنجەیێك لەبنمێەکەیدا رەنگئەداتەوە..

ئەم ژوورە بووەتە کتێبێکی راستگۆی مێژوو.. ئەو مێژووە نەنووسراوەو خۆی لەقەری چوار دیواری ئەم ژوورە ئاسایە نەداوە، لەرووداوە بێدەنگەکانی نەدواوە.. ژوورێ، رەنگڕێژی خەونی ئاڵۆزو وڕێنەی شێواوە.. ئەوا ئێستاش، دەسێ نوێنی شڕو پەرەمێزێكو تەنگەیێك نەوتو چراییێكو بێشکەیێكو تەشتێکی جل شۆردنو بەڕەیێکی شڕو هەندێ مقەوای راخراوی گرتووەتەخۆیو سۆزی دایکانەی پێبەخشیون!

بنمێی ژوورەکە، جگە لەشێو هیسو هەزاران وشەی بریندار، فەرهەنگێکی پەرتوبڵاوە، دیوی دووەمی دەروونی خەجێی دەنواند..

یادیش لەمێشكو دەروونیا وەك تفاقەکانی ژوورەکەی پەرت بوون، هەندێ جاریش لەچەشنی وڕێنە بەرگی وشەیان لەبەردەکردو لەدەمییەوە دەردەپەڕین! شەونخونی وشەکانی بۆ دەدایە دەم یەك، برسییەتی دەیهۆنییەوە، کلۆڵیش دەبووە ریتمی ئاهەنگەکانی! گریانی ئەحمەدیش دەنگە نەشازەکەی بوو، دەستە ماندووەکانی خەجێش، کە بێشکەکەی رادەژەنی دەبووە مایسترۆ، ئاهەنگی لایەلایەیێکی ئەوتۆی سازدەدا، جەرگبڕ، بەسۆز، پڕ لەئاوازی خواوەندانەی تەسکینی بەخش، لەچەشنی ئاوازی سۆفیان کە لەگەڵ خواوەندی خۆیان داواو پاڕانەوەو خۆشەویستی دەکەنە کەرەسەی خۆ ون کردن لەنێو هەڵچوونی پەرستنو نوێژدا- خەجێ بەئاوازێ لایەلایەکانی دەڕازاندەوە، شێی ژوورەکەو تفاقەکانی دەهێنایە لەرز.. ئاوازێ مەگەر هەر دایکێکی کلۆڵو بێچارەو غەریب بتوانێ وا وشەی بریندار بکاتە شەماڵێکی فێنكو بۆندار، بەرامەی هیوای بەهەشتی بەختەوەری پەخش کاتە سەر روخساری مناڵێکی ساوای بێکەسو ژوورێکی دۆزەخ ئاسا! خەجێ کە دەگریا، دەیویست ئەوەندە فرمێسك لەچاوانییەوە بێنەخوار بەشی ئەوە بکات ئاگری دۆزەخ بکوژێنێتەوە.. حەزی دەکرد بتوانێ دەست ببات بۆ نێو دەروونیو پشکۆیێك لەئاگرەکەی دەرکات تا بەهەشتی خوای پێ بسوتێنێ.. ئا لەم کاتە تایبەتییانەی خەجێ هەردوو جەمسەری دژەکان یەکیان دەگرت!

❊

ژوورەکە، دەنگی سیسرکو تەونی جاڵجاڵۆکەو فڕکەفڕکی مشکو برسیەتی مرۆڤی گرتبووەخۆیەوە.. خەجێو ئەحمەدیش بەشێ بوون لەم شتانەی ئەو ژوورە!

ئەورۆژەی هەواڵی مردنی حەمەو سمایلی بیست، گەڕایەوە بۆ ژوورەکەی، هانای نەبردە بەر هێ کەسێ، شەو تا بەیانی بەیانیش تا شەو بەدیار ئەحمەدەوە کسکۆڵەی کرد، بیری لەهێ شتێ نەکردەوە، تەنها لەخولیای ئەوەدابوو ئەحمەد ژیرکاتەوە، خۆی، نە نان، نە ئاو تا دوو ڕۆژێ شتێکی نەنایە دەمییەوە، هێ جۆر بیرکردنەوەو یادێ بەمێشکیا تێنەدەپەڕی!

هەستی بەژیان نەدەکرد، کەچی دەجولاّیەوە، حەزی بەمەرگ دەکرد، ئەو (مەرگە ژیانە)ی بێنێ، کەچی گریەیێکی ناوەختی ئەحمەد ئەم نەخشەیەشی قرتان! پاش ئەو یەك دوو ڕۆژە خەجێ دەیویست باوەڕ بەخۆی بێنێ کە حەمەو سمایل مردوون، کەچی لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- حەمە، مەعز بۆ خوا! چی ئەکەیت؟ بۆ کێمان جێدەهێڵی؟ چییە حەمە، ئەحمەد جێدێڵی؟ ئاخر کە گەورەبوو چی پێ بڵێم؟ بڵێم بەلەدییە باوکتی نایە قەبرەوە.. بەلەدییە مامتی نایە قەبرەوە.. حەمە جێمان مەهێڵە! غەریبو بێکەسین.. چ کەسێ شك نابەین! حەمە چی بکەین؟ ئەوا سمایلیش.. ئای خوایە.. هاوار!

خەجێ هەر خۆی گوێی لەدەنگی خۆی دەبوو، کە بەم شێوەیە جڵەوی زمانی شل دەبوو، وشەکانی ناخی وەك هەنگ لەدەمیا کۆڕیان دەبەست..

کە لەم قسانەی دەبووەوە بەوردی گوێی هەڵدەخست، نەوەك کەسێ گوێی لەم نزایەی بووبێ، شەرم دایدەگرت، بەخۆیا دەهاتەوە، سەیری دەستو پێی خۆی دەکردو پەنجەکانی دەستی دەجولاّنەوە دووبارە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- حەمە مردن ڕێی هەموومانە —خوا عافوت بکات!- جل شۆڕی دەکەم، نانەوایی ماڵان دەکەم، کارێ ناکەم شەرمەزارو خەجاڵەت بمو ببمە مایەی سەرشۆڕی ئەحمەد.. کە ئەحمەد گەورەبوو پێی دەڵێم: کوڕم باوکت دەیووت من نامرم! مردن ناتوانێ زەفەرم پێبەرێ لەئێوەم جیاکاتەوە.. من هەمیشە لەگەڵتاندام! بەڵێ باوکت نەمرد، ڕاستە پشتی شکاو لەخەستەخانەدا خەوی لێکەوت.. ئێستا خەون بەئێمەوە دەبینێ.. باوکت هەرچی هێزی هەڕەتی لاوییەتی هەبوو، سپاردییە من! ئەوا ئێستا من بەلەشی خۆمو هێزی باوکت کاردەکەم.. تۆیش گەورەدەبیو لەشی من هێزی تاقە ئەمانەتو میراتێکە بۆ تۆ.. باوکت دەیووت.. نامرم، ناتوانم هیش شتێکتان بۆ بەجێبێڵم.. کوێرەوەری؟ سۆزو خۆشەویستی؟ سەرنجی خەڵك؟ یادەکانم؟ ماندوویەتیم؟ نەء.. نەء.. نا.. هێیان جێناهێڵم!

نا.. ڕاستییەکەی پێدەڵێم.. دەڵێم باوکت مرد.. ئا کوڕم باوکت مرد، بەلەدییە نایە قەبرەوە.. هەموو دنیای جێهێشتو ڕۆیشت.. بەڵام کوڕم ئومێدو سەرنجەکانی، هیواو ئاواتی سپاردە من.. میراتگری ئاواتی باوکتم، منیش گەر مام، و تۆیش گەورەبووی، ئەوا دەبیتە میراتگرمان!!

وڕێنەو قسە هەڵبزڕکاوەکانی خەجێ ببووە جۆرە نوێژێ لەڕۆژێکدا زیاتر لەچوار پێنج جار دووبارەی دەکردەوە، بۆئەوەی دڵنیایی‌و هێز بەخۆی ببەخشێ‌و خۆهانبدات:

- نا.. تەنها هەر من سیابەخت نیم.. تەنها هەر من غەریب نیم.. ئەی لەکەرکوکدا، کاتێ حەمە پشتی شکابوو، پوورە (کیشوەر) بۆی نەدەگێڕامەوە:

- (کچم خەجێ.. بەسیجزمەی قورعان، ڕۆژێکم بوو، یاخوا جولکەیش ئەورۆژەی نەبێ.. ڕۆژێ بوو، خوا بکەم دوژمنیش نەیبینێ، کچم، لەگرانیە گەورەکەدا برسیەتی زۆری بۆهێنایین، دێمان جێهێشت‌و هاتینە شار، هەر هێمان نەبوو، بۆ نانی شێو.. ئیتر.. سەرت نەیێشێنم، ڕەحمەتوڵلای مێردم لەبرسا مرد، منالە وردەکانم یەك لەدوای یەك لەبرساو لەبەر نەخۆشی مردن! بەتەنها —لەم- غەریبییەدا مامەوە تەنها خوام شك ئەبردو هیچی تر.. پاش ئەم کۆسکەوتنەم، بەهەرجۆر بوو گەڕامەوە بۆ دێیەکەی خۆمان باوك‌و دایکم زۆربەی کەس‌وکارم، ئەمری خوایان کردبوو، برا گەورەکەم —ئای دنیا- هەروەك نەمناسێ، نەیحەوانمەوە.. نان نەبوو، ئەوجا براو فەرزەندی چۆن دەبێ.

کچم خەجێ.. سا بەوەڵلاهی بەجۆرێ ناهومێد بووم.. بەجۆرێ دڵم شکا، مەگەر هەر خوا خۆی بزانێ.. بەهەر جۆر بوو جارێکی دی گەڕامەوە بۆ شار، بەنانەسکی، جل شۆری‌و نانەوایی مالانم دەکرد، جلی پیاوانم دەپۆشی کرێکاریم دەکرد.. وردەوردە برسییەتی فێری مامانی‌و

بەربووکی‌و دەموچاوهەڵگرتنیشی کردم.. توانیم خۆم بژیێنم، خوا دەرگای خێری لێکردمەوە، بوومە کارەکەری ماڵە گەورەیێك.. پاشانیش بەم ڕەشیدەی ئێستای مێردم شووم کرد! خەجێ ئێستایش، شوکور بۆ خوا، ئەوا خۆت دەبینی، ماڵ‌و منالّ‌و ناوماڵ.. ئەو برایەی نەیحەوانمەوە، ئەو بۆرە خزمانەی پشتیان تێکردم.. ئێستا، لەوەتەی هەمە ساڵ نییە دووجار سەرمان لێنەدەن!)

ئا.. منیش.. ئیش دەکەم.. جل شۆری‌و نانەواییش دەکەم.. شوکور بۆ خوا ئەوانەی لەم گەڕەکەدان زۆربەی زۆریان کوردن! پەکم ناکەوێ.. نە ئینشائەڵڵا پەکم ناکەوێ، خوا دەلیلی داماوە، ئەوە نییە نەزاکەت لەم بەغدایەدا، بەنۆك‌و پاقلە فرۆشتن، نەجیبەو ڕەحمان‌و سەباحی پێگەیاندووە، ئەوا منالەکانی گەورەبوون‌و ئیش دەکەن خوا قەبوڵ ناکات، ئەگەرچی لەگەڵ کرێییەکانی دیدا بۆڵەبۆڵ زۆر دەکات‌و بیانوویان پێدەگرێ‌و پێیان دەڵێ:

- ئاو زۆر سەرف مەکەن.. زوو کرێ خانوو بدەن.. حەوشەکە پیس مەکەن..

بەلام خوا قەبوڵ ناکات قسەیێکی لەگوڵ کالتری پێنەوتوم، ئەوە نییە گەلێ جار پێم دەڵێ:

- (کچم خەجێ خەفەت نەخۆیت‌و بڵێی بێکەسم، من لەباتی دایکتم، هەرچییەکت پێویست بوو، بەدایکی خۆت بڵێ، بەخوا لەگەڵ نەجیبەدا فەرقت ناخەم، بە (غەوس) عاجز ئەبم ئەگەر ناوی کرێ خانوو بێنی)

نا.. لەگەڵ مندا خراپ نییە، کرێییەکانی دی.. ئا.. منداڵەکانیان لاسارو هارن! گەورەو بچوکی نازانن، خەتای دایكو باوکیانە.. نەزاکەتیش حەقیەتی، بە چ کوێرەوەرییێك ئەم ماڵەی بەیەکەوە ناوە.. خۆی دەیووت:

- (خەجێ، کچم هەر تۆ نیت سیابەختو بێکەس.. بەوەڵڵاهی نانی وشکمان نەبوو، رۆژگار پشتی تێکردین، هەر خوامان هەبوو! منو سێ منداڵ، کە مێردەکەم ئەمری خوای بەجێهێنا لەبەردەرگای ئەم باب الشیخ-ەدا، هەر لەبەیانییەوە تائێوارە پاقلەو نۆكو.. هەتا ئاوم دەفرۆشت! بەحەیاو حورمەتەوە منداڵەکانم بەخێوکرد ئەلحەمدولیلا نەمهێشت برسیو چاولەدەستی خەڵکی بن! ئەوا ئێستا بەبەرچاوتەوەن.. کچم خەفەت نەخۆیت..)

- ئا.. ئەرێ وەڵڵا منیش وادەکەم، هەرگیز نایەڵم ئەحمەد برسیو چاولەدەس بێ.. نەء.. نەء چۆن دەهێڵم، خۆشەویستی حەمە بوو، سمایل-ی جوانەمەرگ چەندی خۆش دەویست، هەر لەکار دەگەڕایەوە لەئامێزی دەگرت، گۆرانی بۆ دەووت.. هەموو پاکانەی ژیانتان بوونی ئەحمەد بوو.. نا.. بەسەی پیر خدر.. بەقورعان.. نایەڵم ئێوە..!

❊

خەجێ، ئەوەندە خۆی هاندا، نەیزانی چۆن وا بەپەلە هەموو کەرەسەکانی پاقلەفرۆشتنی سازدا، ئەگەرچی دە دوانزەرۆژێ خۆی لەعابا نیمچە رەشو رەنگبواردووەکەیەوە دەئالان، شەرمی دەکرد، وایدەزانی بۆ

سواڵکردن دانیشتووە، هەموو رێبواران لەروخساریا برسییەتیو بێکەسی دەبیننو دەزانن کۆسکەوتووەو خێری پێدەشێ.. ئەم پاقلەفرۆشتنەی جۆرێکە لەسواڵکردن.. وردە وردە زاڵ بووە سەر ئەم هەستەی.. تەنها شەرمێکی تایبەتی رەگی لەدەروونیا داکوتیبوو نەیدەهێشت سەر بەرزکاتەوە.. بۆیە زیاتر هەر پێڵاوی رێبوارانی دەبینی:

- (ئا کچم.. ئاگات لەخۆت بێ.. جوانو جاحێڵی.. خەڵکەکە بێویژدانن..)

نەزاکەت، هەموو رۆژێ ئەم نەسیحەتەی خەجێی دەکرد، خەجێ دەیزانی نەزاکەت راست دەکات..

(ئەرێ وەڵڵا خەڵکەکە بێویژدانن.. ئەوە نییە پۆلیسەکان هەروەکو ژەندرمەکان خۆیان پیاوەتەوە، ستارەیان لەسەرە، قۆندەرە رەشەکانیان دەبریقێتەوە، ئەوە نییە تەنکە ریشەکەی ئەو مجێورە هەر بەریشەکەی (ئاغای دێ) دەچێ.. ئەو قورعان خوێنەش ئەڵێی لەگەڵ (هەیەرە کەچەڵ)دا سێوێکنو کراون بەدووبەشەوە.. بەڵێ نەزاکەت راست دەکات خەڵکەکە بێویژدانن.. خۆ ئەو دوکاندارە ئەڵێی فەرەجی باوەپیارەمە، بۆ عانەیێك هەزار سوێندی درۆ دەخوات، نە خوادەناسێو نە پێغەمبەر، کەچی سەریشی بچێت نوێژی ناچێت!

❊

خەجێ سڵی لەسێبەرەکەی خۆی دەکردەوە، کە شەوان کەیل دەبوو، دنیای کەساسی خۆی دەلاواندەوە، هەستی دەکرد جۆرە تیشکێ

لەچاوانییەوە دەردەچێ، ژوورە نیمچە تاریكو شێیاویەكەی ڕۆشن دەكاتەوە، بەوردی سیسركو شەوگەردو جاڵجاڵۆكەكانی دەبینی ئەوانیش لەخەجێ نەدەترسانو نەدەڕەوینەوە، وەك بڵێی خەجێش یەكێكە لەوان، تەنها بەقەوارە گەورەترە، بۆیە بێ سڵكردنەوە لەبەردەستیا هاتووچۆیان دەكرد.. گەلێ جار خەجێ دەیانی دواند بەهاوڕێی دڵسۆزی خۆیو ئەحمەدی دەزانین.

- ئێوە بێویژدان نین.. ستارەتان لەسەر نییە، قۆندەرەتان لەپێ نییە، سوێند ناخۆن، نوێژ ناكەن، قورعان ناخوێنن.. تەماحكار نیین، ئێوە بێویژدان نیین!

❊

ئەگەرچی خەجێ زۆر ماندوو دەبوو كەچی ئێوارانیش –بەهۆی نەزاكەتەوە- بووە جلشۆری چەن ماڵێكو بۆ چەن ماڵێكی خواپێداویش نانەوایی دەكرد! یەك دوو پەنجاییو چەن نانێكی گەرمی وەدەست دەهێنا!!

شەوان، هەركە شەوخونیو ئازار زۆری بۆدەهێنا پەنای دەبردە بەر پریاسكەكەی، دەیكردەوە، بۆ چەن جارێ پارەكانی دەژماردو دووبارەی دەكردەوە:

- ئەمە دەڕووپیە.. ئەمەش دوانزە روعبە.. ئەم كەوەیەش دینارێكە.. ئەم دوو سوورە دەكاتە دە دینار.. ئەم ریالو عانە سوورانەش.. هەمووی دەكاتە حەڤدە دینارو سێ روعبو چوار پەنجاییو

دە فلسو دوو عانە.. بەیانیش روعبێكی دی قازانج دەكەمو سێ پەنجاییش حەقی جل شۆردنەكەی ئەمڕۆ وەردەگرم! نا.. زیاترم دەدەنێ، سێ چوار پارچەیان زیاتر بوو لەجاران! ئا.. زیاترم دەدەنێ.. سبەی ئێوارێ شەكرو چا ئەكڕم بایی سێ عانەس نان دەبەخشمەوە دەیكەمە خێری حەمەو سمایل.. حەمە خۆ هەرگیز باوەڕی بەمن نەبوو، كە لەماڵێدا كەوتبوو هەر دەیووت:

- (خۆزیا لەنێو قەبرەكەمەوە كونێ دەبوو، چاوم تێوە دەبوو كە چۆن لەكولخانەكانیش جێت نابێتەوە)

- خۆزیا حەمە چاوی لێ‌دەبوو بەچ گورجوگۆڵێیەكەوە كاردەكەمو بەئارەقی نێوچاوان نانی خۆمو ئەحمەد پەیدادەكەم!

- ئەوجا دەیوت:

- (دەك رووسووربی خەجێ بۆ خۆتو شیرت)!

ژماردنی پارەكانی وەكو حەبی خەو كاری خۆی دەبینی بەوریاییەوە سەرنجی پارەكانی ئەدا، كاغەزەكانی بەجوانی دەق دەدا..

- (دنیایە.. دزو درۆزن زۆرن.. با لەگەڵ خۆمدا هەڵی نەگرم!دەبێ شوێنێكی قایمی بۆ بدۆزمەوە..)

هەموو شەوێ جێی پارەكەی دەگۆڕی، لەپەنایێكەوە بۆ پەناییێكی تر دەیگواستەوە.. دەیژمارد، لێی تێك دەچوو، سەرلەنوێ دەیژماردەوە، دەقەكانی ڕێك دەخست.

❊

که ئێواران لەکار دەگەڕایەوە نەزاکەت پرۆگرامە رۆژانەکەی خۆی بەنەسیحەت کردن بۆ دووبارەئەکردەوە..

- کچم خەجێ، وەك پێم وتی، وریابە، جوانو جاحێڵیو خەڵکەکە بێویژدانن.. تۆ سەیر کە سەیر، سەیری ئەم (سولّتان خانە) بکە، دەك بەسولّتان خانی ژێر گڵ بی —چۆن حەیای کوردانی بردووە- بڵێ بۆ وا دەکەی.. هەی.. هەی..

تەنها ناوی (سولّتان خان) موچڕکی بەلەشی خەجێدا دەهێنا بەتایبەت کە نەزاکەت دەیووت:

- حەیای هەموو کوردێکی بردووە.. سەرمانی شۆڕکردووە!

ماڵەکەی (سولّتان خان) یەك دوو کۆڵان لەپشتی ماڵەکەی نەزاکەتدا بوو، خەجێ کە ناوی (سولّتان خان)ی دەبیست یەکسەر (سەڵتەنە)ی دەکەوتەوە یاد کە لەکەرکوکدا هاوسێ بوون! خەڵکەکە بەسەڵتەنەیان دەووت:

(حەیامانی بردووە. سەری کوردانی شۆڕکردووە..)

مقۆمقۆیش کەوتبووە سەرزاری خەڵکەکەو چەن جارێ بەرگوێی خەجێ کەوتبوو:

(حەمەی مێردی خەجێش دەستی لەگەڵ سەڵتەنەدا تێکەڵە)

خەجێ یەك دوو جارێ بەچاوی خۆی حەمەی بینیبوو لەماڵەکەی سەڵتەنەوە دەهاتەدەرێ، ئەوسا حەمە دەیووت:

- (بەڵێ خەجێ.. لەماڵی سەڵتەنە بووم، حەز ناکەم جارێکی دیی لێم ببیتە ئەمنییە حاڵی بوویت! هەتیو بارەو خوا قەبوڵ ناکات ئێمە تێر بینو ئەو بێوەژنە کۆسکەوتووە برسی بێ)

- خەجێ گەلێ جار بەگومانەوە سەیری ئەم قسەیەی حەمەی دەکرد، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (گەر حەمە راست دەکاو دڵی پێدەسووتێ، بۆ هەرچییەکی دەداتێ نایداتە دەستی منو من بۆی ببەم؟ گەر مەبەستی خراپ نییە بۆخۆی.. نای.. نا.. چاك دەکات.. چۆن دەبێ من بچمە ماڵەکەی سەڵتەنە پاشان خەڵکەکە چم پێدەڵێن؟ حەمە چاك دەکات بۆ بەدگومان بم.. خوێنی سەرشانی پۆغەکەی لێم دێتەزمان! نەء.. نەء بەخوا دوورنییە خەڵکەکە راست بکەن.. من خۆم حەمە دەناسم، دەزانم چ قیتەقیت کەرێکە!

ناوی سولّتان خان بەس بوو بۆئەوەی خەجێ رەنگی تێکچێو یادەکانی ببنە دەرزیو دەروونی دەرزی ئاژەن کەن!

*

سولّتان خان

هەرکە بەبەر باب الشیخ دا تێدەپەڕی، ئاە هەڵکێشانی هەندێ لەگەنجەکانو فیکەی زۆربەی هەرزەکان لەگەڵ رەوتیا ئیقاعێکی تایبەتی گونجاوی لەگەڵ لەرەی مەمکەکانیا سازدەدا.. خێرا دەڕۆیشتو پێی بەسەر حەزی خرۆشاوو ئاە و ئارەزووی ئەو خەڵکەدا دەنا، سێبەری تارمایی جۆرە لەززەتێکی کەم تەمەنی دابەش دەکرد، هەنگاوی بێ

ئیرادەی زۆربەی لاوانی بەدووی خۆیدا رادەکێشا..! ئەگەرچی عابایێکی رەشی قەترانی لەسەردەنا کەچی ناوبەناو پێو پوزی لەدرزی عەبایەکەوە، چەخماخەی بروسکەئاسا چاوی ئەو خەڵکەی دائەتروکاند، ناڵەی کپکراوی ئارەزوو لەناخی ئەو گەنجانەدا دەنگی ئەدایەوە، بەنیمچە ئاهێ لەرێی دەمییانەوە دەهاتەدەرێ.. عابا رەشەکە زیاتر جوانییەکەی دەردەخست! بالاّ بەرز، دامەزراو، گوپن، چاوانی هەمیشە رێژراو، لێوئاڵ، ناوقەدباریك، هەمیشە دوو ریز بازنی زێڕ بەقەد مەچەکەکانییەوە دەلەریەوە، گەردانەیێکی لیرەی (رەشادی) گەردنی رازانبووەوە، بۆنی مێخەكو سمڵ، ئەو ناوەی دەتەنی، گەر سوڵتان خان پیایا گوزەری کردبا.. خۆیو دایکیو مێردەکەی خانوییێکی سەربەخۆیان گرتبوو، مێردەکەی بەهەموو شتێکی دەزانی قسەی نەدەکرد، وەك باسیان دەکرد:

- سوڵتان خان، لەدایکییەوە فێری ئەم بەزمە بووە، هەروەها دەیانووت: کابرا بەناوە مێردیەتیو لەبەر خەڵکی ئەم ناوەیان پێوەناوە.. هەر کابرا خۆیشی بازاڕی بۆ سوڵتان خان گەرم دەکرد..

ئەگەرچی خەڵکی گەڕەك یەك دوو جار مەزبەتەیان لەسەر نوسیبوو کەچی ئەوکەسانەی پەنجەمۆری مەزبەتەکەیان کردبوو بەدەستی (جەبارە فەیلی قومیسرو عەبە سنەیی باش چاوش) دارکاری کرابوون.. وەك دەیانووت:

سوڵتان خان حکومەتێکە بۆ خۆی، هەندێ کەس زیاتریان دەووت:

- بابە.. حکومەت بەنووکە پەنجە دەسووڕێنێتەوە!

*

- (ئەم سەگبابە، چۆن حەیای کوردانی بردووە، کەسێ نییە..)

ئەمە یەکێ بوو لەو قسانەی کە لەدەمی کەسانێکی زۆری دانیشتوانی گەڕەکی باب الشیخ، لەرۆژێکدا بۆ چەن جارێ دوبارەئەبووەوە.. ئەگەرچی لەو گەڕەکەدا تەنها سوڵتان خان نەبوو، بەڵکو دەیانی وەك سوڵتان خانو بەناوبانگتری تیادابوو، کەچی بۆ کوردان لەکەو تانە بوو.. گەر لەسەر دۆمینەکردنا، کەسێ لەگەڵ کوردێ دەمەقاڵێیێکی بووایێت ئەوا یەکسەر ناوی (سوڵتان خان) وەك شەقازللەیەك دەکێشرایە بناگوێیەوە.. وەك ئەوەی سوڵتان خان خوشكو دایکی کوردان بێ!

ئەم ناوە، هەر جارەو بەجۆرێ لەسەر زاری خەڵکەکەوە دەردەچوو.. جارێ بۆ تانەو توانج، جارێ بۆ ئارەزوو خرۆشاندن، کەسێکیش لەحەقیقەتی ئەم ژنە نەگەیشتبوو، کە چ دنیاییێکی بۆشو بەتاڵی لەنێو دنیای جەنجاڵی پڕکێشەدا هەیە، تارمایی ئاسا لەنێو بۆشاییدا جێیەکی بۆ خۆی کردبووەوە، گیانلەبەرێکی بێخەونو لەنێو ئاڵۆزی ژیانو نەزیفی رۆحیا ببووە جەستەیێکی ئامێرئاسا، هەموو جوڵەو گوفتاری تەنها ئەو چەن شتە بوو کە راهێنرابووە سەریو هێی دی!

(بەر لەبیستو پێنج ساڵێك، دایکی سوڵتان خان لەکارخانەکەی خانەقین دا شاژنی دەسڕۆکان بوو، گەورەو بچووك ناویان دەزانی کە:

چەند ماڵی وێران کردووە، چەندین ژنی بەتەڵاقدان داوەو چەند منداڵی هەتیو خستووە، دەوڵەمەندی لات کردووەو چەند شەڕەچەقۆو فەرتەنەی

لەسەر کراوە.. (سوڵتان خان) لەکارخانەکەی خانەقیندا لەدایك بوو.. دەیانووت کچی هەموو خانەقینە، خانەقین باوکی سوڵتان خانە! گەورەبوو، تەمەنی گەیشتە دوانزە سیانزە ساڵان، دایکی خستیە بەرکار!

سوڵتان خان وایدەزانی ئەمە کاری هەموو ئافرەتێکە، هەرکە چاوی کردەوە دە دوانزە ئافرەتی بینی دایکی ئاسا هەر لەبەیانیەوە تا ئێوارێ، تا بەرەبەیان کاریان دەکرد!! جۆرەها زەلامی دەبینی، هێی نەدەزانی، هێ هاوڕێیەکی نەبوو، نەیاندەهێشت هێ منالێ هاوڕێیەتی لەگەڵدا بکات.. ئیتر لەنێوان ئەو ئافرەتانەو دایکیدا، فێری خۆڕازاندنەوەو بەزمو ڕەزم بوو.. جارجارەش لەگەڵ دایکیدا بۆ زیارەتی مەرقەدەکان دەچوو.. ئافرەتانی دی خۆیان لێ دووردەگرتن.

سوڵتان خان بەهەموو قەناعەتێکەوە وایدەزانی هەموو ئافرەتێ دەبێ وەکو خۆیو دایکی بێ، پیاوانیش بەهەموو جۆرو چەشنێکیان دەبێ وەکو موشتەرییەکانیان بن.. دایکی پیربوو، لێکەوت، بازاڕی کزبوو، خۆی نەشکاندەوە، لەگەڵ سوڵتان خانی کچیدا خانەقینیان جێهێشت، هاتنە بەغاو لە باب الشیخدا نیشتەجێ بوون.

*

هەموو چاشتانگاوێك سوڵتان خان دەهاتەدەرێ، چەند دە فلسێکی دابەش دەکردە سەر سواڵکەرەکانی بەردەرگای شێخ، ئەوجا دەکەوتە نێو بازاڕەوە..

ئەوڕۆژەی ئەحمەد ئامێزی خەجێی جێهێشتو بەگاگۆڵکێ، هەتا ناوەندی شەقامەکە چوو —کە هەرگیز خەجێ نەیدەهێشت بستێ لەباوەشی جیابێتەوە- ئەوڕۆژە خەجێ لەبەر مامەڵەکردن، سەرقاڵ بوو، ئاگای لەئەحمەد نەما، چەند هەنگاوێ لێی دوورکەوتبووەوە. لەوکاتەدا سوڵتان خان بەو گوزەرەدا تێدەپەڕێ، دەبینێ منالێ بەگاگۆڵکێ لەناوەندی شەقامەکەدایە، هەڵیدەگرێتە باوەشو ماچی دەکات، دەیهێنێتەوە لای خەجێ، خەجێ کە چاوی بەئەحمەد کەوت لەباوەشی سوڵتان خاندایە، واقی وڕما، سەری لێتێك چوو، حەپەسا، لەرز دایگرت، زمانی لەگۆچوو، بەرچاوی تاریك بوو، وایزانی ئیتر ئەم هەواڵە بەچەن ساتێ لەدەمێکەوە بۆ دەمێکی دی دەچێ، هەموو باب الشیخ دەزانن کە خەجێ لەگەڵ سوڵتان خاندا قسەی کردووە، بەخەجێ بابێت سەری ئەحمەد بپەڕێنێ کەوا بەخنەخن لەئامێزی سوڵتان خاندا دەشنایەوە.. خەجێ بەمۆڕیو تووڕەبوونێکی ئاشکرا هەردوو دەستی بەرزکردەوە، ئەحمەد لەدەست سوڵتان وەرگرێ.. هێشتا ئەحمەد لەنێوان هەردوو دەستی سوڵتان خانو خەجێدا بوو، ناڵەو قیژەییێکی سوڵتان خان ئەو ناوەی هەژان، بەدەما کەوتە سەر خەجێو ئەحمەد.. سەروچاوی سوڵتان خان کەوتە نێو مەنجەڵە پاقلەکەی خەجێوە، قیژەو هاوارو لەقەفرتێو فیشکەی خوێنی لەشی سوڵتان خان دیمەنێکی نائاشنای چوارچێوەی دیدەکانی خەجێ بوو، ئەحمەدو خەجێ لەو تانە خوێنەوە، خەجێ بەتوندی پەلاماری ئەحمەدی داو

لەنێو خوێنەکەدا هەڵیگرت، لەبەر ئەحمەد بەجووانی دیمەنەکەی نەدەبینی کە:

- (عەلی) ناوێك لەسەر یەك بەچەقۆییێکی درێژ ئەیکێشایە پشتو سكو هەموو لەشی سوڵتان خانەوە، لەگەڵ هەموو چەقۆوەشانێکدا ئەینەڕاند:

- بیخۆ سەگباب، هێت پێ‌نەهێشتم، ماڵ؟ نەما، ژن ڕۆیشت، منداڵ هەر یەکە بەلایەکدا چوون.. ئابڕو، نەما، هەرچیم هەبوو تۆو دایکە قەوێ دەکەت خواردتان.. هەی.. ئەمە مانگێکە، شەوان دەرگام لەڕوودا دادەخەیتو دەڵێی (پارەت نییە) هەی.. هەمووی تۆو دایکە.. نەتانبرد.. هەرچیم هەبوو.. هەمووی.. هەمووی.. دوێنێ شەو وەك دەرگاشت نەکردەوە هەزار جنێویشت پێدام.. هەڕەشەی جەباری قومیسێرت لێکردم.. دایکی تۆو دایکی جەباریشت.. هەی سەگباب.. بیگرە، بیخۆ..

ئەوەندەچەقۆی لێدا، تا تەواو هیلاك بوو، سوڵتان خانی پێش چەند دەقیقەیێ لەمەوبەر ببوە شتێکی سەیر.. کوردەکانیش بەرانبەر بەم دیمەنە بێجوولە وەستابوون! لەگەڵ هەموو چەقۆوشاندنێکی عەلیدا دەیانووت:

- ئافەرین.. دەسخۆش.. باوكو برامانی عەلی!

هەرکە عەلی دڵنیابوو کە سوڵتان خانی ئەنجن ئەنجن کردووە تێی تەقاند!

سوڵتان خان ببووە دەعبایێکی سەیر، دەموچاو زەرد، دەستو پێ لەنێو خوێندا سوور، قژی پەرشو بڵاو، ئەوەندە لەقەفرتێی کردبوو ریخۆڵەکانی هاتبوونەدەرێ.. خوێنو پاقلەو قیری شەقامەکە تێکەڵ ببوون.. بێدەنگییەکی سەیر خۆی ئاڵانبووە تەرمەکەیەوە، کەس نەیدەوێرا نزیکی بێتەوە..! خەجێ بەهەڵەداوان خۆی گەیاندە ماڵەوە!

*

نەیدەزانی بە چ زمانێ ئەو دیمەنە بۆ نەزاکەت بگێڕێتەوە، وەك ئەوەی هێ زمانێ نەزانێو بەسك ماکی لاڵ بووبێ، ئاوها بەدەست ئیشارەتی دەکرد، نەزاکەتیش کە ئەحمەدو خەجێی بەو خوێنەوە بینی وایزانی ئەمان بریندارن، ئەویش زمانی تێك ئاڵاو کەوتە ئیشارەت کردن.. دوو لاڵ لەئاستی یەکدیدا دۆش دامابوون! شڵەژان ڕێی هەموو شەیێکی لێگرتبوون.. ئەحمەد بەئاستەم نوزەی تیامابوو.. خوێنیش سەرتاپا لەشی خەجێی گرتبووەوە..

*

تا مانگێ، دووان، ئەحمەد گاگۆڵکەیشی بیرچووەوە، نەخۆش کەوت، ڕۆژ بەرۆژ لاواز دەبوو، قورقوشمێکی زۆریان بەسەرا تواندەوە:

- تازە کوڕەکەشم لەدەست چوو هەی نەعلەت لەگۆڕەکەت سوڵتان خانی..

نەزاکەت هەمیشە دڵی خەجێی دەدایەوە، ئەحمەدی دەبردە لای شێخو مەلا دوعایان بۆ دەنووسی لەماوەی یەك دوو مانگێکدا ناوشانو

سەرسنگی ئەحمەد ببووە پێشانگای دوعا.. دوعای پێراو بەپەڕۆی سەوزو سپی‌و ڕەش.. سێ‌گۆشەو لولدراو و چوارگۆشە، بەقەد سنگ‌و شانیا دەلەرینەوە، شەوانی خەجێ دۆزەخێ بوو، تەنها لەبیری ئەحمەدا دەسووتاو ترسی هەرەگەورەی ئەوەبوو کوڕەکەی بمرێ..

- ئەوجا چی بکەم.. چی بکەم خوایە، هەر ئەمەیەو ئەمیشم پێ ڕەوا نابینی.. ئەوەندە لاوازو بێ‌ڕەنگە، بەئومەتی محەمەد ناچێ.. خوای تاك‌و تەنها ئەم منالەم چاك کەیتەوە، پێمی ڕەوا ببینی..

*

خەونی ئالۆزو بیرکردنەوەی جۆراوجۆر، ئەو سووکە حەسانەوەی شەوانی خەجێی تاراند.. بەدیار بێشکەکەی ئەحمەدەوە، بەفرمێسك ڕێی بۆ ناخ‌و بیرکردنەوەی ڕەشی خۆی خۆشدەکرد، ئەورۆژەی دەهێنایە بەرچاوی خۆی کە ئەحمەد بەسەر دەستەکانییەوە ساردبووەتەوە، خێرەومەندان لێی کۆبوونەتەوەو ئەیبەنە گۆڕستان.. بەتەنهایی خۆی دەبینێ کە هێ پاکانەیێکی مانی نەماوە.. خۆی دەهاتە بەرچاو بەناچاری ڕێی گەڕانەوە دەگرێتەبەر، بەپرس‌و سۆراخ لەگەڵ کاروان قاچاغچیەکان دەکەوێتە ڕێ.. (جا کێ دەڵێ ئێستا دێ بەردی بەسەر بەردەوە ماوە.. چاکە، گەر وەکوو خۆیشی مابێ، ئەوا خەڵکەکە لێم کۆدەبنەوەو دەڵێن: باشە..ئەوا حەمەو سمایل ڕۆژیان تەواوبوو و مردن.. بڵێین ئەحمەدیش مرد.. بۆ کەسێ پیاوێ، خێرخوایێ نەبوو بتگرێتە خۆیەوە.. خۆ دەڵێن کوردەکانی عێراق پیاوی چاك‌و بەرەحم‌و ئازان!!

ئەم دیمەن‌و قسانە لەمێشکیا سەمای دەکردو هەراسانی کردبوو، جگەلە دوعاو پاڕانەوە هیچ پێنەدەکرا، شەورۆژ دەستەکانی بەرەو ئاسمان بەرزدەکردەوە، هەموو ڕۆژێکیش ئەحمەدی دەبردە سەر مەرقەدەکەی شێخ عەبدولقادری گەیلانی، بەنزاو سۆزێکی ئەوتۆوە ئەحمەدی دەنووساندە قەد مەرقەدی شێخ، خەڵکی وایاندەزانی ئەم ژنە شێت بووە، بەروخساریش هێ شتێکی لەشێت کەمتر نەبوو! کە لەسەریەك بەدەنگی بەرز دەپاڕایەوە، چۆڕ چۆڕ فرمێسك بەچاوانیدا دەهاتەخوارێ:

- یا شێخ.. نەزر بێ.. چاك بێتەوە دەیکەمە دەروێشی تۆ!

پاش یەك دوو مانگ ئەحمەد هاتەوە سەرخۆ، خەجێ، ڕۆژبەرۆژ دەگەشایەوە، بەگوڕتر دەکەوتەکار، هەستی بەماندووبوون نەدەکرد، لەگەڵ ڕۆژگاردا زۆرانبازی دەکردو ساتەکانی دەبەزان، کە زیاتر ئیشی کردبا، ئەوا چاکتر خەم‌و پەژارەی خۆی لەبیردەکردو دەسهاتکەی قایمتر دەکرد، ڕەگی باوەڕ بەخۆهێنان چاکتر لەدەروونیا جێگیر دەبوو!

خەجێ لەگەڵ وردە هەنگاوەکانی ئەحمەددا، بەرچاوی ڕوون دەبووەوە، وەك ئەوەی جێی وردە هەنگاوەکانی ئەحمەد گۆڕ بێ، غەریبی‌و بێکەسی خەجێی تیا لەچاڵ نرێ.. کە زەردەخەنە بێنازەکانی ئەحمەد لەسەر لێوانییەوە پەرش دەبوو، خەجێ زەردەخەنە دەیگرت، ئەحمەدیش بەزەردەخەنەییێکی دی وەڵامی دەدایەوە!

دوو لێوو دوو ڕوخسار، تەنها لەبەرئەوەی یەکیان ئومێدی ئەوی دی بوو، ڕۆژ بەرۆژ زیاتر دەگەشانەوە..

خەجێ هەستی دەکرد مولکی هەموو دنیا هی خۆیەتی، چونکە دەیزانی دایکی کلۆڵ ترین ساوایە!

*

بت ئاسا لەسەر سەری خەجێدا وەستابوو، نەدەبزوا، خەجێ وەك هەموو رۆژانێکی بەدیار مەنجەڵە پاقلەکەیەوە دانیشتبوو، ئەحمەدی لەتەنیشتی خۆیەوە دانابوو.

خەجێ چاوانی بەرزکردەوە، دیمەنێکی سەیر وەك نێرێکی بریندار خۆی هاوێشتە نێو دیدەکانی.. وەك ئەوەی، دیدەکانی خەجێ هێلانەی ئارامی ئەم شەکەتو کەنەفتە بێ، ئاوها لەگەڵ چاو بەرزکردنەوەی خەجێدا (کەسەکە) باری ئاوارەیی‌و ماندوویەتی لەنێو ئەو جووتە چاوانەی خەجێدا خست.. بەنیمچە سەرنجێکی پڕتەو خەجێ دیمەنی (کەسەکەی) هەڵمژی:

جووتە چاوێکی شینی بزۆزی بێئۆقرە، سەرنجێکی گەوجانەی تێکەڵ بەشەرم.. سەرو ریشێکی زەردکاڵی نارێك.. مامناوەندی شڕپۆش، جوتێ کلاشی لەپێدابوو، پەنجە کەڵەکانی پێی بەدەرەوە بووون.. رانکێکی بێرەنگو رەنگین بەهەموو جۆرە پینەیێکی چڵکنو کون کونی لەپێدا بوو، چۆغەکەیشی وەك ئەوەی چاوبازی لەگەڵ رەنگەکانی رانکەکە بکات، ئەمیش لەنێو رەنگی پینەکانیدا رەنگە سەرەکییەکەی ون ببوو.. کڵاوێکی بۆر، دوعاییێکی چوارگۆشەی سووری پێوە دوورابوو، چەسپ، تەپکە ئاسا نیشتبووە سەر تەپڵی سەریەوە، رێی هەتاوی لەهەزاران رشكو ئەسپێ گرتبوو.. کابرا لەجێیەکەی خۆی نەدەبزوا، خەجێ جارێکی

دی چاوەکانی بەرزکردنەوە، چاوە شینەکانی (کابر) دەیان جۆر شەرمو نزاو برسیەتی لێدەتکا..

- کاکە فەرموو..
- .. ..
- پاقلەت دەوێ؟ بایی چەند..؟
- .. ..

خەجێ وایزانی ئەمیش یەکێکە لەو شێتانەی کە هەموو رۆژێ لەبەر دەرگای شێخدا بەدییان دەکات —کە کەسوکاریان لەشارو شوێنانی دییەوە بەزۆر هێناویانە بۆ سەر مەرقەدی شێخ تا چاك بێتەوە، لەدەستی کەس‌وکاری هەڵاتووە..

خەجێ قاپێ پاقلەی بۆ تێکرد لەبەرخۆیەوە وتی:

- خێری حەمەو سمایل فەرموو کاکە..

هەر ئەوەندە بڵێی یەك دو کابرا هەموو پاقلەکەی ماشییەوە..

- هی دیت دەوێ؟
- بەڵێ

قاپێکی دی، یەکێکی دیش، بەهەمان جۆر لێستیەوە، هەر لەسەر سەری خەجێدا وەستابوو نەدەبزوا..

- کاکە چیت دەوێ؟
- نەء.. بەزیاد بێ..خوا حافیز.

پاش یەك دوو هەفتە، وەك جاری پێشوو لەسەرسەری خەجێدا وەستایەوە، ئەمجارەیان پۆشتە، سەروریش تاشراو، تەمەنی سی ساڵە، شەقشەقەیێکی بەدەستەوەبوو، یەکسەر دایە دەست ئەحمەدەوە.. خەجێ پێی وت:

- نەء.. برا.. با فێری ئەم شتانە نەبێ
- مناڵە..
- ئاخر دەڵێم..
- خوا کەریمە..

کابرا بەم یەك دوو قسەیە لەزۆر شتی خەجێ گەیشت، دەستی بردو هەندێ پارەی وردەی لەگیرفان دەرهێنا، وتی:

- ئەمە حەقی پاقلەکەی ئەورۆژە!

خەجێ هەرچەندە هەوڵی دا، بێ سوود بوو، بەزۆر پارەکەی خستە کۆشیەوە..

هەریەك دوو رۆژ جارێ دەهاتو دیارییێکی چکۆڵەی بۆئەحمەد دەهێنا، بەچەند رستەیێکی کورت چاکو خۆشی دەکردو دەرۆیشت، جارێکیان خەجێ لێی پرسی:

- ئەرێ برا، خۆ ناوەکەیشت نازانم.
- ناوم خولەیە. خولە.

❊

ساڵو نیوێك دەبێ (خولە) بەئاوارەیی (لەودیو)ەوە هاتووەتە ٠ئەم دیو)! لەم ماوەیەدا بێدەربەستانە هەر رۆژەو کارێکی دەکرد.. هێیانی نەدەبردە سەر، رۆژێ شاگردی چایی، رۆژی شاگردی لۆقنتە، رۆژێ حەماڵی، بەم شێوەیە ئەم شارو ئەو شاری دەکرد، بەنانەسکی قایل بوو، کەچی هەندێ پارەیشی پاشەکەوت کردبوو.. ئەو رۆژەی بەشەمەندەفەر لەکەرکوکەوە هاتە بەغدا، گیرفانیان بڕیو خستیانە سەر (ساجی عەلی) رۆژێ دوان، هەر بەدەوری وێستگەی شەمەندەفەرەکەدا دەسوڕایەوە، بەڵکو کەسێ، ناسیاوێ ببینێو هەندێ پارەی لێ قەرزکات.. کەسی نەبینی.. بەبێئومێدی کەوتەرێ، بەرەو باب الشیخ هەنگاوی نا.. کە بۆ یەکەمجار خەجێی بینی، زمانی لەگۆ چوو، حەپەسا، بەکەسێکی ناسیاو هاتەبەرچاوی!

❊

کۆسکەوتن، هەرچەندە تاڵو تیژ بێ لەئاستی هیوادا ناتوانێ ریشەی ژیان ویستی دەرهێنێو رێ لەسەرنجی ئارام بەخش بگرێ.. ئەگەرچی خەجێ-پاش مەرگی حەمەو سمایل- بەخەونیش بزەی ژیانبەخشی دوارۆژی نەبینی بوو، بەهێ کلۆجێ وەك (ژن) بیری لەخۆی نەکردبووەوە کەچی لەناخدا جۆرە ئاشنایەتیو گفتوگۆیەکی بێدەنگو هێمنی لەگەڵ بێدەنگیو سەرو سیمای (خولە)دا دروست کردبوو.. غەریبیو کەساسیەکەی خولە وەك غەریبیو کەساسی خۆی دەهاتەبەرچاو،

لەروخساری خولەدا خۆی دەبینی، بەوجۆرە سەرنجە سەیری خولەی دەکرد، ژیانو لاوێتیی خۆی دەلاواندەوە..

(ئاوارەیی) بەنێوچەوانی کەسانێکی زۆری ئەو گەڕەکەوە دیاربوو، زۆربەی زۆریان ئێرانی بوون.. بەشێکیان خەریکی ئەو کارانە بوو کە هەرگیز لەوڵاتی خۆیاندا نەیاندەکرد.. هەر لە حەماڵیو قۆنەرەبۆیاغکردن.. تا بەنیوەکرێ کرێکارییان دەکردو دوو سەعات زیاتر لەکرێکارانی دی لەسەر کاردا دەیانهێشتنەوە، زۆربەی ژنانیان کارەکەری هەندێ ماڵانیان دەکردو بەسوکییەوە سەیردەکران، گەلێ جاریش بەقسەی سووك دەردەکران.. سەرباری ئەم دەردانەش میری لەکۆڵیان نەدەبووەوە، هەرچەن رۆژێ جارێ (قاو) بڵاودەبووەوە (ئێرانی بگیرە) جا ئەو ئێرانیەی گەر نەیتوانی با دوو سێ دینار بۆ بەرتیل دان پاشەکەوت بکا، ئەوا ئیتر حسابی ئاژەڵیان لەگەڵدا دەکرد، پاش زیندانیو ئەشکەنجە، رەوانەی ئێران دەکرایەوە، کەم کەسیان بەساغی رۆحی دەردەبرد!

(خولە)یش لەترسی ئێرانی گرتن بەغدای هەڵبژارد کە گوایە گەورەیەو کەس بەکەسەوە نییە، چاکتر ژیانی تیا دەگوزەرێنێت، رەنگیشە کاسبی لەبەغدا چاکتر بێ وەك شارەکانی دی نەبێت، لەزۆربەی شارەکاندا بەتایبەتی کوردستان، گەر خاوەن کار توڕەبا هەڕەشەێك:

(سەگبابی ئێرانی..زۆر قسە بکەی دەتدەمە دەستی پۆلیسەوە) کرێکارەکە ناچار دەبوو بێدەنگ بێو دەس لەحەقی خۆی هەڵگرێ.

*

(خولە) بەپرسو سۆراخ زانی (خەجێ) لەچ ماڵێکدایە، بەهەر جۆر بوو چووە لای نەزاکەت، بەدو سێ رستەی کورت نیازی خۆی لەنەزاکەت گەیاند.. نەزاکەت وەك ئەوەی مژدەییێکی گەلێ خۆشی پێدرابێ، بەڕووخۆشیەوە خولەی بەرێخستو گفتی دایێ هەرچەند رۆژێ ماوەی بداتێ هەموو شتێ مەیسەر دەکات.. ئێوارێ بەڕوویێکی گەشەوە بەرەوپیری خەجێ چوو:

- خەجێ کچم خەبەرێکی خۆشم پێیە!
- دایکە، چی بێ ئەو خەبەرە؟
- پێت ناڵێم، تاسوێندم بۆ نەخۆیت.. بێ گفتم نەکەیت..
- چۆن دەبێ سوێندت بۆ بخۆمو نازانم خەبەرەکە چییە؟
- دەبێ سوێندم بۆ بخۆیتو بەقسەم بکەیت!
- خۆ دەبێ بزانم چیە؟
- خێری تۆی تیایە؟
- خێری چی؟
- من ئەڵێم خێری تۆی تیایەو ئا!!
- باشە بەقسەت دەکەم..

کە نەزاکەت، سەری باسەکەی کردەوەو مەبەستی تێگەیاند، خەجێ مەست ئاسا بەنێو هەموو تەمەنو یاداشتو یادەکانیا لەتری دەدا، لەناخەوە گەلێکی پێناخۆش بوو، ئەم خەبەرە وایلێکرد هەست بەبوونی خۆی بکات، سنووری گومانی نەبوونی تێکشکا، زانی جگە لەئەحمەد

کەسێکی دیش هەست بەبوونی ئەم دەکات.. تەنها زەردەخەنەو وردە هەنگاوەکانی ئەحمەد نەبێ وەئاگای دەهێنایەوە، دەنا چ شتێ هەستی بەبوونی خۆی پێنەدەبزوان.. ئەم قسەی نەزاکەت زۆر شتی وەبیرهێنایەوە.. خەجێ نەیزانی چ بڵێو بەچ زمانێ وەڵامی باتەوە، بێدەنگ بوو، نەزاکەتیش لەسەریەكو بەپەلە دەیووت:

- کچم چیت وت؟

بێدەنگیەکەی خەجێ، نەزاکەتی وروژاند، بەبێ حەوسەڵەییەوە دەیووت:

- کچم خەجێ، جووانو جاحێڵی، بێکەسی.. لەبەر خاتری ئەحمەدی کوڕت دەبێ قایل بیت. ئەمە دنیایە.. ئینشائەڵلا کچم بەختەوەر دەبی.. دەبێ قایل بیو شوکری خوا بکەی کە دەرگای رەحمەتی لێت کردووەتەوە، قایل بە، لەبیریشت نەچێ گفتم داوە! گفت.. کوردان خاون گفتن! وەك خەڵکی دی نین.. گفتم داوە!

خەجێ بێئەوەی بزانێ یا وەئاگا بێ چ دەڵێ، تەنها بۆ هێدی کردنەوەی نەزاکەت —کە خاتری زۆر دەویست- وتی:

- باشە، ئەوەی تۆ بەچاکی دەزانی من رازیم!

نەزاکەت، وەك ئەوەی کچەکەی خۆی شووبکات چەن جارێ لەسەریەك نێوچەوانی خەجێی ماچ کرد.

کە خەجێ ئەم گفتەی بەنەزاکەت دا، گەڕایەوە ژوورەکەی، ئەو شەوە تابەرەبەیان خەوی لێنەکەوت، دەنگێ لەناخییەوە بەرەو قوڵاییو

بێدەنگی ژوورە نیمچە تاریکەکەی دەڕۆیشت، بەدەم سکاڵاو خۆدواندنەوە دەینالاند:

- (چ خێرێکم لەشووکردن بینی.. ئەگەر شووم نەکردبا بۆ وام بەسەردەهات.. بۆ شتی دی ماوە..)

- (خوایە چ ما نەیبینم.. ناشکوری نەبێ کوێرەوەری نەماوە نەمدیبێ.. چی ماوە؟ چ خێرێکم لەشوکردن بینی، وا جارێکی دی تووشی ئەم داوەم دەکەیتەوە.. جا چوزانم ئەمە کێیە؟ چ کارەیەو خەڵکی کوێیە؟ تەنها ناوەکەی دەزانمو بەس! ئاخر چۆن. نا.. دیارە دەبێ هەژار هەروا بێ..)

هەرچەندە ئەمسەرو ئەوسەری بەبیری خۆی کرد نەیدەتوانی باوەڕ بەخۆی بێنێ کە گفتی بەنەزاکەت داوە.

- (من ویستم نەزاکەت تووڕەو عاجز نەبێ.. وەکو دایکم وایە، نامەوێ دڵگیر بێ. ئا.. خۆ نابێ بەیانی بڵێم پەشیمانم رەنگە نەزاکەت بڵێ بەتەمای.. نا.. باوەڕناکەم، نەزاکەت بەچاکی دەمناسێ.. رەنگیشە راست بکات ئەی من چی بکەم؟ تا کەی..؟

تا بەرەبەیان خەجێ نەیتوانی لەسە بڕیارێ لەنگەر بگرێو باوەڕ بەخۆی بێنێو بڵێ (ئا) یان (نەء) هەر خەوی لێنەکەوتو ئەمدیو ئەودیوی دەکرد.

(ئەو رۆژە باوەپیارەکەی خەجێ قایل بوو و دایانە حەمە، ئەو شەوەش هەتا بەرەبەیان خەوی لێنەکەوت، وەك ئەوەی روو لەبەندەرێکی نادیار

بكات ئاوها سەری لێ تێكچوو، ئەگەرچی پڕبەدڵ حەزی لەحەمە دەكردو چەند جارێكیش چاوبازی لەگەڵدا كردبوو، بەڵام لەرووەكەی دییەوە هەر كوێرەوەر بوو، حەزی لەش‌و حەزی دڵو دەروون یەكدییان تەواو نەكردبوو!

دنیا لەبەرچاوی خەجێدا ئەوەندە تەنگ‌و بچووك بوو، وایدەزانی ئەم كیشەیەی ئەمشەوی، كێشەی هەموو كەسێكە بەپێی فام‌و لێكدانەوەی خۆی شووكردن مانای ئۆقرەگرتن‌و دووركەوتنەوە بوو لە كێشمەكێش‌و حەزو گومڕاهی‌و سەركێشی، لەهەمانكاتیشدا شووكردن ئارام بەخشە بۆ دامركاندنەوەی كەف‌وكوڵ‌و ئۆقرەگرتنە لەنێوان جووتە بازوویێكی لەززەت‌و نان بەخش.

خەجێ لەشووكردنی یەكەمیدا، جووتە بازووەكانی حەمە تا ماوەیەكی كەم ئاسنین بوون، پاشان خاوەوە بوون، تا وایان لێهات ئەو جووتە بازووەش پێویستیان بەوە هەبوو خزمەت بكرێن! ئەورۆژانەی كە حەمە تفەنگی پێ بوو، ناوەناوە هەر مانگ یا چل شەو جارێ بەمەرەخەسی بۆ چەند رۆژێ دەگەڕایەوە، هەر فریای ئەوە دەكەوت ئەم‌و ئەو ببینێ‌و مەجلیسیان گەرم كات.. چ بەراست یا بەفشە، باسی قارەمانێتی ئەم‌و، جارجارەش خۆیشی تێهەڵدەقورتان.. خەجێش وەك ئەوەی گەدایی سۆز بكات، شەوان تا درەنگی چاوەڕێی گەڕانەوەی حەمەی دەكرد، خۆی دەخلافاندو وەنەوزی دەكا، حەمە دەگەڕایەوە چەن جارێ خەو دەیبردەوە.. حەمەیش ماندووی قسەو فشەو گاڵتەو چاوبازی بوو.. گەر جارێ وێكڕا نوستبان ئەوا ئەو شەوە خەجێ بەختەوەر دەبوو و ئەم بەختەوەرییەی

دەسپاردە بەختەوەری مەرەخەسیەكەی پێشووی حەمە، تا مەرەخەسێكی دی، خەجێ یادەكانی كاوێژ دەكردەوە..

خەجێ خۆی وتەنی:

- چ خێرو خۆشییێكم لەشووكردن بینی؟

*

هێ كاتێ لەتەمەنی خەجێدا، ئەوەندەی ئەم كاتەی خۆی نەبینیوە لەئاستی كارێكدا سەرپشك بێ، ئەمشەو بۆی دەركەوت هێ كارێك ئەوەندەی سەرپشك بوون‌و هەڵبژاردن‌و بڕیاردان قورس نییە.

ئەگەرچی بەنەزاكەتی وتبوو قایلم، بەڵام ئەوەندە گرنگ نەبوو بەلایەوە ئەگەر سبەینێ بەجۆرە پاكانەیێكی بەجێ خۆی بپەڕێنێتەوە.. بۆ یەكەم جاری تەمەنی، ویستی خۆی تەنها خۆی —نەك فەرەجی باوەپیارەی، یا نەزاكەت- دەستنیشانی ژیانی داهاتووی بكەن.. دەبێ ئەمشەو خۆی بڕیاربدات‌وبەپرسیاری سەرئەنجامی بڕیارەكەی خۆی بێت.. لەهەمان كاتیشدا دەیزانی ئەم بڕیارەی ئەمشەوی چ بە (ئا) یا بە (نەء) تەنها بۆخۆی نییە بۆ ئەحمەدو مێژوویێكی تەمەنی خۆیەتی.

(باشە ئەگەر قایل بووم، كێ دەڵێ ئەم (خولە) یە بەدو خراپ نییە؟ ئەوجا بە چ جۆرێ سەیری خۆم و دنیا بكەم؟ چۆن چاو بەرزكەمەوە؟ نا.. دەبێ لەپێشدا بزانم ئەمە كێیە؟ جا لەكێ پرسیار بكەم؟ كێ دەناسم، یا كێ دەیناسێ؟

گریمان ناسییان، كێ راستییەكەم پێدەڵێ؟ راستی؟ پەە.. پەە..

خەجێو شەوگار تێکەڵی یەکدی بوون لەیەك جیانەدەکرانەوە، نەیتوانی بیری خۆی لەسەر شتێکدا راگرێ، وەك مارێکی بریندار لەنێو پێخەفە شڕەکەیدا تا بەرەبەیان هەر دەتلایەوە.. کەچی هەر کە نەزاکەت وتی:

- خەجێ چیت وت؟
- ها..
- ئەڵێم.. گفتم داوەو کوردین..

بەلاڵە پەتێیانە، نەیزانی چۆن وشەکان لەدەمییەوە دەردەپەڕن وتی:

- تۆ چی بەچاك دەزانی رازیم.

*

پێش ئەوەی مارەی خەجێ لەخولە ببڕن، ئێوارەوەختێ کە تازە تیشکە سوورکاڵەکانی هەتاو بەرەو منداڵدانی هەمیشەیی دایکیان دەگەڕانەوە.. پاش ئەوەی کۆترەکانی حەوشەکەی شێخ عەبدولقادر بەرەو هێلانەکانیان هەڵفڕین، چۆلەکەکانیش دارسەرووەکانی ئەوناوەیان رازانەوە، بونە بەری شەوانەی دارە بێبەرەکان، خەجێ ئەحمەدی لەباوەش گرت، بەپرس بەرەو گۆڕستانی غەریبان رێی گرتەبەر، بۆ یەکەمجار لەشەقامەکاندا دەیبینی کرێکارە ماندووەکان دەسماڵی پڕ لەپێویستی ماڵو منالێیان بەدەستەوەیە، بەلۆشەلۆش وەك تارمایی بەرەو کونجەکانیان دەگەڕانەوە، منالّە وردەکانیان بەرەو پیرییان دەچوون، ماندوونەبوونیان لێدەکردن، دەسماڵەکانیان لەدەس وەردەگرتن.

گەلێ دەنگی تێکەڵو پێکەڵ لەگەڵ دەنگەکانی مێشکیدا تێکەڵ دەبوون، لەلاییێکەوە دەنگی خڕەی دەڕابەی دوکانەکانو بانگهێشتنی ئەوکەسانەی لەسەر عارەبانەکاندا خواردنی سەرپێییان دەفرۆشتو دەنگی قورعان خوێنە دەرۆزەکەرەکانو بانگی مەغریب.. ئەم دەنگە تێکەڵانە تەلی سۆزی خەجێی دەلەراندەوە کە لەمەوبەر کەمتر هەستی بەم جۆرە سۆزە کردبوو.. گەیشتە گۆڕستان، تەختە زەوییێکی بەرین وەك سەردەستی منالە هەژارێکی چڵکنی بالوکەدار.. تۆپەڵە خاك لەچەشنی گۆڕ بەتەك یەکدییەوە بوون.. ئێوارەییێکی کشو ماتە، هێ دەنگێ نییە نیشانەی ژیانی پێوەبێ.. بێدەنگییەکی سەیریش ئالابووە زمانۆ روخسارو رەوتی خەجێوە.. لەچەشنی ئەوساتانە بوو کە کرێکارانی بەلەدیە تەرمی غەریبو بێکەسان لەگۆڕدەنێن، ئامێر ئاسا دەجوولێنەوە بەبێدەنگییە هەمیشەییەکەی گۆڕستانی دەسپێرن.. ئەم گۆڕستانە جگە لەو گۆڕستانەی کە لەجەنگە پیسو پۆخڵەکانی جیهاندا بەکۆمەڵ مرۆڤی کوژراوو بێناونیشانی لەئامێزگرتووە —بەختەوەرترین گۆڕستانەو خاکەکەی پیرۆزە.. هێ جۆرە نالەو گریانو قورپێوانێکی نەدیووە.. هێ جیاوازییەك لەنێوان گۆڕەکانیدا نییە.. نە کێلی مەرمەڕ، نە مەجەرە.. نە شیعری دڵتەزێن.. نە فاتیحاو نە ناونیشان، نە ئایەتی قورئان بەهێ گۆڕێکەوە نییە..

ئەم گۆڕستانە بەختەوەرە، چ فرمێسکی چاپلووسیو درۆزنانەی بەخۆیەوە نەبینیوە، هێ کاتێکیش کەسانی سەد روو لەبەرخاتری چ

زیندوییێك نەچوونەتە سەر قەبرێکی خەمی دەسکردو فرمێسکی بێشەرمی نەبینیوە، هەروەها فرمێسکی خوێنینو ئاهی گەرمو سنگ کوتانی پیرێژنو براکوژراوی نەبینیوە.. هێ کاتێکیش کەسێ بۆ قەبری، کوڕی، برای، ئامۆزای، هاوڕێی، سەری هێ گۆڕێکی هەڵنەداوەتەوە، لەناونیشانی هێ مردوییێکی نەپرسیوە ئەم گۆڕستانە پیرۆزە..

هیچ بەرەبەیانێك بەکۆمەڵ کەسانی بۆ نەهاتوون، هێ ناودارو دەسەڵاتدارێکی نەگرتووەتەخۆی، نە شەهیدێ نە ئەفرەسێ، نە دەوڵەمەندێ، نە، نە، لەم جێیەدا جێی نەبووەتەوە.. هەموو هەر کۆڵەوارو بێدەرەتانو بێنەوان.. ئەمان هەموو تەنها لەبەر بۆن نەکردنو نەشێواندنی زەوقی زیندوان یەکیان پێگرتوون! چ گۆڕستانێکی پیرۆزو سەرسووکە، چ کەسێ لەچ کاتو سەردەمێکدا ئەزیەتی خۆی نادات جگە لەخەجێ ئاساکان نەبێ.. ئەم گۆڕستانە پارچە زەوییێکە تەنها لەنێو چەند لاپەڕەییێکی دەوڵەتو لەسەر زاری چەن کرێکارێکی بەلەدییەی ناوی هەیە.. تەنانەت نیشانەییێك بۆ گۆڕی نێرو مێ نییە..

هەژاران.. نەك تەنها لەژیاندا بەڵکو لەمەرگیشدا هەژارن، خەجێ دەیزانی هەژاری لەژیاندا دەوڵەمەندیو نەفس بەرزییە، هێ شتێ لەوە ئاسانتر نەبووەو نییە گەر مرۆ بیەوێ دەوڵەمەند بێ.. خەجێ دەیزانی دەوڵەمەندی هەزارو یەك ڕێی هەیە، بەڵام ژیانی شەرەفمەندانە تاقەرێیەکی هەیە!

زەحمەتە لاوازو ترسنۆك بەسەر ئەو تاقە رێیە سەختو پڕکۆسپەدا بڕۆن، زەحمەت تریشە بۆ کەسانی ئازا کە خۆی دەبینێ سەورپشکە بەسەر ئەو رێیەدا نەڕوات.. شەرەف ویستی جۆرێکە لەخۆویستی، تاڕادەیەکیش خۆش ویستنێکی پیرۆز.. کەچی سەیر ئەوەیە ئەم زەمینە هەمیشە بەشەرەفی زیاتر بووە، بەڵام تائێستاش شەرەفمەندی نەبووە یاساو رژێم.

هەموو قەبرەکانی گۆڕستانەکە لەبەرچاوی خەجێدا ببونە دوو قەبر، یا، حەمەو سمایل لای خەجێدا ببوونە چەند سەد کەسێ بەقەد ژمارەی قەبرەکان بوون، هەموو قەبرەکانی هی حەمەو سمایلن.

دەشێ مرۆڤی سەرسەخت زیاتر لەچەن رۆحێکی یاخیی هەبێت، هەر جارەو روحێکی لەناهەمواریێکدا لەگۆڕنابێ، وردە وردە تا ریز دەگاتە سەر دوا رۆحو بۆ دواجار ماڵئاوایی بکات، ئەوسا مەرگی راستەقینە دروست ببێت، گەر وابێت ئەوا بەشێکی تەواوی هەژارانو بێوڵاتان خاوەن ئەو چەند رۆحەن، حەمە لەچەن کاتو شوێنێکی جیاوازدا، چەن جارێ وردە رۆحەکانی لەگۆڕناوە، مردنی دواجاریشی بانگ هێشتنی رۆحە مردووەکانی دی بووە، لەیەك شوێنو کاتدا یەکیانی پێگرت ئامادەی سەرەتای ژیانەکەی دییەتی!

خەجێ لەسەر هەر تۆپەڵە خۆڵێکدا گوزەری دەکرد، جارێ ناوی حەمەو جارێ ناوی سمایلی دەهێنا، سڵاوی لەخاکەکە دەکرد، بەسەرچۆکدا دەکەوتو خاکەکەی ماچ دەکرد، لەبەر فرمێسكو هەنیسك هێی بۆ نەدەوترا، دڵە کەیلەکەی کەیلتر بوولەورۆژەی کە حەمەو سمایل مردن، ئەو

رۆژە خەجێ نەیتوانی بگرییێت، کەچی ئێستا بەسۆزێکی جەرگبڕەوە کەوتووەتە لاواندنەوە، ئەحمەدیش بەچاو لاسایی فرمێسکەکانی دایکی دەکرد، جۆرە دەنگو فرمێسك تێکەڵ ببوون، دەنگێکیان لەناخی رۆحەوە بەرەو قولایی سامو بێدەنگی گۆڕستانەکە دەنارد.. دەنگی دووەمیش ناساز، تەنها گریان بوو، گریانێکی بێخەتاو، نەفامانەو هێی تر! فرمێسکەکانی خەجێ وەك ئەوەی هەر دلۆپەو رۆحی هەبێ بەجۆرە گەرمییێك چاوانی خەجێیان جێهێشت بەگۆنایا شۆڕدەبوونە خوارێو لەسەر خۆڵی قەبرەکان بەقەد قەوارەی خۆیان خۆڵیان دەمژی، دەبوونە وردە فرمێسکی (خۆڵێن).

وردە فرمێسکە خۆڵێنەکان وەك چۆن زادەی جووتە چاوی کەسێکن، ئاوها قەبرەکانی گۆڕستانەکەش لەلای خەجێدا ببوونە ئارامگای وردە رۆحەکانی حەمەو سمایل.

خەجێ هەموو قەبرەکانی بەسەرکرد، گاه فاتیحای دەخوێند، گاه بەباوکەڕۆیەکی جەرگبڕ ئەمسەروئەوسەری فاتیحاکەی دەقرتاند!

لەپایینی هەر گۆڕێکدا بووەستابا ئەحمەدی رادەگرت، دەیووت:

- حەمە.. حەمە.. نازانم چی بڵێم.. باوەڕناکەم گلەییم لێ بکەی.. باوەڕناکەم تانەم لێدەی.. دەزانم، دەزانی ئێستا لەجاران چاکترم، برسی نیم.. نازانم بەخوای نازانم چی بڵێم.. چارەنووسە.. خوا ئەیزانێ ئەوەندەی ئەحمەدم لەبیرەو مەبەستە خۆمم لەبیر نییە..

پڕ بەچنگ خۆڵی قەبرەکانی بەرزدەکردەوە.

حەمە، بەم خاکە قەسەم، کە هەموو هەر دەبینەوە بەخاك، گەر بزانم قسەییێکی کاڵ، یا هەر شتێ دڵی ئەحمەد عاجز بکات بەم خاکە.. خولە نەك مێردم بێ، هەرچییەك بێ لێی قەبوڵ ناکەم.. نا.. نا بەخوا قەبووڵی ناکەم.

وردە وردە تاریکی بەنەرمە رەوتێکی بێدەنگ دواتیشکەکانی هەتاوی تەنگەتاوکرد، خەجێ ئەوەندە هێمنو بەرچاو روون بووەوە، هێ جارێ خۆی وانەبینیووە.. فرمێسکەکانی هەموو هیسو ئالۆزی دەروونی شۆردەوە.. هێدی هێدی رێی گەڕانەوەی گرتەبەر.

❊

پاش یەك دوو هەفتە بەسەر گواستنەوەی خەجی.. بەیانییێك، خولەو خەجێ ناوماڵیان پێیایەوە بەرەو کەرکوك کەوتنەڕێ.

❊

٤

بۆ منداڵان یەکەم رۆژی قوتابخانە یەکێکە لەو رۆژانەی کە هەرگیز لەیادناچێ، رۆژێکەو منداڵ خەونی پێوەدەبینێ، بەدەیان جۆر لەمێشکی خۆیدا شتی بۆ دروست دەکات..

ئەحمەد هەر کە لەقوتابخانەی (قلعة ثانیە)دا ناونووس کرا، هەستی دەکرد ئەو چەند رۆژەی کە ماوە قوتابخانە بکرێتەوە، زۆر درێژنو نابڕێنەوە، بەبێ خەوتن خەونی دەبینی:

جەنتاییێکی لەتەنەکە دروسکراوی پێیە، دەموچاوی پاکو پرچەکەی دەق دراوە، لاستیکێکی پانی خەت کوژێنەی کونکراو، بەدەزوو بەستراو بەملیەوەیە، قۆندەرەی لەپێیە، جووتێ کاڵەی سپیشی بۆ وانەی وەرز لەماڵێدایە، رۆژانی پێنج شەمیش بەریز لەنێو قوتابیەکاندا وەستاوە ئەمیش سرودی: وطني.. وطني.. وعبدالالە.. دەڵێو لە (تحیة العلم)

بەشداری دەکات.. کە گەلێ جار- پێش ئەوەی لەقوتابخانەدا ناونووس بکرێ- لەگەڵ منداڵاندا دەچووە سەر دیواری قوتابخانەو سروودەکانی لەبەرکردبوو و لەگەڵ قوتابییەکاندا دووبارەی دەکردەوە..

ئەحمەد بەئەوپەڕی تاسەوە چاوەڕێی دەکرد، تا لەسەرکورسیو مێز دانیشێ، پەنجە بەرزکاتەوە، بچێتە سەر تەختەرەشەکە، بەتەباشیر پیتو وشەکان بنووسێت..

وەك خەونی بەقوتابخانەوە دەبینی، کەچی وەك ویستی نەبوو.. پانتۆڵێکی کورتی تا ئەژنۆی لەبەرکردبوو، بەدوو لاستیکی راستو چەپ بەسەر شانیا چەسپ بوو، لەبەر پشتوێنەکەیدا بەدوو ئەڵقە گیردرابوو.. ئەگەرچی یەکەم رۆژ بوو پانتۆڵی لەپێکردبوو، رانەهاتبووە سەر ئەم جۆرە جلوبەرگە، بەڵام بەشێوەیەك دەجوڵایەوە، هەروەك ئەوەی بەپانتۆڵەوە لەدایك بووبێ رەفتاری دەکرد! لەوەوبەر دشداشەییێکی هەمیشە چلچکن، لەزستانیدا چاکەتە کۆنێکی بەسەردا ئەکرد، سەر مەچەکەکانی وەك چەرمی بەراز توند بوو، ئەوەندە بەسەر دەستەکانی چاکەتەکەی چڵمی لوتی سڕی بووەوە، تا قەتماغەییێکی ئەستووری لەسەردا ببووە پینە!

❊

ئەحمەد پێش ئەوەی ببێتە قوتابی ژیانێکی زۆر تایبەتی بۆ خۆی دروست کردبوو.. هەموو بەیانییێکی زوو کەڵەشێرێکی سپی لەسەر دەستایە کۆڵان بەکۆڵان دەگەڕێو شەڕەکەڵەشێری پێدەکات..

گەر لەو گەڕەکانەدا کەڵەشێرێکیان سەربڕیبا ئەوابەهەرجۆرێ با پۆپەی کەڵەشێرە سەربڕاوەکەی وەدەست دەهێناو دەیجنی، بیبەری ڕەشی کوتراوی بەسەرا دەکرد، بەزۆر دەرخواری کەڵەشێرەکەی خۆی دەدا، گوایە ئەمە کەڵەشێرەکەی ئازا دەکات.. تا لەمنالآنی گەڕەك فێری ئەوەبوو، پۆپەی کەڵەشێرەکەی خۆی ببڕێو دەرخواردی کەڵەشێرەکەی خۆی بدات.. هەرکە کەڵەشێرەکەی سەرکەوتبا، وایدەزانی خۆی سەرکەوتووە.. بەجۆرێ شانازی پێوەدەکردو خۆی پف دەدا، هەروەك ئەوەی خۆی لەشەڕدا ئاوها نەبەزو ئازابێت.. بەپێی فامی ئەوکاتەشی، دەبا ئازا، هەموو شتێکی ئازاو جیا با، سەگی، پشیلەی، کەڵەشێری، تەنانەت هەمووشتێکی، کراسەکەی، دارلاستیکی، تیروکەوانە دارینەکەی، جۆری پرچو بازوو مەچەکی، نەدەبوو بەهیچ جۆرێ پشتەکانی وەك خەڵکە ئاساییەکە با..

لەرۆژێکدا چەند جارێ ئافرەتو منالو خاوەن کەڵەشێرەکان لەبەردەرگای ماڵی ئەحمەدو لەلای خەجێدا شکاتیان دەکرد.. خەجێش گەلێجار بەڕوویەکی خۆشەوە پێشوازی دەکردنو دەیووت:

- دەیکەمە قوربانتان.. حەددی چییە جارێکی دی گوی وا بخوات.

کەچی هەرکە ئەحمەد رووی لەماڵ دەکرد، خەجێ نەیدەزانی باسی چیی لەگەڵدا بکات.. کەڵەشێر، دارلاستیك، سەگەکەی، شەڕو هەراو فەرتەنەکانی.. دەبا هەمووڕۆژێ لیستەییێك ناو، ناوی ئەو منالو ژنو کچۆلانەی شکاتیان لەئەحمەد کردووە بخوێنێتەوە.. ئەحمەدیش وەك ئەوەی هەر هیچ نەبووبێ شانی هەڵدەتەکانو دەرۆیشتەدەرێ.. ئەوجا زیاتر بەزمو

شەڕی دەنایەوە، نەدەبوو کوڕێکی هاوتەمەنی پاسکیلی هەبا، ئەحمەد تایەکانی کون دەکرد، گەرمنالێ جلی جوانی لەبەرباو ئەحمەد نەیدڕیبا ئەوا دەبوو بەقوڕو سیپان پیسی کردبا.. تەنانەت جلی جووانی کچانی قوتابخانەشی قوڕاوی دەکرد، پرچیانی تێك دەدا، قردێلەو کتێبو جانتای دەفڕاندو دەیدڕاند..

خەجێ حەزی نەدەکرد لێی بدات، گەلێ دڵی پێدەسووتا، هەمیشە لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (نازانم چی بکەم.. لێی دەم، خەڵکەکە گاڵتەم پێدەکەنو دەڵێن، خەجێ شووی کردو کوڕەکەی لەبیرنەماوەو لەژێر چەپۆکی زڕباوکدا دایناوە بەفیتی مێردەکەی وا لێی دەداتو نانو زەهرو قوزەڵقورتی دەداتێ.. لێی نەدەم دەبێ هەموو رۆژێ ئەو خەڵکە حەیام ببەن.. چی بکەم نازانم بۆ ئەوەندە بێعارە!.. نا.. نا.. بەخوا نەك لێی نادەم، لێشی تووڕەنابم.. بۆ لێیدەم.. خوا قەبوڵ ناکات.. ئەی زەمانی ئەم خەڵکە؟ دەڵێن هەتیوە بۆیە وای لێدەکات..

ئەحمەد نە لەدایکیو نەلە خولەی باوەپیارەی نەدەترسا، سەبارەت بەوەی هیچ یەکیان شەقازللەییێکیان پیانەکێشابوو، بەڵام هەندێجار بۆ تەمێکردن وردەبۆڵەیان دەکردە سەری، ئیدی ئەحمەد نەك تەنها لەوان لە چ کەسێ نەدەترسا، هەرگیز گەورەو بچووکی نەدەزانی.

*

(بۆیی) توتكێكی سپی، چاو زیت، كەس نەیدەزانی چۆن دەستی ئەحمەد كەوتووە.. ئەحمەدیش لەلای هەموو كەسێك باسی نەدەكرد كە چۆن دزیویەتیو چەن هەفتەیێك لەسەرباندا شاردوویەتەوە. (بۆیی) تا گەورە بوو خۆی مەشقی دەدایێ، ئەحمەد لەبری ئەوەی دەستو چاوی خۆی بشوات بۆیی دەشۆرد، لەبری ئەوەی خۆی نان بخواتو برسی نەبێت، نانی دەرخواردی بۆیی دەدا.

(بۆیی) وەك ئەوەی لەرەگەزدا دوو زگ بێ بەپێی (دۆنایدۆن) رۆحی كلۆڵە مرۆڤێكی گرتبێتەخۆی، هەموشتێكی دەزانی، تەنها وەڕین نەبێ.. هەمیشە كلكەلەقێی بۆ ئەحمەد دەكرد..

ئەحمەد زۆر حەزی بەشەڕە (شت) بوو تەنها شەڕی بەسەگەكەی نەدەكرد چونكە (بۆیی) نەك شەڕانی نەبوو، بەڵكو هەر كە مەڕەی سەگەكانی بیستبا میزی بەخۆیدا دەكرد، كلكی دەخستە نێو لنگییەوەو تێی دەقوچاند.

(بۆیی) دیوی دووەمی ئەحمەد بوو، دیوە كامڵو خاوێنەكەی بوو، تەواوكەری یەكدی بوو، بەڵام رۆژگار دەوری پێگۆڕی بوون.. تا بۆیی هەبێ دەبێ ئەحمەد وەك ئێستای بێ، گەر هەریەك لەمان نەمێنێ دەبێ ئەوی دییان خووی مردووەكە هەڵگرێو لەنەمانیشدا بێ رێو شوێن نەمێنێ، رەنگە ئەمە یاسای سەپێنراو بێ بەسەر كلۆڵو فەرامۆشكراوانی ئەم زەمینە..

دەشێ یاسای كلۆڵان پێچەوانەی یاسا سروشتییەكەی ئینسانی بەختەوەرو سەرفراز بێت.. دەشێ دوو شتی جیاواز، لەرەگو رەگەز، لەئەندامی لەشی، لەزمانو بیرمانی جمك بن..

ئەحمەدو (بۆبی) یا (بۆیی)و ئەحمەد، هەمیشە بەیەكەوە بوون، تەنانەت شەوانی زستان، ئەحمەد بۆیی دەبردە ژووری، خەجێو خولە، بەنەوەدڵییەوە بۆییان دەردەكردە دەرێ، ئیتر ئەحمەد خەوی لێنەدەكەوت.. وایدەزانی بۆیی سەرمای دەبێ، خۆی دەكردە خەو تا دڵنیادەبوو خەجێو خولە خەویان لێكەوتووە، سوك دەهاتەدەرێو جاجمەشڕێكی دەهێنا لەبەر هەیوانەكەدا دەستی لەگەردنی بۆیی دەناو دەخەوتن، بەرەبەیان خەجێ یا خولە هەركە بەم شێوەیە ئەحمەدیان دەبینی، دەیانهێنایە ژوورێ، هەركە وەئاگادەهاتەوە یەكەم وشەی (بۆیی) بوو!

*

ئێواران، ئەحمەد لەگەڵ منالانی گەڕەكدا، كە هەریەكەو بەسەگە تایبەتیەكەی خۆیەوە لەقەلای كەركوكەوە، دەهاتنە خوارێ، پشتی عارەبانەیان دەگرت.. عارەبانچییەكان لەترسی منالانی چەتوونی بێحەیا، پشتی عارەبانەكانیان بەتەلی دڕكاوی دەتەنی، كەچی منالان دەیانتوانی لەنێوان ئەو تەلانەوە جێ بۆ خۆیان بكەنەوە.. بۆیی وەك وەڕینی نەدەزانی، كارێكی بەسوودتری دەزانی، سەگی هێ منالێكی ئەو گەڕەكە ئەوەی نەدەزانی، ئەویش هەركە عارەبانچییەكە هەستی كردبا منالّ خۆی هەڵواسیوەتە عارەبانەكەیەوە، قامچی ئەوەشان، سەروگوێلاكی منالەكەی

دادەپلۆسی، تەنها ئەحمەد لەم قامچیانە رزگاری ببوو، ئەویش بەوەی (بۆیی) راهاتبوو، بەگاز قامچی لەدەستی عارەبانچییەکە راکێشی‌و راکات.. جاری وا هەبوو بەجۆرێ بۆیی قامچیەکەی دەڕفاند، عەرەبانچیەکە ناچاردەبوو دابەزێ، بکەوێتە دوایەوە..

ئەوماوەیە، ئەحمەدو منالآن فرسەتیان لەدەس نەدەدا، خۆیان بۆ ماوەییێک عارەبانەکەیان لێدەخوڕی، پاشان جێیان دەهێشت، گەلێ جاریش ئەو قامچیەی بۆیی دەیهێنا سێ چوار پەنجاییێکی دەکرد.. ئەحمەدیش بۆ بۆیی سەرفی دەکرد!

*

یەکەم رۆژی قوتابخانە، ئەحمەد لەنێو منالآندا بەریز وەستابوو، پۆلیان بۆ دیاریکرا، پاش یەك دوو سەعاتێ لەدەرگای قوتابخانە چوونەدەرێ.. چۆن بەیانی زوو بۆیی لەگەڵدا بوو، لەبەردەرگادا جێی هێشتبوو ئاوها لەهەمان شوێندا، چاوەڕێی ئەحمەدی دەکرد، ئەحمەدو بۆیی هەموورۆژێ بەم شێوەیە دەهاتنە قوتابخانەو دەگەڕانەوە، ئەحمەدو بۆیی‌و کەڵەشێرەکەی‌و درۆکانی ببوونە دنیاییێکی ئاڵۆزی خەجێ، دەبا هەموو رۆژێ گوێ بۆ درۆ رووتەکانی ئەحمەد شل کات، کە چۆن شەڕی کردووەو جنێوی بەمامۆستا داوە، چۆن سەروگوێلاکی دە دوانزە منالێ شکاندووە.. پشووی هاوینی ساڵی یەکەمی قوتابخانە زۆر بەقورسی تێپەڕی، ئەحمەد لەماوەی ئەو سێ مانگەدا زیاتر شەڕانی تربوو، لەهێە

شەڕی بەدارو بەرد دەفرۆشت‌و هەر خۆی نەبوو، هەندێ منالێ چەتوونی دی‌و کەڵەشێرەکەیشی بەشداربوون..

سەرەتای ساڵی دووەمی قوتابخانە تامو بۆنو رەنگێکی دی پەیداکرد، کاری کردە سەری، لەوساڵەدا دوو روداوی سەیر هەموو رەفتاری ئەحمەدی گۆڕی، رەگی بێدەنگی لەناخیا داکوتی، بەجۆرێ کە هەرگیز ئەو دوو روداوەی لەبیرنەچێتەوە!

*

سەرەتای ساڵ بوو مامۆستا برایم، کە پێیان دەووت ئیبراهیم ئەفەندی، خەڵکی کفری بوو، لەگەڵ هەموو وشەیەکدا دەیووت: (بلاوزە)[1] ئەگەرچی ئەم مامۆستایە بەرەگەز کورد بوو بەڵام لەدوو سێ وشە زیاتر بەکوردی قسەی نەدەکرد، خۆی وادەنواند کوردی نازانێ، پێیشی شەرم بوو گەر پێیان وتبا (تۆ کوردی).

لەپۆلەکەی ئەحمەدا دوو قوتابی هەبوون هەردووکیان کورد بوون، ئەحمەدو ئەوی دیش ناوی عەلی مەلا وەیسی بوو.. مامۆستا برایم دەرسی (وێنە)ی دەووتەوە، ئەو رۆژە لەبەر بێتاقەتی خۆی وتی:

- هەریەکەو بۆخۆی لەدەفتەری رەسمەکەیدا رەسمێ بکات.

کاغەزێکی لەگیرفان دەرهێنا، خەریکی خوێندنەوەی بوو، دیاربوو کاغەزەکەشی دڵگیری ئەوتۆی تیادا بوو وا پاش خوێندنەوەی، روخساری

[1] بلاوزە: وشەیەکی تورکمانییە، لەناوچەی کفریدا باوە، مانای (ئێوە) دەگرێتەوە.

گرژ بووەوە، پەیتاپەیتا، تفی قووت دەدا، یەکە یەکە چووە سەر قوتابییەکان، لێیانی دەپرسی:

- ئەمەرەسمی چییە؟

- ئەفەندی، شێلم فرۆشە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی، مریشکە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی قەمەرەیە؟

- ئەمە چییە؟

- ئەفەندی، کەرە؟

گەیشتە سەر ئەحمەد، بەوردی سەیری ئەو رەسمەی کرد کە ئەحمەد دروستی کردبوو، هەرچەن تێێ راما هێی لێێهەڵنەکڕان، تەنها دە دوانزە خەتی گێڕو گەواڵ، لەچەشنی شەڕەپشیلە بەولاوە هێی تر نەبوو، لەئەحمەدی پرسی:

- ئەمە چییە؟

ئەحمەد بەزەردەخەنەیێکی منالآنەوە وتی:

- ئەفەندی ئەمە خوایە!!

- چی؟

- ئەڵێم ئەمە رەسمی خوایە!!

مامۆستا برایم وەك فیشەکە شێتە بەڕووی ئەحمەدا تەقییەوە، هەڵیسانده سەرپێ:

- بچۆ بۆ لای سەبوورەکە..

خۆیشی چووە ئەوسەری پۆلەوە، بەدەنگی بەرز لێی دەپرسیەوە؟

- ئەمە چییە؟

هەموو قوتابییەکان گوێ قوڵاغ بوون، ئەحمەدیش هەندێ دەنگی بەرزکردەوە.

- ئەفەندی ئەمەرەسمی خوایە!

مامۆستا برایم بەنەرمە رەوتێکی قورس بەنێو کپیو بێدەنگی پۆلەکەدا لەئەحمەد نزیك بووەوە، ئاگری رق لەچاوانییەوە دەردەپەڕی، هەرکە گەیشتە ئەحمەد شەقازللەیێکی پیاکێشا، پلاچە لەهەردوو چاوانی ئەحمەدەوە هەڵساو میزی بەخۆداکرد.. بەگریانەوە هاتەسەر کورسییەکەی دانیشت، چاوی لەسەر ئەو هێڵە مێزەی نێوان کورسییکەیو تەختەرەشەکە نەدەگواستەوە.. قوتابییەکان هەرکە چاویان بەهێڵە تەڕەکە کەوت دایانە قاقای پێکەنین.. جارێکی دی برایم ئەفەندی ئەحمەدی هەڵسانە سەرپێو پێی وت:

- سەگی سەگباب، پیسو پۆخڵ.. یالآ وەل بە بڕۆ بۆ ماڵ!

بەگریانەوە پۆلی جێهێشت، بەرەو ماڵ کەوتەڕێ، تا نزیکی ماڵێ ئاگای لەبۆیی نەبوو.. بۆیی-ش وەك ئەوەی هەستی بەو زوڵمە کردبێ، خۆی لەئەحمەد هەڵنەدەسوو، کلکەلەقێی بۆنەدەکرد.. تا هەفتەیێك

ئەحمەد قوتابخانەی جێهێشت، خەجێ هەرچەندی کردو کۆشا، بێسوود بوو، نەیتوانی قەناعەتی پێبێنێ بیگەڕێنێتەوە بۆ قوتابخانە.. تا بەزۆر پەلی گرت، بۆییش کەوتە دوایانەوە.. بەڕێوەبەری قوتابخانە لەبرایم ئەفەنی زیاتر تووڕەبوو، یەکسەر بەخەجێی وت:

- کوڕەکەت بێتەربیەتو بێئەدەبە، وەك نانی دەدەیتێ، هەندێ تەربیەتیشی بەرێ.. لەئێستاوە وادەکات! خوا ئەزانێ سبەینێ چی ئەکات.. ئەمجارەش لەبەر خاتری تۆ کە زەعیفەیت! قبولّی دەکەمەوە، با دەوام بکات.. بەلاّم دەبێ ئیتر..

خەجێ کە وشەی قەبولّی دەکەمەوەی بەڕێوەبەری بیست لەخۆشیا گەشایەوە،چەن جارێ لەسەریەك وتی:

- خوا دەس بەعومرتەوە بگرێ مامۆستا.. بەخوا مامۆستا هەتیوە.. ئەی مامۆستا تۆ نازانی..

- بەسە بەس، حیکایەتی رۆستەمم بۆ مەگێڕەوە.. بڕۆ.. ئیتر تەربیەتی کوڕەکەت بدە.. حالّی بوویت..؟

- مامۆستا خوا دەس بە..

- دە بڕۆ..

ئەو هەفتەیەی کە ئەحمەد نەدەچووە قوتابخانە بێدەنگیو جۆرە کپیو مۆنییێك رووی تێکردبوو کارێکی تەواوی کردبووە سەر دەروونی، هەموو رەفتارێکی کەوتبووە ژێر رکێفی رقێکی نادیارەوە، نیوەڕوان، کە قوتابیان دەگەڕانەوە، بەتایبەت ئەوانەی میزەکەیان بینیبوو، ئەحمەد یەخەی

دەگرتن، شەڕی پێدەفرۆشتن، بەدارو بەرد گەلێ جاریش بەگازگرتن تێیانبەردەبوو، هەرکە فرمێسکی ئەو منالاّنەی دەبینی دەستی ئۆخەیی بەسنگی خۆیدا دەهێنا وەك بلّێی:

(ئا من مامۆستا گریانمی، لەمن گەورەترە.. منیش ئێوە دەگرێنم.. ها.. پێم پێدەکەنن، ئەوە نییە دەگرین.. من ئێوەم گریاندووە)!

بیری لەشتێ دەکردەوە، کارێ بکات میز بەخۆیاندا بکەن، ئەمیش چاوی پێوەبێ.. ئەو هەفتەیە ئەم رەفتارە نوێیەی پێوەلکا، لەناخەوە حەزی دەکرد، منالاّن بەتایبەتی منالاّنی پۆلەکەی بەجۆرێکی سەیر ئەزیەت بدات، هەموویانش بیسەلمێنن کە تاقە کەلّەمێردی پۆلەکەیە!

ناخۆشترین کاتی خەجێ لەو هەفتەیەدا ئەوەبوو نەیدەزانی بە چ جۆرێ وەلاّمی هاوسێکانی بداتەوە کە لەرۆژێکدا پێنج شەش جار بەردەرگای خەجێیان دەگرت:

- ئەمە هەتیوە وادەکات.. گەر هەتیو نەبا دنیای دەخوارد.

تانەو توانجی هاوسێکانی ببوو بەخوێو برینەکانی دەکولانەوە، هێشتا هاوسێ کوردەکان باشتربوون، هەندێ بۆلّەو جنێوی سەرپێییان دەداو دەڕۆیشتن.. کەچی تورکمانەکان یەکسەر بێ سێو دوو دەیانووت:

(کورد کۆپەگی)[٢]

خەجێ وەلاّمی نەدەدانەوە، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

2 کورد کۆچەگی: کوردی سەگ یا کورد سەگە.

- هەی عومر درێژ بێ.. ئاخر بۆ وادەکەی؟ وەڵڵاهی حەقیانە.. ئاخر ئێمە غەریبین.. با بەدەردی خۆمانەوە داساکین..

ژانەکانی ئەوشەوەی نیمچە ئەشکەوتەکە لەئاستی ئەم ژانە بێدەنگیانەیدا، شتێکی سووک بوون، چەند سەعاتێ بەژانی مناڵبوونەوە تلایەوەو پاشان داساکا، کەچی ئەم ئازارە تەمەن درێژانە رۆژبەرۆژ ناخی هەڵدەکۆڵی. گەلێ جار بێ مەبەست بەئەحمەدی دەووت:

- خۆزیا لەباتی تۆ رەشمارێکم بواییێت!

ئەم قسەیە، وای لەئەحمەد دەکرد رەشمار ئاسا رەفتاربکات.

*

پاش پشووی نیوەی ساڵ، ئەحمەد جۆرە زیرەکییەکی سەیر تێکەڵ بەرەفتارە شەڕانییەکەی ببوو، رۆژی لەوانەی سێهەمدا (خومەیس-ی) فەڕاش هاتە پۆلەوە، کاغزێکی دایە دەست مامۆستاوە..

مامۆستا وتی:

- ئەحمەد بچۆ بۆ پۆلی پێنج.

- بەڵێ ئەفەنی..

هەرکە لەدەرگای پۆلی پێنج چووەژووری، مامۆستا (عەلی غالب) بەتورکمانی پێی وت:

- گییە ئوغلم[3]

3 گییە ئۆغلم: کوڕم وەرە.

چووە پێشەوە، سەباحی کوڕی موختاری بینی لەلای تەختەڕەشەکەدا بەدیار ئەمژمارەیدا داماوە (٨٠+٣)، سەباح هەرچەنی دەکرد نەیدەتوانی بگاتە ئەنجامێ.. ئەحمەد تێگەیشت مەسەلە چییە! سەباح نمونەی قوتابی گەوجو تەمەڵ بوو، تاقانەی موختار بوو، مامۆستا عەلی غالب بەسەباحی ووت:

- ئەشەگ..گیل بیانە[٤]

سەباح وەلاکەوت، ئەحمەد دەستی بەژمارە نوسراوەکەی سەر تەختە رەشەکە نەدەگەیشت، تەنەکەی زبڵی پۆلەکەیان سەرەوژێر کرد، ئەحمەد چووە سەر تەنەکەکە، ژمارەکەی دابەش کردو هاتەخوارێ، مامۆستا بەقوتابییەکانی وت:

- چاپخۆن[٥]

بووە چەپڵە، ئەحمەد لەخۆشیا پێی ئەرزی نەدەگرت.

مامۆستا بەئەحمەدی وت:

- تفر ئۆزنە[٦]

- یۆخ[٧]

4 گێل بیانە: کەرە وەرە ئەملاوە.

5 چاپخۆن: چەپڵە.

6 تفر ئۆزنە: تفی لێکە.

7 یوخ: نەء.

ئەحمەد هێ کاتێ بەم شێوەیە مامۆستا عەلی غالبی نەبینی بوو، ئاوها توورە.. سووربووەوە، دەینەڕاند، هەموو قوتابیان هەر لەپۆلی یەك تا پۆلی شەش یەك رایان هەبوو (مامۆستا عەلی زۆر زاڵمە).

مامۆستا ئەحمەد گەورەو بچووکی نەدەزانی، نەك تەنها جنێوی پیس پیسی بەقوتابییەکان دەدا، بەڵکو بەشەقو زللە و دار سەروگوێلاکیانی دادەپلۆسی، گەلێجاریش بەپێلەقە دەچووە سەر لەشی قوتابییەکان.. دەیانووت خوشکەکەی مامۆستا عەلی غالب (هینە).

بەتوورەبوونێکی ئەوتۆوە بەئەحمەدی وت:

- ئەشگ ئوغلو(٨)..

ترس هانی ئەحمەدی دا، دەبا بەهەرجۆربێ خۆی راگرێو نەبێتە گاڵتەچی قوتابییەکان، دەبێ بەرگری بکات، مامۆستا عەلی، سەباحی ناردو پێی وت:

- ئەغاج گیاتر(٩)

سەباحیش، وەك مەلی لەقەفەس دەربازبوو بەفڕکان چوو داری هێنا.. چ دارێ؟

رەفتارو رەوشتی مامۆستاکان لەجۆرێ دارە تایبەتییەکانیان دەردەکەوت.. هەر مامۆسایەو جۆرە دارێکی بەکاردەهێنا.. داری گرنج گرنج، حەیزەران، راستەی بچووك، مەتر، سەباح دارە گرنج گرنجە

---

8 ئەشك ئوغلو: کوڕی کەر.

9 ئەغاج گیاتر: دار بێنە.

ئەستوورەکەی مامۆستا عەلی غالبی چاك دەناسی، جا ئەگەر مامۆستا عەلی هەر قوتابییەکی ناردبا بۆ دار ئەگەر دارە تایبەتیەکەی خۆی نەهێنابا ئەوا ئەو قوتابییە زیاتر لەقوتابی سزادراو داری بەردەکەوت..

مامۆستا عەلی بەئەحمەدی وت:

- ئالۆو ئاچ(١٠)

گەر قوتابییەك چاونەترسو ئازایەتی نواندبا دەبا بێئەوەی پف بەدەستە کانیا بکاتو گەرمیان کاتەوە، یەك دەستی دەکردەوە، ئەحمەد دەستی چەپی کردەوە، مامۆستا عەلی بێبەزەییانە هەرچی رقو تورەیی هەبووبەداری یەکەم گواستیەوە سەر دەستە چکۆڵەکەی ئەحمەد، بێئەوەی بڵێ ئۆف دەستی نەکێشایەوە، مامۆستا چاوی چووە تەوقی سەری، چۆن تا ئێستا چ قوتابییەك نەیتوانیووە بەم شێوەیە لەروویدا بوەستێ، دوو ئەوەندە توورەتر بوو، دڕندانە، دارێ تر، دوان، سیان، چوار، ئەحمەد هەر دەستی نەدەگۆڕی، جانەوەر ئاسا بەربووە گیانی تا تاقەتی هەبوو دەستی چەپی ئەحمەدی شل کرد، ئەحمەد هەر نەدەجولایەوە، دوو پەنجەی شکان، خوێن فیشقەی کرد، هەرکە مامۆستا خوێنی بینی، وەك گای زۆرانبازی شێتو هار بوو، ئەیفیشکاند، بەربووە سەروگوێلاکی، پشتی سەری دەموچاوی داپلۆسی، ئەحمەد نەیووت ئۆف، ئەوجا بەشەق تا ناوەندی حەوشەکە دەریکردە دەرێ..

---

10 ئالو ئاچ: دەستت بکەرەوە.

خومەیسی فەڕاش بەھەندێ تەنتریۆك پەنجەكانی ئەحمەدی تیمارکرد..

ئەو ڕۆژە نەیتوانی لەقوتابخانەدا بمێنێتەوە، بەھەمان دەستووری ڕۆژانەی لەگەڵ بۆبیدا گەڕانەوە ماڵێ، کە خەجێ بەم شێوەیە ئەحمەدی بینی، شێت و ھار بوو، ویستی عاباکەی بداتەسەرو بچێتە سەر بەڕێوەبەرو ڕیسوای بکات، کەچی بۆ یەکەمجار لەدەمی ئەحمەدەوە جنێوی بیست!

- سەگی سەگباب.

- کوڕم..!

- دوایی ھاوڕێکانم (دەڵێن ئەحمەد ترسا، دایکی ناردە سەر مودیر).

- ئاخر کوڕم..

- نامەوێ ئیتر..

- ئاخر لەسەر چی؟

- وتی تف لەسەباحی کوڕی موختار بکە؟

- لەسەرچی.

- نەیدەزانی.. دەرسەکەی.. یانی حیسابی نەدەزانی..

- ئێ ئەو سونفی پێنجەو دوو عومری تۆی ھەیە!

- ئەڵێم تۆ تێناگەیت.. تۆ چوزانی من چی دەڵێم..

- تێم گەیێنە.

- وس بە.. منیان بردو حەلم کرد.. نابێ بچیت بۆ لای مودیر، عەیبە..

- ئەی خوا ھەڵینەگری.. بێکەس خۆمان.

- وس بە.

- ئێ خۆ خراپەت نەکردووە، کەی ئەمە ھی ئەوەیە لێتدەن، دەبا ئافەرینت بکەن.

- کێ؟

- مامۆستاو مودیر.

- ئافەرینی ئەوانم ناوێ.

- ئەی ھی کێت دەوێ.

- ھی ھاوڕێکانم.

- ئاخر کوڕم..

- وس بە.. تۆ نازانی.. گەر تفم لەسەباح کردبا ئەوا لەدەرێی مەکتەب بەسێ چوار کەسەوە لێیان دەدام، پێیان دەوتم:

(کورد کۆپەگی)

- خۆ وایان پێنەدەکردی.

- قەیناکە.. ئەمە مامۆستا وایکردووە.. قەیناکە ئەو سەگبابە خۆ کوردیشە.

ئەحمەد ناحەقی نەبوو تف لەسەباح نەکات چونکە سەباح چەموشترین و گێلترین منالی گەڕەکبوو.. کوڕی محمد ئەفەنی موختار بوو کە بەدوو دینار بەرتیل ناسنامەی بۆ ئەحمەد دەرکردو ناوی خستە سەر ناوی باوەپیارەکەی و لەقوتابخانە وەرگیرا.. محمد ئەفەنی سەرەڕای ئەوەی

موختار بوو، خاوەن موڵك و ماڵاتیش بوو.. دەسەڵاتێکی ئەوتۆی هەبوو خەڵکەکەی بەنگ کردبوو، دەیانووت:

(محمد ئەفەنی لەلای موتەسەریفدا پێ لەسەر پێ دەنێ خەڵك لەشەریکە قەید دەکات.. بەڵام بەمەرجێ دەمی چەور کرێ!)

*

هەشت نۆ رۆژێ نەچووە قوتابخانە، لەبەر ئازاری پەنجەکانی نەدەکەوتە دووی عارەبانەوە.. دەچوە نێو منالآنی گەڕەك زۆری حەز دەکرد لەدەمی ئەوانەوە ببیستێ (کە کورێکی ئازایە) پفی بەخۆیدا دەکردو خۆی دەنواند، کە چۆن هەستی بەئازار نەکردووە، گەر بشمردبا دەستی چەپی نەدەگۆڕی! بەم قسانە ئازاری پەنجەکانی لەبیردەچووەوە، پاش ئەم ماوەیە جارێکی دی خەجێ بردییەوە بۆ مەکتەب، هەمان قسەکانی پێشووی مودیر بەرچاوی خەجێی لێڵ تر کرد:

- کورەکەت گەلی بێتەربیەتە!! با ئەم جارەش دواجار بێ.. قەیناکا قبوولّی ئەکەمەوە.. بەڵام ئیتر ئۆباڵی خۆتان بەئەستۆی..

- ئاخر مامۆستا..

- وس بە قسەم مەبڕە.. دەی بڕۆوە.. ئەگەر نازانی تەربیەتی بدەیت، ئێمە.. ئێمە دەزانین.. حاڵێ بوویت.

*

سەفی دووی تەواوکردو بەیەکەم دەرچوو، خەجێ لەنێوژیاندا قاوی بڵاوکردەوە، کە چەن رۆژێکی دی (ئەحمەد خەتەنە دەکات) منالآن

لەوسەردەمەدا بەکەمتر لەهەفتەییێك خۆش دەبوونەوە، کەچی ئەحمەد سەرتاسەری ئەو سێ مانگە بیمار بوو..

رۆژی دووەمی پاش خەتەنەکردنەکەی، دەنگی تاپڕێ رایڵەکاند، تەقەکە ئەوەندە توند بوو وەك ئەوەی لەناخی ئەحمەدەوە هەڵسابێ (مچە سور)ی هاوڕێی ئەحمد، بەڕاکردنو هەناسەبڕکێ خۆی گەیاندە لای ئەحمەد.

- ئەحە.. ئەحمەد.. بۆیی.. ئەڵێم، حەنا حەنا.. گاور.. حەنا گاور.. بۆیی کوشت.

ئەحمەد بەدشداشە سپییەکەیو بەفڕکان خۆی گەیاندە گەڕەك، بۆیی هێشتا گیانی دەرنەچووبوو، هەڵدەساو دەکەوت، ئەحمەد بەجۆرێ شڵەژابوو، چەن جارێ پێی هەڵکەوتو بەدەما کەوت، خۆی گەیاندە بۆیی، باوەشی پیاکرد، لەگەڵیا هەڵنەساو دەکەوت، دەتلانەوە دشداشە سپییەکەی سووربوو، بۆیی لەنوزە کەوت، ئەحمەد بۆیی هەڵگرت، هەمو سەروچاوی خوێناوی بوو، ئەحمەد ئاگای لەبیماریەکەی خۆی نەما، کە چەن جارێ کولایەوە، بەهەر جۆر بوو خەجێ توانی دەستی ئەحمەد بگرێو بیهێنێتەژوورێ، بەجۆرێ شینو شەپۆری بوو، جنێوی بەحەنا گاور دەدا، دانەساکا.. (سمە)ی کەناسیش بۆیی خستە سەر کەرەکەیو لە (خاسە)دا فڕێی دا.. ئەحمەد وەك ژیر نەدەبووەوە، چەند رۆژێ مانی گرتو نانی نەدەخوارد، شەوان بەدەم خەوەوە ناوی (بۆیی) دەهێنا، گەلێ جار رادەپەڕیو شێتانە هەڵدەسا، سەرتاپای لەشی گەلێ داوودەرمانیان بۆگرتەوە، لەخراپەوە بۆ خراپتر دەچوو.

زللەکەی مامۆستا برایم و دارەکانی مامۆستا عەلی غالبو تەقەکەی حەنا گاور، سێ شتی زیندووی بەرچاوی ئەحمەد بون، خەونی پێیانەوە دەبینی، راچڵەکیو ورێنەی دەکرد.. ئەم سێ شتە بووە سیحری بێدەنگی بەخش، کاری کردە سەر هەڵسوکەوتی، بێدەنگ تری کرد.. هێشتا رقی لەخۆی نەبوو کە (بەدری)یەی هاوتەمەنی لەسەر یاریکردن پێی وت:

- دەبڕۆ.. کەس نازانێ باوکە سەگبابەکەت لەکوێدا تۆپیوە.
- چی؟
- دایکم وادەڵێ..
- ها؟
- باوکیشم وادەڵێ..

روخساری (بەدری) یە لەبەرچاوی ئەحمەدا سیمای مامۆستا برایمو مامۆستا عەلیو حەناو گاوری وەرگرتبوو..

یەکەم رۆژی جەژنی قوربان بوو، خەجێ سەری ئەحمەدی داهێنا، ئەحمەدیش جووتە قۆندەرە نوێیەکەی —کە لەژێر سەرینەکەیدا بوو- کردە پێ، هەندێ (بۆن)ی خۆشی لەسەری خۆ دا، خەوش بوو جەژنانەی وەرگرت، بەفڕکان چووە دوای هاوڕێکانی، لەماڵی سەلاحی مام سەعید هەشت نۆ منالّ دەبوون، شەرافەتی دایکی سەلاح بەمام سەعیدی وت:

- نا.. نا.. پیاوەکە ئەحمەد پێشخە، لەپێشدا (ئەو) جەژنانە وەرگرێ، هەتیوەو باوکی نییە، گوناحە!!

ئەحمەد، کە چەنجەی لکایە پەنجا فلسە جەژنانەکەی مام سەعید، وەك ژژوی دوپشك کسپەی لەناخی هەڵساند، بەپەلە پەنجا فلسەکەی هەڵدا بەگریانەوە منالآنی جێهێشت، بەئەنقەست قۆنەرە تازەکانی سیاناوی کرد، دشداشە تازەکەی قوڕاوی کرد، بۆنی سیاناو زاڵ بووە سەر بۆنە خۆشەکەی سەریو گەڕایەوە.

❊

هەموو بۆنێکی خۆش، هەموو قۆنەرەو جلوبەرگێکی نوێ دەبووە مایەی رشانەوە، بەزەیی بەخۆیا دەهاتەوە.. گەلێ جاریش رقی لەخۆدەبووەوە.. ئەم رقو بەزەییە بوونە تۆوی شەرمی لەدەروونیا روان.. وای لێهات شەرمو بێدەنگی نیشانەی هەرەدیار بوو بەروخسارو رەفتاری ئەحمەدی بزێوو چەتون..

قوتابیو مامۆستا، منالآنی گەڕەكو هاوسێکان پێیان سەیر بوو چۆن وا ئەحمەد بێدەنگو شەرمنۆك بووە.

شەرم گۆشەگیری کرد، کەمتر دەچووە نێو منالآنەوە.. وردە وردە لاواز بوو، رەنگی زرد هەڵگەڕا، خەجێ ناچاربو دوعای بۆ بکات، بردییە لای زۆربەی شێخو مەلاکان، چەندی مەرقەدی پێکرد، ناوشانی ئەحمەدو هەشت نۆ دوعای رەنگاورەنگی پێوەلکا..

❊

٥

کەم کەس لەبەر گەرمای رۆژانی تەمموزی شاری کەرکوك دەتوانێ لەکراسێکی قۆڵ کورت زیاتر شتێکی دی بکاتەبەری.. سەرباری جێیە جوگرافییەکەی شارەکە، خۆی بۆ خۆی گرێکە هەمیشە داگیرساو چواردەوری شاری تەنیوە، هەر لەبابەگوڕگوڕو شۆریجەو تەپەی مەلا عەبدوڵلاو نێو کەرکوك تا دەگاتە نێو شەریکە، هەموو هەر بۆریەو گازە بەفیڕۆو خۆڕایی شەووڕۆژ دەسوتێ، جگەلەوەی کەرکوك دەریاییێکی نەوتە، شاری (گاورباغی) راپەڕینو بریندارە، ئەم دەریا نەوتە کاری کردووەتە سەر خوو خدەو رەوشتو (ئاو و هەوا) جگە لەقەڵاو مێژووە کۆنەکەی، گەر نەوتی نەبا رەنگە ئێستا یەکێ لەوشارە گومناوانەی سەر ئەم زەمینە با، نەك تەنها پارتو رێکخراو و دەوڵەت بایەخی پێنەدەدا، بەڵکو دانیشتوانی خودی شارەکەیش بەو چاوی خۆشەویستو رێزەوە سەرنجیان

نەدابا.. نەوتەکەی بووەتە خوێن بەنێو دەماری داگیرکەراندا هاتوچۆ دەکات، هاندەری هەموو جۆرە بەدڕەفتاریو تاوانکارییەکە، مایەی هەڵپەو خۆنەناسیو سیحرو جادووە، هەنگوینەو مێشو مەگەزی میللەتانی دیی وڵاتانی دەسەڵاتداری تێئاڵاوە، پارسەنگی ناحەقییەو سەنگی هەموو عەدالەتێ لەئاستی بیرێکدا دەتوێتەوە، بۆنی بەهەر شتێ ببەخشێ بەهێزی دەکات، دزانی دنیا، بێنمودو خوێڕیو خوێن مژ دەکاتە فەرمانڕەوا.. نەوتەکەی ئەم شارە میکرۆبە، درمی پیاوکوژیو وێرانکاری بڵاودەکاتەوە.. دیارە نەوت چەورایی دیناسۆری لەناوچووە، ئەوە نییە هەرکە بەنێو دەمارەکانی مرۆدا هاتوچۆدەکات، خوو خدەی دیناسۆر بەمرۆ دەبەخشێ، سەوزو وشك دەماشێتەوەو هەموو شتێکیش پێشێل دەکات.

گەرمای رۆژانی مانگی تەمموزی کەرکوك، رەنگە هەندێ کسە شێتگیر کات، یەکێ لەو رۆژە هەرە درێژانەی تەمەنی ئەحمەد —کە هەرگیز لەبیری ناچێتەوە، رۆژی چواردەی تەمموزی ساڵی ١٩٥٩ بوو، رۆژێك بوو نەك تەنها ئەحمەد، بەڵکو هەموو دانیشتوانی شاری کەرکوك لەبیری ناکەن، دەماودەم باوك بۆ کوڕ، کوڕ بۆ کوڕەزا، ئەو مێژووە دەگێڕنەوە کە بۆ دامرکاندنەوەی نەوسی (خوێنمژانو گەوجان) لاپەڕەیێکی رەشتری خستە سەر رەفتاری دانیشتوانی شار، ئەو رۆژە مێژوویيە ئاوسە، بێزووی بەخوێن دەکرد، خوێنی خواردەوە زا، جانەوەرێکی تێنووی بوو، نەدەبینرا، جانەوەرەکەش زا، هەزاران هەزار

بێووە جانەوەری ورد وردی بوو تێکەڵ بەهەوا گەرمەکە دەبوو، دەچووە نێو سێبەکانی دانیشتوانی شار، هاریو ترسێکی بێ ئامانی پێبەخشین..

هەر لەبەرەبەیانی ئەورۆژەدا، کە ساڵڕۆژی سەرکەوتنی شۆڕشی چواردەی تەمموز بوو، ئەحمەد ماخۆلانی بوو، بەخەیاڵ خۆی دەبینی پێشەنگی کاروانی منالآنی گەڕەکە (با بژی.. با بڕوخێ..) دەڵێو بۆی دووبارەدەکەنەوە..

پار لەهەمان رۆژدا —چاك وەبیری دێتەوە- لەچەقی شەقامێکدا وەستابوو، خەڵکێکی زۆر بەوناوەدا تێدەپەڕین، شارە زەردەواڵە ئاسا وروژابوون: با بژی.. با بڕوخێ-یان دەوت (حیلفی بەغدا) روخا! ئەحمەد تێنەدەگەیشت، ناحەقی نەبوو بەشێکی تەواو (پیاو و ژن) تێنەدەگەیشتن.. ئەو ساڵە ئەوەندە خەڵکەکە خۆی نواند، وردە وردە ئەحمەدیش تێگەیشت، ئیدی لەنێو منالآنی گەڕەکو قوتابخانەدا، بۆ خۆنواندن، بەکەیفو ئارەزووی خۆی شتی دەدایە دەم یەکەوەو خۆی —بەخەیاڵ- بەبەرپرسیار دەزانی بەرامبەر بەهەموو کارێك.. لەمێشکی خۆیدا نەخشەی بۆ زۆر شت دەکێشا.. بەڕادەییێك لاسایی گەورەپیاوانی وڵاتی دەکردەوە، منالآنی رادەگرتو خوتبەی دەدا، دەستوپێی رادەوەشان، هەڕەشەو گوڕەشەی لەخاینو پیاوانی ئیستعمار دەکرد.. بەجۆرێ خۆی گیف دەکردەوە، سەرسنگی خۆی بەدەیان میدالیاو ئافەرین رازاندبووەوە.. هەموو خەمو داخێکی ئەوەبو کە بالآی کورتە، ریشو

سمێڵی نییە، بەمنالّی دەزانن، گەلێ جار حەزی دەکرد بەشەوورۆژێك سی چل ساڵ بێتە سەر تەمەنی!

هەر لەبەیانی زووەوە کەوتە نێو منالآنی گەڕەك، کۆیانی کردەوە، لەخۆڕا دروشمی سەیر سەیرو جۆراوجۆری دابەش دەکردە سەریانو مەشقی پێدەکردن، تا بۆ ئێوارێ لەبیری نەکەن..

پێش سەعات چواری ئێوارە لەگەڵ کەمالو مەحمودو چەن هاوتەمەنێکی خۆیدا بەرەو (نێو کەرکوك) کەوتنەرێ، بڕیار بوو خۆپیشاندانەکە لەوێوە دەست پێبکات.. یەکەمجار بوو ئەحمەد شەڕواڵێکی کوردی لەپێ کردبوو، میدالیاییێکیش وێنەی ریگی نەوتی بەسەرەوە بوو، نابوویە قەد سنگیەوە.. لەنێو کەرکوك حەشاماتێکی ئەوتۆی بینی واقی وڕما یەکسەر قسەییێکی کەمالی هاوڕێی وەبیرهاتەوە کە وەکو نوکتە بۆ منالآنی دەگێڕایەوە:

- (جارێکیان باپیرم دەچێ بۆ حەج، هەرکە دەگاتە بەغدا، حەشاماتێکی زۆر دەبینێ، پەشیمان دەبێتەوە، لەبری ئەوەی بچێ بۆ حەج پارەکەی دەداتە گەنم، بەچەند لۆرییە گەنمێکەوە دەگەڕێتەوە بۆ کەرکوك.. خەڵکی لێی دەپرسن، ئەرێ فلان بۆ نەچووی بۆ حەج، ئەویش لەوەلآمدا بەچرپە بەخزمو ناسیاوەکانی خۆی دەووت: وس بن.. بێدەنگ بن.. ئەو قەرەباڵغییەی لەبەغدا بینیومە، گرانییێکی فرە گەورەی بەدەمەوەیە!

ئەحمەد رووی لەکەمال کرد:

- ئەگەر باپیرت ئەم قەرەباڵغیو حەشاماتەی دیبا چی دەوت؟

- دەیووت رۆژی حەشرە.

بزەییێکی ئاڵ لێوانی ئەحمەدی گەشانەوە، کەچی کەمال دایە قاقای پێکەنین.. ئەحمەد قەڵس بوو بوو، شەرم نیشتە سەر روخساری، بەخەجاڵەتییەوە سەیری پێکنینەکەی کەمال-ی کرد، لەبەرخۆیەوە دەیووت:

(چۆن دەبێ لەرۆژێکی ئاوهای مەزندا، بەدەنگی بەرز خەڵکی پێبکەنێو سەرنجی خەڵکی بەلای خۆیدا رابکێشێ؟

ئەحمەد رێزێکی زۆری بۆ ئەو حەشاماتە هەبوو، بەلایەوە ئەوانە هەموو فیداکاری نیشتمانو لەخۆبوردوو حەق پەرستن، دەبێ ئینسان لەئاستیاندا دەستەونەزەرو بێدەنگ بێ.

*

ریزی خۆپیشاندانەکە هێشتا نەکەوتبوونە رێ، ئەحمەد بەجۆرە سەرسوڕمانێکی گەمارۆدراوی پرسیاری بێوەڵام، سەیری ریزەکانی دەکرد لەروخسارەکان رادەما.. لەپێشدا مەلاو پیاوە ئاینییەکانو قەشە بەرگ رەشەکان، لێپرسراوانی شار لەپێشەوەی ریزەکەدا وەستابوون، دروشمی جۆراوجۆرو رەنگاورەنگیان بەدەستەوە بوو، ئەحمەد هەر بۆئەوەی بۆ هاورێکانی بسەلمێنێ کە خوێندەوارێکی چاکەن دروشمەکانی دەخوێنەوە ماناکانی لەیەك دەدایەوە..

پاش ریزی مەلاو قەشەکان ریزی ئافرەتانو کچان بوو بەهەمان جۆر دروشمی رەنگاورەنگیان پێ بوو، پاشان ریزی کرێکارو جوتیارو کاسبکارو

قوتابی.. هەرچەند کەسو وێنەیەکی گەورەی (عبدالكريم قاسم)و وێنەیەکی (عبدالسلام عارف)یان پێ بوو.. ئەحمەد قەد ئەوەندە خەڵکی بەیەکەوە نەبینیبوو، پاشان کە رووداوەکەی دەگێڕایەوە، دەیووت:

(سەرێکی لەنێو کەرکوك بوو، سەرەکەی دیشی لەبنی دنیا بوو)

حەشاماتەکە کەوتنەرێ، ئەحمەد گەلێ حەزی دەکرد تێکەڵیان بێ!

هەرچۆنێ بێ خۆی تێکەڵی خەڵکەکە بکات، بەلایەوە گرنگ نەبوو دەکەوێتە نێو چ بەرەو چینو رەنگێکەوە، گرنگ ئەوەبوو رێی بدرێ تا ئەمیش پڕ بەدەنگ:

(بژی و بڕوخێ) بلێ..

کێ بژی؟

ئەوکەسەی کە خەڵکەکە دووبارەی دەکەنەوە!

کێ بڕوخێ؟

هەر ئەو کەسەی کە خەڵکەکە دووبارەی دەکەنەوە!

گەلێ جار زۆربەی جەماوەر هەر بۆ لاسایی کردنەوە، جۆرە لێڵ بینییێك روویان تێدەکات تووشی سەرکێشیو پەلەکردن دەبن، بەتایبەتی چەپلە بازەکانی جەماوەر کە بەکۆمەڵ پێدەکەنن، بەکۆمەڵ غەمبار دەبنو دۆش دادەمێنن.. دەشێ ئەم ئەقڵی جەماعی جۆرە میکرۆبێکی کوشندەی رەوتی مێژوو بێ، ئەویش بۆ داچەسپاندنی روداوە هەرە ئەحمەقەکانی خۆی کارەکە لەئەستۆی ئەو جۆرە جەماوەرە بگرێ.. واتە کارە پیرۆزەکانی مێژوو (تاقە کەس) بێگەردی پێدەبەخشێ.. کارە

پۆخڵەکانیشی بەهەڵەشەییو کینەو رقی زۆربەی جەماوەر دەلەوتێنێتە (خوێن) سەرەنجام خۆی دووبارەدەکاتەوە.. جارێکی دیش دووبارەی دەکەنەوە.

ئەحمەد گەلێ هەوڵی دا، هەڵقون هەڵقونی کرد، نزیکی هەر لایەك دەبووەوە، دەریان دەکرد نەیاندەهێشت، بچێتە نێو چ ریزێکەوە تەنانەت نەیتوانی لەنێو کچە چکۆڵەکانو ئافرەتاندا جێ بۆ خۆی بکاتەوە، دەریان دەکرد، بەمناڵیان دەزانی:

- ئێ بۆ؟ ئەوە نییە جلی کوردیم لەبەرکردووە! ئەی بۆ لەنێو ریزی تورکمانەکاندا لەمن مناڵ تریان داناوە، جلی تورکمانیان لەبەرکردووە! ئەی ئەوە نییە ئاشوورییەکان، کچو کوڕیان، لەتەمەنی منیشی تێدایە دروشمیان هەڵگرتووە..

هەموو لایەك بەزمانی خۆش دەریان دەکرد، بۆ ئەحمەد ئێوارەییێکی گەلێ ناهەموار بوو.

- یانی چی رێم ناکەنەوە؟

وایدەزانی ئەوەی لەنێو ریزەکاندا بێ،زیاتر دەنگ بەرزکاتەوە، چەپڵەی چاکتر لێدا ئەوا ئەوکەسە، زیاتر دڵسۆزی نیشمانەو زیاتر فیداکارە.. کە رێیان نەکردووە، ماتەمینی دایگرتو گومان لەدڵسۆزی خۆی، رێی بۆ دەروونی خۆش کرد..

- (ئاخر ئەوە یلمازی سەگباب.. دەیووت ئەوکەسەی مەلێکی کوشتووە، خێر لەخۆی نابینێ، ئەوەتا لەبەرئەوەی بالآی بەرزە جێیان بۆکردۆتەوە، دروشمیشی بەدەستەوە گرتووە!

*

توتکە سەگ ئاسا، ئەحمەد بەسەر شۆستەکاندا هەر جارە بەتەنیشتی بەرەو چینێکا دەڕۆیشت بەکوردیو تورکمانیو عەرەبیو ئاشووری دروشمەکانی دووبارەدەکردەوە.. بەم کارەی هەندێ دڵخۆش بوو، دڵنەوایی خۆی دەدایەوە، وەك ئەوەی ئەرکی ئەوەبێ، هەموو چینو بەرەکان بەسەر بکاتو هەر سێ چوار دەقیقە جارێ بەتەنیشتی لایەکەوە بژیو بڕوخێی دەووت، زۆری مەبەست بوو، زۆربەی زۆری خەڵکەکە بیبینن، وایدەزانی ئێستا ئەوان دەڵێن:

- بەم مناڵی خۆیەوە چەند دڵسۆزە.. ئافەرین!

ئەوەندە ئەمسەرو ئەوسەری کرد، شەکەت بوو چ کەسێ بەهێ جۆرێ ئاوڕی لێنەدایەوە، بەجووتە چاوە زیتەکەی، بەسەرنجی درێژو تێڕامانی قووڵ زۆربەی زۆری مەردوومی حەشاماتەکەی پێایەوە.. ئەم دیمەنە رۆژانی جەژنی وەبیرهێنایەوە، کە لەدوورەوە سەرنجی قەرەباڵغیو مناڵەکانی دەدا، خۆی بەغەریب دەزانی، هەستی دەکرد لەناویاندا زیادە، ئەوا ئەم ئێوارەیەش نەك بەهەست بەڵکو بەبینینو ژنەوتن، بەزیادەی دەزانن و رێی ناکەنەوە، لەسەر یەکێ لەشۆستەی شەقامەکانی ناوەڕاستی شاردا، بت

ئاسا وەستا، حەپەسابوو جار جاریٚ دەنگی بەرزی یەکیٚ لەخۆپیشاندەرەکان رایدەچڵەکاند، وەئاگای دەهیٚنایەوە..

هەست بەغەریبی کردن، بووە مایەی گرژوبوونی خەمیٚکی تەڵخ رووی تیٚکرد، هەندیٚ فرمیٚسکی قەتیس ماوی چاوی یاخی بوون لەچاوانییەوە بیٚنەخواریٚ، بەرەو هەناوی داچۆڕان، (بەڵیٚ پیاو نابیٚ بگرییٚ.. ئەوە نییە دایکم دەڵیٚ پیاو ئەو پیاوەیە ریٚ بەفرمیٚسکی خۆی نەدات، ببیٚتە شاهیدی بیٚدەسەڵاتیی!)

ئەو چەند دڵۆپە فرمیٚسکە بەرەو ناخ چووەی ئەحمەد، رەنگو روخساری مەردومەکانیشە لەگەڵ خۆدا بەرەو ناخ راپیٚ کرد.. ئیدی هیچ سیماییٚکیان لەبەرچاوی ئەحمەدا بەبەرجەستەیی دیارنەبوون.. تارماییو سیٚبەرئاسا لەنیٚو بۆشایدا دەجولاٚنەوە، بەزەین دەیبینین، دەنگیان لیٚوەدەهات.. دەنگەکان تیٚکەڵ بوون، نەیتوانی هیٚیان لەیەکدی جیاکاتەوە، بەپیٚەوانەی خەیاڵەکانی ئەم بەیانییەی بوو، نەیتوانی هیٚ دروشمیٚ بگریٚتەدەس، نەبووە ئەو کەسەی بینیٚنە سەرشانو پەنجە راوەشیٚنیٚ، کەس هەست بەبوونی ناکات.. هەرکە بەئاستەم بەرچاوی روون دەبووەوە، دەکەوتە خۆدواندن:

(ئەمە ریزی گەنجە تورکمانەکانە.. چەند جوانە جلوبەرگەکانیان، کلاٚویان ناوەتە سەر، جامانەیش بەسەر شان، خۆ حیساب ناکریٚن.. پیٚنج سەد، هەزار، دوو هەزاریش زیاترن.. ئا.. ئەوانەش کچانی تورکمانن، چەن ریٚكو شۆخن، پۆشاکەکانیان چەند جووانە، کلاٚوەکانیان بەپولەکەی رەنگاورەنگ چنراوە، رەنگی سوخمەو کراسەکانیان چەند گونجاون.. چەن زۆرن، دوو دوو و سیٚ سیٚ دروشمیان پیٚیە، ویٚنەی عەبدولکەریم یان بەدەستەوەیە، زەدەخەنە بەسەر لیٚوانیانەوە پەرش دەبیٚتەوە.. ریزی کوردەکان چەند زۆرن، هەموو هەر رانكو چۆغەو جلی کوردیان لەبەرکردووە.. ئەوە ریزی کچە کوردەکان هاتن، جلەکانیان وەك خۆیان دەبریسکیٚتەوە، چەن رەنگاورەنگو جوانە.. ئا.. ئەوە خۆ هیام-ە جلیٚکی کوردی سپیو کەوای سپیو کۆتریٚکی سپیشی لەسەر دەستە، هەرچیەك دەڵیٚ کچە قوتابیەکان بەچەپڵەریٚزانەوە بۆی دووبارەدەکەنەوە.. ئەویش ریزی عەرەبەکانە زۆربەیان، دەسیان بەدەستەوەیە، ژنانو کچانیشیان جلوبەرگی عەرەبیان لەبەردایە.. ئای کە جوانن، چەند بەکەیف خۆشییەوە دروشمەکان دووبارەدەکەنەوە.. ئەوەش ترکیٚفیەکان.. ئاشوریەکان، ئەو پەرە رەنگاوڕەنگەی سەر کلاٚوەکانیان چەن جوانە).

خۆپیشاندەران بەبەردەمی ئەحمەدەوە تیٚدەپەڕن، ئەمیش بەجۆرە سەرسوڕمانیٚکی خەم ئامیٚزەوەو بەسەرنجی کەیل دەیپیٚچانەوە، وەك غەریبیٚ بیٚجوڵە سەیری شەپۆلی مەردومەکانی دەکرد.. وەك ئەوەی چیدی شانەکانی میٚشکی توانای ئەوەیان نەمابیٚ دەنگو رەنگو جوڵە تۆمارکەن، سەری ئەحمەد کاس ببوو.. ریزی مەردومەکان هەر دەڕۆیشتنو ئەحمەدیش هەر وەستابوو لەتیٚڕامانیٚکی سەیردا توابووەوە.. تەنانەت نەیدەتوانی بەزەییشی بەخۆیدا بیٚتەوە، لەدەروونو هەناو مەیی بوو، بەچاو و گوێش دەیبینیو دەیبیست.. لیٚلاٚیی.. تیٚکەڵو پیٚکەڵی..

لەپڕ دەنگی دوو سێ تەقە وەك گەلەگورگ کەوتبێتە نێو چەند مێگەلە مەڕێکەوە، ئاوها ئەو تەقانە دڕی بەو حەشاماتەدا..

کوڕ ئەو کوڕە بوو خۆ لەپەنا نێت! چییە؟ چی بوو، پرسیارێ بوو لەسەر زاری زۆربەی خەڵکەکە دەنگی دەدایەوە، ئەو روخسارە گەشانەی کە چەن ساتێ لەوەوبەر ببوونە لانەی خۆشەویستیو نیشتمان پەروەری، رەنگیان پەڕی، بوونە لانەی ترسو پرسیار، پەشۆکان ئاڵآیە هەنگاوەکانیان، بگرەو بەردەو هاوار، قیژەو هەڕەشەو پاڕانەوە تێکەڵی دەنگی چەن تەقەییێکی دەسڕێژ بوو. جنێو و تووڕەبوونو ترس ئەو زەردەخەنەیەو پێکەنینەی لەمەوبەریانی راماڵی، راکردنو سەرسمدان، لێك کەوتنو پێخزانو شڵەژان سفتی ریزەکانی شاش کرد، هەر مرۆی لاواز بوو لەژێر دەستو پێدا دەیقیژاند، نەیدەزانی چییەو چی بووە، ئەوەی پێشی بەسەرا دەنا هەر نەیدەزانی چییەو چی بووە؟

ئەو تێکرژانە، بووە پرسیارێکی گەورە، کەسیش لەو(کاتەدا) هی ئەوە نەبوو بوێرێ وەڵامە راستیەکەی ئەو (ئاشوبە) بداتە گوێی ئەو مەردومە بەیەکاچووە (خۆنەناسە) هێدییان کاتەوە، ئارام بگرن.. هەرکەسێ بی وتبا:

کوڕینە، چەن هەرزەییێکی خۆفرۆش، دەیانەوێ ئێوە بکەن بەخەڵوزو مقاشو خۆڵەمێش.. هەرکەسێ ئەمەی لەدەم هاتبایەتەدەر، ئەوایەکسەر لەگەڵ تەواوکردنی قسەکە، تەواویان دەکرد.. تا دەهات خەڵکەکە زیاتر دەشڵەژانو چاکتر تووشی شێتگیری دەهاتن، گەورەو بچوك، نێرو مێ

بەقیژەو هاوار، پاڕانەوەو جنێو، ئەمسەرو ئەوسەریان دەکرد، رایان دەکرد، ئەحمەد بت ئاسا چۆن وەستا بوو ئاوها لەئاستی ئەم دیمەنەشدا بێجووڵە بوو..

هەندێ زەلام —لەبەرچاوی ئەحمەدا- گەنجێکی تورکمانیان گرتبوو هەریەکەو بەئارەزووی خۆی تێی بەربوو، بەشەقو زللە، دارو تێلا شەکەتیان کرد، پاشان زەلامێکی کەتەی (چوار خەت) ئازایەتیو پیاوەتی خۆی نواند!!گەنجە تورکمانەکەی لەدەستی خەڵکەکە سەندەوە.. تورکمانەکە نزاو پاڕانەوە لەچاوانیەوە دەتکا، ئەوەندەیان لێدابوو تاساندبوویان، زمانی بەسرابوو خۆی بەپێوە بۆنەدەگیرا، (کابرای چوار خەت لەشان) دەستی برد دەمانچە (تۆپڵی)یەکەی دەرهێنا، ناڵەی لێوەهەڵسان، گەنجە تورکمانەکە بەدەما کەوت، ویستی هەڵسێتەوە، تەقەییێکی دیی دەمانچەکە بەسەر پشتا خستی! دەستی بەلەقەفرتێ کرد (چوار خەت) لەشانەکە هەندێ خۆی شۆڕکردەوە، لولەی دەمانچەکەی نایە تەوقی سەری، پاش تەقەی سێهەم، تەنها دەنگدانەوەی تەقەکان نەبێ هێ دەنگێ لەدەنگەکانی ئەو هەراو هۆریایە لەمێشکی ئەحمەد دەنگی نەدەدایەوە.. ئەحمەد وەك بڵێی باوەڕی بەچاوانی خۆی نەبێ، چەند جارێ لەسەریەك بەهەردوو دەست چاوانی خۆی هەڵدەگلۆفیو بەپەلە پێڵووەکانی لەیەك دەنا، چەن ساتێ لەوەوبەر گەنجە تورکمانەکەی بەبەرچاودا تێدەپەڕی، کە چۆن تێی بەربوون، سەروچاو و سنگ، بەشەقو تێڵا دادەپلۆسی.. ئەحمەد دەیزانی کەسێکیان ئەو گەنجەیان نەدەناسی،

نەیاندەزانی ناوی چییەو چ کارەیە کەچی لەحیسابی هەمووشیاندا خاینی وڵاتو کلکی ئیستعمارە!! ئەویش تەنها لەبەرئەوەی جلی تورکمانی لەبەربوو و هێی تر!!

هەرکە خوێن، بەر دیدەی گەنجە تورکمانەکەی گرتبوو بەسەرو ملیا دەهاتەخوار، کەسێکی نەدەناسییەوە بەئاستەم نوزەی لێوە دەهات، رووی بەرەو ئەو لایە وەردەگێڕا کە شەقو زللەو تێلاّی لێوە دەهات، لە چ لایەکەوە بێ بەری نەدەکرا، سەر وەك بێشکەی ماڵە هەژارێ، هەر ئەمسەرو ئەوسەری دەکرد، سەریان لەتێك دابوو.. سەرسام بوو، گەنجە تورکمانەکە لەسەر شۆستەی شەقامەکەدا، ئارامی هەمیشەیی گرتبوو.. ئیتر نە پاڕانەوە نە سەرنجی بەزەیی ئامێز، نە هەڕەشەو تێهەڵدان، نەیتوانی ئەو ئارامو هێمنییەی بشێوێنێو سەرسامی ئەحمەدیش بڕەوێنێتەوە، هەرکە گەنجەکە بۆ دواجار چاوی لەیەك نا، هەناسەیێکی ئاگرین، گەرماو شێتگیری شاری تیادا ئامێتە بوو، لەنێو سیەکانی ئەحمەدا لەنگەری گرت.. بیستبووی هەرکەسێ بمرێ وا وشەو دوا نیگای لەگوێو چاوانیا دەپارێزێ.. وایزانی لەگەڵ دەنگی دوا تەقەکەدا دەنگی (ئاخ) ەکەی ئەمیش لەنێو گوێی گەنجەکەدا دەبێتە شاهیدێکی راستگۆی ئەم تاوانکارییە.. دواسەرنجی گەنجەکەش لەنێو بەیەکاچوونو تێکچڕژانی شێتگیران، مناڵێکی سەرسامو حەپەساو دەبێتە شانیگای ئەو جووانەمەرگە!

*

ئەگەر بکرێ دوا وشەی گوێی کوژراو، هەر کوژراوێ بێ، بخرێتە سەر کاغەز، رەنگە مرۆڤ نەتوانێ لەئاستی دەنگدانەوەی ئەو وشەیەدا خۆی بگرێ! دەشێ وشەیێکی ئەوتۆ بێ سەراپای رووپێوی مێشکی کوژراوی داگیرکردبێ.. دوور نییە هەر لەسەرەتای تەمەنیدا گەڵێ جار و بێمەبەست ئەو وشەیەی تێکەڵ بەگۆڕانییێك کردبێ، لەوەختو ناوەختا بەسەر دەمیا هاتبێو دووبارەو سەدبارەی کردبێتەوە.. خواوەند هەرگیز مرۆڤی بۆ جەنگو کوشتار خەلق نەکردووە.. هەرگیزیش تا سەر مرۆڤ مرۆڤ ناکوژێ.. دەشێ کوژراو، پاش مەرگو حەسانەوەی، پاش ئارامو هێمنی، بەبێدەنگییەوە، بکوژی خۆی بکوژێت..

کوشتنێ بەچەن پلەیێکی سامناکدا، بەچەن قۆناغێکی ترسناکدا تێپەڕێ، هێدی هێدی بەچەند (سەدە ئێشێ) گیانی بکێشێ، لەسەرەتا پیاوەتیی، وردە وردە ویژدانو حەسانەوەو خەون، ئەوجا گیانی دەردێنێ، واتە هەموو کوژراوێك دەبێتە بکوژ، بەڵام جۆرو کاتو شوێنی کارەکە دەکەوێتە نێو تەرازووی (بێخەتاییو رادەی خاوێنی) تا چەن سەدەیێکی دیش مرۆڤ دەستەوسان دەبێ لەئاستی دۆزینەوەی چەکێکی کاریگەرتر لەچەکی (بێخەتایی) ئیتر هەر بکوژو کوژراوە دەبنە خاكو بۆ ئێمەیش دەبنە نیشتمان.. گەر پیاوکوژ بۆ جارێ پەنجە لەکوژراو بکێشێتەوە، ئەوا سەد ئەوەندەش پەنجە لەویژدانو رەوشتو مرۆڤایەتی خۆی دەکێشێتەوە.. دووریش نییە کوشتنکاری تاقیکردنەوەیێکی مەزنی مرۆڤ بێو تاقە پاکانەش بێ بۆ مرۆڤایەتی خۆی، ئاینو رەوشتو بیر، کوشتنو کوژرانی

لەیەکدی جیاکردووەتەوە، سەردەمو باری سەرنجی کردووەتە پاکانەی هەریەك لەم دوو بیرە، کەچی هەرگیز لەکۆتایی بیری مرۆڤدا پاکانەی بکوژی نییە! ئیدی کوشتنکاری جۆرە سواڵی پاکانەی بوونە!

بوونێ لەمردندا ئەستونگەی دادەتەپێ.. مردنیش ئەم وشە پیرۆزە، ئەم دوا ئەزموونە بێسەلمێنەرە، ئەم نهێنی ئامێزە ژیانو بەهەشتی دنیای شادو دۆزەخی مرۆڤە!

❊

خەڵکەکە زیاتر وروژابوون، چاکتر سەرگەرمی شێتگیری ببوون، ئەحمەد وەك ئەوەی لەخەو راپەڕێنن دەنگی سەربازێکی کوڵەبنەی کورتو کوێر رایڵەکاند:

- سەگباب تۆ چیت؟ زووکە بڵێ کوردیت یا نەء؟

ئەحمەد گەلی شانازی بەوە دەکرد کە کوردە، هەمو سەرمایەێکی ئەوەبوو بەسەربەستیەوە لەنێو منالانی گەڕەکدا دەیوت، من کوردم.. نەك تەنها خۆی بەم نەژادەی دڵی دانەدەمرکا، بەڵکو دەبا لەدەمی خەڵکیش بیبیستبا کە کوردە بۆیە گەلێ جار چەتوونی دەکرد، شەڕی بەمنالان دەفرۆش تا بژنەوێت (کورد کۆپەکی) دەیزانی ئەم وشەیە جنێوە، بەڵام لەبەر چاونەترسیو ئازایەتییەتی وا بەتووڕەییەوە ئەم جنێوەیان دەدایێ، بەلایەوە جنێو گرنگ نەبوو گرنگ ئەوە بوو ناوی وەك کورد بهێنن، کەچی لەئاستی پرسیارەکەی سەربازەکەدا بۆ یەکەمجاری تەمەنی

بێزی لەوشەی کورد هاتەوە، بەشەرمەوە سەیری خۆ کرد کە لەنێو ئەم گەلە گورگە برسیەدا ئەمیش کوردە!

- سەگباب قسە بکە کوردیت یا نەء؟

تارمایی وشەیەکی خەجاڵەت ئامێز نیشتە سەر لێوەکانی ئەحمەد، ویستی بێتە زمان، کەچی لێوەکانی بوونە یاساوڵ نەیانهێشت ئەو وشە پیرۆزە لەدەمییەوە بێتەدەرێ، بلەوتێتە پیسیو نەگریسی ئەو گوێیەی کە چاوەڕێی وەڵامی لێدەکات.. ترس بووە دەمامکێکی بزە ئامێز روخساری ئەحمەدی پۆشی، لەسەریەك وتی:

- ئا.. ئا.. منیش.. ئا..

- لەژێر دەمامکەکەی روخساریدا، تووڕەبوونو هەڵچوونێکی بێئەندازە بەرەو ناخی دەچوو، نەیدەتوانی باوەڕ بەخۆی بێنێو بێتەگۆ (وشەی کوردم) لەدەمیا نەلەرزیو بەدارزاوی نەیێتە دەر، نەیوت کوردم..

هەرکە وشەی ئا.. ئا.. منیش.. لەدەمییەوە هاتەدەر، وایدەزانی ئەم وشانە رۆحو قەوارەیان هەیە، بەتەوسەوە سەرنجی خاوەنەکەی دەدەنو پێی دەڵێن (ترسنۆك) بۆیە لەکاتی دەربڕینی ئەو وشانەدا چاوەکانی نوقاندنو بەشەرمەزارییەوە دانی بەوشەکانا دەنا، هەرکە چاوەکانی کردەوە — بۆئەوەی بزانێ سەربازەکە قەناعەتی هێناوە یا نەء- کەچی لەباتی سەربازەکە دیمەنی خۆی هاوێشتە نێوچاوەکانی، مەیی، واقی وڕما، چاوانی داچەقان، بوونە چوارچێوەییێکی بێسنووری ئەو دیمەنە،زۆری

لەخۆی کرد ببزوێ، ئیرادەی بەسەر هەنگاوەکانیا نەمابوو، چاوی لەسەر دیمەنەکە لادا، کەچی خوێنی گەنجە کوژراوەکە وەك شەقازللەییێك توند بلاچەی لەچاوانی هەڵسان کە بینی خوێنی گەنجە کوژراوەکە بەباریکە هێڵی خۆی گەیاندووەتە سەر (کاڵە سپییەکانی) لەرز دایگرت، دانەوییەوە بەهێمنیو جۆرە ڕێزێ جووتە کاڵەکەی داکەند، نایە بن هەنگڵییەوە.. هەرکە چاوی بەرزکردەوە دیمەنە نوێیەکە زیاتر نزیکی ببووە، بەجۆرێ حەپەسا، تەنانەت نەیدەتوانی چاوانی، بتروکێنێ کچێ رووتو قوت کراوەتەوە، چەن کەسێ ئەم لاو ئەولایان گرتووە، دڕ بە خەڵکەکە دەدەنو بەناو شەقامەکەدا دەیگێڕن، تەمەنی (١٤-١٥) ساڵان بوو، باڵابەرزی قژ رەشی پێست سپی، ترس وای لێکردبوو هەست بەوە نەکات رووتە بەجۆرێ حەپەسان هەڵنیشتبووە سەر روخساری دەنگی لێوەنەدەهات، چاوەکانی وەك دوو پشکۆی گەش دەبریسکانەوە، ئۆقرەیان لێهەڵگیرابوو، بەهەموو لایەکا دەیانڕوانی، ئەو جووتە چاوە گەشە، لەوساتەدا ئەوەندە دڵسۆزی ئەرکی خۆی بوو بۆ هەزاریەکی ساتێ لەسەر چ دیمەنو روخسارێکدا نەدەوەستان، ئەو چاوانە چ مرۆڤێکیان بەدی نەدەکرد.. باڵیان گرتبوو بەناو خەڵکەکەدا دەیانسوڕانەوە، ناوبەناو کەسێکی (هار) خۆی رادەپسکان،، شەقێ یا زللەییێکی پیادەکێشا، کچە رادەچڵەکی سەری بەهەموو لایەکدا بائەدا، کەسێکی مرۆی نەدەبینی بچێتە هانایەوە، هەرکە جار جار سەری بەرەو ئاسمان بەرزدەکردەوە، بەجووانی چاوە گەشەکانی دەبینرا، کە چۆن ئەو فرمێسکە بێدەنگانەی

کلی چاوانی رادەماڵیو تێکەڵی ئارایشتە ئاڵەکەی سەر گۆنای دەبوو.. تك تك ئەو فرمێسکە رەنگاورەنگە بەسەر سنگیدا دادەبارێ، کچەکە بێئەوەی گیانی دەرچووبێت، بەرەنگ، بەدەنگ، بەئومێدو هیوا مردبوو، کەچی دەجولایەوە، بی ئاسا دەلەرزی، هەرکە پرچە درێژەکەی دەهاتەسەر روخساریو بەرچاوی دەگرت، بەسەر راوەشاندنی پرچەکەی بەرەو سەرشان وملی دەبردەوە لەگەڵ سەر راوەشاندنەوەیدا چەند دڵۆپە فرمێسکێ وەك تفی لەعنەت بەر روخسارو سەرولەشی دەوروبەرەکەی دەکەوت، کە بازنەییێکی سفتیان بۆ دروست کردبوو.. چ کەسێ نەیدەزانی بۆ وا لەو کچە دەکەن.. تەنها تاوانەکەی ئەوە بوو جلی میللی تورکمانی لەبەردابوو.. چاوانی کەسانی دەوروبەری تینوی خوێن بوون، شەهوەتیش هانی دەدان بەنەوسێکی دڕندانەوە سەرنجی لەشی بدەن..

هاوارو فیژەییێکی ئەحمەد لەگەڵ دەنگی (ئاخ)ی کچەکەدا تێکەڵ بوو، کاتێ کە هەرزەییێکی نەگریس بە (قامە) سكو سنگی کچەکەی هەڵدڕی وەك مریشکی سەربڕاو لەبەرپێی خەڵکەکەدا هەڵبەزو دابەزی پێکرد، بەخوێنە گەشەکەی ئەو شەقامە پیسەی رەنگ کرد.. خەڵکەکەش پێیان بەسەر خوێنو جەستەیدا دەناو دەڕۆیشتن.. جووتە چاوانی کچەش لەکاتی گیانەڵادا جۆرە پرتەپرتێکی سەیری دەکرد بەژانو ترسەوە دیمەنی ئەو خەڵکەی پێاوە، دەستە سپییەکەیو پرچە رەشەکەی لەنێو خوێنی سوورو پیسی پێڵاودا ئامێتەی جۆرە رەنگێ بوو کە هەرگیز پیسترین تاوانی لەبەر ئەو رەنگەدا خۆی بۆنەدەگیرا..

سەعاتەوەختێ لەوەوبەر ئەحمەد گەلێ دڵی چوو بووە ئەو جلو بەرگە میللیەی تورکمانەکان کە ئەوەندەی دی روخساری بێگەردو جوان، قەدوبالاّی فریشتەئاسایانی رازاندبووەوە، بەرێزەوە بەتەنیشتی یەکدی دەرۆیشتن، بەتورکمانی سرودی خۆشەویستیو دڵسۆزییان بۆ وڵاتو برایەتیو مرۆڤ دەوت، دەستە ناسکەکانیان چەپڵەی نازو خۆشەویستی لێدەدا، بەرەوتێکی ئەوتۆوە هەنگاویان هەڵدەهێنا، وەك ئەوەی (زەوی دایك) هەنگاوەکانیان ماچ کاتو زیاتر بیگوشێتە خۆیەوە ئاوها بەنەرمە رەوت شەپۆلیان دەدا، ئەحمەد لەئاستی ئەم دوو دیمەنەدا ئاگای لەوە نەما کە خەڵکەکە بەچ جۆرێ پەلاماری تورکمانەکان دەدەن، دەستبەجێ دەیانکوژن.. دوکان شکاندنو تالاّنکردن تێکەڵی خوێن رشتن ببوو.. ئەگەرچی نێوانی کورە گەنجە کوژراوەکەی بەردەمی ئەحمەدو کچە کوژراوەکە دوو سێ مەترێ دەبوو، کەچی لەنێوان ئەو دوو سێ مەترەدا شێت ئاسا بەپەلەو راکردن خۆی لەدەستی نیگای ئەو دوو تەرمە رادەپسکان، ئەمسەروئەسەری دەکرد، لەنێوانی دوو تەرمەکەدا نەیدەتوانی هەنگاو بەدیوی ئەولایانەوە بنێ.. خوێنی کورو کچەکە لەباریکە هێڵێکدا یەکیان گرت، جەمسەری پیرۆزی خوێنی تێکەڵ پەیمانیان بۆ نەوەی داهاتوو گرێدا.. ئەحمەد هەر ئەمسەروئەوسەری دەکرد، خوێنە تێکەڵەکەی نێوانی دوو تەرمەکە بۆ ئەحمەد پەرژینێکی ئەستووری درکاوی بوو نەیدەتوانی بەسەریدا بازبداتو خۆی دەربازکات، هەر ئەمسەروئەوسەری بوو، خەڵکەکە لەنێوان شەهوەتی خوێنرشتنو

لەززەتی گەوجایەتی گەمارۆیان بەخۆدابوو، ئەوانیش لەنێو پەرژینێکی ئەستووری درکاوی هەڵپەرستیو هەڵپەدا دەسوڕانەوە!!

دەنگی خوێن ئەحمەدیشی وەکوو خەڵکەکە هەراسان کردبوو.. دەنگەکە ببووە دوو بەش، یەکێکیان بەلەسەرو تینو لەدەروونی زۆربەی ئەو خەڵکەدا بوو خوێنی دەویست.. ئەوی دییان دەنگی خوێنی ئە دوو تەرمە بوو، کە ئەحمەد نەیدەزانی چییان دەوێ! یا چ گوێی مرۆڤێ بای ئەوە نەبوو حاڵییان بێ!

نەك ئەو ئێوارەیەو بەس، رۆژی داهاتوو رۆژێکی تریش وەك دەیانووت (راوە تورکمان) بوو، گەلێ جار مێژوو تاوانکاری ئاوها لەدووتوێی خۆیدا پاراستووە، بەلاّم چ جارێ نەیویستووە بەخوێنی بێتاوانان لاپەڕەکانی خۆی بنەخشێنێ، بۆیە دووبارەبووەتەوە، ئەگەر ئەوتاوانکارییەش بەخوێن نەنوسرێ ئەوا هەر دووبارەو سێبارە دەبێتەوە!

گەر جووتە چاوێکی روونبین لەو سێ رۆژەدا کەرکوکی دیبا:

ئەوا:

لەهەر رۆژێکیا دەیان کەس کوژراوی دەبینی بەگوریسەوە بەستراونەتە دوای سەیارەو بەمردوویەتی رایان دەکێشن، شەقامەو شەقامیان پێدەکەن، خەڵکەکەش بەدارو بێڵو بەرد بەدوویانەوەن..

سەدان دوکانو ماڵ بەتالاّن دەبرێن، سەدان ماڵە تورکمان بەجۆرە پارانەوەیێکی شەرم ئامێز خۆیان دەکرد بەکورد! هەزاران ماڵە کوردی

بەشـــەرەفیش بـــەرەوپیری ماڵـــە تورکمانـــەکان دەچـــوونو لـــەناو ئـــەو (خەڵکەشدا) دەیانوت: خزمی ئێمەن..

ئەحمەدیش کالەکەی لـەماڵێ دانـا، نـە شـۆردیو نـە لـەپێی کـردەوە، گەلـێ جار بۆ چەن دەقیقەیێك بەجۆرە سەرنجێکی سۆفییانە تێیان رادەما!

خەجێ هێـی رووداوەکـانی نـەبینی، بـەڵام کـەم کـەس ئەوەنـدەی ئـەو فرمێـسکی رشـت.. بـەو هـەموو سـاکارییەی خـۆی دەیزانـی مەسـەلەکە کوردو تورکمان نییە!

❊

٦

سێبەری بێزاری سەراپای داپۆشیبوو، فرمێسکە بەردینەکانی چاوی یاخی بوون، نهێنی روداوەکان ئالاَبووەنە روخساری رەنگی هەموو شتە مادییەکانی بەرچاوی گۆڕابوون، لەسەر هێ رەنگێکا هێ یەکێکیان نەدەوەستان، زەرد دەبووە سوور، سەوز دەبووە شین، سەرئەنجام لەنێو رەنگی بۆرو رەشدا مەلەی مەرگیان دەکرد.. بێهودەی ببوو بەسێبەرێ هەمیشە لەگەڵیا دەبزوا، فکری هەند تێکەڵو پێکەڵ بوو، تەنانەت بۆ خودی خۆیشی، هێی بۆ شی نەدەکرایەوە، گەلێ جار هەوڵی دەدا، سەری باسێکی دەگرت کەچی پاش چەند ساتێکی دی لەنێو باسێکی دیی بێ‌بایەخدا خۆی دەبینییەوە، بێزی لەخۆی دەکردەوە —نەك تەنها لەخۆی- بەڵکو سەراپا میللەتەکەی پۆش ئاسا دەکەوتە بەرچاو- کە چۆن وا

بێ‌قیمەت بوونو خەڵکانێکیش بەمیکرۆبو بەمایەی هەموو نەخۆشیەکی پیسی دەزانن.

(سەراپای میللەتێ بفرۆشرێ؟)

ئەمەیان بەعەقڵیەوە نەدەچوو.

- ((خوێنی زۆربەیان دۆشین، چیاو بەردیان پێ رەنگ کردین، زیندانو ئیعدامو ماڵ وێرانیان پی ئاوەدان کردینەوە، دواییش، وەك پێڵاوە کۆنێك تورهەڵدراین.. سەرانگوێلیش —نەوەك پیس بێ- نامانگرێتە خۆی!! بێزمان لێدەکاتەوە. مێژووی رەسمیش تورِی هەڵداوینەتە نێو لاپەڕە نەگریسو بۆگەنەکانیو بەنێوی (ئەڵقە لەگوێو نۆکەرو پیاوی ئیستعمارو زایۆنیەت!) ناومان دەبات)).

لەنێو بەیاننامەو هەڵسەنگاندنی پارتە پێشکەوتوخوازەکانیشدا بەبوودەڵەو بێ‌نمودو گەوجو کرێگرتە ناودەبرێین..

سەراپای میللەتێ گەوج بێ؟ چۆن؟

چەن دوژمنمان هەبوو؟ کام دۆست لەسەرمان هاتەگۆ؟ کێ دانی خێری پیادا نایین؟ شا؟ بەڵێ شا.. ئەمریکا.. ئیسرائیل.. هەندێ لەولاَتانی عەرەب.. ئەدی ئێستا؟!

بۆ دۆڕاو و بەزیو دەتوانێ پاکانە بۆ بەزینەکەی خۆی بێنێتەوە؟! نازانم چ پێشەوایەکی عەسکەری فەرموویەتی: ((جەنگ سەرکەوتنو بەزینە، بەزیویش هەمیشە لەسەر خەتادایە)).

هەرگیز ئەحمەد ئەوەندەی ئەم ساتەی تەمەنی تووڕەو دڵگیر نەبووە.. نەیزانی چۆن وا بەشەقامەکاندا دەڕواتو چۆن گەیشتە ئوتێلی (شەملاشی) چۆن لەنێو هاوڕێکانیا دانیشت! دەسەڵاتی بەسەر دەنگی خۆیەوە نەما، بێ ئاگا بوو لەوەی بەدەنگی بەرز دەدوێ:

- ئەوەی ئێوە دەیڵێن، هەرگیز نابێ وابێ

حوسێن-یش بەهەمان دەمارگیرییەوە لەگەڵ ئەحمەد دەدوا:

- بەلای منەوە چاکترە.
- نەخێر چاك نییە..
- دەڵێم مانەوەمان لەنەمان چاکترە.. رەنگە دەرفەتێکی دی..
- دەترسم ئەمیش بە (مان) بژمێرێ؟
- مانێ، بەپێوەری عەقڵی ئەم سەردەمە، ئا!!
- جا ئێمە لە چ سەردەمێکداین؟
- ئەو سەردەمەی هەستی پێدەکەین..
- ئەوەی دەمانهاڕێ؟
- هەموو سەردەمێ بەشێکی کەسانی خۆی هاڕیوە..
- جا ئێمە ئەو بەشەین؟ دەتەوێ بڵێی سەردەم وای بەسەرهێناین؟
- هەر تەنها سەردەم نییە..
- ئەی چی ترە؟
- لەمن چاکتری دەزانی..

- بەکورتی ئەم درێژدادڕییەی ناوێ.. دەبێ بەجۆرێکی دی بیربکەینەوە.. دەنا..
- دەنا چی؟
- دەنا بێز لەخۆدەکەینەوە..
- ئەم جۆرە بێزهاتنەوە زەروورەتە، بەخۆداچوونەوەیە.. مایەی خۆئامادەکردنە، ئەڵبەتە گەلێکیش بەسوودە..
- بۆ کەی؟
- بۆ داهاتوو..
- کام داهاتوو؟
- پێم سەیرە گەر وابزانی ئیدی نەماین.. ئێمە یانی منو تۆو ئەم هاوڕێیانەمان، لەتیف ئەنوەر، شێرکۆ، سەلاح، ئەمانەین، نەماین بەڵام میللەت هەر دەمێنێو هەر سەریش هەڵدەداتەوە شۆڕشیش بەرپادەکاتەوە.. راستە ئیستا بێز لەخۆدەکەینەوە رەنگە نۆکەریش بکەین، بەڵام..
- بەڵام چی؟ قوربان سەراپای مێژوو هەر بێزمان لەخۆنەکردووەتەوە؟ کەم نۆکەریو ئەڵقەلەگوێمان قەبووڵ کردوە؟ کەم جاشایەتیو خۆخۆریمان تێدا بووە؟ بۆیەکدی کوژی کەم پەنامان بردووەتە بەر چەكو پارەو توانای دوژمن؟! کەم وانەی لەم بابەتەمان هەبووە؟ نازانم دەبێ داهاتوو کەی بێ؟! دەترسم ئەو رۆژە بێ کە میللەتانی دی چ پێویستیان بە (زەمین) نەمێنێ ئەوسا داهاتووی رۆشنو گەشو بێگەردی

ئێمە دەس پێ بکات!! ئەڵبەتە تۆ لەمن چاکتری دەزانی کە، چ میللەتێ هەندی ئێمە (شۆڕشی نەکردووە)و ئاشبەتاڵی نەبینیوە.. لەدوو سەد ساڵێکدا بیست شۆڕشو بیست ئاشبەتاڵمان بینیوە.. تۆ بڵێی کاری میللەتی ئێمە هەر شۆڕش بووبێ! وابزانم چ پێویست بەو بیرهێنانەوە ناکات کە چمان کردووەو چییان بەسەرهێناوین.. رژێمەکانی تورکو عەرەبو فارسو ئینگلیز، زۆڵەکورد، تۆپ تۆپێنیان پێنەکردووین؟! هەمووشتێکی خۆمان بۆ ئەوان نەدزی.. ئازایەتی خۆمان بۆ ئەوان نەدزی.. سامان، وڵات، پیاوەتی، چیمان بۆئەوان نەدزی؟! دزی ماڵی خۆمان نەبووین؟ چ دوژمنێکمان نەیانکردینە مقاش؟ نەیانکردینە پێڵاو؟ نەیانخەساندین؟ سەرچۆپیمان بۆ کام خوێنرێژ نەگرتووە؟ ئیدی وانەو داهاتووی چی.. حەزدەکەم بزانم چ داهاتوو و وانەیەکت مەبەستە؟

- بەهەڵدا چوویت ئەگەر وابزانی مەزنی وانە لەپیرۆزی یا نەگریسی دایە، نەخێر بایەخە، سەرەکییەکەی لەوەدایە (کەسانی قوتابی خۆی) چ جۆرە رەفتار لەگەڵ سەرەنجامیا دەکەن! چ وەدەست دێنن، چی لێ فێر دەبن، چ شتێکیان پێ تورهەڵدەدا.. گەلێ جار تاقە دڵۆپە خوێنێکی بەناحەق رژاو بووەتە سەرەنجامی وانەیەکی چاك رەفتاری ئەوتۆ نەك رووبارە خوێنی میللەتێك بەڵکو دەریا خوێنێکی بەناحەق رژاو — کە سەرەنجام بەدرەفتاریو کورتبینیو هەڵچوونو تورەییو رەفتاری لەگەڵدا کراوە- بەهێزترە هەرگیز ون نەبووەو نابێ!

- دەشێ وابێ.. بەڵام بۆ ئێستاو ئەمڕۆی ئێمە من لەگەڵ پێوانەی بڕیاری ئێوەم..

- بەڵام بڕیارەکەی تۆیش زادەی سۆزو تورەبوونە، ئەڵبەتە تۆ چاکتری دەزانی ئەو جۆرە بڕیارە پەلەیە، سەرەنجامەکەی تێکەڵو پێکەڵ دەبێ..

- گەلێ جار وانییە..

- مەبەستم بڕیاری ئاوها گرنگە، کاتو هێدی بوونی دەوێ، هەرگیز بڕیاری تورەئامێز، سەرەنجامێکی چاکی نەبووە، دیارە، نەکردنی کار لەپەشیمان بوونەوەی پاش کارەکە چاکترە، ئەگەرچی سەرەنجامی کارنەکردنەکە دەکاتە سفر، بەڵام پەشیمانی لەکار دەکاتە ژێر سفر.

- باوەڕناکەم ئەوەندە بێ ورە بن..

- خۆ فێری ورە بەرزیشمان ناکەیت

- فێرکردن، نەء، بەڵام هاندان.. ئا..

(لەتیف) یەکێ بوو لەو پیشمەرگانەی کە بەوردی گوێی بۆ ئەم ئاخاوتنەی حوسێنو ئەحمەد شل کردبوو، بەجۆرە نوزەیێکی بیستراو خۆی تێهەڵقورتاند:

- بڕیار لەکاتی ئاوهادا غیرەتی دەوێ تەئییدکردنی پرسیارەکەی کاك حوسێن غیرەتو ئازایەتی دەوێ، هەروەها بڕیارەکەی ئەحمەدیش غیرەتو لەخۆبوردنی دەوێ، من بەش بەحاڵی خۆم سەرم لێ‌تێکچووە.. نازانم خۆیشم نازانم چی بکەم، بەڵام زۆرم پێ چاکە وردتر بڕواننە

مەسەلەکە، چ پێویست ناکات قسەو روداوی کۆن بجوونەوە.. ئیدی ئاشبەتاڵەو با هەریەکە بیر لەوەزعو حاڵی خۆی بکاتەوە.. بەهەرحاڵ من لەگەڵ زۆربەدام.. زۆربە چ بڕیارێ دەدات من لەگەڵیا دەبم..

ئەحمەد وەك هەمیشە گەلێ رقی لەوشەی (زۆربە) دەبووەوە، قەناعەتی وابوو پشت بە (زۆربە) بەستن جۆرێکە لەخۆدزینەوەو ترس لەمەسئولیەت، پێی وابوو ئازایەتی لەجۆری بڕیاردا بەرجەستە دەبێ، وەك فیشەکەشێتە بەڕووی لەتیفدا تەقییەوە:

- (زۆربە) زۆربەی چیتە، دەتەوێ زۆربەیان بچنە پای قەنارە، ئەویش هەر لەبەرئەوەی زۆربەتان بڕیاری (چوونەوە) دەدەن وابزانم چ کەسێ ناتوانێ رێ لە (ئیختیاری) کەسێکی دی بگرێ.. هەرکەسەو خۆی سەرپشکە، ئەڵبەتە خۆی بەرپرسیاری سەرەنجامە..

حوسێن هەستی بەسەنگو کاریگەری قسەکانی پێشووی خۆی کرد، وایدەزانی ئەوانەی بێدەنگن پشتگیری رایەکیان کردوە، لەتیفیش لەگەڵ زۆربەدایە، ئەوا ئەحمەد بەتاقە نەفەری دەمێنێتەوە.. حوسێن پشت ئەستورانە وتی:

- جا بۆ لەئێستاوە حوکم دەدەیو دەڵێی: دەچنە پای قەنارە، وادەزانم لەمەشیان هەر بەخێراییو توڕەیی حوکمی خۆتت دا.. ئەوا میری (عەفو عام)ی دەرکردووە، هەزاران پیشمەرگە بەخۆو بەچەکەوە تەسلیم بونەتەوە، هەموویانیش —بڕیار- وایە بگەڕێنەوە بۆ سەرکارو کاسبی

پێشوویان.. باشە تۆ خۆت بەر لەپێنج شەش مانگێ نەتدەووت دەبێ پایدۆسی لێبکەین..

ئەحمەد گەلی دەمارگیر بوو، رەنگی سوورهەڵگەڕا نەیدەتوانی بەوردی دان بەسەر وشەکانی خۆیدا بنێ.

- تۆ.. ت.. تۆ.. هەر بیر لەوەزەیفەو..
- وس بە.. ئەگەر ئاوها بیرم بکردایەتەوە، ئەمساڵە لەگەڵ ئێوەدا نەدەبووم.
- بەڵام لەگەڵ (زۆربەدا) بوویت.
- بۆ (زۆربە) وەزیفە پەرست بوو؟
- مەبەستم بڕیاری بەشداریکردنت زادەی بڕیاری (زۆربە) بووە بەزۆربە چیاتان هەڵبژارد، ئێستا لەم کاتە ناسکەدا دەتانەوێ زۆربە بچنەوە تەسلیم بن..
- جا چاکە گریمان لێرەدا ماینەوە، چی بکەین؟
- کەی من وتوومە لێرەدا بمێنینەوە؟
- ئەی بچین بۆ ئەوروپا؟
- کەی باسی ئەوروپام کردووە؟
- کاکی برا، گەر دەتەوێ لێرەدا بمێنینەوە ئەوا پێشەکی حەزدەکەم ئەوە بزانی (دەروازەکانیش) تامی نەماوە، ئەگەر وەك پەناهەندی بچینە ئەوروپا، ئەوەیان نەء و..

ئەحمەد نەیهێشت قسە تەوس ئامێزەکانی حوسێن ڕەوتی خۆی وەرگرێ، زوو قسەکەی بڕی..

- هەرگیز نەمووتووە لێرە بمێنینەوە، یان بچین بۆ ئەورووپا تۆ دەزانی.. هەمووتانیش دەزانن مەبەستم چییە.

- ئەڵبەتە دەزانین.. دەتەوێ بڵێی بەرگری دەکەین، چاکە ئەوان تەواویان کرد، ئەوجا نۆرەی ئێمەیە، برا جەنابت هەرزەکارانە بیر لەشۆڕش دەکەیتەوە.. کەم تۆپی تەیارە شکێنمان هەبوو؟ یا ژمارەی پێشمەرگەکانمان کەم بوو؟ ها سەدو بیست هەزار پێشمەرگە، تەنانەت سەدوبیست دکتۆرو، دووسەد ئەفسەری گەورەو چوار پێنج وەزیر، شەست حەفتا ئەدیبو شاعیر، سەداپەنجای جەماوەری کورد.. ها؟ ئا ئەمانە هێیان پێنەکرا، قوربان ئێستا دەتەوێ بەم هەشت نۆ کەسە برسیو شکست خواردەیە شۆڕش هەڵگیرسێنینەوە؟ گریمان چووینەوە بۆ چیاکان، بەچی بژین؟ کێ؟ چ وڵاتێ یارمەتیمان دەدا؟ وابزانم ئەم تەمەنەی ئێمە تەحەمولی تەنها یەك ئاشبەتاڵ دەکات.. من بۆ خۆم ئامادەنیم بناغەی ئاشبەتاڵێکی دی داڕێژم ببوورە..

ئەم قسانەی حوسێن گوللە ئاسا سۆزو عەقڵی ئەحمەدی پێکا یەکدوو جار ویستی بەتەوسەوە وەڵامی باتەوە کەچی وشەکان لەدەمییەوە نەهاتنە دەر دەیویست بڵێ:

(بۆم بکرێ زمانی ئەو کەسانە لەبن دەبڕم کە بەخەڵکانی بێگانە پشت ئەستورنو داوای یارمەتی لەبێگانە دەکەن، خۆ وابەستەی بەرژەوەندی

ئەوان دەکەن.. کەی پێشمەرگە دەروێش ئاساکانی ئێمە پێویستیان بەیارمەتی هەیە.. چ یارمەتییێك؟

ئەوە نەبوو زۆربەی زۆری پێشمەرگەکان، رووتو دەربەدەر، بێپارە، چڵکن، برسی، ماندووبوون.. چ پیشمەرگەیێك توانیبێتی بەو هەشت نۆ دینارەی —کە مانگێ هەبوو سێ مانگ نەبوو- ژەمێکی تێروتەسەل بخوات؟ سەو برسی، رۆژ ماندوو و برسی، هاوینو زستان ماندوو و برسیو چڵکن، کێو ئەسپێ لەباخەڵیان تەراتێنییان دەکرد.. ئیدی یارمەتی وڵاتانی دیی چی؟ کەی یارمەتی بۆ پێشمەرگە بوو.. هەر بۆ ئەم مەسئولو خزمی ئەو مەسئولو.. چەكو فیەکیش، ئەوا دوژمن زۆری هەیە.. نانی زۆرە.. چەكو نانەکەی ئەو، هی ئێمەیە ئەمڕۆ لەلای ئەودایە ئازاد ئەو کەسەیە لێی وەردەگرێتەوە، بکوژە لەبەرئەوەی دوژمنەکەت نانی پێیە، نانەکەش هەر هی تۆیەو ئەو دەیخوات بکوژە، لەبەرئەوەی دوژمنەکەت نانی پێیە، نانەکەش هەری هی تۆیەو ئەو دەیخوات، بکوژە، پشت ئەستووربە بەتفەنگەکەی خۆت رایی عامی عالەمی، نەك گوێ ناگرێ بەڵکو کەڕە، گەر جاربەجاریش نوزەیێکی لێوەبێ ئەوە تەنها بۆ دەسەڵاتدارانەو لەسەر ئەوان دێتەگۆ.. تفەنگەکەی خۆت دەنگی حەقە، بڕیاری نەتەوەیەکگرتووەکان دەم کون کەری (مەجلیسی ئەمنە..ن) سرودی راپەڕین.. جوانترین وشەیە، پتەوترین رستەی حەقی پێدەنووسرێ.

کەچی ئەحمەد هەر هێی پێنەوترا، هانی خۆیدا بەدەنگی بەرز بەحوسێن بڵێ: نەفرەت لەو کەسەی ئەم بیانووە دەکاتە مایەی بێدەنگیو سستی خاویمان، نەفرەت لەو زمانەی کە دەیەوێ خەڵکی رابێنێتە سەر سواڵو سەدەقە..

کەچی ئەحمەد دانی بەخۆداگرت، زۆر بەهێمنیەوە وەڵامی پرسیارەکەی حوسێنی دایەوە:

- دڵنیابن، هەر ئەم هەشت نۆ کەسە نین، سەدان، هەزارانین، تەنها چاوەڕێی بلێسەکە دەکەن، ئیدی هەر (کەڵەپیاوە) و خۆی بڕیاردەدا.. رۆڵە راستەقینەکانی شۆڕش، ئامادەن..

حوسێن بەتەوسەوە وتی:

- وابزانم پێویست ناکات موحازەرەی شۆڕشگێڕیمان بۆ بدەی..
- موحازەرە نییە، وەڵامی پرسیارەکانی تۆیە..
- لەگەڵ ئەمەشدا کە موحازەرە بوو کەچی لەسەردەمیش دابڕاوی، لەئەلفو بێی سیاسەت نەگەیشتوویت هەر باسی (خۆ) دەکەیت بایەخێ بۆ دەوڵەتانو بەرژەوەندییان دانانێی، لەکاتێکیشدا (ئێستا) خۆت کوتاڵێکی کۆنی بێبایەخی ئەو سەوداو موعامەلەیەی دەوڵەتانی.. وەك لەمەوبەر وتم لەچیت کەم بوو.. شۆڕشێکی نموونەییت هەبوو.. هەموو بەرەو چینەکانی گرتبووە خۆی، ئاغاو رەنجدەر، نیوەچەپو ئەوپەڕی چەپو نیوەڕاستو ئەوسەری راست.. کەچی ئەمەیش سەرئەنجامەکەی بوو..

وشەی (شۆڕشێکی نموونەیی) خوێ ئاسا برینەکانی ئەحمەدی چوزانەوە.. راستە لەهەندێ لایەنەوە نموونەیی بوو بەوەی بەشە هەرەزۆرەکەی جەماوەری کورد، پێشمەرگەو لایەنگری بوون، ئەحمەد بەچاکی دەیزانی شۆڕشەکەیان ئاغاو رەنجدەر، راستو چەپی لەئامێزگرتبوو، ئەویش نەك سەبارەت بەئایدیۆلۆژییێکی روونو گەش بووبێ، نەخێر، تەنها هەستی چەوساندنەوەی نەتەوایەتیو وشە ساکارو پیرۆزەکەی کوردستان یەکی خستبوونو لەیەك زنجیرەدا کاریان دەکرد، وەنەبێ هەر چینو بەرەیەکیش خۆیو بەرژەوەندی چینەکەی فەرامۆش کردبێ، هەموو هەر لەسێبەری هەستی نەتەوایەتییەوە کاروپێویستی خۆیان وەئەنجام دەدا.. ئاغا هەر ئاغا بوو دەسەڵاتیشی زیاتر بوو..

(لەملا) -لای شۆڕش- گەر راوێژکار نەبا ئەوا لەبەرگی (ئامر هێز) یا (ئامر بەتالیۆن) بەهەندێ قسەی زلو فیشاڵ، بەدرەفتارییەکانی دادەپۆشیو بەردەوامی بەپیشەی ئاغایەتیەکەی دەدا، دەستو پێو نۆکەرو دەکەر، حەرەمخانەو دیواخان، دەس لەسەر سینەو زەردەخنەی مەکربارانە، بەپۆشاکی شۆڕش —گێڕانە- داپۆشرابوو..

(لەولاشەوە) —لای میری- سەرەك جاش بوو، گوند سووتاندنو چیاگرتنی بەقۆنتەرات لەمیری دەگرت تەنانەت سەلامیشی بۆ جوندی ئەوەل دەکردو پێی دەوت سەییدی!!

دەستو پێوەنەکەیشی (چش!)

لەملا ئینتهازیو ماستاوکەر لەریزی پێشەوە تەراتێنیان دەکرد!

لەولا دەبوونە مدیر عامو وەزیری کارتۆنی.

لەملا گەورەپیاوانی مەسئولیان دەنارده داخوازی فلانەکچی فلانە ئاغا بۆ فیسارەکوڕە مەسئولی نەخوێنەوار.

لەولا واستەیان دەکرد تا کوڕەکەی فلانە مەسئولی خوێنرێژ کچەکەی بخوازێت!

لەملا بەناوی (بعثات) بۆ فێرە ئەلفو بێی مێبازی و قاچاغچییەتی کوڕی مەسئولەکانیان دەنارده دەرەوەی وڵات.

لەولا بۆ جاسوسی دەنێردرانە دەرێی وڵات.. لەقوتابخانە جاسوسییەکانی دەرێدا (مۆدێرترین) وانەی پیاوکوژیان دەخوێند.

لەملا مەسئولی گومرگ.

لەولا قاچاغچیو..

لەملا —بەستەزمانە- بەدوو ساڵ پێشمەرگایەتی فەقیرە ئارەقی شێنو مۆری دەردا تا توانی سی چل هەزار دینارێك بەیەکەوە بنێو لەشاردا خانووەکەی بۆ تەواوبکەن!!

دایکی پێشمەرگەکەش دەیووت:

- چیمان دروست کردووە.. کونجێکە، پێمانی رەوا نابینن.

لەولایش ئەوەندەی بەرتیل لەرەشو رووتان وەردەگرتو هێندێکی بۆ مەسئولە قەسابەکانی میری دەبرد تا، بەقەد مەسئولێکی قەساب بەشێ لەدەواجنو مەزرەعەو سەیارەو ئوتێلی پەیداکرد! ئیدی ئینتهازییەکان چ لەملا یا لەولا بازاڕیان گەرم بوو و پەکیان نەدەکەوت..

ئەحمەد گەلێ دڵنیابوو کە شۆڕشەکەیان بەهەردوو بارەکەیدا نموونەیی بوو.. دەستو پێو نەفەر پێشمەرگە سادەو بەجەرگەکەیش، بەگوڕتر، دڵسۆزتر، لەخۆبردووتر لەمەیداندا بوون.. دەزگاییێکی داپڵۆسێنەریش، چەندین جەللادی راهێنابووە سەر (مۆدێرنترین جۆری ئەشکەنجەی سەدەی بیستەم) بێنمودو شەلاتی شارانی گرتبوە خۆی، بەندیخانەکانی خەلانو رایات، لە چ زیندانییێکی شۆڤێنیەکان کەمتر نەبوون، تەنانەت دێی دەربازبوونی وشەیان نەدەداو ئیعدامیان دەکرد.. خۆ ئەگەر هەندێ — خێرەومەند- نەبان ئەوا (رەئوف —یان) لەسەر چیرۆکێ سەرنگون دەکرد، یا بەقەد ژمارەی وشەکانی چیرۆکەکە شەقیان تێهەڵدەدا، دەبوایە کەسیش باسی نەکات، خۆخەریك بوو حوسێن-یش بەهەمان دەردی حوسێنی کەربەلا ببەن.. لەم لایەنەشەوە گەلێ نموونەیی بوو!! لەلایەکی دیشەوە لەئەوپەڕی نموونەیی خۆی دەنواند، هەزاران (بەرگری میللی) زۆربەی هەرەزۆریان بەپارەی خۆ چەکیان کڕی بوو هەموو خزمەتێکیان دەکرد.. میللەتیش بەتایبەتی لادێ نشینان، نەك بەنانو ئاو بەڵکو بەخوێن لەگەڵ شۆڕشدا بوون.. شۆڕش ئاسۆی رونیان بوو، هیواو ئومێدیان بوو، شۆڕشی شەقڵ بوو پیاوەتی نیشان دەکرد، خۆ خەڵکانی شارانیش زۆربەیان لەپیشمەرگە کەمتر نەبوون..

ئەحمەد هەند دڵنیابوو لەنموونەیی شۆڕشەکە ئەوەندە دڵنیا نەبوو لەئینسانیەتی خودی خۆی، بۆیە بەدان بەخۆداگرتنەوە وەڵامی حوسێنی دایەوە:

- بەڵێ نموونەیی بوو.. ئەوەتا سەرەنجامەکەی شاهیدێکی چاکە!!

(لەتیف)و (ئەنوەر) لەم گفتوگۆیە حەوسەڵەیان چوو بەیەك دەنگ وتیان:

- بیبڕنەوە.

لەتیف زیاتری وت:

- ئەمان وت کاری کۆن بەبا نەکەین.. ئەم کەشە کەشمەی ناکەین هەرکەسەو خۆی بەرپرسیاری کاری خۆیەتیو..

ئەنوەر نەیهێشت لەتیف قسەکانی تەواوبکات.

- من چاوەڕێی بڕیاری کەس ناکەم.. من بڕیاری خۆم ئەوەیە، گەر حکومەتی عێراق بشمکوژێ.. هەر ئەوم پێچاکترە!

ئەحمەد بەهەمان دەمارگیریەوە بەئەنوەری وت:

- خۆزیات بەمردن دەبێ.. چۆنت دەکوژێ.. هەموو ساتێك دەبێ بەمردنێ، لەرۆژێکدا دەیان جار دەمری.. لەبیرت نەچێ تەسلیم دەبی.. دەشزانی تەسلیم بوونەوە یانی چی؟

- دەزانم.. بەڵام لەم وەزعە باشترە.

- لەگەڵتام، لەم وەزعە باشترە.. لەهەردوو باشتر ئەوەیە، تا ئاسنەکە ساردنەبووەتەوە کارێ بکەین ئەشکەوت.. چیا.. بەفر.. ئەمانە کەرەستەی سەربەستین.. راستە بەئاسانی ناتوانین سەربەستی بۆ میللەت دابین بکەین، بەڵام هەر هێ نەبێ بۆ ئەم وەزعو حاڵەمان لەنێو بەفرو چیاو ئەشکەوتدا سەربەست دەژین بەسەربەستیش دەمرین..

ئەنوەر بەتەوسەوە وتی:

- تۆ بۆ سەربەستی خۆت بیردەکەیتەوە..

- ئەڵبەتە.. لەم کاتو شوێنەدا سەربەستی خۆم لەیاخی بووندا بەدی دەکەم، تا یاخی بم سەربەستم، دەنا مل کەچ دەبم.

- یاخی بوون هەر لەپێناوی یاخی بوون؟

- نەخێر یاخی بوون، لەتەسلیم بوونەوە لەملکەچی، لەسەر شۆڕیو پەناهەندەیی، لەشا و شێرو خورشیدو جامبازانی بازاڕی کوردایەتی لەدیوەخانی مەسئولە بەزیوو پەناهەندەکان، لەبەزەییو تەوسی خەڵك، لەچارەنووس، لەبێسەروبەری، لەئاشبەتاڵ.. یاخی بوون لەبێدەنگی.. من سەربەستیم لەیاخی بووندا بەدی دەکەم، یاخی بوونیش خوێنی سەربەستی دەوێو تاقە بناغەی وجودە..

- چاکە منیش بەپێی نیسبەتی سەربەستی بەتایبەتی سەربەستی خودیم، ئەو جۆرە سەربەستییەی بۆت هەڵبژاردووم رەتدەکەمەوە!

- ئەوە کەیفی خۆتە سەربستی، سەربەستی لەرەفتارو بیرکردنەوەدایە.. بێ ئەمە هەست بەئینسانیەتی خۆم ناکەم.. گەر خواردنو خەو، ریتنو پەڕین، پاکانەی (مان) بێت، ئەوا تف لەو مانە.

حوسێن بۆئەوەی کۆتایی بەم قسانەبێنێت بەپێکەنیەوە وتی:

- دەی ئەوەی ناوێ.. بابەرەو مەیخانەو.. بکەوینە رێ.. کەی بخوێنەوە؟ کەی بڕشێینەوە.. کەی جنێو بەحکومەت بدەین!!

چ جارێ ئەحمەد، ئەوەندەی ئەو پێکەنینە تەوس ئامێزە قێزی لەپێکەنینی ناوەخت نەهاتبووەوە، هەر بزەیێکی هەریەکەیان جۆرە

تیرێکی ژەهراوی بوو فیکرو دڵو سۆزیان ئەنگاوت.. نەیویست هیچ بڵێ، لەگەڵیاندا نەکەوتە رێ، جێیان هێشت، لەجێیەکەی خۆی نەجولایەوە پەیتاپەیتا جگەرەی بەجگەرە دادەگیرساند قەد چاوەڕێی ئەم جۆرە هەڵوێستو وەڵامەی ئەم هاوڕێیانەی نەدەکرد.. ئەم ئێوارەیە بەرلەوەی لەشاری (مهاباد) لەئوتێلی (شەلماشی) ئەم دانیشتنە سازدەدەن، دنیای لێهاتبۆوە یەك، خۆی بەناشایستەی ژیان دەزانی، ئەویش سەبارەت بەوەی لەمەیدانی (چوارچرا)دا دوو پێشمەرگەی رەنگبواردووی بینی، دەیانی ناسی سەروڕیش هاتوو، بێمەیل، گرژ، کاس، یەکێکیان بەئەحمەدی وت:

- ئەرێ چۆن بەشەووڕۆژێك وامان لێهات، بەفریش باین چەند مانگێکی دەویست بتوێینەوە..
- ئیتر..
- چی ئەکەن؟ مەبەستم چی ئەکەیت؟
- جارێ نازانم.
- ئێمە بڕیاری خۆمان داوە، گەر رێمان لێنەگرن دەچینەوە بۆ ئەودیو
- تەسلیم دەبنەوە؟!
- ئەی چی بکەین؟
- نا.. نازانم.. کەیفی خۆتە..

پێشمەرگەکان رۆیشتن، ئەحمەد لەچەقی مەیدانەکە بۆ چەن دەقیقەیێك بت ئاسا وەستا.. گەلێ جار لەشیعرو چیرۆکی کوردیدا ناوی (چوارچرا)ی

بەرچاوکەوتبوو، ئەگەرچی جارجار لەقەوارەی (ناو)و (جێ) دەردەچوو، بەڵام ئەمجارە (چوارچرا) ناوو و جێ نییە، برینێکی تیراوی ئەم نیشتمانە لەخۆچووەیە، خوێنو کێم دادەڵێنێ، ئەم جارەیان (شتێکە) تێکەڵ، لەیەك کاتدا بەرینی هەموو دنیاو چکۆلەیی ژوورێکی بەندیخانەی هەبوو.. لەنێو مێشکی ئەحمەدا لەنگەری گرت، بەبەرینی (زەمان) رێکە خوێنی گەشو ئومێدی پێ شێل کراو و هیوای تاساوی پێوەئالابوو.. هەرچی ئەو قەنارانەی مێژوو هەیە کە ئنسانی چەوساوەی پێهەڵواسراوە، لەبەرچاوی ئەحمەدا، مەیدانەکەیان تەنی بوو.. هەزاران قەنارە، رەش، زەرد، سپی، هەر قەنارەو شەهیدێك.. هەر شەهیدە پیتێ، لەتەنیشتی یەکەوە ببوونە رستە، رستەکانیش کتێبێکی والابوون..

ئەوەی لەهەر سەدامو شوێنێکدا، لەکۆیلەیی یاخی بووەو لەسێدارەدراوە، ئەوا وێنەی دووەمی سێدارەکەی وەك (ئەشیر) لەبەرچاوی ئەحمەدا بەرجەستە بووە، هەریەکەو بەرگی کۆلکەزێڕینەیان لەبەردایە.. لەئاستی گەورەیی ئەواندا ئەحمەد سەری داخست، مەیدانەکە لەبەرچاویا ئەوەندەی ژوورێکی (ئینفرادی) لێهات، کاس بوو، هەزارەها جۆرە دەنگ لەنێو سەریا دەزرنگایەوە، هەموو دەنگی ئەوکەسانەی مێژووبوون، کە لەژورێکی تاریكو چکۆلەوە بەرەوقەنارە هەنگاوی سەربەرزییان ناوە.. ناڵەو تاسە، خەونو ورێنەیانی دەبیست، رەنگو سیمای ورەئامێزیانی دەبینی.. هەست بەبێنرخی ئینسان بەمێشکیا گوزەری کرد، پرسیارێکی گەمارۆدراوی بێوەڵام گێژی کرد، ئەویش بۆ چ داروبەرد، تۆڵەکەو کا،

پەین‌و ریتن نرخی هەیە؟ ئەدی بۆ ئینسان، ئینسانی رۆژهەڵات، ئەمریکای لاتین‌و وڵاتانی سێ‌و چوارو پێنج‌و سەد.. بەتایبەتی ئینسانی کورد نرخی نەبووە، چ گوێیەکی نەتەوە یەکگرتووەکان نەیبیستوون، خوێنیان نرخی نییە، کوژراوە، هەر لەبەرئەوەی کورد بووە ویستوویەتی وەکو ئینسان بژی.. ئابڕوی براوە.. دەربەدەرکراوە.. خەسێنراوە، نۆکەری نۆکەرانی پێ‌کراوە، هەر لەبەرئەوەی کورد بووە! دۆست‌و نەناس هەر بەم دەردەی بردووە.. چ نەماوە پێی نەکرێ، لەخاك بێ‌بەری، لەوردترین پێویستی ئینسانی بێ‌بەری.. بەشایستەی ژیانی (سەگ ئاسا)ی نازانرێ هەر لەبەرئەوەی کوردە.. ئیدی ئەگەر بۆ (مان)و سەربەستی یاخی بێ، بکوژرێ، بۆ لەرێ دەرچوو دڕندەو انفصالی خوازو.. و.. و.. بێ بۆ؟

بزەیێکی خەجاڵەت ئامێز بووە وەڵامی ئەم پرسیارە ناوەختەی، هەر کە سەری هەڵبڕی، حەپەسا لەرز دایگرت، یەکسەر (سێ قەنارەی ئەثیری) خۆی هاویشتە ناو دیدەکانی کە وەك دوو پشکۆی دۆزەخ دەبریسکانەوە: قازی‌و سەیف‌و سەدر بوون، لەکبریائی عیساو برایمی نێو ئاگردا بوون، ورە لۆمۆبا ئاڵابووە جەستەیانەوە..

بیست‌و نۆ ساڵی رەبەقی بەر لەئێستا قازی‌و سەیف‌و، سەربەرزانە چوونە پای قەنارە، پێڵاوەکانیان کەوتە ژوور سەر دوژمنانی ئینسانی کورد.. بسیست‌و نۆ ساڵ لەمەوبەر، کۆماری روخا پاش ئەوەی بۆ ساڵێ دنیای رۆشنی بینی، سەرنگون کرا، فرۆشرا، بەرژوەندی دەوڵەتان، بیرە

نەوت، سیاسەت بازان، کۆمارو خوێنی کوردیان پێایەوە.. ئیدی پەناهەندەیی‌و دەربەدەری، هەزاران تفەنگی سەروخوار لەکاروانێکی نەسرەوتدا، خاك‌و وڵاتیان سپاردە نەوەی دوای خۆیان.. ملی رێیان گرتەبەر..

مهاباد، مەهابادی قورقوشمیان بەسەری شادا توانەوە وێنەی قازی دەرکەوت.. شا ترسی نەما!

هەرکە هاورێکانی ئەحمەد بەرەو بار کەوتنەرێ ئەحمەد بەجۆرێکی سەیر هەستی بەتەنهایی کرد تەنهاییێکی ئەوتۆ کە دارو دیوارو تفاقی ئوتێلەکەی بەنامۆ دەزانی، چاو لەسەری دا نامۆ ئاسا شتەکانی بۆ دەبینی، گوپەکانیشی وەك ئەرکی ئەندامی لەش تەنها دەیبیست، سەر، بار بوو بەملیەوە، دەست‌و پێ بەلەشیەوە وەك شتێکی زیاد دەکەوتە بەرچاوی، هەستی دەکرد خاوەنی هیٚ شتێ نیە، تەنانەت خەون بۆ خۆی نابینێ، یادەکانی هی خۆی نین مێژوویش توری هەڵداوە، سۆز، بێز لەو دڵەی دەکاتەوە، بیر لەنێو ئەو مێشکەیدا خۆی بەنەگریس دەزانێ، زەوی‌و رێگا، نایانەوێ هەنگاوی قاچەکانی لەپشت گرن دەم‌و دگان‌و زمان ئامێر ئاسا ژەنگ گرتوو بوون.. بۆ چەند ساتەوەختێ بیری خودکوژی بەبەرچاویا گوزەری کرد ئەو هاورێیانەی وەبیرهاتەوە کە چۆن –هەرکە هەواڵی ئاشبەتاڵیان بیست‌و دڵنیابوون- خۆیان کوشت.. ئەگەرچی ئەوکاتە دەیووت:

(ئازاە ترسنۆکی)

بەڵام ئێستاو کێ ئازاو ترسنۆك گەلێ بەئازایان دەزانێ لەهەمان کاتیشدا بەخۆپەرستو خۆویست دەکەونە بەر فکری..

(بەڵێ.. ئەوەندە خۆیان خۆش دەویست، نەیانویست رۆحی ماندوویان زیاتر ماندووتر بکەنو چاویان بەم بێ سەروبەریو بێ ورەییو بەزینە بکەوێ..) گەلێ خۆی هاندا.

دەبێ بەهیوا بم، بەزین ئەوە نییە دۆڕابم بەزین ئەوەیە خۆ کاری دۆڕاندن مەیسەر بکەم بەزین ئەوەیە خۆم خۆم ببەزێنم.. با داگیرکەر هەموو شتێکم داگیر بکات، خاك، ماڵ، ئابڕو، سامان، بەڵام با خۆم رێی داگیرکردن بوی دەروونی خۆم خۆش نەکەم! نەخێر نەبەزیووم.. راستە راستە ئەمڕۆ دۆڕاوم بەڵام نابەزم!

بەم وشە گیان بەخشانە ئەحمەد هانی خۆی دەدا، چاو و سەرو سەراپای ئەندامەکانی لەشی کەوتنە ژێر ئەم ئیرادەیەی.. هەست بەبوون ختوکەی دەدا بەرەو یاد، هەر یادێ بێهەنگاو بنێ، دڵنەوایی خۆی پێبداتەوە، بەرەو چواردەساڵی رەبەقی بەر لەئێستای چوو، بەرەو ئەو رۆژە مەزنەی ئەیلولی ١٩٦١ گەڕایەوە کە: بەشێکی تەواوی کوردەکانی کەرکوك تووشی شاگەشکە ببوون، لەهەموو کوچەو ماڵێکدا لەهەموو چایخانەو مزگەوتێکدا، یەکەم تەقەی (دەربەندی بازیان) سەر باسی ئاخاوتنو پلیتەی ناخ تەقاندن بوو.. تەنانەت بودەڵە بێ نمودەکانیش سەرەنجامیان لەو ئاسۆیە گیرکردبوو کە کوردان —پاش تاقیکردنەوەی هەموو زمانێ- بەزمانی تفەنگ داوای مافی زەوت کراوی خۆیان دەکەن.. رۆژی

سەربەستیو سەرفرازی قەد تامو چێژی یەکەم رۆژی —دەستپێکردنی شۆڕش- نییە یەکەم رۆژی شۆڕش ئەو دەلاقەیەیە کە دنیای ئازادی لێوەدیارە، یەکەم هەنگاوی بۆ دەنێ بەرەو رۆشنایی دەکەوێتە رێ.. ئیدی پیاو ئەو پیاوە بوو پێشمەرگە بێ، یان یارمەتییان بدات، یا دۆستی، یا ناسیاوێکی پێشمەرگە بێ.. خەڵکانی کورت بینیش، هەروایان دەزانی پێنجو دوو رۆژێکە یان حکومەت دەڕوخێ یان کوردان خامۆش دەبنەوە بۆیە زۆر بەگەرمییەوە سەیریان دەکرد یا زۆر بەساردییەوە دەیانڕوانییە شۆڕش..

بۆ ئەحمەد، رۆژانی یەکەمی شۆڕش گەشترینو بەتامترین رۆژانی تەمەنی بوو، ئەو چەند مانگەی لێنەدەگوزەری تا لەپاڵێوراوییەوە بووە ئەندامی یەکێتی قوتابیانی کوردستان.. بەجۆرێکی ئەوتۆ تێکەڵی رێکخراو و شۆڕشی نەتەوەکەی ببوو، وایدەزانی، دەبێ شۆڕش بزانێ بەیانی چی خواردووەو ئێوارەش چی دەخوات.. رۆژانێکی گەلێ بەتامی ژیانی ئەحمەد بوو لەچەتوونیو هەڵشەییەوە بەرەو ئارام بوونو هێمنی مەشقی دەکرد.. گەلێ بەسوێی خۆفێرکردن بوو، زۆری دەخوێندەوە، خۆی ماندوو دەکرد بەڵام وەك خۆی پێی لێدەنێ چ کتێبێ، چ باسێ هەندەی وشە ساکارو بێگرێکانی خەجێی دایکی کاری تێنەکردبوو. سیحری وشەکانی خەجێ لەسادەییو راستگۆییدا بێهاوتا بوون، درێژترین باسی بە سێ چوار رستەی کورت کورتو سفت کە زادەی بنەمایێکی پتەو ئامێتەی ئەزموونێکی خودی چڕ بوون، گەلێ جاریش بە (ئا) یا (نەء)

رای خۆی دەسەپاند.. بەکورتی خەجێ مامۆستای هەموو وانەکانی ئەحمەد بوو.. رودە وردە ئەو رۆژانەی وەبیری خۆی هێنایەوە: کە ساڵی ١٩٦٣(حەرەس قەومی) یەکان مەحمودی زڕباوکیان لەرەشبگیرێکدا گرت.. چەند مانگێکیش لەگەڵ خەجێی دایکیا بەپرسو سۆراخو کوناوکونیان، دەکرد لەم پۆلیسخانە بۆ ئەو پۆلیسخانە.. نەك تەنها مەحمود بەڵکو سەدان کەسی دی بێسەروشوێن کران، ئەویش تەنها لەبەرئەوەی کورد بوون سەرنگون کران —مەحمود تەنها هەر ئەوەندەی دەزانی: خواو پێغەمبەر، رۆژی حەشر، بەهەشتو جەهەنەم، پێنج فەرزە نوێژ، رۆژووی رەمەزان، بەیانیان بەرەو کار، ئێواران لەگەڵ چەند ناسیاوێکدا لەیەکێ لەچایخانەکانی گەڕەك یەك دوو دەست دۆمینەکردنو گەڕانەوە بۆ ماڵو کاری سبەی.. هەرکە ئەحمەدو خەجێ لەنەمانی مەحمود دڵنیابوون، ئیدی ژیانیان بەجۆرێکی دی دەستی پێکرد.. ئەحمەد بەرۆژ کرێکاری دەکرد، شەوانیش دەچووە قوتابخانە، گەلێ شەویش تا بەرەبەیان کتێبی دەخوێندەوە، لەکاری رۆژانەیدا لەنێو دنیای کرێکاراندا گەلێ خۆی ماندوودەکرد بەزمانی سادەو بەزەینی ئەوان درکی خۆی و شتە بەسوودەکانی نێو کتێبە قەدەغەکانی —بۆ باس دەکردن شیدەکردنەوە، ئێوارانیش هەر بەهەمان نەفەسەوە لەنێو قوتابییانی شەودا بەردەوامی بەقسەکانی دەدا، هەموو غەمێکی کورد بوو لەچەند رستەیەکدا بیروبۆچوونی خۆی دەردەبڕی، ئەگەرچی هەموو غەمێکی کورد بوو، چەند جارێکیش بەم شێوەیە رای خۆی دەردەبڕی:

- (بەڵێ.. ئەوەندە کوردم، تا کورد ژێردەستەو چەوساوەیە، تاکو کورد لەبەرئەوەی کوردە دەکوژرێو دەربەدەر دەکرێ، خاکی لێزەوت دەکرێ، بەبێگانەو مێمڵ دەزانرێ.. کوردم.. دەنا، گەر کوردیش وەك چکۆلەترین میللەتانی دی مافی سەربەستیو چارەنووسی خۆی بەدەستی خۆیەوە بێ.. ئەوسا من سەر بەئەو نەتەوەیەم کە لەوپەڕی دنیادا، لەنێو هەر پێستێکدا بن، رەش، زەرد، سپی هەر زمانو ئاینێکیان هەبێ، مادامێکی چەوساوە بن لەبەر رەنگو نەژادو مافی چارەنووسی خۆیان دەکوژرێنو دەکوژن، من سەر بەو نەتەوەو خاکەم..).

چ خۆشیەك، ئەوەندەی رۆژانی کۆبونەوەی ئەحمەد، خەجێ دڵخۆش نەبوو، دەیزانی (ئەمان) بەجۆرێکی دی وەکوو ئەوەی (زووی) لای خۆیان نییە.. خەجێ پاش هەموو کۆبوونەوەییێك بەهەموو سۆزو خۆشەویستیی لەسەر داوای ئەحمەد بۆ مواجهەی بەندەکانی هاوڕێی ئەحمەد دەچوو، نامەی دەبردو نامەی دەهێنا.. بەیاننامەی بڵاودەکردەوە، تاقە رۆشنایی خۆیو ئەحمەد سەراپای هەموو ئینسانی چەوساوەی لەتروسکایی گڕی تفەنگەکانی پێشمەرگەی کوردستاندا بەدی دەکرد.. خەجێ لەیەك دوو ساڵێکدا بەعەشقەوە خۆی فێری ئەلفو بێ کرد، گەلێ جار ئەحمەدی ناچاردەکرد هەندێ باسی ئەو کتێبانە بکات وا دەیانخوێنێتەوە ژیانی لا رونتر بوو، گەلێ شت کە جاران بەلایەوە نهێنی بوو، بۆی ئاشکراو روون بووەوە. هەرگیز شەرمی نەدەکرد لەو شتانەی کە نەیدەزانی، بێپەروا دەیپرسی.. ئەگەرچی دەسهاتی رۆژانەی ئەحمەد بەشی دەکردن، کەچی

بەوە قایل نەبوو، دەچوو کاری دەکرد، نانەوایی‌و جلشۆری ماڵانی دەکرد، سەرە مانگان ئەحمەدی ناچاردەکرد نیودیناری رەنجی خۆی لێ‌وەرگرێ.

- کورِم ئەمەیش مانگانەکەی منە.
- ئاخر دایکە من‌و تۆ فەرقمان نییە.. من ئابوونەی خۆم.. یانی هی خۆم‌و خۆت دەدەم.
- نەء تۆ جیایت‌و منیش جیام.
- ئاخر ئەوان پێویستیان بەم نیودینارەی تۆ نییە.

هێ قسەیێك ئەوەندەی ئەو قسەیەی ئەحمەد دڵگیری نەکرد بەدەمارگیرییەوە دەیووت:

- چۆن پێویستیان پێ نییە.. هەر نەبێ ئەم نیو دینارە پارەی سێ چوار فیشەکە!!

بەمەش نەدەوەستا، وردە وردە لەنێو ژنانی گەرەکدا پیتاکی کۆدەکردەوە، بەتانی‌و جل‌و بەرگ‌و پێویستیی دیی کۆدەکردەوە، بەئەحمەدی دەوت: کورم بەپەلە بیان نێرە، پێویستیانە!!

خەجێ بەختەوەری خۆی لەوە ئەنجام هێنانی کاری بۆ شۆرِش دەبینی، گەلێ جار شەوی دەدایە دەم رۆژ، قەمسەڵەی دراوی دەدوریەوە، ئەم گەرەك‌و ئەو گەرەکی دەکرد، تەنانەت دەچووە لادێ، پۆستەی دەهێناو دەبرد.. ئەم یادانە بەبەرچاوی ئەحمەدا گوزەری دەکرد، زیاتر دایکی بەلاوە خۆشەویست تر بوو، ئەورۆژەی وەبیرکەوتەوە کە خەجێ دەیویست ناچاری کات‌و ژن بێنێ‌و لەسەرخۆ بەئەحمەدی وت:

- ها، کورِم چیت وت؟
- دەڵێم زووە.. یانی بۆ من زووە..
- نەخێر.. زوو نییە.
- هێم نییە.. با قوتابخانە تەواو بکەم.
- ژن رێی خوێندن لەپیاو ناگرێ.. گەر پیاو مەبەستی بێ دەتوانێ ژنیشی هەبێ پیریش بێ بخوێنێ‌و فێربێ.. کێ دەیووت من لەم تەمەنەدا فێری خوێنەواری دەبم؟
- مەبەستم ئەو خوێندنە نییە.
- ئەم خوێندنە بۆ ئێمە مەبەستە.. نان بەهەر جۆر بێ پەیدادەبێ.. بەڵام..
- چی؟.. قسەکەت تەواوکە.
- خوێندن لەپێناوی ژیان ویستی‌و سەربەرزی ژیان جیاوازە لەخوێندنێ بۆ نان‌و پایە بێ..
- دەشێ هەردووکیانیش بەیەکەوە بێ..
- دەشێ بەڵام بۆ من‌و تۆ (ئێستا) نەء.
- دایکە حەزدەکەم لێم تێ‌بگەی..
- تاقە ئومێدێکم هەیە بۆمی وەجێ بێنە.. داخەکەم پیاو نیم دەنا رووم لەتۆ دەنا.. دەڵێم نەسرین بخوازە..
- دایکە لە چ سەردەمێکین؟
- دەزانم دەڵێی چی.. دەبێ کورِ ژن بۆ خۆی بێنێ.

- ئەڵبەتە.

- وەك وتم نەك حەزدەكەم، بەڵكو ئومێدمە كە تۆ نەسرين بخوازيت.

- ئاخر دايكە..

- بێدەنگ بە.. نامەوێ تۆيش بێعەقڵ بیو كەرانە بيربكەيتەوە، نەسرين لەگوڵ پاكترە..

- ئەمەيان دەزانم بەڵام..

- قسەی بێسەروبەر مەكە.. وەك قسان دەكەی رەفتاريشت لەگەڵ قسەكانتا بەهەمان بێگەردييەوە بخەڕوو.. من نامەوێ هەر قسان بكەیو بەس.. نامەوێ هەر كۆبونەوە بكەی.. هەر بخوێنيتەوەو بەس.. راستە من وەكوو تۆ قسان نازانم، ئەمە مانای ئەوە نييە كە نازانم چاك بيربكەمەوەو چاكيش رەفتار بكەم.. دەڵێم ئەگەر لەگەڵ كچێكی ديدا.. يانی..

- دايكە.. خۆت دەزانی هەر لەبەيانيەوە تا ئێوارێ كرێكاری دەكەم، ئێوارانيش مەكتەب.. ئيدی كچی چی!

- دەڵێم، حەقی خۆتە.. بەڵام وەك خۆت دەڵێی چ كچێ.. يانی.. دەڵێم نەسرين بخوازە.

- دەڵێم جارێ.. بۆ من زووە..

- زووە راستە.. چارەنووسمان ناديارە راستە، بەڵام گەر كەسانی وەك تۆ نەبێ من چ كەسێ بەشايستەی نەسرين نازانم.

- دەڵێم نەسرين.. يانی ئەو.. خەريكی بەخێوكردنی باوكييەتی،، باوكيشی ئيفليج بووە.. جگە لەنەسرين كەسيشيان نييە خزمەتی بكات.

- جا كێ دەڵێ تۆ نەسرين لەباوكی جيادەكەيتەوە رێی خزمەتكردنی لێدەگری؟

ئەگەرچی ئەحمەد لەلای خەجێو هاوڕێكانی خۆيدا وەك كەسێكی شۆڕشگێڕ و لەخۆبوردوو خۆی دەخستەڕوو، كەچی هێشتا هەندێ رەگی نەريتو رەوشتی باو لەدەروونيا ريشەكێش نەكرابوو.. دەيويست بەهەربيانوويێك بێت ئەم بيرە لەمێشكی دايكيا هەڵكەنێ.. كەچی پاكانەيێكی ئەوتۆی بەهێزی نەبوو بەرپەچی قسەكانی خەجێی پێبداتەوە.

نەسرينو دايكو باوكی (حەرەس قەومی) يەكان لەبەر مچەی برای نەسرين —كە گوايە شيوعيە- لەترسی رژێم چووبووە نێو پێشمەرگەوە.. هەموويان گيران، نەسرين —يان لەقوتابخانەوە بەرەو بەندیخانە برد لەپۆلی پێنجی ئامادەيی بوو نەيدەزانی دايكو باوكيشی گيراون پاش چەند رۆژێ دايكی لەژێر ئەشكەنجەدا دەمرێ.. ئەوەی بەو باوكە نەخوێندەوارو بەستەزمانەی دەكەن مەگەر هەر لەدەستی (ئەوان) بێت.. ئيفليج دەبێ..

پاش يەك دوو هەفتە، ئەحمەد نەيزانی چۆن عيشقی نەسرين سەراپای داگرتووە.

ئەمشەو ئەحمەد بنميێی ژووری ئوتێلەكەی لێبووە بەو نامەيە كە — پاش يەكدوو نامەی ئەحمەد نەسرين بۆی نووسيبوو.. ئەوا بەوردی لەنميێكە دێڕ بەدێڕی نامەكە دەخوێنێتەوە.

(ئەگەر ببووری —لەبەر هەندێ هۆی سەرەکی کە پەیوەستە بەبیروڕاو بۆچوونی خۆمەوە بەرانبەر بەژیان.. یەکسەر ئەم نامەیەم بەم وشەیە دەست پێدەکەم:

ببورە بەتۆ قایل نیم.. قایل نیم بەتۆ شوو بکەم.. گەر نەشپرسی من خۆم وەڵامت دەدەمەوە، دەمەوێ هەندێ حەقیقەتی زۆر شتت بۆ ئاشکرابکەم ئەویش نەك لەبەرئەوەی بەزەییت بەلای خۆمدا ڕاکێشمو دڵت بەمن بسووتێ.. نەخێر.. بێ پێو پەنا، لەسەرەتادا حەزم کرد بەوشەی (برا) دەست بەنووسین بکەم.. کەچی ڕەگی هەندێ لەنەریتی کۆمەڵایەتی تا (ئێستا)یش لەناخمدا چنگی لەزۆر شت گیرکردووە، جۆرە ڕەشبینییێکی ئاڵانۆوەتە هیواکانم، بۆیە ڕاستەوراست، بێ ناوو نازناو هێنان دێمە ناو باسەکەوە:

لەنامەکەت، نوسیبووت: گەر بەمن قایل بیت، دەمەوێ بتخوازم، دەربەستی هێ شتێك نابیێم، بەڵکو شانازیت پێوەدەکەم کە نموونەی داوێنپاکیو بێگەردیتو هەمیشە سەربەرزیت.

لەلایەکەوە دڵم بەم قسەیەت خۆش بوو لەلایەکی دییەوە ئەو ڕۆژانەی وەبیرهێنامەوە کە لەئەوپەڕی بێدەسەڵاتیو بێهێزی —لەشدا- زمانم چووبووە بەست، وەك ئامێرێ بەدەستی گورگانەوە ئەمسەروئەوسەریان پێدەکردم، برینمی کولانەوە.. ڕەنگە بپرسی بۆ.. بەجێیە..

ئێستاکێش لەبەرئەوەی —کاتێ ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم- روخسارم نابینی کە چۆن دەگۆڕێو چ جۆر هەناسەبڕکێیەك رووم تێدەکات، زمانو

قەڵەمەکەم تەتەڵەدەکەن.. لەبەرئەوەی لەم وەزعەدا نامبینی، بۆیە ڕێ لەشەرم دەگرمو دەڵێم (خۆشم دەوێی)! دوورنیە، کە ئەم نامەیەم دەخوێنیتەوە لەخۆت بپرسیو بڵێیت، ئەمە چ جۆرە خۆشەویستییەکەو (قایل نەبوون بەژنو مێردی (بووەتە) بەرو (خۆراکی).

ببورە، من وەڵامی ئەم پرسیارەشت دەدەمەوەو دەڵێم.. دواپلەی خۆشەویستیە..

دووبارە ببورە، دەڵێم: ئاستی بیروباوەڕت هەرچەندێ بێ، گەر بەحەوت ئاوی بەهەشتیش شۆرابێتەوە، بەڵام هێشتا خڵتەی نەریتی گەنی کۆمەڵ لەنێو دڵە بێگەردەکەتدا نیشتووەتەوە، ناڵێم لەسەرنجو قسەو قسەلۆکی خەڵکی، لەتانەو توانجیان دەترسیت.. نەخێر.. تۆ ترسنۆك نییت.. دەزانم بێدەربەستیت بەڵام، هەرکە هەستت کرد بەسوکیەوە سەیرت دەکەن- هەر لەبەرئەوەی کەسێکی من ئاسات خواستووە- ئەوکاتە غەمێکت دەبێتە هەزار غەم.. غەمێ بۆ منو غەمێ بۆ خۆتو غەمێ بۆ سوکی بیرکردنەوەی ئەو هاوڕێو هاوزمانانەت کە بەم چەکە پووچە لەگەورەییت دەدەن.. جا لەبەرئەوەی خۆشم دەوێی نامەوێ دووچاری ئەم غەمانەت بکەم.. چاك دەزانی هەمیشە ترسنۆكو بێدەسەڵات زەفەریان بەپیاوان بردووە کۆتو دەسەوسانیان کردوون..

نامەوێ مەچەکی هەندێ لەهاوڕێکانت ببێتە شیشی بەندیخانەی چاوەڕوانیت.. ترسم لەگڕی غەمەکانتە، دڵنیام دەروونت بووەتە کورە، تا گڕیشی زیادکات شتە ڕەقەکان زیاتر دەتوێنێتەوە.. بەڵام ترسم لەوەیە

(من) بەرگەی ئەو ئاگرە نەگرمو ببمە خۆڵەمێشو سەرباری هەموو غەمێکیشت.. بۆیە، ببورە قایل نیم.. راستە خاوەن تاقیکردنەوەی رەسەنم، ژیانو دەردی سەرییەکانی قاڵی کردووم، تاقە پاکانەیێکیش بۆ بوونم تەنها بەرگریو تێکۆشانە، بەڵام دووبارە لەبەرئەوەی چاوت بەروخسارمەوە نییە کە چ جۆرە شەرمەزارییێك دایدەگرێ، دان بەخۆمدا دەنێمو دەڵێم (ترسنۆکم) پێت سەیرە؟ دەشێ بڵێیت: دەبوو کەسێ قسەی وای لەدەم بێتەدەر بەخەونیش تاریکیو ئەشکەنجەو برسییتی و.. و.. نەبینیبێ..

راستە ئەمانەم بینیوە، هەر ئەمانەش بوونەتە وانەی ژیانی منو فێریان کردووم، بەڵام دەبێ بەئەنجامێکم بگەیێنێ.. ئەوا بەکورتی پوختەی ئاکامی ئەم تاقیکردنەوانەمت بۆ دەخەمەڕوو:

ئەڵبەتە دەزانی کچ یانی چیو کچێنیش چ دەگەیێنێ، حوکمی نەریتو ئاین، رەوشتو سەرنجی خەڵك، چەند قورس دەکەوێتەوە بەتایبەت بۆ کچانی کورد.. خەتاکەیشی هەمولایەك دەگرێتەوە، کەسیش بۆی نییە خۆی لێبێبەری بکات! حەزم دەکرد وەك کچە کوردێکی رەسەن، خاوەن هەموو مافێکی ئینسانی بیرورەفتارم هاوجۆر بن، تارادەیەکیش خۆمم بۆ ئەم ئەرکە پەروردە کرد، چ بەخوێندنەوەو سۆراخو چ بەخۆهاندان، ئەلفوبێکانی ئەم بیرکردنەوەم لەرەفتارمدا رەنگیدایەوە، بەڵام کە بڕیاری (نەء)م داو وەستام —ئەڵبەتە بەباجێکی قورسەوە- کەچی هەموکەسێ تەنانەت جەلادەکانیشم بەئازاو

چاونەترس-یان دەزانیم، ئەوکاتە خۆیشم هەمان رام لەسەر خۆم هەبوو کەچی ئێستا (ترسنۆکم) هەرکە سەرنجێکی بەزەیی ئامێزی ئەو خەڵکە رووم تێدەکات- باوەڕبکە- خۆزیا بەئەشکەنجەی بەندیخانە دەخوازم.. کە ئێستاکێ (ئەو رقە پیرۆزەم نییە) هەر تەنها بەچەوساوەو بێسەروبەریان دەزانم.. کاتێ کە ئامێرئاسا بەپێی فەرمانی گەورەکانیان لەترسی نانو ماڵو منالیان بێ (رەغبەت) رەفتاریان لەگەڵدا دەکردم! هەرچەندە ئێستا لەکارو وەزعێکدام دەبێ دڵم بەخۆم بسووتێ کەچی غەمی ئەم دڕندانەم هەیە، پڕبەدڵ بەزەییم پیایاندادێتەوە.. دەبێ کێ بەرپرسیاری رەفتاری ئەمانە بێت؟ مرۆڤایەتی گەلێ بەتەمەنە، هەزاران هەزار پیاوچاكو فەیلەسوفو کەڵەخێرخوازی تیادابووە کەچی وەك ئەوەی هێشتا لەسەرەتای پەیدابووندا بینو مرۆڤیش ئاگری نەدۆزیبێتەوە ئاوها رەفتار دەکەین.. لەپێشدا مرۆڤ لەبەر برسیەتی بەکاڵی گۆشتی مرۆڤی دەخوارد کەچی ئێستا نەك لەبەر برسییەتی، بەبرژاوی بەخوێو ترشەوە گۆشتی یەکدی دەخۆن.. دووبارە نازانم کێ بەرپرسیارە بەرانبەر رەفتاری ئەمانە؟

ئێمە؟ یانی بوونی ئێمە پاکانەیە بۆ بوونو رەفتاریان؟ یا بوونی ئەوان پاکانەی بوونو رەفتاری ئێمەن؟ هەرچەندە بەرووکەش ئەم دوو پرسیارە، یەك پرسیارێکی ساکارانەیە کەچی هەریەکەو جۆرە وەڵامێکی دژبەوی دی گرتووەتەخۆی:

ئەوان و ئێمە؟

یا ئێمەو ئەوان؟

وەك حەقی خۆمانە چۆنیان سەیرکەین ئەڵبەتە هەمان حەقیان هەیە بەهەمان سەرنجەوە سەیرمان بکەن.. واتە هەریەکەمان لای خۆیەوە جۆرە پاکانەییەکی هەیە بۆ رەفتاری خۆی، چەندین بەڵگەی بەجێو نابەجێی کردووەتە ئەستنگەو پەنای بۆبردووە.. بە چ پێوەرێك رەفتاری خۆی هەڵدەسەنگێنێ ئەمەیان کاکڵەی قسەکانمە..

گەر بەپێوەری (قسە، تەنها قسە)ی هاوسەنگەری چەوساوەو لەخۆبوردوو بێت، دەبێ —کاردانەوە- بەئەرکی پیرۆز بزانێ ژیانی کەسی لەخۆبوردوویش- گەر کچێنیش بێ- دەبێ میدالیا ئاسا لەسەر سنگ هەڵواسرێ.. بەڵام بمبورە.. بەڵێ دووبارە بمبورە (پاداشتی من) قسەی زەهرئامێزی کەسانی نزیك، گەلێ نزیك بوو (منالّی دوژمنی لەسکدایە) بەڵێ گەر پێوەر ئەمە نەبێ، خۆ ناشبێ لەبەرگی ئینسانی روتم کەیتەوە تەنها بەخۆهاندانو پف بەخۆداکردن خۆم بەسوپرمان بزانم! ئەگەر شەهید پێش شەهیدبوونی بزانێ قەدر لەخوێنو ماڵو منالّی ناگیرێ ئامادەنییە شەهید بێ.. ئیدی ئینسانەو خەونو ئارەزو و حەزی هەیە، من بەزەییم بەتۆدا نایێتەوە کە راستەوڕاست پێت بڵێم: قایل نیم شوو بەتۆ بکەم.. ئەوپەڕی تووشی ئەو حاڵەتە ناپەسەندەی ئینسانی دەبی کە کەسێکی زیندوو لەمێشکی خۆتا بمرێنی.. ئەڵبەتە ناچارم قسەکانی نامەکەی خۆتت وەبیربێنمەوە.

(نەسرین مردن تەنها ئەوە نییە ئینسان بۆیەکجاری چاولەیەك دەنێ، ئەمە کارێکی ئاساییە هەموو ئینسان بێبەش نین لەم نیعمەتەی خواوەند

—لەم حاڵەتەدا مردن ئەو شتە نییە ئینسان بترسێنێ. بەڵام مردن، مردنی ناپەسەند لەوەدایە ئینسان لەژیانیدا چەندین جار بمرێ، مردنەکەی دابەشکەن.. رۆژێ کەرامەتو شەرەف، رۆژێ حەیاو کبریا.. تا نۆرە دەگاتە سەر رۆح.. ئەوە، ئەو شتەیە دەبێ ئینسان لێی بترسێ).

بەڵێ لەرۆژێکدا چەندین جار دەبیستم، بە چ ملچەملچێکە شەرەف دەجوونەوە، کردومیانەتە بنێشتەخۆشەی سەرزاریان.. سەرنجە سوکەکانیان.. پیاهەڵدانی درۆو چاپلوسی، زەردەخەنەی بێرەنگی هەندێکیان.. تەوسو تانەو توانجیان.. نازانم بینیوتە یا نەء؟ هەموو جۆرە ئازارێك تەحەمول دەکرێ، تەنها ئازارێ نەبێ لەکەسانی خۆشەویستو هاوزمانەوە بێ.. جێی دار خۆش ئەبێتەوە، نینۆکی هەڵکێشراو دێتەوە.. ئاسانە منالّی نێو منالّدان لەباربرێ.. بەڵام سوکە سەرنجێکی بەتەوسی خۆشەویستان هەرگیز لەبیرناکرێ..

لەبەرئەوەی زۆرم خۆش دەوێی نامەوێ ببیتە ئازار مژی منو تالاّوی سەرگوزشتتەم هەڵمژی.. ئەگەرچی پێویستم بە (تۆ-ی) خاوێن هەیە پشتم بگری، بەڵام دەمەوێ تەنها پشت بەخۆم ببەستم، خۆم راهێنمە سەر ئەوەی دەرروونم، دڵم بکەمە مەیدانی جەنگ، لێگەڕێ با ئاشنایەتی لەگەڵ خودی خۆمدا پتەو بکەم.. بەهیوام دڵگیر نەبی.

نەسرین

هەرکە نامەکەی نەسرین، گەیشتە دەستی ئەحمەد ئەوەندەی خوێندەوەو پیایەوەو خوێندیەوە، تا وایلێهات دێڕبەدێڕی لەبەربوو، کە

دەیخوێندەوە هەروەك ئەوەی یەکەم جار بخوێنێتەوە، دێڕ دێڕ لەسەری دەوەستا، تێی رادەما، یەکە یەکە لەگەڵ وشەکانیدا دەتوایەوە، بەرەو دنیای ئەشکەنجەی نەسرین خەیاڵی تاودەدا.. ئەوەندەی تر عیشقی نەسرین کاری تێدەکرد..

نەسرین.. بەرلەوەی بەدوو سێ ساڵێ بگیرێ، ئەحمەد زۆر بەبێدەنگییەوە خۆشی دەویست، ئومێدی رۆژانەی بینینی نەسرین بوو، بێ قسە، بێئەوەی بیەڵێ، نەسرین، یا هەرکەسێکی دی هەست بەو خۆشەویستیە یەك لایەنیەی بکات، باوەڕی وابوو، پیرۆزی خۆشەویستی لەنەدرکاندنیدایە، دەنا هێزی خۆشەویستی لەدرکاندندا سوكو خاو دەبێتەوە.. نەسرین پەری ئاسا رەفتاری دەکرد، کە گیرا، ئەحمەد ئۆقرەی لەبەر بڕا ئارامی لێهەڵگیرا، کە دایکی نەسرین، لەبەندیخانەدا مرد، ئەحمەد بێئومێد بوو، کە نەسرینو باوکی لەزیندان بەردران، خەڵکانێکی زۆر دەچوونە لایان سەرەخۆشییان لێدەکردن.. ئەحمەد نەچوو، بەهیچ جۆرێ نەیدەویست نەسرین ببینێ، ئەویش سەبارەت بەو هەستە نادیارەی بوو کە وایدەزانی، کەمتەرخەم بووە، هیچی نەکردووە، لەکاتێکدا کە نەسرین ــی خۆشەویستی لەئەوپەڕی بێدەسەڵاتیدا بوو بەدەستی جەلادەکانەوە دەیناڵاند، ئەمیش هیچی نەکردووە.

(چاکە بۆ بێدەنگ بووم، مردن هەر مردنە، نەدەکرا بەرۆژی رۆشن لەبازاڕو چایخانەدا هەر (ئەمنێ) هەر (ئیستخباراتێ) بەرچاووم کەوتبا، بەچەقۆ، بەهەرشتێك بێ ورگی هەڵدڕم.. خۆ تا دەگیرامو دەکوژرام هەشت

نۆیێکم لنگەوقوچ دەکرد.. لەتۆڵەی نەسریندا دە دوازنزەیەکم دەکوشت..).

نەچووە لایان، عیشقەکەشی لەخەجێ شاردبۆوە، یەکەمجار کە دایکی پێی وت نەسرین بخوازە، کەوتە گومانەوە وایزانی دایکی هەستی بەشتێ کردووە بۆیە بەبێ ئەهمیەتەوە وەڵامی دایکی دایەوە، بەڵام پاش نامەکە ئەمجا ئەحمەد بەخەجێی وت:

- دایکە نەسرین..
- یانی قایلیت.
- گەر پێم قایل بێت.. ئا..
- گەر گەورەو لەخۆبوردوو بیت.. ئەڵبەتە پێت قایل دەبێت.
- خۆزیا..
- چاکە..
- پەلە بکە..
- وای لیهات..
- .. ..

پاش چەند مانگێ باوکە ئیفلیجەکەی نەسرین مرد، ئەوجا ئەحمەد، عیشقو بەزەیی، پیاوەتیو راستگۆیی خۆی لەدیدی (فریاد رەسیا) کۆکردەوەو، ئومێدی بەرزی دڵی نەسرین بوو.. هەرچەندی دەکرد لەچەند دێڕێکا سۆزی خۆی –دووبارە- بۆ دەربڕێ، نەیتوانی، هەرچیەکی دەنووسی دەیدڕاند.

(نەوەك نەسرین گاڵتەم پێبکاتو بەهەرزەکارم بزانێت) سەرلەنوێ دەینووسی، دەیدڕی دیسانەوە پەنای بردەوە بەر دایکی.

- دایکە.. نە.. نەسرین
- کوڕم، با سێ چوار مانگ بەسەر مردنی باوکیا تێپەڕێ.. ئەوجا
- دەترسم..
- مەترسە.
- لەوەدەترسم غەم کاری تێبکاتو بۆیەکجاری لەدەست چێت.
- مەترسە.. ئینسان گەلێ لەغەم گەورەترە.. ئینسانی گەورە غەم بەزێنە.
- ئەوەندە گەورەیە؟ تۆیش ئەوەندە دڵنیایت؟
- گەروەترە دڵنیام.. دڵنیاترم.

نەسرین قایل بوو، شووی بەئەحمەد کرد. چ بەختەوەرییێك بەقەد بەختەوەری ئەو رۆژە زمانی ئەحمەدی لەگۆنەبرد کە خەجێ مژدەی قایل بوونی نەسرینی بەئەحمەد دا..

ئیدی ئەحمەد بۆ دەیان جار داوای لەنەسرین دەکرد سەرگوزشتەی بەندیخانەی بۆ باس بکات، تا دەمەزەردی رقە پیرۆزەکەی بکات.. پێی وابوو رق گەر دەمەزەرد نەکرێ بەفرمێسك زاخاونەدرێ ئەوا کول دەبێو ژەنگ هەڵدێنێ، رق پاکانەی (بوونی) بوو، هەر رقیش فێرە خۆشەویستی کردبوو.

گەرچی، گەلێ جار نەسرین سەرزەنشتی دەکرد کەچی ئەحمەد پێی قەڵس دەبوو، دەیویست بەهەرجۆرێ بێ رقی لا پیرۆزکات.. کارێ بکات بەخۆشەویستییەوە نوێژ بۆ رق بکاتو پێی دەووت:

- نەسرین تۆ پێشمەرگە بەچی دەزانی؟
- بەکەسی لەخۆبووردووی پیرۆز.. بەکەسێ خۆشەویتسیی بۆ خاكو نەتەوەو چەوساوەکان هانی لەخۆبوردنی داوە.
- هەرئەوەندە؟
- ئەمە کەم نیە..
- بەشێکە..
- بەشەکەی دیی چییە؟
- رق.. رقی پیرۆز، گەر رق خۆشەویستی نەزێنێ ئەوا کاری پیرۆز —یانی لەخۆبوردوون- بەدروستی ئەنجام نایێت.. یا بەجۆرێکی دی گەر خۆشەویستی گەرم بێ — موجەب- رقیش سارد-سالب- بێ ئەوا ئەوکەسەی ئەم دوو دژەی تیادایە گڵۆپ ئاسا دادەگیرسێ، گەر تێهەڵدانو بەندیو کوشتن، گەر دڕندەییو تەماح بێڕەوشتی داگیرکەر نەبێتە مامۆستای رقمو فێرە خۆشەویستی خاكو نەتەوەم نەکات، ئەوا خۆشەویستی خۆرسکیم بۆ خاك دەبێتە مامۆستایەکی (یەك وانەیی) رەنگە شاعیرێ لەشیعرێکدا بڵێ ئەم دڵە چکۆڵەیەی من جێی گەردونی تیادا دەبێتەوە، بۆ خۆشەویستی دروستکراوە، جێی چ رقێکی تیادا

نابێتەوە، بەڵام ئەمە شیعرە.. لەتۆ دەپرسم، دەبێ ئەو خۆشەویستییە زادەی چ شتێ بێ..

- تێدەگەم..

ئیدی گەلێ شەو بەرقێکی پیرۆزەوە گوێ بیستی نەسرین دەبوو لەگەڵ هەر وشەیەکیشدا خۆشەویستی پەڵەی بە کێڵگەی دەروونی رق ئامێزی دەدا:

- (رۆژی یەکەم وەك بڵێی نەیاندەویست جووانی جەستەم بشێوێنن، لێیان نەدام، تەنها هەڕەشەیان لێدەکردم، چاویان لێ سووردەکردمەوە.. بۆ ئێوارێ بانگیان کردمە ژوورێکەوە سێ چوار کەسی تیابوو –چاکەتو پانتۆڵیان لەبەربوو تەنها فەتاحی حاجی نەبێ- ناسیمەوە، کوڕی گەڕەکە، دەستەونەزەر لەخزمەتیاندا وەستابوو، سەرەتا بەقسەی نەرمو زەردەخەنە لەگەڵما دەدوان، گەورەکەیان لێی پرسیم:

- تۆ کچی چاکیت، دەمانەوێ یارمەتیمان بدەی.. بۆ یەك دوو دەقیقەیێك بێدەنگ بوون، سەرنجی یەکدیان دەدا، منیش نەك تەنها تێنەدەگەیشتم لەسەرچی گیراوم، بەڵکو نەمدەزانی یارمەتی چییان لەمن دەوێ، وتم:

- یارمەتی چی؟

کابرای گەورە زۆر بەهێدیو لەسەرخۆ وتی:

- یارمەتی نیشتمان.. وەتەن پێویستی بەهەموومانە (موخەریب) بوون بەپیاوی (ئەجنەبی) دەیانەوێ وڵاتەکەمانو برایەتی کوردو عەرەب تێکدەن.. تۆیش دەبێ یارمەتیمان بدەی.

منیش لەسەرخۆ وتم:

- ئێمە فیداکاری نیشتمانین، برایەتی کوردو عەرەب ئامانجی هەموو کەسێکی بەشەرەفە.. بەڵام من چی بکەم، یانی چۆن یارمەتیتان بدەم.

کابرای گەورە رووی کردە ئەوانی تر وتی:

- هەر پێنج پەنجەی دەستی ئنسان وەکوو یەك نین.

رووی کردە من وتی:

- ئافەرین- تۆ وەکو مچەی برات نیت..

هەرکە ناوی (مچە)ی هێنا لەرز سەراپای داگرتم بۆم دەرکەوت منیان لەسەر مچە هێناوە، قوڕگم وشك بوو، دیاربوو هەستیان بەم وەزعە کرد، وتی:

- تۆ دەزانی (مچە)ی برات شیوعییەو ئێستاش لەناو موخەریبەکاندایە.

- نازانم.

وتی: دەیزانی ئێمە هەموو شتێ دەزانین.

وتم: کە دەزانن ئیتر بۆ لەمن دەپرسن.

وتی: کچی باش وتمان وەتەن لەخەتەردایە.

منیش بەتەوسەوە پێم وت:

- زۆر؟

بێئاگابوو لەوەی مەبەستم گاڵتەپێکردنە.. بەپەلەو لەسەریەك وتی:

- ئا.. زۆر، زۆر لەخەتەردایە!

هەرکە بەهێمنیەوە وتم:

- چاکە، ئەی ئێوە بۆ دانیشتوون؟

لەمەبەستم گەیشتن، زمانیان لەگەڵدا گۆڕیم.

- دیارە (مچە)ی برات، فێری زۆر شتی کردوویت.
- وەکو چی؟

وتی خۆت دەزانی، زەرەر ناکەیت گەر یارمەتیمان بدەیت، هاوڕێکانی مچە ناونیشانی ماڵەکانیان پاشانیش یارمەتیمان بدە، بیهێنینەوە.. ئێمەیش بۆ تۆ، چیت دەوێ دەیکەین، موستەقبەلت مسۆگەر دەکەین.. دەیان ئافرەتی وەکوو تۆمان لەگەڵدایە..

منیش وتم: چاکە گەر دەیان ئافرەتتان لەگەڵدایە ئیتر چ پێویستیتان بەمن هەیە؟

وەك فیشەکەشێتە بەروومدا تەقیەوە:

- ئەی ناڵێیت وەتەن لەخەترەدایە! تێناگەیت؟

بێدەنگ بووم.

- باشە تۆ کێت لەگەڵدایە.. ناوی هاوڕێکانت بڵێ:

منیش یەکەیەکە ناوی هاوڕێکانی پۆلەکەمانم بۆ ژمارد، تومەس یەکێکیان کچێکی لەپۆلی ئێمەدابوو.. ڕەنگی زەردهەڵگەڕا، ناوەکەی لێدووبارەکردمەوە وتی ئەویش لەگەڵ ئێوەدا کۆبونەوە دەکات.

وتم:

- کۆبونەوەی چی؟
- بۆئەوەی حکومەت بڕوخێنن.

وتم نەخێر..

- ئیتر نازانم بە چ زمانێك لەگەڵمدا دەدوان، هەزار پرسیاری سەیر، کەی لەدایك بوویت، چیت خواردووە، حەز لەچ ڕەنگێك دەکەی، کەی دەمری.. هەزارو یەك بیانوویان پێدەگرتم بۆ کراسەکەت سوورە؟ بۆ پێڵاوەکەت ڕەشە، بۆ بەم شێوەیە پرچەکەت دەق داوە؟ چ خەوێکت بینیوە، چۆن فلانەکە ناناسی، بۆ بەژنت درێژە.. بۆچی ناوت نەسرینە، مانای چییە.. سەریان لێتێکدام لەوەڵامی هەموو پرسیارەکاندا دەمووت:
- (مچە) لەچیادایە.. فەرموون بچن بیهێننەوە، ئەو بگرنو لەو بپرسن.. من هیٚ نازانم.

هەرکە دەمووت نازانم، هەموویان بەیەك دەنگ دەیانووت:

- فێرت دەکەین.. خۆمان دەزانین چۆن فێرت دەکەین.

یەکێکیان لێم نزیك بووەوە لەپشتەوە باڵبەستی کردم، دەستی برد دوگمەی سوخمەکەمی ترازاند، جلوبەرگی بەرمیان داکەند، شیتاڵ

شیتاڵیان کرد، هەرچەندە هاوارم دەکردو دەمقیژاند، جنێوم دەدا، تفم لێدەکردن، ئەوان زیاترو بەپەلەتر جلوبەرگەکانمیان دادەکەندو دەیاندڕی، یەکێکیان لەچەکمەجەی مێزەکەوە (بوتڵێ) مەشروبی دەرهێنا بەزۆر نایانە نێو دەممەوە، دەرخواردیان دام، ئەوەندەم ئاگا لێبوو بردمیانە ژوورێکی دی، ئیتر لەخۆچووم، کاتێ وەئاگا هاتمەوە بەرەبەیان بوو، نۆرە گەیشتبووە سەر دواکەسیان- فەتاحی حاجی- هەرچەندم هەوڵدا، تەنانەت زمانیشم لەگۆچوو بوو ئەورۆژەش تا ئێوارە ناوەناوە یەکێکیان دەهاتو فەتاح دەرگای بۆدەکردەوە.. شەوی دووهەمیش بەهەمان دەستووری شەوی پێشوو- فەتاحیش هەر دواکەس بوو نۆرەی بەردەکەوت. بەکورتی لەپەلوپۆیان خستم، بەئاستەم گوێم لەنوزەکانی خۆم دەبوو، بەزۆر نانو ئاویان دەرخوارد دەدام.. رۆژی چوارەم هەموویان کۆبوونەوە، بەڕوتی منیان هێنایە بەردەستی خۆیان، فەتاحیشیان رووتکردەوە بەدوو سێ جۆر لەگەڵ فەتاحدا رەسمی رەنگاوڕەنگیان گرتین، پێیان وتم بڵاوی دەکەینەوە.

لەراستیدا نازانم چەن کەس بوون، بەڵام ئازاری هیچ یەکێکیان ئەوەندەی فەتاح نەدەبوو، چونکە بەکوردی قسەی دەکرد، بەکوردی دەیدواندم، چەنێ بێزم لەخۆم کردەوە کە ئافرەتم، ئەوەندەش بێزم لەو پیتو وشە کوردیە دەکردەوە کە لەدەمی فەتاحەوە دەهاتەدەرێ، لەو چوار شەوورۆژەدا هەستم دەکرد منداڵدانم بەجارێ دێتەدەرێ.. زانیان کەڵکم نەماوەو لەجووڵە کەوتووم سێ چوار رۆژێ وازیان لێهێنام هەر بەزۆر نانو ئاویان دەرخوارد دەدام، هەر روتوقوتیش بووم.. ئەوجا رەفتارێکی

دیان لەگەڵمدا بەکارهێنا.. بتڵە بیرەیان تێدەبڕیم، بەبتڵەوە رەسمیان دەگرتم، هەرکە لەخۆدەچووم سەتڵێ ئاوی ساردیان پیادەکردمو جێیان دەهێشتم.. ئیتر هیچ هەستێکم بەبونی خۆم نەدەکرد، هەرچیەکیان دەووت هیچ وەڵامم نەبوو، زمانم نەدەجولایەوە، وایاندەزانی ئازایەتیە ئەم عینادیەی پێبەخشیوم، توڕەدەبوون بەپرچ پەلکێشیان دەکردم تا جارێکیان فەتاح بەزۆر لەسەر بتڵێکدا داینیشاندم، رومیان وەرچەرخاند رەسمی بتڵەکەو پاشۆڵیان گرتم، جێیان هێشتم، نەك لەبەرئەوەی هێیان لێهەڵنەکڕاندم، بەڵکو بۆنی بۆگەنی میزو خوێنو ئارەق بەلوتیانا دەچوو.. تەحەمولیان نەدەکرد تەنانەت پرچەکەیشم تێکەڵی پیسیو خوێن ببوو، رۆژێکیان بەسۆندە منو زەوی ژوورەکەیان شۆردەوە کراسێکیان پێلەبەرکردم، بردمیانە نەخۆشخانە تا چەند رۆژێ هەر ئەوەندە ئاگام لێبوو دەستم بەکەلەپچەوەیەو بەقەرەوێڵەکەوە بەستراوە، زەلامێکیان لەژوورسەرمەوە دانابوو، هەرکە زانییان چاك بوومەوە، بردمیانە شوێنێکی دی، لەبەر خۆیان، لەبەر من نا، ژوورەکە نوێنی تیادابوو، ئەمجارە هەر شەوەو یەکێکیان دەنارده لام، بەزۆر ئاوو حەبو عارەقیان دەرخواد دەدام.

ببورە، ناتوانم جگە لەم زمانە سادەیەو بەم رووتیە باسی ئەو چل شەو بەندیەکەم، هەستم بەکات نەدەکرد، رۆژێکیان پێیان وتم: بۆمان دەرکەوت سەر بەهیچ لایەنێك نیت، بڕیارماندا بەرەڵات بکەین، بەڵام بەومەرجەی لای هیچ کەسێ، هیچ کەس، باسی ئێرە نەکەیت.. هەر کە گەیشتمە

ماڵەوە، هەموو شتێکم بۆدەرکەوت، دوو ڕۆژێ بوو باوکمیان بەردابوو.. هەر ئەو ڕۆژە زانیم ئەوەی بەمن کراوە لەبەرچاوی باوکما بەدایکیشم کراوە.. دایکم بەرگەی نەگرتووەو مردووە.. باوکیشم ئیفبیج کرابوو.. بەبەرچاوی دایکمەوە، بتلّیان تێدەبڕی.. دایکم غەمی منی بوو، باوکیشم غەمی هەردووکمانی بوو.. ئیدی نەمدەزانی بە چ جۆرێ سەربەرزکەمەوە، سەرنجی پڕ تەوسی خەڵکی پێستی دەسمیم، بەرەو ناخی ئێسقانەکانم دەچوو.. پەنام بردە بەر بێدەنگی، وردە وردەش سکم بەرزدەبووەوە.. لەلایەکەوە باوکە هەژارەکەمو فرمێسکە بێدەنگەکانی، لەلایەکی دییەوە دەنگی فرمێسکەکانی خۆم کە لەنوێنی شەوانمدا هەراسانی کردبووم.. هەستم دەکرد باوکم حەزدەکات دەستم بچێتەخۆمو خۆم بکوژم.. خۆیشم حەزم بەمەرگ دەکرد، هەرکە سەیری وردە فرمێسکە ئاوێزەکانی قەد تەنکە ریشە سپییەکەی باوکمم دەکرد، بڕیاری خۆکوشتنەکەم هەڵدەوەشاندەوە.. باوکم دوا میراتی ژیانم بوو.. لەبەر باوکم دەبا بژیم، تا لەژیاندا بێت دەبێت بژیم.. ئەو مرد.. من ئەوەتا..

که نەسرین شووی بەئەحمەد کرد، سکی پێنج مانگان بوو، خەجێ گەلێ یارمەتی دەدا، بەهێ شێوەیێك نەیدەهێشت هیلاك بێ، لەرۆژێکا دەیان جار ئاگاداری دەکردەوە:

- کچم لەبیرت نەچێ شتی قورس هەڵنەگری.

پاش چوار مانگ هێشتا سێ سەعات بەسەر منالبوونی نەسرینەوە تێنەپەڕی بوو، خەجێ بۆ یەکەمجار بەتوڕەییەوە نەسرینی دەدوان، چاوەکانی سوورهەڵگەڕابوون وشەکان بەجوانی لەدەمیەوە نەدەهاتەدەر.

- ئەمەت بۆ کرد؟ بۆ..

- نامەوێ تۆوی دوژمن بەخێوبکەم.

- بەشێکە لەتۆ..

- بەشە پیسەکەی من بوو.

- تۆ پیس نیت..

- دەڵێم بەشە پیسەکەی من بوو.. بڕیاری من دوژمنایەتی بێپایانە، لەخۆمەوە لەبەشێکی خۆمەوە دەستم پێکرد..

- ئەمەیان حوکمی ئەقڵ نییە.

- جا کێ دەڵێ حوکمی عەقڵ لەهەموو کاتو شوێنێکدا دروستە؟

- چ کاتێکیش سەرەڕۆیی ئەنجامی چاکی نەبووە..

- سەروەریی نییە، بڕیاری پێشوومە، نامەوێ هەموو ساتێ لەرێی ئەو منالەوە سامناکترین رۆژگاری تەمەنم وەبیربێتەوە نامەوێ.

لەیەك کاتدا رقو بەزەییم لەمندالێکدا کۆکەمەوە..

- پەلەت کرد.. سەرەڕۆییت کرد.. نەدەبوو..

- دەبا وابا، دەنا خۆمم بەنەگریسو پۆخڵ دەزانی..

- نازانم، گەلێ دنیا دیدە نیم، لەم بارەیەوە زۆریشم نەبیستووە، بەڵام گەر هەمووکەسێ تۆ ئاسا رەفتاری کردبا، ئەوا ژمارەی خەڵکانی

ئەم زەمینە لەنیوەی ئێستا کەمتر دەبوون.. بەهەرحاڵ بێگوناهێکت کوشتووە..

- دەبا بیکوژم..
- تۆ بێگوناه و گەورەبوویت، نەیان کوشتی کەچی تۆ بێگوناهێکی ساوات کوشت..
- بریا دەیانکوشتم.. وادەزانم لەم رەفتارەمدا لەگەڵ (ئەوانم) جیاناکەیتەوە.
- لەسەرئەنجامی کار، نەء، بەڵام لەجۆری کار گەلێ جیاوازن، تۆ ئینسانیو ئەوان ئینسان نەبوون، بەڵام ئێستا تۆ کاری نائینسانیت کردووە..
- چاکە گەر خوێنەوارێکی چاك بای چت دەوت:
- خوێنەوارێکی چاك باك بێدەنگ دەبووم، قەناعەتم پەیدادەکرد کە نازانم ئەم کارەی تۆ هانی دەدام زیاتر بخوێنمەوە، تا شتێکی ئەوتۆم دەست هێنابا، لەیەك کاتدا دژ بەتۆو پشتگیرم کردبایت..
- ببورە مەبەستم، هێ نەبوو..
- کەیفی خۆتە، هەر مەبەستێکت هەبووبێ کەیفی خۆتە، بەڵام کارەکەت ناپەسەند بوو..
- نەمدەویست ببم بەدایکی..
- بەڵام هەر دایکیت.. بەرلەئێستا دایکی ساواییێکی باوك نادیار بوویت، بەڵام ئێستا دایکێکی خوێنرێژی..

- تکادەکەم.
- گرنگ ئەوەیە دایکیت..
- نامەوێ تۆیش برینم بکولێنیتەوە.
- گەلێ جار برین کەکولانەوە جۆرێکە لەتیمارو سارێژکردن.
- ئەمەیان قسەی رووتە.
- تۆ وای تێبگە.. دەنا راستییە.. راستییەکە ئاو لێڵ ناکات.
- رەنگە وابێ وەلێ دەبا هەر ئەمەم کردبا، مۆتەکە ئاسا خەونی تێکدابوم.
- بۆ؟
- نازانم.. بەڵام ئێستا (پاش هەموو کارێ) دەڵێم بەشێکیان لەبەر خاتری منالەکە ئەمەم کرد، چۆن دەکرێ بژێمو ببینم منالێ لەنێو منالاندا سەرشۆڕبێو خەڵکیش بەزۆڵ ناوی ببەن.. چ زۆڵێکیش؟ تۆوی دوژمن.. نا.. نا.. نەدەکرا بژێت.. راستە بەشێ بوو لەمن، بەڵام دوژمنمە دوژمن.
- دوژمن؟ نەء.. ئەمەیان بڕیاری خۆتە خۆت پێش وەخت بڕیاری دوژمنایەتیت داوە.. دەنا ئەوەی لەتۆ بێو تۆ پەروەردەی کەیت، نابێتە دوژمنی تۆ..
- هەر لەمن نەبوو.. پەروەردەش هەموشتێ نیە.. گەر بەم پێوەرەی تۆ بێت، ئەوا دوژمنانمان لەبەر بێپەروەردەیی هەندە دڕندەنو دوژمنایەتیمان دەکەن..

- بەڵێ.. گەر پەروەردەی راست هەبێ ئیدی چ پاکانەیێك بۆ دوژمنایەتی کردن دەمێنێ؟
- هەرگیز ئەم قسانەت بەقسەی نیمچە خوێنەوار ناچێ.
- بۆ کێ دەڵێ هەمموو نەخوێنەوارو نیمچە خوێنەوارێك کوێرە؟
- کوێرە چیت دەوێ؟
- گۆچانێ..!!
- یانی بەم رادەیە لەدنیا گەیشتوویت؟
- گەر زۆرم زانیبا.. ئەڵبەتە بەقسەت دەکردم.. کەم هاوارم کرد، وریای خۆت بە، خۆت ئەزیەت مەدە، شتی قورس هەڵمەگرە.. بەسەلامەتی لەدایك بوو کەچی کوشتت..
- .. ..

ئەو سەردەمە، ئەحمەدو خەجێو نەسرین سێ ئەندامی چوستو چالاك بوون، مەیدانی تێکۆشان،جێی حەسانەوەو ئارامییان بوو، هەریەکە لەبواری خۆیدا پێشمەرگە بوو، خۆشەویستی نەسرینو ئەحمەد جۆرە پیرۆزییێکی وەرگرتبوو، تەنانەت بەلای یەکەوە لەهەمموو پیرۆزییێك پیرۆزتر بوون، یەك ئامانج، یەك خەونو هیوا، خەمی گەورەیان خەمی خەڵك بوو، خۆشییان بەختەوەری خەڵك بوو، خاوەنی دڵێ بوون جێی هەموو رەشورِوتێکی تیادا دەبووەوە، دیدیان ئازادی مرۆڤ، هەر مرۆڤێ لەهەرکوێیەکدا بێت، ئازادییان، ئازادی ئەمان بوو. ئەمانو دنیای ئەمان دوو دێڕی زیندووی هەمیشە گەشی بەرچاوی خەجێ بوون..

ئەحمەد، چاوی لەبنمیچی ژووری ئوتێلەکە گیرکردبوو، نەیدەتروکاند، وردە وردە ئەم یادانەی تەمەنی بەبەرچاویا تێدەپەڕین جارجارەش، خۆی درێژەی بەهەندێ یاد دەدا، دووجار سێ جار بۆ خۆی دووبارەدەکردەوە، هەندێ یادی دیش بەهێ جۆرێ دەسبەرداری نەدەبوون، پاڵەپەستۆیان بوو تا زوو بەرچاو و مێشکی داگیرکەران، جارجاریش هەناسەی گەرمی هەڵدەکێشاو خۆی دەدواند:

- (چییان پێنەکردین، خۆ تەنها لە **١٩٦٣** دا لەکەرکوك، شێخ مارفو هاوڕێکانی لەرۆژێکدا لەقەنارە درانو لەناوەندی شەقامە گشتییەکاندا هەڵواسران، خەڵکانی کینە لەدڵیش بەدەهۆڵو زورنا بەدیار قەنارەکانەوە شاییان دەکرد، شەلاتیەکانیش بەچەقۆو قامە جەستەی هەڵواسراوەکانیان کون کون دەکرد لەکۆیە، چییان نەکرد هەروەك سەدەی پیش زایین (کراسۆسی دار تەلی کارەبای شاری کردبووە خاچ، کوردانی پێهەڵدەواسی.. یاریگاکەی سلێمانی سەدان ڤیکتۆر خارا-ی تیادا کوژرا هەر تەنها لەبەرئەوەی کورد بوون! بەمەش نەوەستان سوپا پڕچەکەکەی سورییان بەرەو کوردستان هێنا، درەویش کران، عەبدولسەلام عارف سواڵی خوتبەی دەکرد کە زۆربەی مەلاکانی خوارووی عێراق فتوای بۆ بدەنو خوێنی کورد حەڵاڵ کەن).

چ شەوێ بوو، نەدەگوزەری، سەراپای تەمەنی شۆڕش، وردە روداوەکانی چواردەساڵ هەروەك ئەوەی تازە رویاندابێ، بەهەمان کەفوکوڵو گەرمییەوە، مێشکی تەنی بوو، داستانی هەندرێنو ورەی

لەیلاقاسم، خوێنرێژی (زعیم صدیق)و خیانەتی هەندێ سەرکردە —کە هەریەکەو میری حیزبێکی بۆ داتاشیبوون، لەبەرچاوی ئەحمەدا تێکەڵو پێکەڵ بوون، لەنێو دەریا خوێنەکەی قەڵازدێدا، خۆی بەنیوەگیان دەبینی، رەنگی هەموو شتێکی لەبەرچاودا سورهەڵگەڕا.. یادەکانی مێشکی لەتریان دەدا، زیاتر تێکەڵو پێکەڵ تر دەبوون، گەلێ زۆری لەخۆکرد بەهێ جۆرێ رێی ئەو یادەی نەدا کە سەردەمانێك پێوەی دەتلایەوە، شەوورۆژی لێنەدەگوزەراند بووبووە مایەی بێزو قێزی.. تەنها بەئاستەم ئەو یادەوەك دوو وشەی یاخی رێیان بۆ خۆکردەوەو لەسەر لێوە بارگرتووەکانی ئەحمەدا لەنگەریان گرت (براکوژی) بەخۆهاندانو خۆخلافاندنو جەڕاندنی مێشك تارمایی ئەم دوو وشەیەی رەواندەوە، بەخوا شەڕخوازی رووی لەو رۆژانە کرد کە دەرگای ئێرانیان بۆ خرابووە سەر پشت، ئەورۆژەی لەشاری (سنە) لەلای پزیشکی دگاندا، بەپەلە بوو، لەبەرخۆیەوە وتی: (شارەکە کوردن بەنۆبە بریش بێکاری خۆم وەئەنجام دەهێنم) کچێکی رێكوپێكو شیکپۆش لەبەردەمی وەستابوو پێی وت: (خوشکێ کوردی عێراقم.. پیشمەرگەم گەلێ پەلەمە، گەر یارمەتیم بدەی با بەرلەتۆ دکتۆر ببینم..

کچەکە بێ سێ و دوو ئاوڕدانەوە وتی:

- بۆ کورد ماوە؟!

گەر ئەحمەد دڵنیا نەبا قسەکەی بەتوێکڵە کچ نەبا هەرچیەك با، سیو دوو دگانەی دەشکاند، بەڵام سووك سەری داخست بەشەرمەوە رێی

گەڕانەوەی گرتەبەر.. یەکسەر قسەکەی ئەو کوڕە کوردە سنەییەی وەبیرهاتەوە —کە پێش ئەوەی بچێتە لای دکتۆر- لەقاوەخانەیەکدا پێی وتبوو:

- (چاوتان گەلێ رەشو جوان نییە.. شا ئێوەی کردووە بەتاژی، نێیریش بۆ خۆی دەگرێ، ئێوەش دەستان لەبنی هەمانەکەوە دێدەدەر.. شا، خۆیشی سەپانی ئاغاکەیەتی، هەر بەئاستەم سەیرێکی ئێمە بکەن.. بزانن شا هێ شتێ بەئێمە رەوا دەبینێ؟! کەچی بەئێوە —نازانم چ ناوێکتان لێ بنێم- تۆپی تەیارەشکێنو موشەکی (ئاریا) تان دەداتێ.. ئێمەش هەر بڵێین کوردین زمانمان دەبڕێ.. قوربان (اطلاعاتو خاك خون)ی بۆ ئێوە کردووە بەزوڕنا، شا خۆیشی سەرچۆپی شایی خوێنی بۆ گرتوون.. برا ئەوا ئێمە زۆربەی هەرەزۆرمان نەخوێندەوارو کڵۆڵین، ئێوە هەندێ باشترن، مەردی خوا بن.. پیاوی چاك بن.. تا.. کارلەکار نەترازاوە..)

ئەم یادە تەزووی بەلەشیا هێنا، یەك دوو جار هەوڵی دا لەنیوە بیقرتێنێو بیرلەشتێکی دی بکاتەوە، کەچی روخسارە دزێوەکەی (شا)ی سەر (تمەن) بەرچاوی بەرنەدا، کە چۆن تمەن-ی بەشا نەخشراوی دەستی هەندێ پێشمەرگە دەخرایە نێو سوخمەی قەحبەکانی (تەوکل اباد — مهابادی — قلعە-وە دەیان دەروازەی تر).

لەنێو دنیای ئەم یادانەدا بزەیێك گرتی: قسەکەی لەتیفی هاوڕێی وەبیرهاتەوە:

- (گەر كار وابڕوات ئەوا ساڵێكی تر.. لەم دەروازانەدا مناڵ بەتفەنگەوە لەدایك دەبن).

شەوی لێنەدەگوزەری، دەستی بۆ قەڵەمەكەی برد، لەدەفتەری یادنامەكەیدا ئەمەی تۆماركرد:

ئاشبەتاڵ..

وشەییێكی ئاشنا بەگوێی ئەم میللەتەیە.. ناڵەی خوێنی یەكەم مناڵە كوژراوی سەرەتایی پەیدابوون، دەنگی هەمیشە نەسرەوتییە، تێكەڵە بەخڵتەی بەدڕەفتاریو خۆخۆری.. ئەم خوێنە بوەتە هەڵمو هەور، بووەتە لافاو، تورِی هەڵداوەتە دەرەوەی زەمانو شوێن!

ئەم میللەتە گۆشەگیرە بێجێیە، ئەوەندەی زەمان بەرینە، لەش قورسی مەنفاو زیندانو زنجیرە، كێڵگەییێكی بەپیتی تۆوی لەخۆبوردوونە.. میللەتە مەیدانێكە..

بۆ تاقیكردنەوەی هەموو جۆرە چەكێ شیاوە، بێدەربەستە، كوژراوەو دەكوژێت، زیندووی بێگیانە، رۆحێكی بێجەستەو شوێنە.. دەریا خوێنێكی بەرینی بێرۆخە.. هێ گابەردو لمێ ناتوانێ رقی شەپۆلە وروژاوەكانی بمژێ.. زۆرجاریش رۆخێكی وشكەوە بووی پیاوپیێە.. میلەتێكە، بەهێ شتێكەوە شانازی ناكەن بەقەد ئەوەی شانازی بەوەدەكەن كە كوردن!!

سەرەتاو كۆتایی شەوورۆژێكی ئەم میللەتە، بەدەنگی خوێنی خۆی مژدەی بەیان پەخش دەكات.. بەهەمان دەنگی خوێن پەپوئاسا دەنگی باڵندەكانی دی كپ دەكات..

میللەتە خوێنێكە..

خۆی مەنفاو بەندیخانەیە، وڵاتو پەناهەندەیە دژوارترین رێی مێژوو ئاشنایەتیو ئینكاریشی دەكا! هەر تاریكیە بەچاكی دەیناسێ كە چۆن خۆیو دوژمنانی دەهاڕێ..

میللەتە باسێكە..

تێكەڵی چاوەڕوانیو خود كوژییە، نە دەنگدانەوەی مەودای خۆی دەربڕێ، نە دەنگیشی توانیویەتی بەدووی كاروانی رەشوروتانی چەتا پەرست بكەوێ.. بۆیە شەوانی تەڵخی درێژی، ورشەی ئەستێرەی سەرسنگی شەهیدی تریفەی مانگی روخساری سەر قەنارەی چیای تۆپو بۆمبا بەزێنی، دۆڵی شەستیرو رۆكێت شكێنی هاژەی چەمی غەمو قەڵبەزەی خوێنی لەنێو ناڵەی شاعیرێكی عاشقی خەو پەڕیودا لەنێو سۆزی لاوك بێژێكی چاوەڕوانی شەهادەت دا، بووەتە داستان یەخەی زەمانەی رووڕەشی پێڕازاوەتەوە.. هەموو رۆژێ تورەبوونێكی نوێ سەرهەڵدەدات هەموو رۆژێ خوێن دەبارێ هەموو رۆژێ ئاگرو دوكەڵ چیرۆكی خۆیانی دووبارەدەكەنەوە كەچی (رێی ئاشبەتاڵ) هەر لەگۆڕێدایە هەموو هەر دەپرسن (بۆ).

ئەم (بۆیە) لەگەڵ هەموو ئاشبەتاڵێکدا سەرهەڵدەدات، لەئاشبەتاڵێکی دیدا، دەبیتە (سووکە وەڵام) وەڵامێکی گەوجانەی سیاسەت بازێکی ئینتهازی پیسە، ئەویش (دۆستان پشتیان تێکردی!!).

ئەم میللەتە نامیللەتە

لەیەك کاتو شوێندا پیسترینو پاکترین، ترسنۆك ترینو ئازاترین میللەتە.. ئازایە.. لەوەتەی هەیە هەرماوە.. ترسنۆکە لەوەتەی هەیە ژێردەستەو چەوساوەیە..

چ میللەتە خوانێکە..

لێی دەخۆنو تێر نابن، خۆی دەخواتو تێرنابێ.. چ چەشییێکی چەورە بۆ نێچیری سەرەڕۆ، چ مێشکێکی خاوە بۆ پڕوپوچی ئاین بازان، چ کەللەڕەقێکی تۆڵەیە.. چ کچ فرۆشێکە، چ عەشیرەت بازێکە.. چەندیش سووتاوی یەکێتیو ڕێکخستنە..

٧

بەهیچ جۆرێ خەجێ باوەڕی بەوقسانە نەدەکرد کە خەڵکانێ دەیانکردو بەجۆرە کەساسیەکەوە دەیانووت:

- ئا.. تەواو.. ئاشبەتاڵ..

شێت ئاسا بەرویاندا هەڵدەشاخا، بەدەمارگیرییەوە دەیووت:

- ئەرێ ئێوە عەقڵتان نییە.. نابێ هەر بەئاستەم بیربکەنەوە.. چۆن باوەڕ بەم قسانە دەکەن ئەمە دیعایەی ناحەزانە، دوژمن ئەم دیعایانە بڵاودەکاتەوە ئێوە بە چ عەقڵێکەوە باوەڕدەکەن ئەم هەموو پێشمەرگەیە، ئەم هەموو فیداکارو گیان لەسەردەستە، خۆ سەرشۆڕکەن؟ چەکەکانیان فڕێدەن؟ پاکانە بونیان، هەموو پیاوەتییان بخەنە ژێر پۆستاڵی داگیرکەرو تەسلیم بنەوە؟.. هەرگیز باوەڕمەکەن!!! دوورنییە ببیستن بەکۆمەڵ

خودکوژی بکەن، خۆ لەناوببەن، بەڵام تەسلیم نابنەوە!! ئەگەر لەم چواردە ساڵەیا هەریەکەیان فێرە دێڕێکی خەبات‌و تێکۆشان بووبێ ئەوا هەرگیز، خۆناخەڵەتێنن.. ناخەڵەتین.. باوەڕمەکەن.

هەرکە پێیان دەووت:

- مەسئەلەکە لەدەسەڵاتی پێشمەرگە –سادەکە- بەدەرە (ئێستا) پێشمەرگە ئەو کەسەیە بەهێ جۆرێ حیسابی بۆ ناکرێ (کارەکە) بەدەستی هەندێ لەگەورەکانەوە دەوڵەتانی دیش خۆیان تێهەڵقورتاندووە..

دووبارە خەجێ باوەڕی نەدەکرد.. چونکە پیشمەرگە، دنیای پێشمەرگە پیرۆزەو مەلائیکە ئاسابون، بەزیرەك‌و تێگەیشتوو و خاوەنی خودی خۆیانی دەزانی، پێی وانەبوو پیشمەرگە لەبەرچاوی (هەندێ مەسئولی دەسەڵاتداردا) حیساب بۆ خواست‌و دیدو بۆچونی ناکرێ، حیساب بۆ ماڵ‌و منداڵ‌و ژیانی ناکرێ، حیساب بۆ برسییەتی‌و پیاوەتیی، بۆ کبریاو خواستی ئینسانی، بۆ کەرامەتی، بۆ هێ شتێکی ناکرێ.. رەنگە بۆ هەندێکی زۆر کەم کە خزم‌و سەگ‌و سواڵی هەندێ مەسئولی بێفەڕو دزن، حیسابی ئیسراحەت‌و لەمەقەڕ مانەوەو لەسێبەری سەماوەرو مەسینە هەڵگترنیان بکرێ.. نەخێر پێشمەرگە بەلای خەجێ وە (پێغەمبەر) ئاسا بوون، چش لەئەزیەتی دوژمن‌و خزم‌و خوێشیش دەکەن، بەسەربەرزییەوە بەرەو سەربەستی‌و سەرفرازی هەنگاودەنێن‌و ملی رێی شەرەف‌و کەرامەت دەگرن.. گلانیشیان لەدایك بونەوەیێکی نوێی باوەڕیانە.. کوڕی

ئەمەكداری خاكو نەتەوەن، شمشێری حەقی رەشورووتانن، هەڵۆی چیاو پڵنگی پێدەشتو كوڕی شەون، هەر بەفرو برسییەتیو شەوی تاریكو رێی هەوراز بەچاكی دەیانناسن، مزگەوتی گوندەكان وەك فریشتەكانی خواوەند دەیانگرێتەخۆ.. برسییەتیو بێنازیو تەوزیع، چڵكو كێو ئەسپێو بۆنی پێڵاوی لاستیك سەرمایەی ژیانیانە.. ئیدی لەچ بترسن..

خەجێ گەلێ جار لەپرسەی پێشمەرگەیێكی شەهیددا، لەگەڵ لاوانەوەی سۆز ئامێزی ژناندا دەتوایەوە، ئەویش نەك بەخەمو خەفەتو گریانو شینو شەپۆڕ، بەڵكو جۆرە فرمێسكێكی گەرمو گەشی بەختەوەرانە بەچاوانیا دەهاتەخوارێ، گورو تینی پێدەبەخشی، زیاتر دڵنیادەبوو (كەهەمیشە سەربەرزەو دەبێت سەرفرازیش بێت) بەخۆی دەووت:

(سەرباری كوێرەوەریو چەوساندنەوە، بەڵام وەك سەربەستان دەمرین.. ئێمە خاوەنی ئەم رۆڵانە بین ئیدی چۆن بەسەربەرزیش ناژین.. سەربەست دەبینو هەر سەردەكەوین).

خەجێ، قەد باوەڕی نەدەكرد تا بەچاوانی خۆی لەتەلەفزیۆندا بینی:

ئەوا بەكۆمەڵ، دەستە دەستە پێشمەرگە چەكی قورسو سووك دادەنێنو تەسلیم دەبنەوە!! ئەوە (فلانە كۆنە مەسئولیش) لەتەلەفزیۆندا دەڵێ:

- خەڵكینە.. بەهەڵەدا چووبووین.. میری نیشتمانی بەرەحمە!! ئێمە خراپ بووین.. میری لێی بووردووین، ئیدی ئێوەش بچنە دووی كەسوكارتان بیانهێننەوە.. بەسە ئیتر.. ئێمە سەربەئیستعمارو زایۆنیەتو..

سەدان وشەی بێشەرم، لەزبڵدانی رەوشتی بێرەوشتانیش جێی نەدەبووەوە، سەرزاری ئەو بەزیوانەی كردبووە هێلانەو هەزاران زۆڵە وشەی بێئابڕویان دەزاند، هەروەك ئەوەی خۆیان نە بایان دیبێو نە باران! لەرادیۆو تەلەفزیۆندا سەدان تانەو توانجیان دەگرت.. كەچی ساڵێ لەوەبەریش هەر ئەو (ترە مەسئولانە) بوون دەیاننەڕاند:

- هەڤالان.. خەڵكی بەشەرەفی كوردستان! گەر میری دەست لەتەرحیلو تەعریب هەڵنەگرێ، ئەوا دەبێ دەرسێكی ئەوتۆی بدەین كە هەرگیز لەبیری نەكات.. دەبێ چۆكی پێدابدەین، ئالای سپیی پێبەرز بكەینەوە.. بەڵێ خەڵكی بەشەرەفی كوردستان! دەبێ تا دوادڵۆپەخوێن شەڕی لەگەڵدا بكەینو مافی رەوای خۆمانی پێبسەلمێنینو..

ئەمە جگە لەخۆبادانو خۆگێڤكردنەوە، بەچاوی سووك روانینە خەڵكو خۆبە (هەمووشتێ زان)!و جرتوفرتو فسكەفسكی بێسەروبەرو مێبازیو شاڵو كلاشی دۆمی.. جارجارەش قاچاغچیەتی سەیارەو زۆر جاریش دزیو هەمیشەیش درۆ ئالابووە ژیانی بیستو چوار سەعاتەی (تێكۆ-شانی شۆڕش بازییان!).

لەم لایشەوە، خەڵکە شۆڕشگێڕە ڕاستەقینەکە، هەندێکیان بەساکاری خۆیان باوەڕیان دەکرد، ئەوەی وریاو زیتیش با لەترسی کەلەپچەی (زمانگر) بێدەنگ دەبوون بەسەرنجی تەوس ئامێزەوە سەیری کرداری ئاسمان ئاساو گرفتاری ڕێسمان ئاسایانی دەکرد.. لەلاییێکی دیشەوە (لەچاو مەسئولەکانی دەوڵەت بەحەوت ئاوی کەوسەر شۆرابوونەوە!!

ئەگەرچی خەجێ دڵگیر دەبوو، خەمو خەفەتێکی زۆر ڕووی تێدەکرد، هەمان ڕووخساری ئاغای دێیەکی خۆیانی وەبیردەهێنایەوە..

ئەگەرچی لەلای خەڵکانی دی ئەم بادانەوە کوتوپڕییەی (تڕە مەسئولەکان) شتێکی سەیرو پڕ سەمەرەبوو. کەچی خەجێ بەوچاوەوە سەرنجی نەدەدان دوورتر دەیڕوانی، داهاتووی ئەو (مەسئولانە) دەهاتەبەرچاوی کە چۆن:

پاش ئەوەی چاك دەدۆشرێن، ئەوجاش دەیانکەنە عیبرەت لەهەردوو سەرەوە ڕووڕەشیان دەکەن، تەنانەت بۆ خودی خۆشیان دەسەلمێنن کە (کەڵکی کرێگرتەیشیان نەماوە) دەس بەگوریسێکی دییەوە دەگرن، لەسەر چ شتێ لەنگەر دەگرن، ئەوەیان دەمێنێتەوە سەر تەجروبەی خۆیان، قۆنتەراتچی، دەیان چی چی و چی چی تر باوەشیان بۆ دەکاتەوە.. گەر زۆریش (عەریقو عەقائیدی-بن لەدزیو.. ئەوا لەنێو حیزبێکی کارتۆنی دا دوکانێکی کوردفرۆشی دەکەنەوە!!

خەجێ دوژمنی بەدوژمن دەزانی، هەرچییەکیان کردبا، خەجێ دەیووت:

- دوژمنایەتیەو کارەکەیان ئاساییە.. بگرن.. ببڕن، بکوژن، ماڵ وێران کەن، تالآن کەن.. بەلآم ئەمانەی دی —زۆڵەکوردی بێ ئابڕو- لەدوژمن دوژمن ترن.. سەگی پاسن.. تانجی ڕاون.

گەلێ جاریش لەنێو هاوسێکاندا بێپەروا دەیووت:

- بەئینسانیان مەزانن.. ئینسان نین، لەدڕندە دڕندەترن بەزەییتان بەچاوانی خۆتانا بێتەوە، بەدیمەنیان سەروچاوو مێشکتان پیس مەکەن، گلآون، لەبیستوچوارسەعاتی شەو ڕۆژێکدا بیستوچوار هەزار نەفرەتو تفیان لێکەن.. ئەمانە پۆستاڵی داگیرکەرن خۆتان ڕاهێنن.. منداڵەکانتان پەروەردەکەن، لەپێلاو کەمتریان بزانن.. وریابن دەستتان بەر دەستیان نەکەوێ جوابی سەلامیان مەدەنەوە بەهەشتان نەوێ گەر ئەوانی تیادا بن، ئەو خوایە مەپەرستن وا ئەمانە ئەی پەرستن، خوایان نییە.. شەرەفیان نییە.. ئاین.. ڕەوشت.. پیرۆزی.. هەر هێیان نییە.. پارە خوایانە.. پارە هەموو شتێکیانە، خوێنو ڕۆح یانە.

خەجێ، بەچاوانی خۆی دەیان پێشمەرگەی تەسلیم بووی بینی، بەسوێی ئەوەوە بوو ناسیاوێکیان ببینێو لێی ببیستێ.. مارف-ی هاوڕێی ئەحمەدی بینی، لێی پرسی:

- ئەرێ چۆن وا..؟ چی بوو؟
- ئیتر.
- یانی تەواو.. هێ نەما.. هەر هێ نەما؟!
- بەڵی تەواو.. چۆلەکە کوژیش نەما..

- چۆن؟

- فرۆشراین.. هەرزان فرۆشیان کردین.. ئێمەو ولاٌتیان نایە نێو جانتاییێکی دبلۆماسی، وێستگا بەوێستگا، لەنگەر بەلەنگەر هەراجیان کردین.

- ئەو هەموو پێشمەرگەیە.. ئەو هەموو چەکە.. بەجارێ..؟

- بەلێ تەنانەت ئەو تفەنگانەی زمانی حەق گۆمان بوون، لەو رۆژەدا لال بوون، مەیین، بێزیان لەخۆدەکردەوە کە بەشانی ئێمەوەن.. گەر بەقەد هەزار یەکی ئێمە (هەستو رۆحیان) هەبا ئەوا هەرگیز خۆیان بەدەستەوە نەدەدا.. گەر لەوپەڕی ناچاریشدا بان خۆیان دەشکاند..

- یانی چ کەسێکتان بەچیاوە نەماوە؟

- نەخێر.. بەشێکمان لەئوردوگاکانی ئێرانداو لەسایەی (شای ئاریا میهر) خەون بەکۆماری کوردستانی مەزنەوە دەبینن، شا بانۆیش تەفسیری خەونەکانیان لەکتێبی (انقلاب سفید) دەکات.. شێرو خورشیدیش ئاردو شەکرو چاو پەنیرو چادری بۆکردوون بە (هەمووشتێ) زەرنەقوتە ئاسا دەمیان داچەقاندووە، ئەویش تێریان دەکات (انقلاب سفید-یش) فێریان دەکات شا، (لەوانەی) خۆمانی دەکڕێو قوماریان لەسەردەکات.. بەشێکی دیشمان بەرەو ئەوروپا تێیان قوچاند.. بەشە زۆرەکەشمان، ئەوا دەمانبینی، چۆن لات لات دەسوڕێینەوە چاو شۆڕ، ملکەچ، بەنائب عەریف دەڵێن (سەیدی!!) ئەمریش دەرچووە بەرەوخوارووی عێراقمان دەنێرن..

- یانی ئەوها؟

- هێشتا لەکوێمانە.. تفەنگو چیاو شۆڕشمان هەبوو (تەعریبو تەرحیلیان) دەکردین.. (ئێستا) مەگەر ئەو خوایە بزانێت چیمان لێ‌دەکەن..

- بێشك لەکۆڵتان نابنەوە.. دەسبەرداریتان نابن، ئەوەی پشت لەچیا بکات، چیایش پشتی بەردەدات..

- هەروای لێ‌دەهات!

- بیبڕەوە..

بەشێوەییێکی ئەوتۆ نەڕاندییە سەر مارف پێی وت بیبڕەوە، مارفی راچڵەکاند..

خەجێ بەر لەئێستا گەلێ بەوردی گوێی رادەگرت، سەرنجی ئەو قسەو رەخنانەی دەدا، بەبیروبۆچوونی خۆی بەخزمەتی شۆڕشی دەزانی.. خۆی وەتەنی:

لەشۆڕشدا زۆر شتی نائاسایی دەبێتە ئاسایی، گەلێ لەپیاوانی فەرامۆشکراو جێ بۆ خۆدەکەنەوە خۆدەسەلمێنن، قارەمانێتی ئەوتۆی چاوەڕوان نەکراو دەنوێنن، دۆستو دوژمن سەرسام دەکەن.. لەهەمان کاتیشدا گەلێ لەدەوڵەمەندانو خانەدانان لێدەکەونو دێنە سەر (ساجی عەلی) هەندێکی دیش دەوڵەمەند دەبنو دەبنە (پیاوی نێو پیاوان!!) ئەمانە بەلای خەجێوە ئاسایی بوون، ئاسایی تر بوون کە دەیبیست، فلانەکەسی خاوەن شەش حەوت ساڵ خزمەتو لەخۆبوردن (بەزیوە)

تەسلیم بووەتەوەو لەسەر دەرپێی خۆی دانیشتووە، رای خەجێ بەرامبەر ئەمانە:

- شۆڕشگێڕی راستەقینە ئەوکەسەیە تاسەر، لەهەموو تاڵو تفتییێکدا، پێشمەرگەیە.. ئەوانەی کە پاش خزمەتێکی زۆر، یا دڵیان دەشکێ، یا، خۆیان هەرئەوەندەیان لەباردایەو پایدۆسی لێدەکەن، ئەوانە وەك ئەوکەسانەن بەرۆژودەبن، پاشانیش بەگوڕ رۆژووەکەیان دەشکێنن..

قسەکەی ئەمجارەی مارف کە وتی هەر وایلێدەهات بەرچاوی خەجێی تاریك کرد وەك ئەوەی جنێو بەپیرۆزترین کەسێکی لەناوچووی بدرێت، ئاوها قسەکەی مارفی هاتەبەرگوێ.. بێ خواحافیزی کردن لەمارف، خۆی بەتەنها بینی کەوتە خۆدواندن:

- (بشێ میللەتانی دیش کورد ئاسا بن، پێلەقە بدەنە سەر ئەوکەسەی گلۆڵەی دەکەوێتە لێژی، تەقە لەرابوردووی خۆیانیش بکەن.. ئەڵبەتە ناپەسەندیو بێسەروبەریمان تێدا بووە.. شۆڕشی هەموو میللەتان ئەم وردەشتانەی تیادا بووە، بەڵام هەرگیز نەبووەتە مایەی ئەوەی بێز لەسەراپای شۆڕشەکە بکرێتەوە خۆبەشێکی تەواوی ئەمانە دەیانزانی شۆڕشەکەمان چییەو چۆنە، خۆ هەموویان (ئەم وەزعەش) لەگەڵیا بوون.. لەوێدا بێدەنگو بێزمان بوون.. لەروودا قایل بوون بەهەموو شتێ.. گریمان وانەکەوتایەتەوە لەبری ئاشبەتاڵ سەرکەوتن با.. خۆ هەر ئەمانە چاوی پیاویان دەردەهێنا، ئەوەندە قسەیان دەکرد هەروەك ئەوەی (هەندرێنو زۆزك) گیانێکی بەمان بووە، دەنا، دادەتەپین.

*

خەجێ ئەوشەوە تا بەیانی هەر گێنگڵی ئەدا، چ کەساسیو کلۆڵییێك، چ ئازارو کوڤانی ئەوەندە دەسەوستانو بەرچاولێڵی نەکردبوو، گۆج ببوو، هەرجارەو بیری بۆ جێیەك دەچوو، ئەو بەرەبەیانەی سەرەتای ساڵی ١٩٧٤-ی وەبیرهاتەوە کە ئەحمەدو نەسرینی بەرێخست..

ئەحمەد وایدەزانی ئیدی زۆر بەزەحمەت دەتوانن یەکدی ببیننەوە، داوای لەخەجێ کرد:

- دایکە تۆیش بۆ لەگەڵ ئێمەدا نابین؟
- نەخێر.. ئێوە خواتان لەگەڵ.. بەورەی بەرزی خۆتان دەسپێرم.. من لەشار دەمێنمەوە.. پێشمەرگایەتی هەر چیاو تفەنگو شەو نییە.. شاریش پێشمەرگەی خۆی هەیە.
- دایکە دەترسم بتگرن.. دڕندەن.. گەلێ دڕندەن.
- پێویستم بەوە نییە باسی دڕندەیی ئەمانم بۆ بکەی.. دڕندایەتیش زمانی خۆی هەیە، خۆی باسی خۆی دەکات.. بەڵام ئێوە وریابن، لەهاوڕێکانتان دوانەکەون، بەهێ جۆرێ کارێ نەکەن بەسوکی بکەونە بەرچاوی خۆتان.. دەشێ تائێستا دەستتان نەچێتە کەسو بیکوژن، بەڵام، دەڵێم دوژمنو داگیرکەر کوشتن نوێژە.. نوێژێکی راستگۆیانەی بێ ریایە..
- دایکە گەلێ شۆڕشگێڕی!
- جا پێیت ناخۆشە؟
- نەخێر شانازییت پێوەدەکەم!

- منیش شانازی بەپێشمەرگەوە دەکەم!

پێش ئەوەی خواحافیزی بکەن، نەسرینو خەجێ تا درەنگێ پێکەوەبوون، گاه خەجێ نەسیحەتی نەسرینی دەکردو رێنمایی دەکرد، گاه گوێی بۆ قسەکانی نەسرین شل دەکرد، سەرئەنجام قەناعەتی بەنەسرین هێنا.

- کچم ئەوانەی تۆ دەیڵێی راستە.. راستە ئێوە هێشتا گەنجنو زروفی شاخیش جیاوازە، بەڵام هەردەبێ منالێکتان ببێ.. رەنگدانەوەی تۆ دەیڵێی لەگەڵ عەقڵو پێویستیەکانی سەردەم بگونجێ، بەڵام من لەم رووەوە هەر (عەشایەریانە) بیردەکەمەوە.. گەلێ بەختەوەر دەبم گەر منالێکتان ببێ..

کە نەسرینو ئەحمەد چونە دەرێ بەر لەئاشبەتاڵ بەیەکدوو مانگێ ئومێدەکەی خەجێ وەدی هات.. کوڕێکیان بوو، ناوی هیوایان لێنا.. بەنامە خەجێ-یان ئاگادارکردەوە.. گەلێ کەیفخۆشبوو.. چەند جارێ لەبەرخۆیەوە دەیووت:

- (هیوا چ بەختەوەری بەپێشمەرگایەتی لەدایك بوویت!!)

خەجێ لەنێو ئەم خەمو پەژارەیەیدا روخساری ئەو کوڕەزایەی —کە نەیبینیوە- مێشکی تەنی، لەبەرچاویا بەرجەستەبوو، بەخەیاڵ دەیبینیو داهاتووشی دەدایە بەر زەین.

- (چی؟ لەنێو منالآنی گەڕەکدا پێی بڵێن باوکتو دایکت تەسلیم بوونەوە، سەریان شۆڕکرد، ملکەچی فەرمانی داگیرکەر بوون!! نا.. نا..

نەخێر.. هەرگیز ناهێڵم ئەم کارە بکەن.. نەخێر نابێ.. ئەی لەئۆردوگاکانی ئێراندا چاوەڕوانی هەڵمژن، هەموو خەمێکیان نانو ئاو، دەس بەکلاوی خۆگرتن بێ، نازانم بەفارسی بەتورکی منالآن بەهیوا بڵێن (پەناهەندەیە.. کوڕی پێشمەرگەیەکی فرۆشراوە.. ئەویش تێناگاتو لەئەحمەدو نەسرین بپرسێ (پێشمەرگە چییە؟) بۆ فرۆشران؟ ئێوە چین وا فرۆشراون؟ ئەوانیش لەبەر دڵی هیوا بەهەزار پێو پەنا سووکە وەلامێکی منالآنەی بدەنەوە.. کارێکی لەگەڵدا بکەن بێز لەرابوردووی دایكو باوکی بکات.. نەخێر.. نەخێر.. ئەی بچن بۆ ئەوروپا رۆحی خۆیان دەرباز کەن.. هیوا.. کوردی نەزانێت!؟ قسەی قۆڕ.. منالی کورد گەر کوردی نەزانێ ئەوا ئاشبەتاڵێکی بێ شۆڕشە!! پشکۆییێکی بەخۆڵەمێش خنکاوە!.. نا..نا.. نەخێر هەگیز ناهێڵم لەو ولآتانەداو لەغەریبیەدا خۆیانو خاكو نەتەوەیان بۆ پارووە نان لەبیربکەن.. بەچاوی سوکیشەوە سەیریان کەن.. سەرئەنجام خۆیانیش بگەنە قەناعەت کە سووكو چروکن، نانەڕەقی ولآت، زنجو کوخت، فرمێسكو نەخۆشی، گەوجیو بێسەروبەری، خوێنی شەهیدانو ئێسكو پروسکی باوباپیران، چۆن جێدێڵن؟! نەخێر.. بەهێ جۆرێ ناهێڵم بچنە دەرێ.. هەر لەبەیانی زووتر نییە خۆ دەگەیێنمە لایان..

ئەوشەوە خەجێ بەدەیان جۆر هیوای دەهاتەبەرچاو..

- (ئا.. سبەینێ خۆم تکەڵی ئەو ژنانە دەکەم وادەچن کوڕو کەسوکاریان دەهێننەوە منیش هەر بەو بیانووەوە دەڕۆم تا دەیانبینم.. ئەوسا..).

هەر ئەوشەوە خۆی ئامادەکرد، زۆر بەوریاییەوە لەنێو ژورەکەیدا رەفتاری دەکرد.. بەئاسپایی بەرەو کەلێنێ چوو، وەك ئەوەی کۆرپەیێك لەلانك دەربێنێ پریاسکەییێکی دەرهێنا زۆر بەوردی وەك ئەوەی قۆنداغی لێکاتەوە ئاوها پریاسکەکەی کردەوە.. دەمانچەکەی دەرهێنا.. تێی راما: حەپەسا، تاس بردییەوە.. سەرتاسەری بیستو نۆ ساڵ، لەکەرکوکو بەغدا، لەکرێیەتیو دەربەدەری.. لەبرسیەتیو ئاوارەیی ئەو دەمانچەیەی پاراستبوو.. (خۆی وتەنی) تاقە یادگاری حەمەو دێو کەسوکارمە سەرەتا بێئیرادە یەکدوو فرمێسکی گەرمی بەسەرا رشت، پاشان بەسۆزەوە وەك ئەوەی کۆرپەییێکی بێ باوك بلاوێنێتەوە ئاوها بەئاوازێکی خەم ئامێز کەوتە لاواندنەوە:

- بێناز.. بێکەس!!

چەندم حەزدەکرد کە ئەحمەدو نەسرین چوونە دەرێ، دەرت بێنمو بتکەم بەدیاری.. ئەی دوامیراتی کەسانی پیرۆزو ولاتی پیرۆزتر، دڵم نەهات، هەرگیز تەحەمولی جیابونەوەت ناکەم.. ئومێدی ئەوەم پێت بوو، بەدەستی خۆم تەقەی سەربەستیت پێبکەم، پاشانیش ئاسنەکەت بتوێنمەوە، لەسەر نمونەی گاسنێك داتڕێژمەوە.. کەچی نەبوویت بەدیاریو دەنگی سەربەستیشت بەرزنەکردەوە، بۆ؟

بشێ هەر پێویستیمان بەتۆ بێ؟ رەنگە تۆیش هەموو شت نەبیت، تەنها زمان بیتو حەق گۆ!! جا کێ دەڵێ لەسەر حەق بوون هەموو شتێکەو سەرفرازیش مسۆگەر دەکات؟! سبەی دەتبەم ئیدی ئەوجا بیرلەوە ناکەمەوە بتکەمە گاسن، بەڵکو هەر بەوئومێدەوە دەژیم، بتتوێنمەوە، نمونەی فرۆکەو تانكو هەموو چەکێکی سەربەرزت لێ دروست بکەم.. گەر حەق گۆییت بە چ دەپارێزرێی؟! حەمە، نەیفرۆشتی بەمنی سپاردی، لەچاوانم زیاتر ئاگادارت بووم.. بێخەم بە سبەی، دووەی دەتسپێرمە دەستێ، هەرگیز سەرشۆڕت نەکات.

❋

٨

ئەحمەد (مهاباد)ی جێهێشت، گەڕایەوە بۆ ئوردوگای زێوە، لەنێو چادرێکی (شێرۆ خورشید)، لەگەڵ نەسرینو هیوادا گرمۆڵە ببوون، کەمتر نەسرینی دەدواند، لەرۆژێکدا دەژیا، خۆی لەنێو تەنهاییێکی سامناکدا بەبێزارییەوە دەبینی، بێزی لەسەروسەکوتو دەستو پەنجەی خۆی دکردەوە، تەنانەت پێیەکانی بەپەناهەندەی قۆنەرەکانی خۆی دەزانی، هەرچی شانازیو سەربەرزی هەبوو، هەموو وەکو چادرو ناواخنی چادرەکەیان کرژەوە ببوون، بەسەر یەکدیدا دارزابوون.. ئازایەتی کوت کراوی، بێزی لەخۆو دەوروبەر دەکردەوە، غیرەت لەتەنووری ناخیا تفی نەفرەتو بێئەمەکی هەڵدەدایە سەر روخسارە بێرەنگەکەی ئەحمەد، وەڕەس بوو بوو لەوەی لەهێلانەی دەرونێکی داگیرکراودایە، دەیویست

دەربازبێت، بەهیچ جۆرێ نەیدەویست لەلای دڵێکی بەترس کەوی کراودا بمێنێتەوە..

رۆژێ بوو (ئەحمەد) هیچ شتێکی پاكو پوختە، رێكو لەبارو بێگەردی تیادا نەدەبینی.. دەورەبەری خۆی، تەنانەت داروبەردو گوڵیش بەپڕوپوچییەوە دەیبینی.. خەمی وڕێنەکانی بەختەوەری بوو کە تا ئێستا وەك تارماییێکی سامناك نەکەوتبووە بەر دیدەی.. دڵنیابوو کە (دەسەڵاتداران) وەك مەگەس سەیریان دەکردو دی دی تێی (تاکتیك) یان پێ تاقیکردەوە.. دەشێ (ئەمرۆ) درکی بەپتەوی ئەو دیدەی کردبێ کە دڵنیا نییە لەو هەناسەیەی هەڵیدەمژێ، خۆی کۆکردۆتەوە، لەبۆتەی خۆهانداندا تواوەتەوە.. سەرئەنجامیشی لەلادا روونە..

دەبێ چ کاردانەوەییێك هەندەی رەشبینیەکەی (ئێستا)ی بەرامبەر بەم رووداوە ماقولو بەهێزبێ؟! لەمەوبەر چ جارێ بەسۆزو گەشی، بەروونیو بێگەردی سەرنجی مەرگی نەدابوو، کەچی دەنگێ وەك دەنگی خواوەند لەناخیدایەو داوای لێدەکات، دەسبەرداری ژیان بێت، لەنێو ئەم بێدەنگیە ترسناکە، لەنێو ئەم کشوماتیە بێئەنجامو بێکۆتاییەدا، بەبێ چ ئازارو ژانێ، چاولەیەك نێت ماڵئاوایی لەخودی خۆی بکات.

(نەسرین) غەمو کۆڤانی چ کەمتر نەبوو لەئەحمەد، تەنها لەدەربڕیندا خودداری دەکرد تا ناچاربوو بۆ یەکەمجاری تەمەنی لەگەڵ ئەحمەددا بەساردیەوە قسان بکات:

- خۆ تۆ منداڵ نیت.. بۆ چ ئەوەندە بەزەعیفی خۆت خستووەتەڕوو؟ کەی تۆ هەند بێورەو لەئاستی غەمدا دەستەقاچەو سەرگەردان بوویت.. ئەوەی چوو، چوو!!

- من غەمی ئەوەم نییە کە چووە.. زیاتر غەمی داهاتوومە.. دڵنیام هەرگیز هەلی وا بۆ دوژمن نەڕەخساوە.. باوەڕیش ناکەم ئەم هەلە لەدەست بدەن.. فرسەتە بەهۆی زۆڵەکوردەوە قەڵاچۆمان پێ بکەن.. دەڵێن سوپای جەزائیر لەگەڵ سوپای عێراقو ئێران سەرسنووریان گرتووەو سوپای تورکیش لەسەر سنووردا دامەزراوە، یانی سێ سوپا، بەشی نەدەکرد؟! وا جەزائیریش خۆی تێهەڵقورتاند؟!

- ئەمە شتێکی دییە.. (ئێستا) برینەکەمان گەرماوگەرمەو تورەین.. دڵنیام لەکاتی ئاوهادا

زەحمەتە دەستنیشانی داهاتوو بکرێ..

- بۆ ئێمە هەمیشە نەپێکراوین؟ نەزیفی هەمیشەییمان نەبووە؟

- نەخێر.. ئێستا نەزیفمان هەیە.. بەر لە(ئێستا) هەست بەسەربەستی کردنو بەرەو سەربەستی هەنگاونان زۆربەی برینەکانمانی سارێژکردبوو، یا راستتر نەزیفەکەی راگرتبوو.. بەڵام (ئێستا) تۆ، هەندەی دوژمن بۆ خودی خۆت بوویتە بەداگیرکەری ناختو خۆت دەچەوسێنیتەوە.. لەحەقیقەت رادەکەی.. پێت سەیر نەبێ ئەمەی خەڵکی ناوی ئاشبەتاڵی لێناوەو تۆش وەك بنێشتەخۆشەی سەر زارت هەر دووبارەی دەکەیتەوە بەلای منەوە ئاشبەتاڵ نییە.. شۆڕشێکی شەهیدە،

لەدایکبوونەوەیێکی نوێی شۆڕشە.. هەرکە دەبیستم وەك خەڵکەکە دەڵێی (ئاشبەتاڵ) بێزت لێدەکەمەوە، وشەکە وادێتەبەرگوێم کە تۆیش دەتەوێ تەقە لەمێژووی خۆت بکەین.. لەمکاتەدا وەك کرێگرتەیێك دێیتەبەرچاوم.. کە قۆنتەراتچییێك شۆڕشی بەقۆنتەرات گرتبێ، شۆڕشگێڕانیش کرێگرتەی قۆنتەرات چیەکە بن.. ئەم قسەیەت شاهێدی ئەوە دەدات کەچی خۆت چاکتری دەزانی تۆو هەزارانی وەکو تۆ بەکرێنەگیرابوون.. نازانم چۆن رێ بەخۆت دەدەی بەسوکییەوە سەرنجی ئەم (بەزینە) بدەیت.. بۆ چ بەلاپەڕەیێکی خوێناوی مێژووی بەخوێن نوسراوی میللەتەکەتی نازانی؟ جا بۆ ناڵێی ئاشبەتاڵی میری نیشتمانییە!! ئەوە نییە بەپێی (اتفاقیەی جەزائیر) بەشێکی (شەتی عەرەب)و هەندێ لەسنووری عێراقی فرۆشتووە.. ئاشبەتاڵ بۆ ئەوە نەك بۆ ئێمە.. ئێمە.. لەکاتێکدا قسەکەت لێوەردەگیرێ گەر پایدۆسی لێبکەیتو بچیتەوە تەسلیم بیت.. بەکورتی ئاشبەتاڵی، خەڵکانێکە نەك هی میللەتێ.. رەنگیشە ئەو خەڵکانە تەسلیم بونەوەیان پێ خەوش نەبێ، چونکە تەسلیم بوونەوەیەکی جەماعییە.. ئێ.. بەهەرحاڵ کوردستان هەزاران شەهیدی هەیە، سەدان شۆڕشی شەهیدیشی هەبووە.. من بۆ خۆم ئەوەندە گەش بین نیم، بەڵام بێئومێدیش نیم، دڵنیام سەرهەڵدەدەنەوە، بەڵام لام روون نییە چ لەنگەرێکی دی دەمانگرێتەخۆی.. ئەوەندەی بەرگریکردنم بەلاوە روونە ئەوەندەش لەنگەری داهاتووم لەلادا لێڵە، ئیدی نازانم هەروەکو

جاران شۆڕش، شەڕ، مفاوەزات، شەڕ، مفاوەزات، شەڕ، مفاوەزات.. (ئێستا) گرنگ بەرگرییە.. پاشان چدەبێ، ئەمەیان باسێکی دییە..

- منیش گەش بین بووم..

- پێم وتی، ئەمەی من دەیڵێم تەنها گەش بینی نییە.. تۆ کە گەشبین بووی، سۆزت جڵەوی ئەو گەشبینییەی بەدەستەوەبوو، خۆشەویستیت سەپاندبوویە سەرت ئاوها بیت.. من تەنها باسی سەرئەنجامت بۆدەکەم.. ئەڵبەتە گەشبینی ماقوڵ لەنێو دنیاییێکی تاریکو رەشبینیێکی خەستدا چاکتر بەرجەستەدەبێ، زیاتر پێویستی بەرەفتاری عەقل ئامێزە..

- هەست دەکەم فێری دەکەی!

- جا عەیبە..

- نەخێر.. دەڵێم بۆ بەر لەئێستا ئەم قسانەت نەدەکرد؟

- دیارە ئەوەشت فەرامۆش کردووە، قسە لەکاتو جێی خۆیدا نەبێ، دەنگ دانەوەشی نابێ.. بەکورتی وابزانم تێت دەگەمو لەنیازت حاڵیم.. نەك تەنها هانت دەدەم، بەڵکو پشتت دەگرمو تاسەریش لەگەڵتا دەبم.. فەرموو دڵنیام هەزاران کەس هەن، ئێمە ئاسا بیردەکەنەوە، دەیانەوێ ببن بەهەوێن..

- دیارە بەجوانی لەمن نەگەیشتوویت پێم وانییە —وەك دەڵێی- لێم حاڵی بوویت.. راستە بیر لەبەرگری دەکەمەوە، دڵنیام هەزاران کەسی دی ئامادەنو هەرگیز و هەرگیز سەرشۆڕ ناکەن، بەڵام دەمەوێ بڵێم گەر بەرگری لەپێناوی (مان)دا بێ، ئەوا هێمان نەکرد.. هەمان گلەییی ئێمە

لەباوباپیرانمان بۆئەوەی داهاتوو دەکەینە میراتی.. ئەوان چیایان کردە پەناگا، لەپێناوی (مان) بەرگریان کرد.. بەڵام چ جۆر (مان-ێ) راستە (مان) کەرەستەی سەرفرازییە.. دیسان دەپرسم چ مانێ؟ بەشێك لەچیا، تفەنگ، شەو، هێرش بردن، کۆشتنو کوژران، رۆژ، دەکرێتە پینەی مانگو مانگیش دەدورێنە ساڵەوە.. بگرە، بکوژە ئەوانیش زیاتر دەگرنو دەکوژنو ئیعدام دەکەن، شارو دێ وێران دەکەن.. سەیرە هەموو ئەم شتانە لەپێناوی (حوکمی زاتی بێ!!)

- نەخێر.. یەکەم هەر هێ نەبێ، دەبێ لەو کتێبانەی کە خوێندووتەوە، فێری ئەوەبوویی کە سەراپای هێ میللەتێ شۆڕشگێڕ نەبووە.. بەڵکو بەشێکی زۆر کەمیان.. بەپێی راژەی ژمارەییێکی کەمی میللەتەکە شۆڕشگێر بوون، ئەوانە هەمیشە بوونەتە هەوێنو چرا، راستە رێیان دیاریکردووە، پاشان میللەت ئەو رێیەیان گرتووە، پێشت سەیر نەبێ هەندێ جار، بەشێك لەو شۆڕشگێڕانە —پاش سەرفرازی- بازووی هاورێیانی هاوخەباتیان دەبێتە شیشی بەندیخانە!! دەبێ بەچاکی ئەوەش بزانی، پیرۆزترین بەرگری، ئەو بەرکریەیە کە هێ، بەرابەریەکی تیادا نیەو لەپێناوی ماندایە.. بونی ماددی، بوونی رۆحیو پێداویستیەکانی دی دەسەلمێنێ.. من پێم وایە، باوباپیرم پیرۆزترین میراتیان بۆ جێهێشتووم، میراتییەك، بووەتە مامۆستام، لەژیانو دەردەسەریەکانی ژیانم دەگەیێنێ، فێرم دەکات چۆن بژیم نەك چەن بژیم.. وەلامیشم بۆ دواخالی قسەکەت ئەوەیە کوشتنو کوشتن کاری لەوەزعو حاڵی ئێمەدا نوێژە.ز باوەڕی

پێدەشۆردرێتەوە.. با چاکتر قسەکەم روون کەمەوە تا بەدڵڕەق‌و کینەلەدڵم نەزانی: گەر کەسێکی داگیرکراو بەئاستەم بەزەیی بەداگیرکەردا هاتەوە ئەوا ئەو بەزەییەی دەبێتە گەردو خەوشی دەرونی لەکەدار دەکات، ئەو لەکەیە بەهیچ شتێ پاك نابێتەوە تەنها بەخوێنی (پیسی) داگیرکەر نەبێ.. واتە دەمەوێ بلێم، بۆ ئێمە دەبێ پیسی بەپیسی بشۆینەوە.. تەنانەت ئەگەر داگیرکەرو داگیرکراویش کەسەکە خودی خۆی بێ، یانی خۆی دەروونی خۆی داگیرکردبێ، ترس گۆدی کردبێ، بەبێدەنگی‌و بەبێ رەنگی‌و بێناوی قایل بێ‌و خەمی کلاوەکەی خۆی بێت، با، نەیبات‌و بەس، ئەوسا بەلای منەوە چ چارێکی نییە بۆ پاك بوونەوە جگە لەخۆکوشتن- هەر تەنها ئەمەشی پێ رەوادەبینم- ئەمەیش روو سپیەتی خودی دەردەخات، تەنها خۆیشی دەبێ بەمیراتگری رووسپیەتی پاش نەمانی!! بەڵام گەر بەخوێنی داگیرکەر لەکەو خەوشەکانی دەرونی خۆی بشواتەوە، ئەوا نەك لەژیاندا بێگەردو خاوێن دەبێ بەڵکو لەگلان‌و مەرگیشیا میراتییێکی ئەوتۆی پیرۆز جێدێڵێ، خەڵکانی بەشەرەف هەمان رێی ئەو دەگرنەبەر، وابزانم چ پاداشتێکیش بۆ شەهید هەندەی ئەوە بەنرخ نییە کە هاورێکانی هەمان رێی ئەوان بگرن‌و هەرگیز بەری نەدەن.. گەر خەمی ئەوەتە دێهاتەکانمان وێران دەکەن، ئەوا من زۆر بێپەروام‌و دەڵێم گەلێکم پێخۆشە.. رەنگە پێت سەیر بێ‌و بە (وێرانخواز) بزانی، نەخێر.. پێش ئەوەی بپرسی بۆ، من خۆم وەڵامت دەدەمەوە: ئەویش ئینسانی دە هەزار ساڵ لەمەوبەریش لەئەوپەڕی کۆیلەیەتیدا قایل نەبووە لەو

خانووبەرەی زۆربەی دێهاتەکانی ئێمەدا ژیان بگوزەرێنێ، خۆ ئەو گوفك‌و پۆخڵێەت بینیوە، ئەو هۆدە خانووانەت بینیوە کە تەنها چەپەرێکی دارین بووەتە سنووری ئینسان‌و ئاژەڵ.. ئەڵبەتە بنیاتی پاش وێرانەت بینوە کە چ جیاوازییەکی لەگەڵ (تەعمیری) ئێمە وێرانەدا چۆنە!..

- وادیارە لەیەك حاڵی نین.. یا ناتەوێ لێم حاڵی بیت.. بۆ پێت وایە من باوەڕم بەم قسانەت نییە.. یا درکم پێنەکردووە.. نەخێر لەمەبەستە سەرەکییەکەی من نەگەیشتی.. قسەکانی تۆ هەر بۆنی هاندانی لێوەدێ، وابزانم دەشزانی من پێویستم بەوە نییە کەسێك هانم بدات.. قسەکانی تۆیش هەروەك هەندێ لەقسەی هاورێکانم وایە، کە دەڵێم نابێ بێدەنگ بیت، کەچی کار کە دەگاتە سەر کردەوەو ئەوجا دەڵێ:

- (چاکە خۆ هەرگیز نابینە سەدوبیست هەزار پێشمەرگەو هەزاران چەکی قورس‌و بەشێکی تەواوی میللەتیش، پاڵپشتمان بێ.. جا سی چل تفەنگی‌و سەرلەنوێ دەبێ چ بکات؟!)

- پێش ئەوەی قسەکەت تەواوبکەی، دەمەوێ بڵێم بۆ تۆیش دەڕوانیتە (چەند) بۆ ناڕوانیتە (چۆن) ئەمە لەلایەك، لەلایەکی دیشەوە سی چل پێشمەرگە دەبنە سێ سەدو چوار سەد، دەبنە هەزارو دووهەزار، دڵنیابە تەنها لەشۆڕشدا بەهرەو وزەی میللەتی ئێمە دەردەکەوێ.. شۆڕشمان هەبێ، دەیان شوان‌و نەخوێندەوار دەبنە کەسانی لێهاتووی قارەمان، رەنگە پێت سەیر بێ ئەگەر بڵێم هەموو بەهرەیێکی ئەم میللەتەی ئێمە بەشۆڕشەوە بەستراوە.. شۆڕشمان ببێ هەموو شتێکمان

دەبێ، بێشۆڕشیش تەنانەت زمانیشمان نامێنێ (ئیستعمار! دەكرێین..
جا بۆئەوەی درێژە بەم قسانەمان نەدەین، با بڕیاری خۆمت بۆ دەربڕم، دڵنیام هاوبڕیار دەبین، ئەویش: هەر سبەی پەیوەندی بەو چەن کەڵەپیاوانەوە دەکەین- کە دەیسەلمێنن لەسەدەی کەڵەپیاواندا دەژین- بەرەو چیاکانی (ئەودیو دەگەڕێینەوە، رەنگە بڵێی: ئەی هیوا چی لێبکەین؟ ئەوابەکورتی وەڵامت دەدەمەوە، پڵنگ لەچیادا چ لەبێووەکانی دەکات؟!

- هەر لەپێناوی حوکمی زاتی؟

- گەلێ پەلەدەکەیت.. نەخێر لەپێناوی حوکمی زاتی نییە.. ئەمڕۆ لەپێناوی (مان) سبەی (ماف) دوایی (رزگاری) داهاتوویش کوردستانی مەزن.. ئەڵبەتە دەشزانی هەموو داواییێك پەیوەستە بەتواناو هێز نەك بەوەی کە چەن لەسەر (حەق)ی گەر بەحیسابی لەسەر حەق بوون بێ ئەوا دەبوو کوردیش لەنێو دەوڵەتە یەکگرتوەکاندا (حەقی ڤیتۆ)ی هەبا! وەك وتم چەند هێزو توانامان هەبێ ئەوەندە حەقمان پێ رەوا دەبینرێ..

یەکدووجار ئەحمەد ویستی بەنەسرین بڵێ: من بڕیاری خۆمم دابوو. ترسی ئەوەم هەبوو پێم بڵێی (ئەی ئێمە بۆ کێ بەجێدەهێڵیت؟) کەچی بڕیارەکەی تۆ پیرۆزو..

- جورئەتی ئەوەی پەیداکرد بەسۆزو خۆشەویستیەوە، بەئەسپایی وەك ئەوەی خۆی بدوێنێ پێی وت:

- هەست دەکەم بەرەو حەقیقەت هەنگاودەنێم، خەریکە سروشتە ئینسانیەکەی خۆمم لا زیاتر ئاشکرا دەبێتو رێم بۆ خۆش دەکات ناخی تەبیعەتی ئینسانی کەسانی دیم بۆ دەردەخات.. ماوەی ساڵێکە لەنێو وڕێنەیەکدا دەژیم، ئەویش وامدەزانی حەقیقەتی خۆم ئاوێنەکەیە رەنگی (واقیعو هیچوپووچی) دەداتەوە خۆمم لەنێو بونێکی روونی موجەرەد دەبینی، بەتەوسەوە، دەمڕوانیە عەقڵی خۆم، گەلێ بەسووکییەوە دەهاتەبەرچاوم، وامدەزانی ناتوانم هیچ شتێ، تەنانەت شتێکی چکۆلەیش بکەمو ئەوە بسەلمێنم کە لەسەر تەختە دامەکەی ژیانی کۆمەڵایەتیدا داش نیم.. گەلێ تەمی تاڵخ بەری دیدەی ئینسانیی گرتبووم، نەمدەزانی بۆ بێئیرادە هاتمە دنیا، دەژیم.. وەك دەژیم دەبێ (من) بمرم، بەقەد ئەوەی ژیانم بۆ خۆم نەبووەو خۆشم ویستوومە مردنم بۆ خۆم بێو خۆشم بووێ، خۆم لەهەڵبژاردنی جۆری مردنم سەرپشك بم، مردنێ ئەو مەشقو ژیانگوزەراندنەم بەسۆزەوە لەئامێزی گرێ..

ئەگەرچی نەسرین زۆر بەوردیەوە گوێبیستی بوو، بەڵام پێی وت:

- بەچاکی تێناگەم دەتەوێ بڵێی چی.. بەڵام دەڵێم مردن —کە تۆ باسی دەکەی- ئەو شتە نییە شایستەی ئەوە بێ ئینسان لێی بترسێ.. شتێکە دەبێو هەردەبێ روبەڕوی ببیتەوە.. ئێستا بێ سبەی، دووەی.. بەنەخۆشی.. بەکوژران.. بەئیعدام.. قەد گرنگ نییەو بیرم لێنەکردووەتەوە، ئەوەی بیری لێدەکەمەوە ئەوەیە پێش مردن من ژیاوم، ئایا ژیانی من هەر بۆ خۆم بووە؟ ئەگەر بۆ خۆم بووبێ ئەوا بەوەجاغ

کوێری سەرم ناوەتەوەو خیانەتم لەرەسمو دەستوری ئینسانی کردووە.. گەر بۆ بەرژەوەندی خۆمو خەڵکانێکی خۆم ئاسای هاڕدراوی ژێر کەڵبەی (بەنێو ئینسانەکاندا) بێ ژیاوم، ئەوا زۆر بەدڵنیاییەوە دەڵێم، جۆری مردنەکەم ئەو ئومێدە وەدی نەهاتووانەم وەدی دێنێ کە لەژیاندا وەدیم نەهێنابوو، ئەویش وەك هەر بەخشندەیێك جێی هەنگاوەکانی خۆمم لەسەر راستەرێی ژیاندا بەمیراتی جێهێشتووە.. خۆ ئەگەر ژیانم بۆ خزمەتی هەموو ئینسانێ بووبێ تەنانەت بەقەد مۆمێك رۆشناییم بۆ بەدکار هەبوبێ، ویستو مەبەستم هێنانەوەی تاوانباران بۆ سەر راستەرێی ژیانی یەکسانیو برایەتی بووبێ ئەوا مردنەکەیشم وەك مردنی پێغەمبەران دەبێت..

بەڵام ئەگەر ژیانم وەك راگوزارێك.. هاتم.. ژیام.. مردم.. ئەوا مەرگیشم چ لەمەرگی ئاژەڵێ زیاتر نابێ.

❇

ئەحمەدو نەسرین بەجۆرە سۆزێکی بێگەردی ئەوتۆوە سەرنجی یەکدییان دەدا، هەموو شێوە خۆشەویستیەك لەچاوانیان وەك تیشکی مژدەبەخش دادەباریو چادرەکانی رۆشن دەکردەوە، کۆڵکەزێڕینە ئاسا لەسەر بێشکەکەی هیوادا لەنگەری دەگرت.. بۆ چەن دەقیقەیێك بەرانبەر یەکدی بێدەنگ بوون.. دەشێ چ وشەیێك لەنێو چ فەرهەنگی دەروونیاندا نەبوبێ بەئاستەم پارسەنگی ئەو خۆشەویستیو بەختەوەریەی ئەم ساتەیان بێ.. ئەحمەد بەبزەیێکی گەشەوە وتی:

- یارمەتیم بدە.. نامەیەك بۆ دایکم دەنووسم.. مزگێنییێکی مەزنی دەدەمێ..

❇

دایکە..ببورە نامەی ئەم جارەم هەندێ دووردرێژە.. رەنگیشە وەك نامەکانی پێشووم سفتو چڕ نەبێ.. ناچارم زۆر شتت بۆ باس بکەم.. رەنگە هەر سەرەتا بزە داتگرێو لەدڵی خۆتدا بڵێی: ئەو گەوجەی کوڕم هێشتا نازانێ ئەم کوێرە خوێنەوارییەی منو ئەم نامەیە (کوجا مەرحەبا) حەقتە گەر وابڵێی، بەڵام ئەم نامەیە تەنها بۆ تۆ نییە.. بەڵکو بۆ تۆو بۆ هیوایە، ئەویش رەنگە لەدوارۆژدا بەچاوی بێلایەنەوە سەرنجی بدات (تفی نەفرەت هەڵنەداتە رووی باوکایەتیم..)

ئەڵبەتە ئێوەش کە ئەم کۆستە گەورەیەتان بیست.. دوورنییە لەسەرەتا وەکو زۆربەی زۆری خەڵك باوەڕتان نەکردبێ، هەر بەقسەی پروپوچتان زانیبێ.. پاشنیش لەئاستی رووداوەکە گێژو کاس بوون.. بەهەرحاڵ (کۆستەکە) پێویستی بەباسکردن نییە زمانی هەیە، خۆی باسی خۆی دەکات، ئەگەر رۆژێ تاقە رستەیێك بکاتە سەرگوزشتەی، ئەوا ئەو تاقە رستەیە لەنێو دووتوێی کتێبێکی عیبرەت ئامێزی مێژوودا دەبێتە (شارستە) لەهەمان کاتیشدا بەروداو —تا چەن مانگێ.. یا چەند ساڵێ- خۆی دووبارەدەکاتەوە.. بۆ نموونە، ئەگەر رستەکە بەم شێوەیە بوو: (دەم راستەکانمان بێسەروبەر بوون) ئەوا بەکردەوە دەبینی سەدان، بەخوا شەڕخوازی خۆیان روو لەبێسەروبەری دەکەن، ئەگەر لەوەبەر

شۆڕشو میللەتیان هەراج دەکرد، ئەوا ئیدی خۆیان، ماڵو مناڵیان، تەنانەت ناموسیشیان هەراج دەکەن، بەوەشەوە ناوەستن، دەبنە مقاشی دەستی (میری نیشتمانی!!) روو لەپشکۆ یاخییەکانی نێو خۆڵەمێشی بێدەنگ دەکەن!

ئەگەر رستەکەیش لەرۆژێکدا بەم شێوەیە کەوتەڕوو (ئازاو بەجەرگ بووین چۆکمان بەمەرگ دادەدا) ئەوا دیسان —پاش چەند مانگێ، یا چەند ساڵێ- بەرووداو کردەوە دەبینی: (هەزاران کەس، کەسی زیرەكو بەجەرگ بەدووی مەرگەوەنو مەرگیش لەبەریان هەڵدێت، بەوەشەوە ناوەستن مەرگببەزێنن بەڵکو هەوڵی کوشتنی مەرگ دەدەن).

دایکە..

بەکورتی (کۆستەکە) هەموو قانوونێکی ژیانی سەرەوژێر کردووە.. ئەڵبەتە ئەمە بەلای ئێوەوە شتێکی تازە نییە.. بەر لەبیستو نۆ ساڵ خۆتان ئەم قانوونی پاشاگەردانیەتان بینیوە، وا ئەمڕۆ لەبەرگێکی دیدا خۆی دووبارەدەکاتەوە..

تۆ بڵێی ئێمە بەر حوکمی زەمانە کەوتبینو دەبێ شاهیدی ئەم (کۆستانە) بین؟

تۆ بڵێی ململانێی ئێمەو کۆست وانەیێکی بێکۆتایی ژیان ویستی بێت؟

یا دووانەی رەوشتێکی زۆڵی دەسەڵاتدارانی ئەم (زەمانە) بێئەمەکە بێت؟

یا بێیەك هەڵنەکەین؟

دایکە، هەزاران پرسیاری دیی بێوەڵامم پێیە.. یا راستر (ئێستا) وەڵامی دروستی هێیانم لادا نییە.. تەنها سوکە وەڵامێکی گشتیم پێیە ئەویش لەوەتەی تۆ هەیتو منیش هەم هەر بەو دووبارەو سەدبارەکراوی دەیبیستین: ئەویش ئەوەیە ناتوانن قەڵاچۆمان پێبکەنو مەحاڵە!!

دایکە..

(ئێستا) ئێمە لەئێرانینو لەئۆردوگای (زێوە) داین چەن رۆژێ لەمەوبەر لە (مهاباد) بووم.. گەلێ لەهاوڕێیانی خۆمم بینی.. دیوی لای خۆمان چ پێشمەرگەییێکی تیادا نەماوە، زۆربەیان لەگەڵ ماڵو مناڵیان لەئۆردوگاکانی ئێراندانو بەشێکیش تەسلیمی عێراق بوون.. جێیەکانی پێشوومان (ئێستا) سوپای جەزائیر!و عێراقو ئێرانی تیادایە، دەنگیش هەیە، گوایە سوپای تورکیش ئامادەی بەشداریکردنە لەدەستنیشانکردنی (خەتی حدودی) ئێرانو عێراق!! دایکە، پێت سەیر نەبێ حوکمڕانی وڵاتێکی خاوەن یەك ملیۆن شەهید رێ بەخۆی دەدا ببێتە دەلاڵ، خوێنی هەزاران شەهیدی هاوبیرو هاوئامانجی خۆی هەراج بکات..) سەدەی بیستەمە، سەربەستی خواز دەبێتە جەلاد.. تاوانبار.. خوێنڕێژ.. داگیرکەر، بەپێی روشتی سیاسی سەردەمو مەفاهیمی بازاڕی- کڕینو فرۆشتن- دەبێتە قارەمانو پارێزەری نیشتمان!!

دایکە.. تۆ بەهیوا بوویت، نەسرین لەچیادا ببێتە پێشمەرگە.. بۆ چەن مانگێ بووە پێشمەرگە.. بەڵام حەزدەکەم ئەوەت بۆ روون بکەمەوە،

ئەوەی لەشاردایە، بیروبۆچوونو سۆزو دیدی گەلیّ جیاوازە لەگەڵ ئەوانەی لەدەرێدان! شار شتێکەو دەریش شتێکی دییە.. پوختەی بیرکردنەوەی زۆربەی زۆری خەڵکەکە، تەنانەت بەشێکی تەواوی رۆشنبیرانیش ئەوەبوو (ئافرەت هی شۆڕش نیەو هی.. ئافرەت بۆ.. ئافرەت) ئیدی سەرنجی خەڵك! تەوسی ژەهرئامێزیان، سەربادانو شان هەڵتەکاندنیان، وایکرد کە نەسرین پێویستی بەقاوغێکی (تەوس بەند) بێت.. ئەویش دەردی نەدا، ناچار بەنەوەدڵییەوە دانیشتو دەستی لەکار هەڵگرت.. ئەگەرچی من حەزم دەکرد بەردەوام بێت، چ گوێ بەقسەو قسەلۆك نەدا، بەڵام پێی وتم: کەی پیاوانی ئێمە قەناعەتیان کرد دەیەکی کۆمەڵێنو نەك نیوەی، ئەوسا کارێکی سوکەڵەی گونجاوی لەگەڵ جووانیو لەشو لارماندا پێ (عەتا دەفەرموون).

نەسرین راستی کرد.. پێەوانەی ئەوەشم دەبینی، هەندێ لە ژنە مەسئولەکان دە پیاویان لەخزمەتدا بوو!! دە کەسی بەناوە پێشمەرگە.. (دایکە بمبورە لەپەرتو بلاّوی ئەم نامەیەم.. رەنگیشە ئەم نامەیە باری دروستی دەروونیم دەرخات..

کە ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم خۆم بەکوڕی شۆڕشێکی شەهید دەزانم.

شەهیدێ: دالّدەی گەلیّ پەناهەندەی ترسنۆکی نمەك حەرامی دا

- ئەوانەی لافو گەزافی نیشتمان پەروەرییان لیّدەدا لەشێنەییدا ئاگرو ئاسنیان دەخوارد! پاشانیش چەکی دوژمنایەتییان لەڕوویدا هەڵگرتو بووینە کەوارەشی بەر لەشکری دوژمن!

شەهیدێ: کە لەژیاندا بوو-

سێبەرەکەی بۆ کەسانی وریاو زیرەكو دڵسۆز، قەڵغانێ بوو لەخیانەتو بەدناوی دەیپاراستن.. لەهەمان کاتیشدا ئەو کەشتییە ئەفسوناوییە نەبوو، لەنێو دەریای خوێنەوە بۆ (یۆتۆپیا-ی) خەونیان ببات.. بەڵام دایکە بەداخەوە من ئەوکەسە وریاو زیرەکە نەبووم، تەنها بەچاوی دڵەوە سەیرم دەکرد!

(ئێستا) لەمەرگی پڕ شکۆیدا خوێنەکەی (رۆح بەخشە).. کە لەژیاندا بوو:

سەری: کارگەییێك بوو، بیری راستو چەپو تەراتێنیان تیا دەکرد، هەندێ (بیرۆکەش) بۆ هەلی رەخساو لەمەلاسدابوون..

چاوەکانی: ئاسۆی سەرفرازی دابووە بەر زەین.. دەلاقەی بریني خۆی کردبووە دووربین، لەدوورترین ولاّتی سەرزەمین، چەوساوەو ماف خوراوی دەبینی..

گوێیەکانی:چەپی نیوەکەڕ بوو راستی گەلیّ ماندوو.. تژی درۆو وەعدو پەیمان، پەیمانی زل، هەر گەلیّ زلو زەبەلاح..

زمانی: گاە درێژو گاە کورت.. گاە لاڵ.

لوتی: (بۆنزانی خۆخەڵەتێن) گەلیّ لەدوورەوە بۆنی داگیرکەری دەکرد.. گەلیّجاریش (هەلاّمەتی ئاغایەتی) هەموو بۆنێکی لیّدەشێواند، تەماحی رۆژئاوای لیّدەکردە سروەی شادیو مژدەبەخشی ئازادی.

سنگی: مەیدانی تاقیکردنەوەی چەکی سەدەی بیستەم بوو. هەزاران برینی سەختی پێوەبوو.. هەر برینەو (مارکو ولاّتی) چەکەکەی کێم ئاسا لێی دادەچۆڕا..

دەستەکانی: زەبر بەهێز راهاتووی، کەلەپچە..

پێیەکانی: چیاو هەورازو شەو دەیناسن!

باخەڵی: بۆنی گەنیوی تەمەن-ی لێوەدەهات.. هەندێ تەمەنی خوێناویشی لەباخەڵدا مابوو، نرخی ئەوانە بوون کە (جارێ) نەکوژرابوون..

دایکە پێت سەیر نەبێ منیش کەوتومەتە ژێر رکێفی ئەم بێیاساییە کە زادەی (ئەم کۆستەمانە).. بۆیە نازانم ستایش دەکەم یا..!! بەهەرحاڵ بمبورە..

یەکدوو رۆژێ لەمەوبەر هاوڕێیەکم نامەیێکی بۆ نووسیبووم، پێم خۆشە هەندێك لەنامەکەییت بۆ بنوسم: (لەم ساڵەدا —تەنها رۆژێك هەستم بەشۆڕش کرد، دڵم خۆش بوو کە شۆڕشگێڕم، هەستەکەیشم زادەی ئەم رووداوە بوو: مقۆمقۆ کەوتبووە نێو پێشمەرگەکانەوە دەیانووت، لەجەزائیر ئیتفاقیە کراوە.. پاش ئەو مقۆمقۆیە، بەیەکدوو رۆژێ، هەرچی تۆپی ئێرانیو ئارتەشی (شاهەنشاهی) لەنزیکمانەوە هەبوون هەموو رۆیشتن.. گەلێ چاکتر.. هەستم کرد ئیدی (ئێستا) شۆڕشەو بۆ کورد دەجەنگێن.. ئەگەرچی هەندێ کەس، هەستیان بەشت شکاندن کرد ورەیان نەماو دەستیان بەئەژنۆدا دەکێشاو دەیانووت: فەوتاین، پشتمان شکا..

لەراستیدا ئەو رۆژانە وەکوو (ئێستا) کە ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم بێ ترس نەبوومو نەمدەتوانی پڕبەدەم هاواربکەمو بڵێم:

(نەخێر پشتمان نەشکا.. لەمەرگی حەتمی رزگارمان بوو.. چاکتر وادەڕۆنو حەوت بەردیان لەدوو..) چەند حەزم دەکرد لەهەندێ هاوڕێیانی خۆم بگەیێنم کە، ئەمانە: ژیانی ئێمەیان بەقۆنتەرات گرتووە (بەهەرحاڵ رۆیشتن، پڕ بەسیەکانم هەناسەی ئۆخەییم هەڵمژی..

هەرکە ئەرتەشی ئێران بەخۆیانو تڕوتەشقەڵەکانیانەوە، ئێمە لەدامێنی خۆرئاوای زۆزکدا بووین، هێرشێکی ئەوتۆی عێراقی کرایە سەرمان.. نازانم، لەم ساڵەدا هێرشی واکراوە یا نەء، بەلاّم دڵنیام لەمێژووی سوپای عێراقدا شکستی وا بەخۆوە نەبینیوە.. بەبێ (پشت) توانیمان بیانشکێنین: پێت سەیرنەبێو خۆم وەلاّمت دەدەمەوە، بەشێکی تەواوی پێشمەرگەکان —لەوکاتەدا- هەستیان بەشۆڕشگێڕی خۆیان کرد، دڵنیابوون، هەرچیەکی بکەن بۆ خۆیانە!! لەهەمانکاتیشدا تووشی ئازایەتی (یاس) ببوون.. واتە (یأس) پشتو پەنامان بوو، دەبوو شەڕەکە یەك لا خەین.. یا ئێمە.. ئا ئەوان.. چەکی کاریگەری ئێمەیش ئەو هەستە بوو، کە خۆ خاوەنی خۆبووین.. باوەڕناکەم چ چەکێ هێندەی ئەو چەکە بەکارو دروست ئەنگێوە پشتو پەنا بێت.. هەروەها لەرۆژێکدا بووین، رۆژی مەحەك بوو، رۆژێ بوو، بوار.. رەشو سپی لەوێدا دەردەکەوت.. رۆژێ بوو، مەزنترین بەختەوەریم لەنێو ئەو ئاگرو دوکەڵەدا گەشایەوە.. رۆژێ بوو هەستم دەکرد ئینسانم.. حەقی ژیانم هەیە.. دەبێ

ژیانم خۆش بوێ ڕۆژی بوو، چاوم تەنها لەسیرەی تفەنگەوە داگیرکەری دەبینی —ئای کە چکۆڵەو ترسنۆك بوون- لەوەبەر وامدەزانی (ئەو سەربازانە) ڕەقەمن، ناچارن، گوناهن، بێدەسەلاتن، بەئیختیاری خۆیان نییە وا ئەم جەنگە خۆش دەکەن.. بەڵام ئەوڕۆژە نەك بەزەییم پیایاندا نەدەهاتەوە بەڵکو بەزەییم بەخۆمدا دەهاتەوە، ئەویش بۆ چ وەك هاوڕێکانم گورجو چاپوك نیم؟بۆ چ لێهاتووانە پەلەپیتکەم نەدەترازاند.. بۆ چ قرپانم تێنەخست؟ منێکی شەرمنۆك، دڵ ناسك شانازی بەوەوە بکەم کە چەندم لەداگیرکەران کوشتووە.. بەڵێ! بەڵام گەر ئێوەش لەوێدابان دڵنیام، چ شتێ لەتەمەنتان نەدەبووە مایەی شانازیتان، بەقەد ئەوەی شانازی بەوەوە بکەن کە چەن جانەوەری دڕندەی داگیرکەرتان لەسەرزەوی کوردستاندا کوشتووە!

کاکە ئەحمەد.. کاتێ کە ئەم نامەیەت بۆ دەنووسم دوو شت گێنگڵم پێدەدات:

یەکەمیان: گەر دە ڕۆژێ.. بەڵێ دە ڕۆژێ ئاوها بەرگریمان کردبا ئەوا دڵنیام، ئامانجی ئیتیفاقییەی جەزائیرمان پوچەڵ دەکرد.. کەچی نەکرا.. نازانم بۆ؟

دووەمیان: هەر هەمان ئەو پێشمەرگە قارەمانانەی هاوڕێم، بەشێکیان لەم یەکدوو ڕۆژەی ئەم دواییەدا تەسلیمی عێراق بوونەوە.. ئەمڕۆیش دوو پێشمەرگە خۆیان کوشت.. هەندێکیشیان نازانن چی بکەن یا چی دەکەن، گەر لەمنیش دەپرسی، ئەوا من بڕیاری خۆمم داوە.. گەر بەتاقەنەفەریش

بێ چیا جێناهێڵم.. گەر ڕۆژی سەد تەقەش بکەم ئەوا بەشی ساڵێك فیشەکم گلداوەتەوە.. چەن بەئومێدم لەچیا بەدیدەنییتان شاد بم..

دایکە ئەمە بەشێکی نامەکەی هاوڕێکەم بوو.. دڵنیات دەکەم وەك لەنامەکەیدا نووسیویەتی: دە ڕۆژێ بەرگریمان کردبا ئەوا کار لەجێیەکی دی دەبوو..

دایکە ڕەنگە ئێستا من هۆیە سەرەکییەکەی ئەو بەرگری نەکردنە نەزانم، دڵنیام دوارۆژ ڕوندەبێتەوە، سەراپای میللەت تفی نەفرەت لەسەبەبکاری دەکەن.

دایکە.. ئێستا لەسەرەتای مانگی پێنجی حەفتاو پێنج داین، هەست بەتەواوبوونی ئینسانی خۆم دەکەمو چ جارێ هەندەی ئێستا شاد نیم وا بەئەوپەڕی خۆشەویستییەوە ئەم بڕیارە مەزنەی منو نەسرینت بۆ دەنووسم.. گەلێکیش دڵنیام لەئێمە شادتر دەبی.

ئەویش: منو نەسرین و هیوا

دەگەڕێینەوە بۆ کوردستان.. دەبینە پێشمەرگە.

ئای کە پێم خۆشە ئێوەش بێن تا سەراپای خانەوادەییێك بەگەورەو بچوکەوە پێشمەرگە بن..

ئەحمەد

ئایاری ١٩٧٥ ئۆردوگای زێوە

ئێران

خەجێ چ مشورێکی ئەو ماڵەی نەخوارد کە بەکوێرەوەریەوە بەیەکەوەی نابوو، نەیشی سپاردە چ کەسێ.. تەنها دەمانچە دە تیرەکەی لەخۆی قایم کرد، بەرەو حاجی ئۆمەران کەوتەڕێ تا لەوێشەوە بچێتە ئێران، ئەحمەدو نەسرین بهێنێتە نێو چیاکانی کوردستان.. دەیزانی ژیانی داهاتوویان ژیانێکی گەلێ سەختو خوێناوی دەبێت.. زمانحاڵیشی دەیووت:

لەگەڵ ئەمەشدا دەتوانین وەك سەربەرزان بمرین..

چ خۆشبەختە ئەوکەسەی، باوەڕی وایە کە ژیانیان لێداگیرکردووە لەگەڵ ئەمەشدا دەتوانێ رزگاری کات..

بەردەوام هەوڵی بۆدەدات..